

Ἐν Συνειδήσει

ΕΚΤΑΚΤΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΜΕΤΕΩΡΟΥ • ΑΓΙΑ ΜΕΤΕΩΡΑ
ΙΟΥΝΙΟΣ 2009 ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

Οἰκουμενισμός

Ἱστορική καί

κριτική

προσέγγιση

Ἡ ἐπιθυμία ὅλων μας πρέπει νά εἶναι νά συναντηθοῦμε στήν ἐνότητα τῶν Προφητῶν, τῶν Ἀποστόλων καί τῶν Πατέρων ὅλων τῶν αἰώνων. Διαφορετικά κάθε ἔνωση θά εἶναι ψευδένωσις καί θά καταστρέφει καί θά διαστρέφει κάθε εἰλικρινή προσπάθεια, πού θέλει νά ὀδηγήσει στό θέμα τῆς σωτηρίας. Ὑπάρχει σύγχυση. Σχετικοποίηση τῆς πίστεως, πολιτικοί συμβιβασμοί. Οἱ διάλογοι οἱ ἐκκλησιαστικοί εἶναι ἀπομίμηση τῶν πολιτικῶν συζητήσεων. Ἡ ἐπανεκφραση τῆς Πίστεως μέ τά μέσα τῆς κάθε ἐποχῆς δέν ἔχει τίποτε κοινό μέ τήν ἀναζητούμενη ἀπό δικούς μας θεολόγους Οἰκουμενιστές «ἐπανερμηνεία» τῆς πίστεως.

(Πρωτ. Γεωργίου Μεταλληνοῦ,
Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς
Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν)

Ἔκδοση: Ἱερά Μονή Μεγάλου Μετεώρου

Copyright: Ἱερά Μονή Μεγάλου Μετεώρου

Ἱερά Μετέωρα Τ.Κ. 42200 Καλαμπάκα, τηλ. 2432022278, fax 2432024770

Διανέμεται δωρεάν

Ἐπιτρέπεται ἡ ἀναδημοσίευση ὁλοκλήρου ἢ μέρους τοῦ παρόντος μέ τήν ἀπλή ἀναφορά τῆς προελεύσεως του.

Μία πληθώρα, ἐπίσης, ἀξιόλογων καί δυναμικῶν ἄρθρων, μελετῶν, ἀνακοινώσεων καί δημοσιευμάτων μέ ἀκαταμάχητα ἐπιχειρήματα, βασισμένα στήν ὀρθόδοξη πατερική παράδοση καί τήν δογματική συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀπό Ἱεράρχες, κληρικούς, μοναχοῦς, Καθηγητές Θεολογικῶν Σχολῶν, χριστιανικές ἀδελφότητες, συλλόγους καί λαϊκοῦς, πού ἀσκοῦν κριτική στά οἰκουμενιστικά ἀνοίγματα, δέν ἔχουν συμπεριληφθεῖ, λόγῳ ἐλλείψεως χώρου, στό παρόν τεῦχος καί θά ἀποτελέσουν ἀντικείμενο τῆς προσεχοῦς ἐκδόσεως.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εἰσαγωγικό σημείωμα <i>Ἀρχιμ. Ἀθανασίου Ἀναστασίου,</i> <i>Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μεγάλου Μετεώρου</i>	σελ. 4
Ἡ πορεία τοῦ οἰκουμενικοῦ διαλόγου μέ βάση τήν ὀρθόδοξη πατερική διδασκαλία καί τήν δογματική ἐκκλησιολογική συνείδηση <i>Ἀρχιμ. Ἀθανασίου Ἀναστασίου</i> <i>Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μεγάλου Μετεώρου</i>	6
Ἱστορική ἀναδρομή τῆς προσεγγίσεως Ὁρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν κατά τόν 20^ο αἰώνα <i>Ἀρχιμ. Ἰωάσαφ Μακρῆ, Ἱ. Μονῆς Μεγάλου Μετεώρου</i>	38
Εἶναι λάθος νά ἀποδίδεται ὁ ὅρος «ἐκκλησία» στούς Δυτικούς <i>Μητροπολίτου Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως κ. Ἱερεμία</i>	74
Εἶναι οἱ Ἑτερόδοξοι μέλη τῆς Ἐκκλησίας; <i>Δημητρίου Τσελεγγίδη, Καθηγητοῦ Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ.</i>	78
Πρός τί ὁ διάλογος; <i>Πρωτ. Γ. Μεταλληνοῦ, Ὁμοτ. Καθηγ. Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν</i>	84
Ἐπιφυλάξεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου γιά τήν πορεία τοῦ διαλόγου μέ τούς παπικούς <i>Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος</i>	88
Τό Κείμενο τῆς Ραβέννας καί τό πρωτεῖο τοῦ Πάπα <i>Ἀρχιμ. Γεωργίου Καψάνη, Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου</i>	90
Ὁρθόδοξοι προβληματισμοί μέ ἀφορμή τό Κείμενο τῆς Ραβέννας <i>Δημητρίου Τσελεγγίδη, Καθηγητοῦ Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ.</i>	100
Τό Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος καί ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας <i>Πρεσβυτέρου Πέτρου Heers</i>	112

Εισαγωγικό σημείωμα

Η πορεία του επίσημου Θεολογικού Διαλόγου μεταξύ Ὁρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν κυριαρχεῖται τήν τελευταία περίοδο ἀπό ἓνα πνεῦμα εὐφορίας καί αισιοδοξίας ὅτι ἐκπληρώνει αἰσίως τήν ἀποστολή του ὁδεύοντας στήν ἐπίτευξη τοῦ τελικοῦ στόχου του, τήν «ένωση τῶν ἐκκλησιῶν».

Ὅλοένα καί πληθαίνουν οἱ ἀναφορές, ἀπό τά πλέον ἐπίσημα χεῖλη, στήν «κοινή ἀποστολική πίστη» μέ τούς Ρωμαιοκαθολικούς καί τήν ἐξάλειψη τῶν δογματικῶν μας διαφορῶν. Ἡ ἀμοιβαιότητα, ἡ συμπόρευση, ὁ ἀλληλοσεβασμός, ὁ ἐκατέρωθεν ἐμπλουτισμός, ἡ κοινή πορεία τῶν «ἀδελφῶν ἐκκλησιῶν» δηλώνεται μέ κάθε ἐπισημότητα καί πρὸς πᾶσα κατεύθυνση.

Εἰδικότερα μάλιστα μετά τήν συμφωνία στό Κείμενο τῆς Ραβέννας (2007) καί ἐν ὄψει τῆς νέας, ἑνδεκάτης Συνόδου τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς Θεολογικοῦ Διαλόγου στήν Κύπρο τόν προσεχῆ Ὀκτώβριο, κυριαρχεῖ καί προβάλλεται ἡ ἄποψη πὼς τό ζήτημα τοῦ παπικοῦ πρωτείου εἶναι τό μόνο ἐκκρεμές σημεῖο μεταξύ τῶν δύο «ἐκκλησιῶν» καί γι' αὐτό καί περί αὐτοῦ μόνον συζητοῦμε. Ἀποφάσεις Οἰκουμενικῶν Συνόδων, Ἱεροί Κανόνες, πατερική καί δογματική διδασκαλία, ὀρθόδοξη ἐκκλησιολογική καί δογματική συνείδηση, ἐκκλησιαστική ἱστορία καί παράδοση παραθεωροῦνται, ἀπορρίπτονται καί ἐκτοπίζονται ἐν μιᾷ ριπῇ. Ἀκόμη καί τά αὐτονόητα καταργοῦνται.

Αὐτά τά αὐτονόητα θά ἐπιχειρήσουμε νά ἀναδείξουμε, μέ τό παρόν τεῦχος, «ἐπόμενοι τοῖς ἁγίοις πατράσι», καθώς θά στηριχθοῦμε ἀποκλειστικά καί μόνο σ' αὐτούς, χωρίς νά ἐκφέρουμε αὐθαίρετες προσωπικές ἐκτιμήσεις καί ἀπόψεις. Ἡ ἀντιπαραβολή καί μόνο τῆς διδασκαλίας τῶν Ἁγίων Πατέρων μέ τίς θέσεις τῶν ἑτεροδόξων καί τῶν οἰκουμενιστῶν ἀρκεῖ, ὥστε ἀβίαστα νά προκύψει ἡ ἀλήθεια.

Θά θέλαμε εὐδύς ἐξ ἀρχῆς νά διευκρινίσουμε ὅτι ἡ δημοσίευση τοῦ παρόντος ἐνημερωτικοῦ ἐντύπου δέν γίνεται, σέ καμμία περίπτωση, μέ τήν διάθεση νά προσδώσουμε στόν ἑαυτό μας τόν ρόλο τοῦ κριτῆ, τοῦ τιμητῆ ἢ τοῦ σωτήρα. Γίνεται χωρίς τήν παραμικρή κατακριτική διάθεση ἢ ἐμπάθεια πρὸς τά πρόσωπα τά ὁποῖα ἀναφέρονται. Ἡ ἀντίθεσή μας εἶναι μόνον πρὸς τίς θεωρίες καί τίς ἐνέργειές τους, ὅταν αὐτές ἀντίκεινται στήν ὀρθόδοξη διδασκαλία μας. Γίνεται, ἐπίσης, ἀπό εἰλικρινή ἀγάπη καί ἐνδιαφέρον πρὸς τούς αἰρετικούς καί γιά τήν ἐπιστροφή τους στούς κόλπους τῆς Ἁγίας μας Ἐκκλησίας, ἀπό τήν ὁποία ἐξέπεσαν. Κι αὐτό, ἀφοῦ κατά τόν μακαριστό π. Ἐπιφάνιο Θεοδωρόπουλο «ποῖός ἀγαπᾷ εἰλικρινῶς τόν νοσοῦντα; Ὁ λέγων πρὸς αὐτόν: 'εἶσαι ὑγιέστατος, τρῶγε ὅ,τι θέλεις', καί ἀπεργαζόμενος οὕτω χαλεπωτέραν τήν νόσον καί ταχύτερον τόν θάνατον, ἢ ὁ ἐπισημαίνων αὐτῷ τήν ἀσθένειαν καί ἀπαγορεύων τās βλαπτούσας τροφάς; Ἡμεῖς, ἐπισημαίνοντες τās πλάνας τῶν αἰρετικῶν καί διακηρύσσοντες ὅτι ἀκολουθοῦσιν ὁδῷ ἐπισημασθέντι, ὑπάρχει ἐλπίς νά δημιουργήσωμεν ἐν αὐτοῖς κρίσιν συνειδήσεως καί ἔφεσιν ἀναζητήσεως τῆς ἀληθείας. Ὑμεῖς [ἀπευδύνεται πρὸς τόν Πατριάρχη Ἀθηναγόρα] καί οἱ μεθ' Ὑμῶν, διακηρύσσοντες ὅτι 'οὐδέν μᾶς χωρίζει' ἀπό τῶν αἰρετικῶν κ.τ.τ., ναρκοῦτε καί ἀποκοιμίζετε αὐτούς καί ἀποκλείετε ἔμπροσθεν αὐτῶν τήν ὁδόν τῆς ἀληθείας...».

Ἡ παρούσα ἔκδοση ἀποτελεῖ τὴν ἀπλή καὶ ταπεινὴ κατάθεση τῆς ψυχῆς μας, τὴν ἔκφραση τῆς ἱερατικῆς καὶ μοναχικῆς μας συνειδήσεως καὶ τὴν ἀνάληψη τῆς εὐθύνης μας ἔναντι τῶν πνευματικῶν μας τέκνων, ἔναντι πολλῶν πιστῶν, πού μέ ἀνησυχία μᾶς ἀπευθύνουν ἐρωτήματα καὶ ζητοῦν τὴν καθοδήγησή μας γύρω ἀπὸ αὐτά τὰ ζητήματα, ἔναντι τοῦ ἡγιασμένου ἀγιομετεωρίτικου χώρου τὸν ὁποῖο, μέ τὴν χάρη τοῦ Θεοῦ, ταχθήκαμε νά διακονοῦμε. Ἀποτελεῖ τὴν ταπεινὴ ὑπακοή μας στὰ αὐτονόητα τῆς πίστεώς μας, στήν παρακαταθήκη τῶν Ἁγίων μας, στό καθῆκον μας πρὸς τὴν Μία Ἁγία Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία μας.

Πρόκειται γιὰ μιὰ ἀφιλόδοξη καὶ φιλότιμη προσπάθεια, πού δέν διεκδικεῖ ἀποκλειστικότητα καὶ αὐθεντία, ἀλλὰ σκοπὸ της ἔχει νά ἀναδείξει πτυχές τοῦ σοβαρώτατου, γιὰ τὴν ἀκρίβεια τῆς πίστεώς μας, ζητήματος τοῦ οἰκουμενισμοῦ καὶ νά δώσει τό ἐρέδισμα καὶ τὴν ἀφορμὴ στοὺς κατὰ τεκμήριο ἀρμοδίους καὶ ἐπαίοντες νά ἐνσκήψουν στό συγκεκριμένο ζήτημα, πού ἔχει ὀλέθριες συνέπειες γιὰ τὴν πίστη μας.

Μέ δεδομένο μάλιστα τὴν παγιωμένη ἀπουσία κάθε ἐπισήμου ἐνημερώσεως στὸν τομέα αὐτὸ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία μας, ἡ ἐπώνυμη, τεκμηριωμένη, καλόπιστη καὶ εἰλικρινὴς κατάθεση ἀπόψεων καὶ πληροφοριακοῦ ὕλικου συμβάλλει, στό μέτρο τῶν δυνατοτήτων της, στήν κάλυψη αὐτοῦ τοῦ κενοῦ. Ἀπαντᾷ, ἐπίσης, στήν παραπληροφόρηση καὶ τὴν παραπονητικὴ πρακτικὴ, πού κατακλύζει τὸν χῶρο τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐνημερώσεως, ἰδιαίτερα δέ τῆς διαδικτυακῆς.

Μία πληθώρα ἐντύπων καὶ διαδικτυακῶν τόπων παρέχουν ἀνεξέλεγκτες πληροφορίες, ἀναφορές καὶ κριτικὴς αἰρετικῆς, σχισματικῆς καὶ ἀντορθοδόξου προελεύσεως γιὰ τὰ θέματα τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, τῶν διαχριστιανικῶν καὶ διαδρησκειακῶν διαλόγων, πού ἐπιφέρουν σύγχυση καὶ ἀποπροσανατολισμὸ στοὺς πιστοὺς. Τό γεγονός αὐτὸ καθιστᾷ ἀκόμη πιὸ ἐπιτακτικὴ τὴν ἀνάγκη ὑπευθύνου ἐνημερώσεως ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας μας. Γι' αὐτὸ καὶ ἀπὸ τὴν δέση αὐτὴ ἐκφράζουμε τὴν θερμὴ καὶ υἱικὴ μαρτυρητικὴ πρὸς τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμο καὶ τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἀρχιερεῖς μας νά ἐκπληρώσουν τό πολὺ σημαντικό αὐτὸ ἔργο.

Ἐνα τρέχον ζήτημα γιὰ τό ὁποῖο ἀναμένουμε τὴν ἐνημέρωση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου εἶναι τό Κείμενο τῆς Ραβέννας, καθὼς καὶ ἡ ἐπικείμενη Σύνοδος τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς Θεολογικοῦ Διαλόγου τὸν προσεχὴ Ὀκτώβριο στήν Κύπρο.

Ἡ παρούσα ἔκδοση, καρπὸς μακροχρόνιας καὶ συστηματικῆς ἐνασχολήσεώς μας μέ τὰ ζητήματα τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, ἀποτελεῖ συλλογὴ ὕλικου ἀπὸ τοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ συγχρόνους ἐγκρίτους ὀρθοδόξους θεολόγους, τοὺς ὁποίους εὐχαριστοῦμε γιὰ τὴν εὐγενὴ παραχώρηση τῶν κειμένων τους. Πραγματοποιήθηκε δέ, σὺν Θεῷ, διὰ πρεσβειῶν τῆς Κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου καὶ τῶν Μετεωριτῶν Ἁγίων μας Ἀθανασίου καὶ Ἰωάσαφ καὶ μέ τὴν συνδρομὴ ἀγαπητῶν πνευματικῶν μας τέκνων καὶ φίλων τῆς Μονῆς μας, πού μέ πολλὴ προθυμία ἀνέλαβαν καὶ τὴν δαπάνη της, τοὺς ὁποίους καὶ θερμὰ εὐχαριστοῦμε.

Ἀρχιμ. Ἀθανάσιος Ἀναστασίου

Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μεγάλου Μετεώρου Ἁγίων Μετεώρων

Ἡ πορεία τοῦ οἰκουμενικοῦ διαλόγου

μέ βάση τήν ὀρθόδοξη πατερική διδασκαλία
καί τήν δογματική ἐκκλησιολογική συνείδηση

Τό ἄρθρο αὐτό ἀποτελεῖ μία ἐκτεταμένη καί συμπληρωμένη
μορφή τῆς ὁμιλίας, πού ἐκφωνήθηκε σέ ἐκδήλωση τοῦ Συλλόγου
Οἱ φίλοι τῶν Μετεώρων, στίς 25 Ἰανουαρίου 2009

Ἀρχιμ. Ἀθανασίου Ἀναστασίου

Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μεγάλου Μετεώρου

Ἡ ἐποχή μας ταλανίζεται ἀπό ποικίλες αἱρέσεις καί κυρίως ἀπό τήν «παναίρεση» τοῦ οἰκουμενισμοῦ, διαχριστιανικοῦ καί διαθρησκειακοῦ, ὁ ὁποῖος προβάλλεται καί ἐπιβάλλεται μέ τούς ὅρους, τά μέσα καί τίς πρακτικές τῆς Νέας Ἐποχῆς. Αὐτή εἶναι καί ἡ διαφορά τῶν συγχρόνων ποικίλων αἱρέσεων ἀπό τίς παλαιότερες γνωστές αἱρέσεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας ἱστορίας: ὅτι δέν προσβάλλουν μία συγκεκριμένη ἀλήθεια, ἀλλά τό συνολικό οἰκοδόμημα τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως, χωρίς ὅμως φαινομενικά νά τό ἀμφισβητοῦν. Ἡ οὐνιτίζουσα μάλιστα διάσταση τοῦ οἰκουμενισμοῦ, ἡ ὁποία παγιώθηκε στίς μέρες μας, στηρίζεται σέ καθαρά νεοεποχίτικη λογική. Δέν θίγει ἐξωτερικά τήν Ὁρθοδοξία, ἀλλά τήν ἀπογυμνώνει ἀπό τόν ἀποκαλυπτικό καί σωτηριολογικό της χαρακτήρα, καθῶς τήν ἐξομοιώνει μέ τήν αἵρεση, τήν ὁποία ἀναγνωρίζει ὡς μία ἄλλη ἐκδοχή τῆς ἀληθείας.

Ἡ μέθοδος τοῦ συγχρόνου Οἰκουμενισμοῦ

Ἡ ἀνάλυση τῶν μεθόδων τῆς Νέας Ἐποχῆς δέν ἀποτελεῖ, βεβαίως, ἀντικείμενο καί δέν χωράει στήν ἀνάπτυξη αὐτοῦ τοῦ θέματος. Σταχυολογοῦμε μόνον, σέ ἄμεση συνάρτηση μέ ὅ,τι μᾶς ἀφορᾷ, τίς ἔννοιες τῆς ἀπόλυτης ἀναστροφῆς τῶν πραγμάτων, τήν ἀναγωγή τῆς ἀλήθειας σέ ψέμα καί τοῦ ψεύδους σέ ἀλήθεια, τήν ἐπιβολή ἀπόψεων ὡς ὀρθῶν, μέσῳ τῆς συνεχοῦς ἐπαναλήψεώς τους (ὁ νόμος τῆς συνήθειας), τήν ἐπικοινωνιακή προβολή καί τήν κυρίαρχη ἐπιβολή τῆς εἰκόνας, τήν παρελκυστική τακτική, τήν ἠδελημένη ἀμφισημία, τήν διγλωσσία, τήν τεχνητή ἀσάφεια λόγων καί κειμένων, τήν σύγχυση καί τήν πλάνη.

«Ἔδος γάρ τοῦτο τοῖς πονηροῖς αἱρεσιάρχαις παλαιόν, τά σαφή τῆς Γραφῆς διά τῶν ἀσαφῶν μετάγειν καί σοφιστικῶς ἐντεῦθεν παρακρούεσθαι τούς παραγομένους ὑπ' αὐτῶν».

Εἶναι πράγματι, δηλαδή, παλαιά συνήθεια τῶν πονηρῶν αἵρεσιάρχων νά μετατρέπουν τά σαφή τῆς Γραφῆς διά τῶν ἀσαφῶν καί μέ αὐτόν τόν τρόπο νά ξεαπατῶνται οἱ παρασυρόμενοι ἀπό αὐτούς. (Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, Λόγος Ἀντιρρητικός ΣΤ΄, 5, II, ΕΠΕ 6, 330, ἔκδ. Π. Χρήστου, 3,389. Πρβλ. καί Κατά Γρηγοῦρᾶ, Λόγος Β΄, Ε.Π.Ε. 7, 372, ἔκδ. Π. Χρήστου, 4,292).

Στηριζόμενος, ἔτσι, σέ αὐτές τίς μεθόδους τῆς Νέας Ἐποχῆς ὁ σύγχρονος οἰκουμενικός διάλογος ἐπιχειρεῖ μέ ἐπικοινωνιακά τεχνάσματα νά ἐπιβάλλει τετελεσμένα γεγονότα στίς σχέσεις μας μέ τούς ἑτεροδόξους. Δογματικές διαφορές παραδεωροῦνται καί δέν τίθενται κἄν πρὸς συζήτηση, ἀποφάσεις καί κανόνες τῆς Ἐκκλησίας μας παραβιάζονται καί ἐγκαταλείπονται ὡς ξεπερασμένοι, δόγματα τῆς πίστεώς μας ἀναγορεύονται σέ ζητήματα «θεολογούμενα», ἡ ἀλήθεια σχετικοποιεῖται καί ἐξισώνεται μέ τήν αἵρεση.

Τό μόνο πού δείχνει νά ἀνθοφορεῖ προσφέροντας ἀφειδῶς τούς καρπούς ἑνός ἀκόρεστου ἐνθουσιασμοῦ εἶναι ἡ ἀκατάσχετη ἀγαπολογία, ἡ ὑπερβάλλουσα ἀβρότητα, ἡ πυρετώδης διπλωματία, ὁ ἀνεπίγνωστος ζήλος. Πολύ εὐστοχα εἶχε περιγράψει τήν κατάσταση αὐτή πρὶν ἀπό χρόνια ὁ μακαριστός π. Δημήτριος Στανιλοάε, ὅταν ἔγραφε:

«Δημιουργεῖται κάθε τόσο, ἀπὸ τὴν μεγάλη ἐπιθυμία γιὰ ἔνωση, ἕνας εὐκόλος ἐνθουσιασμός, πὸν πιστεύει πὼς μπορεῖ μέ τὴν συναισθηματικὴ του θερμότητα νὰ ρευστοποιήσῃ τὴν πραγματικότητα καὶ νὰ τὴν ξαναπλάσῃ χωρὶς δυσκολία. Δημιουργεῖται ἀκόμα καὶ μία διπλωματικὴ συμβιβαστικὴ νοοτροπία, πὸν νομίζει πὼς μπορεῖ νὰ συμφιλιώσῃ μέ ἀμοιβαῖες ὑποχωρήσεις δογματικὲς θέσεις ἢ γενικώτερες καταστάσεις, πὸν κρατοῦν τίς ἐκκλησίες χωρισμένες» (Dimitru Staniloae, *Γιὰ ἕναν Ὁρθόδοξο Οἰκουμενισμό*, ἔκδ. Ἄδως, Πειραιεύς 1976, σελ. 19-20).

Μέσα σέ μιά ἀληθινὴ παραζάλη ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἀγαπολογίας «ἄνευ ὄρων καὶ ὀρίων» (κατὰ τὸν Πατριάρχη Ἀθηναγόρα) ξεπεράσαμε πραγματικά κάθε ὄριο καὶ καταστρατηγήσαμε ὅλους τούς ὄρους τῆς πίστεως καὶ τούς ἱερούς κανόνες.

Γίναμε ἐπιλήσμονες τῆς ὀρθοδόξου παραδόσεώς μας, τῆς ἱερᾶς παρακαταθήκης τῶν Ἁγίων Πατέρων μας τούς ὁποίους πολὺ εὐκόλα ἀντιπαρήλθαμε ὡς ξεπερασμένους θεωρώντας ἑαυτούς ἰσοτίμους καὶ ἰσοστασίους τους, ἀκόμη καὶ ἱκανότερους στὴν ἐκφορά ἑνός σύγχρονου θεολογικοῦ λόγου, πού θά ἀνταποκρίνεται στίς ἀπαιτήσεις τῶν καιρῶν μας, καθὼς καὶ στίς ἀπαιτήσεις τῆς πολυπόθητης «ἐνώσεως».

Καινοφανεῖς θεολογικὲς ἀπόψεις, ἀποκλίνουσες δογματικὲς θέσεις, ἀνεπίτρεπτες ὑποχωρήσεις καὶ συμβιβασμοὶ σέ θέματα πίστεως, ἀποδοχὴ θεολογούμενων θεμάτων χωρὶς καμμία συζήτηση, ἀνοχή καὶ νομιμοποίηση σέ ἀπαράδεκτα ἐκκλησιολογικά καὶ ἠθικά ὀλισθήματα ἀποτελοῦν πλέον ζητήματα ρουτίνας γιὰ τούς ὀρθοδόξους πού μετέχουν στοὺς διαλόγους.

Ἡ αὐξηση τῆς συχνότητος, ἡ ἐπιτάχυνση στὸν ρυθμὸ, τὸ ἀπροκάλυπτο τῶν ἐνεργειῶν, ἡ ἐπικοινωνιακὴ τακτικὴ, ἡ μεθοδευμένη ἐπισημότητα, ἡ φαντασμαγορία τοῦ σκηνικοῦ προδίδουν τὴν σπουδὴ γιὰ τὴν ἐπιβολὴ τετελεσμένων στό ζήτημα τῆς λεγόμενης «ἐνώσεως». Τετελεσμένα πού, χωρὶς καμμία λογικὴ ἐξήγηση, χωρὶς θεολογικὸ ὑπόβαθρο, χωρὶς συνοδικὴ συγκατάθεση, χωρὶς τὴν ἀποδοχὴ ἀπὸ τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας, ἀνατρέπουν σέ μιά στιγμή τὴν ἀλήθεια καὶ τὴν ἀκρίβεια τῆς πίστεώς μας πού εἶναι θεμελιωμένες στὴν δισχιστιετὴ παράδοση τῆς ἁγίας μας Ὁρθοδοξίας. Τετελεσμένα πού προαποφασίζονται σέ συνεδρίες Ἐπιτροπῶν ἢ Συμβουλίων κεκλεισμένων τῶν θυρῶν ἢ μέ ἐντεταλμένα μέλη καὶ μέ τούς ἴδιους πάντοτε «ἡμετέρους» ἀντιπροσώπους σέ μακρινὲς ὑπερπόντιες ἀποστολές, τά πορίσματα τῶν ὁποίων γίνονται γνωστά μόνον σέ ὅσους τά ἀναζητήσουν ἐπισταμένως καὶ δέν φθάνουν ποτέ στό εὐρὺ κοινό. Τετελεσμένα πού ἐπιβάλλονται μέ ἱεροπραξίες καὶ λειτουργικὲς πράξεις κορυφαίου συμβολικοῦ χαρακτήρα, ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη καὶ τὸν Ρωμαῖο Ποντίφικα.

Ἡ «θεωρία τῶν κλάδων», ἡ ἀρχὴ τῶν «ἀδελφῶν ἐκκλησιῶν», ἡ «βαπτισματικὴ θεολογία», ἡ «μετοχὴ εἰς τά αὐτὰ μυστήρια», ἡ «κοινὴ ἀποστολικὴ παράδοση», ἡ «ἀποστολικὴ διαδοχὴ» κ.ἄ. ἀποτελοῦν τά νέα «δόγματα» τοῦ οἰκουμε-

Ὁ λειτουργικός ἀσπασμός Πάπα καί Πατριάρχη κατά τήν διάρκεια τῆς παπικῆς λειτουργίας, Βατικανό Ἰούνιος 2008.

νισμού, πού ἐπιβάλλονται ἄνωθεν, χωρίς θεολογικό καί ἐκκλησιολογικό ἔρεισμα.

Ἡ ὀρθόδοξη θεολογία καί ἡ ὀρθόδοξη ἐκκλησιολογία παραχωροῦν τήν θέση τους στήν διπλωματία καί τήν πολιτική. Ἡ τήρηση τῶν ἰσορροπιῶν, ἡ προσχώρηση στή λογική τῶν συσχετισμῶν, ἡ ὑπαγωγή στά κοινωνικά καί πολιτικά δεδομένα καί ἀπαιτήσεις ἀποτελοῦν τήν νέα κυρίαρχη ἀντίληψη στή σύγχρονη οἰκουμενιστική θεολογία.

Καί δεδομένου ὅτι στήν ἐποχή μας καί στό εὐρύ κοινό ἡ θεολογική κατάρτιση, ἡ κατήχηση καί ἡ διαποίμανση δέν εἶναι οἱ δέουσες, τά πρωτόγνωρα αὐτά «δόγματα» καθιερώθηκαν μέ τήν μορφή ἀξιώματος ἐπιχειρώντας νά ἀνατρέψουν ἀκόμη καί τά αὐτονόητα.

Ὁ παπισμός ἀποτελεῖ αἵρεση

Λέγεται ἀπό πολλούς ὅτι οἱ παπικοί δέν εἶναι αἵρετικοί, ἀλλά σχισματικοί ἢ ὅτι δέν ἔχει καταδικασθεῖ ἐπίσημως ὁ παπισμός ὡς αἵρεση ἀπό κάποια Οἰκουμενική Σύνοδο καί ἄλλα σχετικά.

Ἄς δοῦμε κατ' ἀρχήν πῶς ὀρίζεται ἡ αἵρεση καί πῶς διακρίνεται ἀπό τό σχίσμα. Κατά τόν ἀείμνηστο Καθηγητή Ἰωάννη Καρμίρη

«Δημιουργεῖται κάθε τόσο, ἀπό τήν μεγάλη ἐπιθυμία γιά ἔνωση, ἕνας εὔκολος ἐνθουσιασμός, πού πιστεύει πῶς μπορεῖ μέ τήν συναισθηματική του θερμότητα νά ρευστοποιήσῃ τήν πραγματικότητα καί νά τήν ξαναπλάσῃ χωρίς δυσκολία».

Ἡ εἴσοδος τοῦ Εὐαγγελίου στήν διάρκεια τῆς παπικῆς λειτουργίας καί μέ τήν συμμετοχή τοῦ ὀρθοδόξου διακόνου ἐνώπιον τοῦ Πάπα καί τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Βατικανό 29 Ἰουνίου 2008.

«Αἵρεσις εἶναι πᾶσα πεπλανημένη διδασκαλία, παρεκκλίνουσα ἀπό τῆς γνησίας χριστιανικῆς πίστεως, ἅμα δέ καί πᾶσα ἰδιαίτερα χριστιανική κοινότης, διαφωνοῦσα πρός τήν δογματικήν διδασκαλίαν τῆς ἀληθοῦς Ἐκκλησίας καί ἀποκοπεῖσα ἀπό τῆς κοινωνίας καί ἐνότητος μετ' αὐτῆς» (Θρησκευτική καί Ἠθική Ἐγκυκλοπαιδεία, Τόμος 1^{ος}, ἐκδ. Μαρτίνος, Ἀθήνα 1962, σ. 1087).

Ὁ Μέγας Βασίλειος γράφει στήν πρώτη Κανονική Ἐπιστολή του: «οἱ παλαιοί ὠνόμασαν αἵρεσις τοὺς παντελῶς ἀπερριγμένους καί κατ' αὐτήν τήν πίστιν ἀπηλλοτριωμένους», ἐνῶ σχισματικούς ἀποκαλεῖ τοὺς «δι' αἰτίας τινάς ἐκκλησιαστικάς καί ζητήματα ἰάσιμα πρός ἀλλήλους διενεχθέντας» (Μ. Βασιλείου, Ἐπιστολή 188 Πρὸς Ἀμφιλόχιον περὶ κανόνων, ΕΠΕ Τόμ. 1, σελ. 183).

Ἡ διαφορά δηλαδή ἀνάμεσα στήν αἵρεση καί τὸ σχίσμα εἶναι ὅτι αἰρετικοί εἶναι αὐτοί, πού συνειδητά ἀποκλίνουν ἀπό τήν ὀρθή πίστη ἀπορρίπτοντας ἓνα ἢ περισσότερα δόγματα τῆς Ἐκκλη-

σίας καί ἐμμένουν στίς πλάνες τους καί μετὰ ἀπὸ τήν προτροπή τῆς Ἐκκλησίας γιά τήν ἀποκήρυξή τους. Σχισματικοί δέ εἶναι οἱ ἀποκλίνοντες ἀπὸ τήν ἐκκλησιαστική διοίκηση καί εὐταξία καί μὴ ὑποτασσόμενοι στήν ἐκκλησιαστική ἱεραρχία (βλ. σχ. Ἰω. Καρμίρη, Αἵρεσις, Θρησκευτική καί Ἠθική Ἐγκυκλοπαιδεία, Τόμος 1^{ος}, σ. 1088).

Εἶναι φανερό καί ἀδιαμφισβήτητο ὅτι οἱ παπικοί δέν ἀπέκλιναν ἀπλῶς ἀπὸ τήν ἐκκλησιαστική διοίκηση καί εὐταξία, ἀλλὰ ἀσπάστηκαν καί κατασκεύασαν μία σειρά ἀπὸ αἰρετικά δόγματα τὰ ὁποῖα οὐδέποτε ἀποκήρυξαν οὔτε στό ἱστορικό παρελθόν οὔτε καί στά πλαίσια τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου πού διεξάγεται.

Γι' αὐτὸ καί ὁ Ἅγιος Μάρκος ὁ Εὐγενικός Ἐπίσκοπος Ἐφέσου τόνιζε ὅτι: «Ἡμεῖς δι' οὐδέν ἄλλο ἀπεσχίσθημεν τῶν Λατίνων, ἀλλ' ἢ ὅτι εἰσίν, οὐ μόνον σχισματικοί, ἀλλὰ καί αἰρετικοί. Δι' ὃ οὐδέ πρέπει ὅλως ἐνωθῆναι αὐτοῖς» (Πηδάλιον, ἐκδ. Ἀστήρ, Ἀθήνα 1970, σελ. 55).

Οί παπικές πλάνες

Οί παπικές πλάνες καταδικάσθηκαν ως αίρετικές από πολλές Ὁρθοδόξους Συνόδους. Αναφέρουμε αντιπροσωπευτικά τίς ἑξῆς:

1. Ἀπό τήν Η΄ Οἰκουμενική (879-880) ἐπί Μεγάλου Φωτίου. (Θά πρέπει νά σημειώσουμε ὅτι γιά τήν Ὁρθόδοξη αὐτοσυνειδησία μας ἡ Σύνοδος αὐτή ἀριθμεῖται ὡς Η΄ Οἰκουμενική, ἐνῶ ἡ τοῦ 1341 ἐπί Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ὑπέρ τοῦ ἡσυχασμοῦ ἀριθμεῖται ὡς Θ΄ Οἰκουμενική). Μέ τόν Ὅρον της ἡ Σύνοδος αὐτή (Η΄) καθαιρεῖ καί ἀναθεματίζει τούς νοδευτάς τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως μέ τήν προσθήκη τοῦ Filioque (βλ. Ἰω. Ν. Καρμίρη, «*Τά Δογματικά καί Συμβολικά Μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας*», τόμ. Ι, Ἐν Ἀθήναις 1952, σελ. 221). Ὁ Πάπας ἀπεδέχθη τήν Σύνοδο καί ἤρθη τό σχίσμα τοῦ 867 μ.Χ. ἐπί Ἁγίου Φωτίου.

2. Ἀπό τίς ἐν Κωνσταντινουπόλει Συνόδους τοῦ 1341 (Θ΄ Οἰκουμενική), τοῦ 1347, τοῦ 1351 καί τοῦ 1368, οἱ ὁποῖες ἐπικύρωσαν τή διδασκαλία τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ καί τῶν ἡσυχαστῶν, δηλαδή τῶν παραδοσιακῶν Ὁρθοδόξων, καί καταδίκασαν τίς φραγκολατινικές πλάνες πού προσπάθησε νά φέρει στήν Ἀνατολή ὁ Βαρλαάμ ὁ Καλαβρός καί ὅσοι ἄλλοι λατινόφρονες τόν ἀκολούθησαν (Γρηγόριος Ἀκίνδυνος, Ἰωάννης Καλέκας, Νικηφόρος Γρηγοράς).

3. Ἀπό τούς Ὁρθοδόξους Πατριάρχες τῆς Ἀνατολῆς στήν ἀπάντησή τους πρός τούς Ἀγγλικανούς Ἀνωμότους τό 1716 καί τό 1725 (ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 783-820).

4. Ἀπό τήν Σύνοδο τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς στήν Κωνσταντινούπολη τό 1755 (ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 989-991).

5. Ἀπό τήν Σύνοδο τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς στήν Κωνσταντινούπολη τό 1848 (ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 902-925).

Στό σημεῖο αὐτό θά ἀναφερθοῦμε συνοπτικά καί δειγματοληπτικά στίς σημαντικώτερες μόνο ἀπό τίς αίρετικές πλάνες τῶν παπικῶν, καθῶς ἐπαρκῆς ἀναφορά σέ αὐτές ἔχουμε πραγματοποιήσει στό προηγούμενο τεῦχος τοῦ «Ἐν συνειδήσει» τόν Δεκέμβριο τοῦ 2006.

Ὁ ὀρθόδοξος διάκονος συμμετέχει στήν εἴσοδο τοῦ Εὐαγγελίου στήν παπική λειτουργία. Βατικανό 29 Ἰουνίου 2008.

Ὁ ὀρθόδοξος διάκονος, στήν διάρκεια τῆς λαπικῆς λειτουργίας, παραδίδει τό Εὐαγγέλιο στόν Πάπα ἀσπαζόμενος τό χέρι του στήν διάρκεια τῆς λαπικῆς λειτουργίας. Βατικανό 29 Ἰουνίου 2008.

1. Filioque

Πρόκειται γιά τήν γνωστή προσθήκη «καί ἐκ τοῦ Υἱοῦ» στό περὶ Ἁγίου Πνεύματος ἄρθρο τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως. Κατὰ τήν διδασκαλία τους αὐτή, τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ἐκπορεύεται ὄχι μόνον ἐκ τοῦ Πατρὸς, ὅπως λέγει ὁ Κύριος στό ἱερὸ Εὐαγγέλιο, ἀλλὰ καί ἐκ τοῦ Υἱοῦ. Εἶναι φανερό ὅτι ἡ συγκεκριμένη προσθήκη ἔρχεται σέ ἀντίθεση μέ τόν λόγο τοῦ ἴδιου τοῦ Κυρίου «Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ Παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν

παρὰ τοῦ Πατρὸς, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται...» (Ἰω. 15,26), ὅπου γίνεται σαφῆς διάκριση ἀνάμεσα στήν πέμψη καί τήν ἐκπόρευση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Γράφει, ἐπίσης, ὁ Μέγας Φώτιος: «Ὁ Κύριος καί ὁ Θεὸς ἡμῶν φησί, ‘τὸ Πνεῦμα, ὃ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται’· οἱ δὲ τῆς καινῆς ταύτης δυσσεβείας πατέρες, ‘τὸ Πνεῦμα, φησὶν, ὃ παρὰ τοῦ Υἱοῦ ἐκπορεύεται’. Τίς οὐ κλείσει τὰ ὄμματα πρὸς τὴν ὑπερβολὴν τῆς βλασφημίας ταύτης; Αὕτη κατὰ τῶν Εὐαγγελίων ἴσταται, πρὸς τὰς ἁγίας παρατάσσεται Συνόδους, τοὺς μακαρίους καὶ ἁγίους παραγράφεται πατέρας, τὸν Μ. Ἀθανάσιον, τὸν ἐν θεολογίᾳ περιβόητον Γρηγόριον, τὴν βασιλείον τῆς Ἐκκλησίας στολήν, τὸν Μ. Βασίλειον, τὸ χρυσοῦν τῆς οἰκουμένης στόμα, τὸ τῆς σοφίας πέλαγος, τὸν ὡς ἀληθῶς Χρυσόστομον. Καὶ τί λέγω τὸν δεῖνα ἢ τὸν δεῖνα; Κατὰ πάντων ὁμοῦ τῶν ἁγίων προφητῶν, ἀποστόλων, ἱεραρχῶν, μαρτύρων καὶ αὐτῶν τῶν δεσποτικῶν φωνῶν ἢ βλάσφημος αὕτη καὶ θεομάχος φωνὴ ἐξοπλίζεται» (Μ. Φωτίου, Ἐπιστολὴ 1, 13, 16, PG 102, 728D, 729A).

Καί ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς μέ κατηγορηματικό τρόπο ἀποδοκιμάζει τὴν προσθήκη: «Οὐκ οὐκ εὐλόγως, οὐδέ εὐσεβῶς ταύτην εἰσάγετε τὴν προσθήκην ἐν τῷ χρόνῳ δευτερεύουσιν ἐκείνης τῶν ἁγίων σύνοδον, δι’ ἧς καὶ ὁ τοῦτο τολμήσων ἀραῖς

ὑποβάλλεται καὶ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλεται καὶ ταῦτα προσθήκην οὐκ εἰρημένην ὡς εἴρηται τῷ λόγῳ, οὐκ ἀποκεκαλυμμένην τῷ πνεύματι, οὐχ εὐρημένην ἐν τοῖς τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἀναγράπτους λογίοις» (Γρηγορίου Παλαμᾶ Συγγράμματα, τόμ. Α΄, Π. Χρήστου, σελ. 29).

Ἄλλὰ καὶ ὁ Ζ΄ Κανόνας τῆς Γ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὀρίζει πῶς «οὐδεὶς δύναται νὰ προσδέτει ἢ νὰ ἀφαιρεῖ ὁ,τιδήποτε ἀπὸ τό σύμβολο τῆς

Νικαίας καί ὅποιος δυναθεῖ νά πράξει κάτι τέτοιο θά ἀποβάλλεται ἄν εἶναι κληρικός, θά ἀναθεματίζεται ἄν εἶναι λαϊκός».

«Ἐτέραν πίστιν μηδενὶ ἐξεῖναι προφέρειν, ἤγουν συγγράφειν, ἢ συντιθέναι, παρὰ τὴν ὀρισθεῖσαν παρὰ τῶν ἁγίων Πατέρων, τῶν ἐν τῇ Νικαέων συναχθέντων πόλει, σὺν ἁγίῳ Πνεύματι».

Καί ὁ Ἅγιος Κύριλλος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καί Πρόεδρος τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐρμηνεύοντας τόν συγκεκριμένο κανόνα γράφει τὰ ἐξῆς: «οὔτε μὲν ἐπιτρέπομεν ἑαυτοῖς ἢ ἑτέροις ἄλλην λέξιν ἀμεῖψαι τῶν ἐγκειμένων ἐκεῖσε ἢ μία γοῦν παραβῆναι συλλαβὴν». Δηλαδή οὔτε στοὺς ἑαυτοὺς μας, ἀλλὰ οὔτε σὲ ἄλλους ἐπιτρέπουμε νά ἀλλάξουν ἔστω καὶ μίαν λέξιν ἀπὸ τίς λέξεις ἐκεῖνες πού ὑπάρχουν καὶ συγκροτοῦν τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεώς μας καὶ ἀκόμη δὲν ἐπιτρέπουμε νά παραβοῦν ἔστω καὶ μίαν συλλαβὴν (Ιω. Καρμίρη, *Τὰ Δογματικά καὶ Συμβολικά Μνημεῖα τῆς Ὁρθόδοξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας*, τ. 1, σελ. 147).

Καί τοῦτο διότι κατὰ τόν Μέγα Βασίλειο «ἐάν γάρ μή ἐπιμείνωμεν τῷ θεμελίῳ τῶν Ἀποστόλων, ἀποικοδομοῦντες τὰ τίμια, ὡς μή ἔχοντες θεμέλιον καταρρηγνύμεθα καὶ γίνεται τὸ πτώμα ἡμῶν μέγα». Δηλαδή, ἄν δὲν εἴμαστε στερεωμένοι στό θεμέλιο τῶν Ἀποστόλων, ἀποικοδομοῦμε τὰ τίμια, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔχουμε γερό θεμέλιο κατακρημνιζόμεθα καὶ ἡ πτώση μας εἶναι πολύ μεγάλη (Μεγάλου Βασιλείου, *Εἰς τόν Προφήτην Ἡσαΐαν*, κεφ. 1, PG 30, 149c).

Ἡ προσθήκη τοῦ filioque συνιστᾷ λανθασμένη Τριαδολογία καὶ ὑποτίμηση τοῦ Τρίτου Προσώπου τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἡ ὁποία ἔχει ὡς συνεπακόλουθο τὴν συνολικὴ ὑποβάθμιση τῆς ἀγιοπνευματικῆς ἐμπειρίας καὶ χάριτος στὴν ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Μητροπολίτης Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου κ. Ἱερόδεος μᾶς ἀναλύει τίς συνέπειες τῆς προσθήκης τοῦ filioque στό Σύμβολο τῆς Πίστεως:

«Ὅπως ἔχουν σημειώσει οἱ Ἅγιοι Πατέρες, ἡ διδασκαλία περὶ ἐκπορεύσεως τοῦ Παναγίου Πνεύματος ὡς Προσώπου (καθ' ὑπαρξιν) καὶ

Ὁ ὀρθόδοξος διάκονος ἀναγινώσκει τὸ Εὐαγγέλιο στὴν διάρκεια τῆς παπικῆς λειτουργίας. Βατικανό 29 Ἰουνίου 2008.

«Ἡμεῖς δι' οὐδὲν ἄλλο ἀπεσχίσθημεν τῶν Λατίνων, ἀλλ' ἢ ὅτι εἰσὶν, οὐ μόνον σχισματικοί, ἀλλὰ καὶ αἰρετικοί. Δι' ὃ οὐδέ πρέπει ὅλως ἐνωθῆναι αὐτοῖς» (Ἅγιος Μάρκος ὁ Εὐγενικός).

Άνταλλαγή δώρων μεταξύ Πάπα και Οίκουμενικοῦ Πατριάρχου κατά τήν ἀρχιερατική Θεία Λειτουργία στόν Πατριαρχικό Ναό τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Φανάρι 30 Νοεμβρίου 2006.

ἐκ τοῦ Υἱοῦ, καταλήγει στήν διάλυση τῆς Ἁγίας Τριάδος (πολυθεΐα ἢ διθεΐα) καί στήν ὑποτίμηση τοῦ Τρίτου Προσώπου τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἀφοῦ ἐκπορεύεται ἀπό τά δύο ἄλλα Πρόσωπα καί συγχρόνως πιστεύουμε στήν Ἁγία Τριάδα, σημαίνει ὅτι εἶναι ὑποδεέστερο τῶν ἄλλων Προσώπων.

Αὐτή ἡ «περιφρόνηση» καί ἡ «ὑποτίμηση» τοῦ Παναγίου Πνεύματος ἀλλοιώνει ὅλη τήν πνευματική ζωή, πού εἶναι καρπός μεθέξεως τοῦ Παναγίου Πνεύματος καί γενικά τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ διά τοῦ Παναγίου Πνεύματος ἀποκτοῦμε γνώση τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ. Ἡ ὑποτίμηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος συνιστᾷ αἴρεση καί ἀθεΐα, σημαίνει τήν ἀπουσία Του ἀπό τόν ἄνθρωπο, ὅποτε ὅλη ἡ πνευματική ζωή καί ἡ κοινωνική ἀκόμη εἶναι ἀνθρωποκεντρική. Πολλά καινοφανῆ δόγματα τῆς Παπικῆς «Ἐκκλησίας» εἶναι ἀποτέλεσμα καί καρπός τῆς ἀπουσίας τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς καί ἀνυπαρξίας μεθέξεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» (Ἀρχιμ. Ἱεροδέου Σ. Βλάχου (νῦν Μητροπολίτου Ναυπάκτου), Ἀνατολικά, ἔκδ. Ἰ. Μ. Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου (Πελαγίας), Λειβαδεΐα 1993, τόμ. Α΄, σελ. 413-414).

Ἐνα περιβάλλον στερημένο φωτισμοῦ καί βιώματος, μία θεολογία ἀποκομμένη ἀπό τήν χαρισματική ἐμπειρία καί βασισμένη στόν στοχασμό καί τήν πεπερασμένη λογική, ἕνας χριστιανισμός ἀπογυμνωμένος ἀπό τήν σωτηριώδη ἀποκαλυπτική ἀλήθεια τοῦ Ἁγίου Τριαδικοῦ Θεοῦ ἐξέπεσε σέ ἀνθρωπισμό, σέ νοσηριάρχια, σέ δρησκευτικό σύστημα, σέ κρατικό μηχανισμό, σέ συγκεντρωτισμό.

Ἡ αἴρεση, λοιπόν, τοῦ filioque δέν εἶναι ἀπλῶς μία ἱστορική διαφορά μέ τούς παπικούς, ὅπως συνηθίζεται νά παρουσιάζεται στίς μέρες μας, οὔτε μπορεῖ νά ἀντιμετωπιστεῖ μέ μιᾶ ἀπαγγελία τοῦ Πιστεύω χωρίς τό filioque ἀπό τόν Πάπα. Ὅσες φορές ἄλλωστε ἔγινε, εἶχε τήν μορφή τῆς ἀπλῆς ἀναγνώσεως τοῦ Συμβόλου τῆς Νικαίας-Κωνσταντινουπόλεως ὡς ἱστορικοῦ κειμένου καί ὄχι τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως μέ δογματικό περιεχόμενο (ἔνδ. ἄνωτ. σελ. 407-408).

Τό filioque ἀποτελεῖ τήν ἐπισφαλή βάση στήν ὁποία στηρίχτηκε ὅλο τό σαθρό οἰκοδόμημα τοῦ παπισμοῦ. Εἶναι ἡ γενεσιουργός αἰτία πολλῶν

ἄλλων παπικῶν αἵρετικῶν δοξασιῶν, ἡ αἰτία τῆς μετατοπίσεως ἀπό τήν θεολογία στόν στοχασμό, ἀπό τόν Θεάνθρωπο στόν ἄνθρωπο.

Καί ἐπαληθεύεται ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος γράφοντας ὅτι «Ἡ τῶν αἰρέσεων μήτηρ ἡ τῆς φιλαρχίας ἐστίν ἐπιθυμία» (Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, *Εἰς Γαλάτας* κεφ. Ε΄, Ε.Π.Ε. 20, 268 καί PG 61, 622).

2. Ἡ ἀποδοχή ὡς κτιστῶν τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Θεοῦ

Στήν λανθασμένη Τριαδολογία καί τήν ὑποβάθμιση τῆς ἁγιοπνευματικῆς ἐμπειρίας στηρίζεται, ἐπίσης, καί ἡ βασικότερη διαφορά μεταξύ Ὁρθοδοξίας καί παπισμοῦ, πού ἄπτεται τοῦ θέματος τῆς σωτηρίας μας. Σύμφωνα μέ τήν ὀρθόδοξη πατερική διδασκαλία σκοπός τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ θέωση, ἡ ὁποία ἐπιτυγχάνεται διά τῆς μετοχῆς μας στίς ἄκτιστες ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ, ὥστε νά γίνουμε θεοί κατά χάριν.

Οἱ ὀρθόδοξοι πιστεύουμε ὅτι, ὅπως ἡ οὐσία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἄκτιστη, ἔτσι καί οἱ ἐνέργειές Του εἶναι ἄκτιστες. Ἡ οὐσία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀμέθεκτη, ἐνῶ οἱ ἐνέργειες μεθεκτές. Ἀντίθετα, οἱ παπικοί πιστεύουν ὅτι ἡ ἄκτιστη οὐσία ταυτίζεται ἀπολύτως μέ τήν ἄκτιστη ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ καί ὁ ἄνθρωπος δέν ἔρχεται σέ σχέση καί κοινωνία μέ τήν ἄκτιστη ἐνέργεια (actus purus), ἀλλά μέ τήν κτιστή ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ.

Κατὰ τόν ἅγιο Μάρκο Ἐφέσου τόν Εὐγενικό, «Καί ἡμεῖς μέν, τῆς ἀκτίστου καί Θείας φύσεως ἄκτιστον καί τήν θέλησιν καί τήν ἐνέργειαν εἶναι φαμεν, κατὰ τοὺς Πατέρας· οὗτοι δὲ (οἱ λατινίζοντες) μετὰ τῶν Λατίνων καί τοῦ Θωμᾶ, τήν μὲν θέλησιν ταυτὸν τῇ οὐσίᾳ, τήν δὲ θεϊαν ἐνέργειαν κτιστὴν εἶναι λέγουσι, κἂν τὲ θεότης ὀνομάζοιτο, κἂν τε θεῖον καί ἄυλον φῶς, κἂν τὲ Πνεῦμα ἅγιον, κἂν τὲ τί τοιοῦτον ἕτερον· καί οὕτω κτιστὴν θεότητα καί κτιστὸν θεῖον φῶς καί κτιστὸν Πνεῦμα ἅγιον τὰ πονηρὰ πρεσβεύουσι κτίσματα» (Ἀγ. Μάρκου Ἐφέσου τοῦ Εὐγενικοῦ, Ἐγκύκλιος «Τοῖς ἀπανταχοῦ τῆς γῆς καί τῶν νήσων εὐρισκομένοις Ὁρθοδόξοις Χριστιανοῖς», ἐν Ἰω. Καρμίρη, *Τὰ Δογματικά καί Συμβολικά Μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας*, τόμ. Ι, σελ. 360).

Μέ τό δόγμα τους αὐτό ἀποδίδουν στὸν Θεὸ κτιστὲς ἐνέργειες, πράγμα τὸ ὁποῖο καθιστᾶ ἀδύνατη τὴν σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, ἀφοῦ αὐτὴ δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιτευχθεῖ μὲ κτιστὲς ἐνέργειες. Ὅπως εὐστοχα παρατηρεῖ ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου Ἀρχιμ. Γεώργιος Καψάνης:

«Ἐὰν ἡ θεία Χάρις εἶναι κτιστή, δὲν ἴσχυε νὰ δεώσῃ τὸν ἀνθρώπο. Σκοπὸς τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, ἐὰν ἡ θεία Χάρις εἶναι κτιστή, δὲν ἴσχυε νὰ εἶναι ἡ θέωσις ἀλλὰ ἡ ἠθικὴ βελτίωσις. Γι' αὐτὸ οἱ Δυτικοὶ δὲν ὀμιλοῦν περὶ θεώσεως ὡς σκοποῦ τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ περὶ ἠθικῆς τελειώσεως ὅτι ὀφείλουμε νὰ γίνουμε καλύτεροὶ ἀνθρώποι, ὅχι ὁμῶς θεοὶ κατὰ χάριν. Κατὰ συνέπειαν ἡ Ἐκκλησία δὲν ἴσχυε νὰ εἶναι κοινωνία θεώσεως, ἀλλὰ ἴδρυμα παρέχον στοὺς ἀνθρώπους τὴν δικαίωσι κατὰ ἓνα νομικίστικο καὶ δικανικὸ τρόπο διὰ μέσου τῆς κτιστῆς χάριτος. Σὲ τελικὴ δηλαδὴ ἀνάλυσι, καταλύεται ἡ ἴδια ἡ ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας ὡς πραγματικότης θεανθρωπίνης κοινωνίας...

Ἄν δὲν δεχθοῦν οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ ὅτι ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ εἶναι ἄκτιστος, δὲν μποροῦμε νὰ ἐνωθοῦμε μαζί τους, ἔστω κι ἂν δεχθοῦν ὅλα τὰ ἄλλα. Διότι ποιὸς δᾶ ἐνεργήσῃ τὴν θέωσι, ἂν ἡ θεία Χάρις εἶναι κτίσμα κι ὄχι ἄκτιστος ἐνέργεια τοῦ Παναγίου Πνεύματος;» (Ἀρχιμ. Γ. Καψάνη, Καθηγούμενου Ἱ. Μ. Ὁσίου Γρηγορίου Ἀγίου Ὁρους, Ὁρθοδοξία καὶ Ρωμαιοκαθολικισμὸς (Παπισμὸς), (Κύριαι Διαφοραί), Ἅγιον Ὅρος, 24 Μαρτίου 2006).

3. Τὸ πρωτεῖο ἐξουσίας καὶ τὸ ἀλάθητο τοῦ Πάπα

Ἡ ὑποβάθμιση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πού ἐπέφερε τὸ filioque δημιούργησε ἓνα τεράστιο χάσμα στὴν δυτικὴ θεολογία τὸ ὁποῖο καλύφθηκε μὲ τὸν πλέον ἀκατάλληλο καὶ ἀνορθόδοξο τρόπο. Στὴν θέση, δηλαδὴ, τοῦ δι' Ἁγίου Πνεύματος ἀλαθήτου τῆς Ἐκκλησίας τοποθετήθηκε

τὸ ἀλάθητο τοῦ Πάπα, τὸ ὁποῖο δεσμοδετήθηκε ἀπὸ τὴν Α' Βατικανὴ Σύνοδο τὸ 1870.

Τὸ παπικὸ δόγμα γιὰ τὸ ἀλάθητο τοῦ Πάπα, ὅπως παρουσιάζεται στὴν Α' Βατικανὴ Σύνοδο (4η Συνεδρίαση, 18 Ἰουλίου 1870, κεφάλαιο 4), εἶναι τὸ ἑξῆς:

«Ὁ ρωμαῖος ποντίφικας ὅταν ὀμιλεῖ ἐκ καθέδρας, δηλαδὴ ὅταν ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ ποιμένα καὶ διδάσκαλου ὅλων τῶν χριστιανῶν, δυνάμει τῆς ὑπέρτατης ἀποστολικῆς του ἐξουσίας, ὀρίζει ὅτι κάποια διδασκαλία πού ἀφορᾶ στὴν πίστη καὶ τὴ χριστιανικὴ ἠθικὴ πρέπει νὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ ὡς ἀληθὴς ἀπὸ ὁλόκληρη τὴν Ἐκκλησία, βάσει τῆς Θείας Ἐπιφοιτήσεως ὑποσχεθείσης σ' ἐκεῖνον διὰ τοῦ ἀποστόλου Πέτρου, τότε χαίρει τοῦ ἀλαθήτου ἐκείνου πού ὁ Θεὸς Λυτρωτὴς θέλησε νὰ χαρίσει στὴν Ἐκκλησία του».

Ἡ Β' Βατικανὴ Σύνοδος μάλιστα ἐπεξέτεινε τὸ παπικὸ ἀλάθητο ἀκόμη καὶ στὶς ἀποφάσεις πού δὲν λαμβάνονται ἐκ καθέδρας. Ὁ Πάπας δηλαδὴ θεωρεῖται ἀλάθητος ὄχι μόνον ὅταν ἀποφαίνεται ἐπισήμως, ἀλλὰ καὶ σὲ ὅλες του τίς ἀποφάσεις γιὰ ὁποιοδήποτε ζήτημα.

Ἀναφέρεται συγκεκριμένα στὶς ἀποφάσεις τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου (Νοέμβριος 1965):

«Αὐτὴ ἡ δρησκευτικὴ ὑποταγὴ (submission) τῆς θελήσεως καὶ τοῦ νοῦ πρέπει νὰ δεικνύεται κατὰ ἓναν εἰδικὸ τρόπο στὴν αὐθεντικὴ διδακτικὴ ἐξουσία τοῦ Ρωμαίου Ποντίφηκος, ἀκόμη καὶ ὅταν δὲν ὀμιλῇ ex cathedra» (The Documents of Vatican-New York 1966, σελ. 48. (Μετάφρασις Ἱ. Μ. Ὁσ. Γρηγορίου, Ὁρθοδοξία καὶ Ρωμαιοκαθολικισμὸς (Παπισμὸς), (Κύριαι Διαφοραί), Ἅγιον Ὅρος, 24 Μαρτίου 2006).

Τὰ παπικὰ δόγματα τοῦ πρωτείου καὶ τοῦ ἀλαθήτου εἶναι καταφανές ὅτι ὄχι μόνον κατήρησαν κάθε ἔννοια συνοδικότητος, ἀλλὰ ἐξωβέλισαν καὶ Αὐτὸν ἀκόμη τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ

Ἡ Β' Βατικανὴ Σύνοδος μάλιστα ἐπεξέτεινε τὸ παπικὸ ἀλάθητο ἀκόμη καὶ στὶς ἀποφάσεις πού δὲν λαμβάνονται ἐκ καθέδρας. Ὁ Πάπας δηλαδὴ θεωρεῖται ἀλάθητος ὄχι μόνον ὅταν ἀποφαίνεται ἐπισήμως, ἀλλὰ καὶ σὲ ὅλες του τίς ἀποφάσεις γιὰ ὁποιοδήποτε ζήτημα.

Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης καί ὁ Πάπας εὐλογοῦν ἀπό κοινοῦ μετά τήν εἴσοδο τοῦ Εὐαγγελίου κατά τήν διάρκεια τῆς παπικῆς λειτουργίας. Βατικανό Ἰούνιος 2008.

Χριστό ἀπό τήν ὑποτιθέμενη ἐκκλησία τους ἀντικαθιστώντας Τον μέ τόν ἴδιο τόν ἀλάθητο Πάπα.

Μεταφέρουμε τό αὐθεντικό κείμενο ἀπό τήν επίσημη Κατήχηση τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν:

«Ὁ σύλλογος τῶν ἐπισκόπων ἀσκεῖ τήν ἐξουσία πάνω σέ ὅλη τήν Ἐκκλησία μέ επίσημο τρόπο τήν Οἰκουμενική Σύνοδο». «Δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει Οἰκουμενική Σύνοδος ἄν δέν ἐπικυρωθεῖ, ἤ τουλάχιστον ἄν δέν γίνει δεκτή, ἀπό τόν διάδοχο τοῦ Πέτρου» (Κατήχηση τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, Βατικανό, ἐκδ. Κάκτος, Ἀθῆναι 1996, παράγρ. 884, σελ. 293). «Αὐτό τό ἀλάθητο ἔχει ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης, κεφαλή τοῦ συλλόγου τῶν ἐπισκόπων, χάρις στό ἀξίωμά του, ὅταν, σάν πρῶτος ποιμένας καί διδάσκαλος ὅλων τῶν πιστῶν, πού στηρίζει στήν πίστη τοὺς ἀδελφούς του, διακηρύσσει μέ ὀριστική πράξη μία διδασκαλία σχετική με τήν πίστη καί τήν ἠθική...» (ἐνδ' ἄνωτ., παράγρ. 891, σελ. 295). «[...] Για τήν κανονική χειροτονία ἐνός ἐπισκόπου ἀπαιτεῖται σήμερα εἰδική ἄδεια τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης, λόγω τῆς ιδιότητάς του νά εἶναι ὑπέρτατος ὁρατός σύνδεσμος τῆς κοινωνίας μεταξύ τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν μέσα στή μία Ἐκκλησία καί ἐγγύηση γιά τήν ἐλευθερία τους» (ἐνδ' ἄνωτ., παράγρ. 1559, σελ. 488).

Ὅπως παρατηρεῖ ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρη-

Οἱ τῆς Ἐκκλησίας ἀποστάντες οὐκ ἔτι ἔσχον τήν Χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐφ' ἑαυτούς· ἐπέλιπε γάρ ἡ μετάδοσις τῶ διακοπήναι τήν ἀκολουθίαν... οἱ δέ ἀπορραγέντες, λαϊκοὶ γενόμενοι, οὔτε τοῦ βαπτίζειν, οὔτε τοῦ χειροτονεῖν εἶχον ἐξουσίαν, οὔτε ἠδύναντο Χάριν Πνεύματος Ἁγίου ἐτέροις παρέχειν, ἢς αὐτοὶ ἐκπεπτώκασιν (Μεγ. Βασιλείου).

γορίου Αρχιμ. Γεώργιος Καψάνης: «Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο ἡ συνοδικὴ ἀρχή, ἡ παραδοθεῖσα ἀπὸ τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους, ἀντικαθίσταται ἀπὸ τὴν παποκεντρικὴ ἀρχή. Ὁ «ἀλάθητος» Πάπας καθίσταται κέντρο καὶ πηγὴ ἐνότητας τῆς Ἐκκλησίας, πὸν σημαίνει ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἓναν ἄνθρωπο γιὰ νὰ τὴν διατηρῆ σὲ ἐνότητα. Ἔτσι παραμερίζεται καὶ ὑποβαθμίζεται ἡ θέσις τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καὶ ἀκόμη μὲ τὴν μεταφορὰ τοῦ ἀλαθήτου ἀπὸ τὸ Ἅγιο

Πνεῦμα στὸ πρόσωπο τοῦ Πάπα περιορίζεται ἡ ἐσχατολογικὴ προοπτικὴ τῆς Ἐκκλησίας μέσα στὴν ἱστορία καὶ καθίσταται ἐγκοσμιοκρατικὴ» (Αρχιμ. π. Γ. Καψάνη, Καθηγουμένου τῆς Ἱ. Μ. Ὁσίου Γρηγορίου Ἁγίου Ὁρους, Ὁρθοδοξία καὶ Ρωμαιοκαθολικισμός (Παπισμός), (Κύρια Διαφοραί), Ἅγιον Ὅρος, 24 Μαρτίου 2006).

Ἡ ἀποδοχὴ τῶν μυστηρίων τῶν αἰρετικῶν

Τὸ 1993 στὸ Βalamand μὲ τὸ κείμενο τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς θεολογικοῦ διαλόγου μὲ τοὺς Ρωμαιοκαθολικούς ἀνατράπηκε καὶ ἐπισημῶς ἡ πάγια ἀρχὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ἁγίων Πατέρων μας ὅτι οἱ αἰρετικοὶ δὲν ἔχουν μυστήρια οὔτε καὶ ἀποστολικὴ διαδοχὴ. Τὸ κείμενο ἀναφέρει ἐπακριβῶς:

«Πράγματι, πρὸ παντὸς ἀπὸ τῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων καὶ τῆς Β΄ Βατικανῆς Συνόδου καὶ ἐξῆς, ἡ ἐκ νέου ἀνακάλυψις καὶ ἡ ἐπαναξιοποίησις, τόσον ἐκ μέρους τῶν ὀρθοδόξων ὅσον καὶ ὑπὸ τῶν καθολικῶν, τῆς Ἐκκλησίας ὡς κοινωνίας μετέβαλε ριζικῶς τὰς προοπτικὰς, ἐπομένως δὲ καὶ τὴν στάσιν των. Καὶ ἀπὸ τὶς δυὸ πλευρῆς ἀναγνωρίζεται ὅτι αὐτὸ πὸν ὁ Χριστὸς

ἐνεπιστεύθη στὴν Ἐκκλησία Του -ὁμολογία τῆς ἀποστολικῆς πίστεως, συμμετοχὴ στὰ ἴδια μυστήρια, πρὸ πάντων στὴ μοναδικὴ Ἱερωσύνη πὸν τελεῖ τὴ μοναδικὴ θυσία τοῦ Χριστοῦ, ἀποστολικὴ διαδοχὴ τῶν ἐπισκόπων- δὲν δύναται νὰ θεωρῆται ὡς ἡ ἰδιοκτησία τῆς μιᾶς μόνον

Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης μὲ τὸν Πάπα κατὰ τὴν εἴσοδό τους στὴν Σύνοδο τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν Ἐπισκόπων (ἐπάνω) καὶ κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ ἑσπερινοῦ (κάτω). Βατικανό Ὀκτώβριος 2008.

Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης καί ὁ Πάπας κατά τήν διάρκεια τῆς λαϊκῆς λειτουργίας. Βατικανό Ἰούνιος 2008.

ἀπό τίς Ἐκκλησίες μας. Στά πλαίσια αὐτά, εἶναι προφανές ὅτι κάθε εἶδους ἀναβαπτισμός ἀποκλείεται» (Επίσκεψις, τ. 496/1993).

Ἐναντίως οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας μᾶς παραδίδουν:

α) Ὁ Μέγας Βασίλειος στόν α΄ κανόνα του πού ἐπικυρώθηκε καί ἀπό τήν Πενδέκτη Οἰκουμενική Σύνοδο ἀναφέρει: «οἱ τῆς Ἐκκλησίας ἀποστάντες οὐκ ἔτι ἔσχον τήν Χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐφ' ἑαυτούς· ἐπέλιπε γάρ ἡ μετάδοσις τῷ διακοπῆναι τήν ἀκολουθίαν... οἱ δέ ἀπορραγέντες, λαϊκοὶ γενόμενοι, οὔτε τοῦ βαπτίζειν, οὔτε τοῦ χειροτονεῖν εἶχον ἐξουσίαν, οὔτε ἠδύναντο Χάριν Πνεύματος Ἁγίου ἐτέροις παρέχειν, ἧς αὐτοὶ ἐκπεπτώκασι» (Πηδάλιον, σελ. 587).

β) Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος σημειώνει: «Τὸ μὲν γὰρ ὁμόγνωμον καὶ ὁμόθρονον, τὸ δὲ ἀντίδοξον καὶ ἀντίθρονον· καὶ ἡ μὲν προσηγορίαν, ἡ δὲ ἀλήθειαν ἔχει διαδοχῆς» (Λόγος ΚΑ΄, Εἰς τόν Μέγαν Ἀθανάσιον).

Ἑρμηνεία: «Ἡ ταυτότητα πίστεως εἶναι καὶ ταυτότητα θρόνου, ἐνῶ ἡ διαφορὰ πίστεως εἶναι καὶ διαφορὰ θρόνου. Ἡ μία -ἢ διαφορὰ πίστεως καὶ θρόνου- εἶναι κατ' ὄνομα (διαδοχή), ἐνῶ ἡ ἄλλη -ἢ ταυτότητα πίστεως καὶ ταυτότητα θρόνου- εἶναι ἀληθινὴ διαδοχή».

γ) Ὁ μέγας δογματολόγος καὶ ἁγία μορφή τοῦ 20^{οῦ} αἰῶνος π. Ἰουστίνος Πόποβιτς ἔγραφε: «Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν παραδέχεται τὴν ὑπαρξιν ἄλλων μυστηρίων ἔξω ἀπὸ αὐτήν, οὔτε θεωρεῖ αὐτὰ ὡς μυστήρια, ἕως ὅτου προσέλθῃ τις διὰ τῆς μετανοίας ἐκ τῆς αἰρετικῆς «ἐκκλησίας», δηλαδὴ ψευδοεκκλησίας, εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ. Μέχρις ὅτου δὲ μένει τις ἔξω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, μὴ ἠνωμένος μετ' αὐτῆς διὰ τῆς μετανοίας, μέχρι τότε εἶναι οὗτος διὰ τὴν Ἐκκλησίαν αἰρετικὸς καὶ ἀναποφεύκτως εὐρίσκειται ἐκτὸς τῆς σωτηριώδους Κοινωνίας=communio. Διότι «τίς γάρ μετοχὴ δικαιοσύνης καὶ ἀνομία; τίς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος;» (Β΄ Κορ. 6,

Ο Πατριάρχης και ο Γ.Γραμματέας του Π.Σ.Ε. συμπροσεύχονται με την «αίδεσιμωτάτη» Bernice Powell Jackson (κέντρο), πρόεδρο του Π.Σ.Ε. της Βορείου Αμερικής, στην 60ή επέτειο της ίδρύσεως του Π.Σ.Ε. Η κ. Powell είναι εκπρόσωπος της «Ενωτικής Έκκλησίας του Χριστού» (United Church of Christ) και εξέχον στέλεχος της Γενικής Συνόδου της, η οποία στις 4 Ιουλίου 2005, ημέρα της Ανεξαρτησίας των ΗΠΑ, ανεγνώρισε επίσημως την ιερολογία του γάμου ομοφυλοφίλων και έχει θεσπίσει μάλιστα και ειδικά λειτουργήματα για αυτούς (Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender Ministries) (<http://www.ucc.org/lgbt/>).

14)» (Αρχμ. Ίουστίνου Πόποβιτς, *Η Θεανθρώπινη κοινωνία της Έκκλησίας και η «Διακοινωνία» του Οικουμενισμού* <http://sureness.oodegr.com/oode/-oikoumen/theanthrwpl.htm>).

Θεολογικός διάλογος

Ακούγεται τό επιχείρημα ότι η Έκκλησία πάντοτε διαλεγόταν με τους αίρετικούς. Τό ζήτημα, όμως, είναι ο τρόπος με τον οποίο η Έκκλησία διαλέγεται με τους αίρετικούς και τά όρια πού πρέπει νά τίθενται σέ αυτόν τόν διάλογο.

Αυτό πού θά πρέπει νά εξετάσουμε κατ' αρχήν είναι ο σκοπός για τον οποίο η Έκκλησία ανά τους αιώνες έρχόταν σέ διάλογο με τους αίρετικούς, ο οποίος δέν ήταν άλλος, από τό

νά τους επαναφέρει στους κόλπους Της διδασκοντάς τους τήν όρθή διδασκαλία της πίστεώς μας και νά τους υποδείξει τά σημεία στά όποια σφάλλουν.

Η οικουμενιστική τακτική του Οικουμενικού Πατριαρχείου κατά τον 20ό αιώνα (και ιδιαίτερα στό δεύτερο μισό του αιώνας) ανέτρεψαν τήν εκκλησιολογική τάξη και παράδοση της Όρθόδοξης Έκκλησίας μας. Κορυφαίος θεμελιωτής αυτής της ανατροπής υπήρξε ο Οικουμενικός Πατριάρχης Αθηνάγορας, τά οικουμενιστικά ανοίγματα του όποιου σημάδεψαν τήν μετέπειτα πορεία της οικουμενικής κινήσεως. Η πολιτική Αθηνάγορα ακολουθείται απαρέγκλιτα και σήμερα συνεχίζοντας τήν εκκλησιολογική έκτροπή από τήν όρθόδοξη παράδοση.

Ποτέ στό παρελδόν σκοπός του διαλόγου με

τούς αίρετικούς δέν τέθηκε ἡ «ἐπανένωση τῶν Ἐκκλησιῶν» καί αὐτό γιά τόν ἀπλούστατο λόγο ὅτι ἡ Ἐκκλησία ποτέ δέν χωρίσθηκε.

«Δέν ὑπῆρξε ποτέ διαίρεσις τῆς Ἐκκλησίας, καί δέν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ, πλὴν ὑπῆρξε καὶ δὴ ὑπάρξῃ ἔκπτωσις ἐκ τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὸν τρόπον, πού πίπτουν τὰ ξερὰ καὶ ἄγονα κλήματα ἀπὸ τὴν Θεανδρωπίνην καὶ αἰωνίως Ζῶσαν Ἄμπελον, πού εἶναι ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός (Ἰω. 13,16)» (Ἀρχιμ. Ἰουστίνου Πόποβιτς, «Δογματικὴ τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας», (Γαλλικὴ μετάφραση) Τόμος 4ος, σελ. 181, Lausanne 1995-Ἀναδημοσιεύτηκε στὸν «Ὀρθόδοξο Τύπο» στίς 29/6/2007 <http://www.egolpio.com/PAPISMOS/popovits.htm>).

Ποτέ ἄλλοτε στό παρελθόν ἡ Ἐκκλησία δέν προσῆλθε στὸν διάλογο μὲ τούς αίρετικούς μὲ τὴν ἀλήθεια ὡς ζητούμενο, ὅπως γίνεται σήμερα, ἀλλὰ ὡς γνήσιος καὶ μοναδικὸς φορέας αὐτῆς τῆς ἀληθείας.

Ποτέ ἄλλοτε στό παρελθόν ἡ Ἐκκλησία δέν ἀπώλεσε τὴν αὐτοσυνειδησία Της ὡς τῆς «Μίας, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας», δέν τὴν ὑπέβαλε σὲ συσχετισμούς καὶ σὲ λογικὲς ἰσοροπιῶν καὶ πλειοψηφιῶν ἢ δέν τὴν περιορίσει στὰ φιλά γραμματα τῶν ὑποσημειώσεων, ὅπως στό τελευταῖο κείμενο τῆς Ραβέννας ἢ τῆς Θ' Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Π.Σ.Ε. στό Porto Alegre ὅπου συναποδεχθήκαμε ὅτι «Ὁμολογοῦμε Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, ὅπως αὐτὴ ὀρίζεται ἀπὸ τὸ σύμβολο Νικαίας-Κων/πολης (381). Κάθε ἐκκλησία (σημ. πού συμμετέχει στό Π.Σ.Ε.) εἶναι ἡ Ἐκκλησία καθολικὴ καὶ ὄχι ἀπλὰ ἓνα μέρος τῆς. Κάθε ἐκκλησία εἶναι ἡ Ἐκκλησία καθολικὴ, ἀλλὰ ὄχι στὴν ὁλότητά τῆς. Κάθε ἐκκλησία ἐκπληρώνει τὴν καθολικότητά τῆς ὅταν εἶναι σὲ κοινωνία μὲ τίς ἄλλες ἐκκλησίες»(!) (Porto Alegre, Φεβρουάριος 2006). Γι' αὐτὴ τὴν κατάλυση κάθε ἔννοιας ἐκκλησιολογίας στό Porto Alegre ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης παρατηρεῖ δύο χρόνια ἀργότερα στὴν Γενεὴ καὶ στὴν ὁμιλία του ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ ἑορτασμοῦ τῶν 60 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Π.Σ.Ε.:

«...Ἀπηλλαγμένοι λοιπὸν τῶν ἀγκυλώσεων τοῦ παρελ-

Ἐπάνω: ἡ πρώτη Αὐστραλὴ Ἀγγλικανὴ «ἐπίσκοπος» Kay Goldsworthy κατὰ τὴν τέλεση λειτουργίας.

Κάτω: ἡ Katherine Jefferts Schori τῆς Ἐπισκοπελιανῆς Ἐκκλησίας τῶν Η.Π.Α., εἶναι ἡ πρώτη γυναίκα ἐπίσκοπος ἐπικεφαλῆς αὐτῆς τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὑποστηρίζει τὴν ἱερολογία τοῦ γάμου ὁμοφυλοφίλων καθὼς καὶ ἱερέων (<http://www.nytimes.com/2007/02/11/us/11bishop.html>).

θόντος καί ἀποφασισμένοι νά παραμείνωμεν ἠνωμένοι καί νά ἐργασθῶμεν ἀπό κοινοῦ, ἐθέσαμεν, πρό δύο ἐτῶν, κατά τήν διάρκειαν τῆς Θ΄ Συνελεύσεως ἐν Porto Alegre Βραζιλίας, τάς βάσεις μιᾶς νέας περιόδου εἰς τήν ζωὴν τοῦ Συμβουλίου, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τό

σημερινόν πλαίσιον τῶν διεκκλησιαστικῶν σχέσεων, ὡς καί τάς σημειωθείσας εἰς τόν οἰκουμενικόν χῶρον σταδιακάς ἀλλαγάς. Χαίρομεν διότι εἰς τό ἐπίκεντρον τῶν δραστηριοτήτων τοῦ Συμβουλίου εὐρίσκεται πάντοτε τό ὄραμα τῶν ἐν αὐτῷ δραστηριοποιουμένων Ἐκκλησιῶν διά τήν ἐπίτευξιν, τῆ χάριτι τοῦ Θεοῦ, τῆς ἐνότητος ἐν τῇ αὐτῇ πίστει καί περίξ τῆς αὐτῆς Εὐχαριστιακῆς Τραπέζης...» (Ἐπίσκεψις, 685/2008, σελ. 22-29).

Ποτέ ἄλλοτε στό παρελθόν ἡ Ἐκκλησία δέν αὐτοῦπονομεύθηκε ἐξομοιούμενη μέ τίς πάσης φύσεως προτεσταντικές ὁμολογίες νομιμοποιώντας μέ τήν ἀνοχή Της τά ἀνεπίτρεπτα ἐκκλησιολογικά καί ἠθικά ἀτοπήματά τους, ὅπως τήν χειροτονία τῶν γυναικῶν, τήν ἱερολογία τοῦ γάμου τῶν ὁμοφυλοφίλων κ.ἄ.

Ποτέ ἄλλοτε στό παρελθόν ἡ Ἐκκλησία δέν θεώρησε ὅτι ἀπώλεσε τήν μαρτυρία της μέσα στόν κόσμον καί ὅτι γιά τήν ἐπανέυρεσίν της ἀπαιτεῖται ἡ «ἐπανένωση» τῶν «διηρημένων Ἐκκλησιῶν».

Ποτέ ἄλλοτε στό παρελθόν ἡ Ἐκκλησία δέν ταυτίστηκε μέ τοὺς αἰρετικούς καί δέν ὁμολόγησε κοινή πίστη μαζί τους, ὅπως τό ἔπραξε ὁ Μητροπολίτης Περγάμου κ. Ἰωάννης, ἐπίσημος ἐκπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στόν διάλογο μέ τοὺς Ρωμαιοκαθολικούς καί Συμπρόεδρος τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς Θεολογικοῦ Διαλόγου λέγοντας «ἔχουμε τήν ἰδίαν πίστιν καί τήν ἰδίαν παράδοσιν. Τό κύριον πρόβλημα πού πρέπει νά λύσουμε, εἶναι τό πρωτεῖον τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης, δηλαδή ὁ ρόλος τοῦ Πάπα...» (Περιοδικό S.O.P. 31/8/2007).

Ποτέ ἄλλοτε στό παρελθόν ἡ Ἐκκλησία δέν ἐκχώρησε τήν ἐκκλησιολογία της στοὺς αἰρετικούς, ὅπως μέ τό πρόσφατον Κείμενον τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς Θεολογικοῦ Διαλόγου στήν Ραβέννα.

Ποτέ ἄλλοτε στό παρελθόν ἡ Ἐκκλησία δέν θεώρησε τίς αἰρετικές κοινότητες ὡς «ἀδελφές ἐκκλησίες» ἢ ὡς τοὺς «δύο πνεύμονες» μέ τοὺς ὁποίους ἀναπνέει ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἀποδεχόμενη ἔτσι θεωρίες ἀπολύτως ἀντορδόδοξες καί μάλιστα βλάσφημες,

ὅταν ὑποστηρίζονται ἀπό ὀρθοδόξους, κατά τόν Καθηγητή κ. Δημήτριον Τσελεγγίδην.

Ποτέ ἄλλοτε στό παρελθόν Οἰκουμενικός Πατριάρχης δέν

Ὁ ὁμοφυλόφιλος Ἀγγλικανὸς Ἐπίσκοπος Gene Robinson ὡς «ἀρχιερέας» (ἐπάνω) καί κάτω (δεξιὰ) ἐνῶ «παντρεύεται» τόν Mark Andrews (ἀριστερά) μέ πολιτικό γάμο, ἐνώπιον τῆς τοπικῆς δημάρχου (κέντρο).

αντήλλαξε λειτουργικό άσπασμό με τον Πάπα κατά την διάρκεια της ὀρθοδόξου λατρείας.

Ποτέ ἄλλοτε στό παρελθόν Οἰκουμενικός Πατριάρχης δέν καλλιέργησε ὡς ἐκκλησιαστικό ἔθος τήν συμμετοχή του στίς λατρευτικές συνάξεις τῶν παπικῶν, πρόσφατα μάλιστα καί στήν Σύνοδο τῶν Καθολικῶν Ἐπισκόπων, θεωρώντας μάλιστα τό γεγονός ὡς «ἀποτέλεσμα τοῦ ἔργου τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τό ὁποῖο ὀδηγεῖ τίς ἐκκλησίες μας σέ πιό στενές καί βαθιές σχέσεις. Ἕνα σημαντικό βῆμα πρὸς τήν ἐπανεγκαθίδρυση τῆς πλήρους κοινωνίας» (βλ. ἀνταπόκριση ΑΠΕ, http://eccle-sianews.blogspot.com/2008/10/blog-post_1173.html).

Ποτέ ἄλλοτε στό παρελθόν Οἰκουμενικός Πατριάρχης δέν ἀμφισβήτησε τήν ἀπόλυτη σαφήνεια τῶν δογμάτων τῆς πίστεως θεωρώντας τίς αἰρετικές πλάνες «ποικιλία θεολογικῆς ἐκφράσεως» καί τά ποικίλα κοινωνικά καί ἠθικά ἔκτροπα τῶν προτεσταντικῶν κοινοτήτων «κρίσιν μεταξύ τῶν ἀνηκόντων εἰς διαφόρους θεολογικάς καί ἐκκλησιαστικάς παραδόσεις, μεταξύ Ἐκκλησιῶν ἔχουσῶν ἐκάστη διαφορετικὴν ἀνάγνωσιν καί ἐρμηνείαν τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὡς καί διαφορετικὴν ἀντίληψιν τῶν ἠθικῶν καί κοινωνικο-πολιτικῶν θεμάτων» (!) (Ἐπίσκεψις, 685/2008, σελ. 22-29).

Ποτέ ἄλλοτε στό παρελθόν Οἰκουμενικός Πατριάρχης δέν δέωρησε τοὺς Ἁγίους Πατέρες ἀπό κοινοῦ ἐνόχους μέ τοὺς αἰρετικούς γιά τήν ἀποκοπή τῶν τελευταίων ἀπό τό Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. «Οἱ κληροδοτήσαντες εἰς ἡμᾶς τήν διάσπασιν προπάτορες ἡμῶν ὑπῆρξαν ἀτυχῆ θύματα τοῦ ἀρχεκάκου ὄφους καί εὐρίσκονται ἤδη εἰς χεῖρας τοῦ δικαιοκρίτου Θεοῦ» (Ἐπίσκεψις, ἀρ. 563, 30/11/1998, σελ. 6).

Ἡ ἐκκλησιολογική ἐκτροπή ἀπό τήν ἀληθεύουσα ὀρθόδοξη πίστη δέν εἶναι πλέον ἀπειλή, ἀλλά ἀπτή πραγματικότητα. Ἀποτελεῖ ἐνσυνείδητη ἐπιλογή τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας ἡγεσίας καί ἀκολουθεῖται πιστά καί ἀπαρέγκλιτα καί μέ ταχύτατους μάλιστα ρυθμούς. Πραγματοποιεῖται ἀποφασιστικά καί μεθοδικά καί μέ

Γυναῖκες «ἐπίσκοποι» καί «ἱερεῖς» τῶν Ἀγγλικανῶν.

Ὁ οὐνίτης «ἀρχιεπίσκοπος» Jan Babjak (τῆς οὐνιτικῆς ἐπισκοπῆς Presovsky τῆς Σλοβακίας) προσκυνᾷ γονατιστὸς τὸν Πάπα. Σ' αὐτὴ τὴν σκηνὴ ἀποτυπώνεται χαρακτηριστικὰ ἢ προοπτικὴ τῆς πολυπλοκῆς «ἐνώσεως» μας μὲ τοὺς Παπικούς, τῆς οὐνιτικοῦ τύπου δηλαδὴ προσχωρήσεως τῆς Ὁρθοδοξίας στὸ σκῆπτρο τοῦ Πάπα.

ὄλοένα μεγαλύτερα βήματα. Ἀκολουθεῖται ἀποφασιστικά, μεθοδικὰ καί μὲ ἀπόλυτη ἐπίγνωση μία πορεία, πού δύσκολα ἔχει ἐπιστροφή, πρὸς τὴν ἑτεροδοξία, πρὸς τὴν θρησκευιολογία, πρὸς τοὺς παγκόσμιους μηχανισμούς ἐλέγχου, πρὸς τὰ διεθνή κέντρα λήψεως ἀποφάσεων. Δέν εἶναι δικές μας αὐθαίρετες ἐκτιμήσεις, ἀλλὰ οἱ ἴδιες οἱ ἐπιλογές καί ἡ δραστηριότητα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, πού φαίνεται ὅτι ἀκολουθεῖται, ἐπιφυλακτικότερα ἴσως, καί ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος.

Πρὸς μία οὐνιτίζουσα «ἐνότητα»

Ἡ πορεία εἶναι προδιαγεγραμμένη καί οἱ ἀποφάσεις προειλημμένες (σέ ἀνθρώπινο, βεβαίως, ἐπίπεδο). Ἀκόμη καί ὁ τύπος τῆς «ἐνώσεως» ἔχει σέ γενικές γραμμές προκαθορισθεῖ: μία «ἐνωση» οὐνιτικοῦ τύπου, ὅπου ἡ κάθε πλευρὰ δά διατηρήσει τὴν παράδοσή της, τό τυπικὸ της

κ.λπ., δά ἀναγνωρίζει, ὅμως, καί δά ἔχει κοινω-νία μὲ τὸν Πάπα. Εἶναι ἡ γνωστὴ οἰκουμενιστικὴ ἀρχὴ τῆς «unity in diversity» ἢ ἡ «ἐνότης ἐν τῇ ποικιλίᾳ».

Τὴν ἐπιδίωξη αὐτὴ τοῦ Βατικανοῦ τὴν εἶχε ἀντιληφθεῖ καί ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Περιστερίου κ. Χρυσόστομος, ἐπὶ σειρά ἐτῶν ἐκπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὸν διάλογο μὲ τοὺς Ρωμαιοκαθολικούς. Ἐγραφε χαρακτηριστικὰ ὁ Σεβασμιώτατος ἀποτιμώντας τὸν ἐπίσημο θεολογικὸ διάλογο τό 1982, ἓνα χρόνο μετὰ τὴν ἐπίσημη ἔναρξή του: «οἱ ἀδελφοὶ Ρωμαιοκαθολικοὶ ἐμμέσως ἢ ἀμέσως ἀφήνουν νὰ νοηθῇ, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δύναται νὰ ἐνωθῇ μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς δι' ἐνὸς εἴδους ἐνώσεως ὁμοίου ἢ παραλλήλου πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὑφίσταται μετὰξὺ αὐτῆς καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ομάδων τῶν Οὐνιτῶν» (Χρυσοστόμου-Γερασίμου Ζαφείρη, Μητροπο-

λίτου Περιστερίου, «*Ορθοδοξία καὶ Ρωμαιοκαθολικισμός. Ὁ ἀρξάμενος Θεολογικὸς Διάλογος. Γεγονότα καὶ σκέψεις*», ἐν περιοδ. *Θεολογία*, τ. 53 (1982), σελ. 77).

Καὶ οἱ ἴδιοι οἱ παπικοί, ἄλλωστε, μᾶς ὑπενθυμίζουν καὶ μᾶς ὑπεξηγοῦν κατὰ καιρούς, πρὸς καθησυχασμό, τὸν τρόπο τῆς «προσχωρήσεώς» μας στό σκῆπτρο τοῦ Πάπα διὰ τῆς Οὐνίας.

Ὁ Πάπας Βενέδικτος 16^{ος} στήν πρόσφατη ἐπίσκεψή του στήν Τουρκία (Ἔφεσος 2006) ὑποστήριξε ὅτι «κατ' αὐτὸν ὁ καλύτερος τρόπος διὰ τὴν ἐνότητα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν εἶναι αὐτὸς τῆς Οὐνίας» (*Ορθόδοξος Τύπος*, 8/12/2006).

Ὁ Καρδινάλιος Walter Kasper, πρόεδρος τοῦ Ποντιφικοῦ Συμβουλίου γιὰ τὴν προώθηση τῆς ἐνότητος τῶν χριστιανῶν καὶ συμπρόεδρος τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς θεολογικοῦ διαλόγου Ὁρθόδοξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν σέ δηλώσεις του στό γαλλικὸ περιοδικό S.O.P. δήλωσε ὅτι: «Στὴν Δύσι γνωρίσαμε τὴν ἀνάπτυξι πὺν κατέληξε στὴν Β' Βατικάνειο σύνοδο μὲ τὸν καθορισμὸ τοῦ πρωτείου ἐξουσίας καὶ τοῦ ἀλαδήτου τοῦ Πάπα, μία ἀνάπτυξι τὴν ὁποία οἱ Ὁρθόδοξοι δὲν δέχθησαν ποτέ. Χρειάζεται συζήτησις πῶς νὰ ἐρμηνεύσουμε αὐτὲς τὶς διαφορετικὲς ἐξελίξεις (πὺν ἐπῆλθαν) πάνω στὰ δεμέλια τῆς πρώτης χιλιετίας. Θὰ πρέπει ἀκόμη νὰ σκεφθοῦμε γιὰ τὸ πῶς θὰ λειτουργήσῃ τὸ πρωτεῖον τοῦ Ρώμη, ἐνῶ πρέπει νὰ γίνῃ σαφὲς ὅτι ὑπάρχουν ἤδη ἄδω Κώδικες τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου' στό ἐσωτερικὸ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας: ἓνας γιὰ τὴν λατινικὴ Ἐκκλησία, καὶ ἄλλος γιὰ τὶς ἀνατολικὲς Ἐκκλησίες (σημ. οὐνιτικὲς) πὺν βρίσκονται σὲ πλήρη κοινωνία μὲ τὴν Ρώμη. Συμφώνως πρὸς τοὺς κώδικες αὐτούς, τὸ πρωτεῖο ἀσκεῖται μὲ διαφορετικὸ τρόπο στὴν λατινικὴ Ἐκκλησία ἀπὸ αὐτὸν (πὺν ἰσχύει) γιὰ τὶς ἀνατολικὲς Ἐκκλησίες. Δὲν θέλουμε νὰ ἐπιβάλουμε στοὺς Ὁρθόδοξους τὸ σύστημα πὺν ἐπικρατεῖ σήμερα στὴν λατινικὴ Ἐκκλησία. Στὴν περίπτωση τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς πλήρους κοινωνίας, πρέπει νὰ βρεθῇ ἓνας νέος τύπος πρωτείου γιὰ τὶς ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες» πρόσθεσε ὑπονοώντας, βεβαίως, ἐμμέσως πλήν σαφῶς, τὸν οὐνιτικὸν τύπο (*Περιοδικό S.O.P.*, τεῦχ. 327, Ἀπρίλιος 2008).

Ὁ οὐνίτης «ἀρχιεπίσκοπος» Jan Babjak (ἐπάνω) παραλαμβάνει τὸ παλλίον (σύμβολο ἀφοσιώσεως καὶ ἐνότητος μὲ τὸν Πάπα) καὶ καταλαμβάνει τὴν θέση δίπλα στὴν ὀρθόδοξη ἀντιπροσωπεία καὶ τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχη (κάτω).

Αλλά και στήν πρόσφατη επίσκεψή του στήν Κύπρο, τόν περασμένο Νοέμβριο, όπου συμμετείχε στήν διαδερσκειακή συνάντηση πού ὀργάνωσε ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου, σέ συνέντευξή του στήν ἐφημερίδα «Φιλελεύθερος» καί στό ΑΠΕ καί σέ ἐρώτηση δημοσιογράφου γιά τό «Ποιά ἡ σημασία τοῦ κειμένου τῆς Ραβέννας;» καί ἄν «εἶναι ἐφικτός ὁ στόχος τῆς ἀποκατάστασης τῆς ἐνότητας Ὁρθόδοξης καί Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας;» ἀπάντησε:

«Δέν μιλάμε γιά ἔνωση Ὁρθόδοξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν. Δέν πρόκειται περὶ μείξεως τῶν δύο, ἀλλά περὶ τῆς ἀκεραίας ἀποκαταστάσεως τῆς κοινωνίας μεταξὺ Ἀνατολῆς καί Δύσεως. Ἐνότητα, διατηρώντας τὴν διαφορετικότητά μας. Δέν πρόκειται περὶ ἐνωμένης Ἐκκλησίας. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία θὰ διατηρήσει τὴν παράδοσή της. Τό σημαντικότατο εἶναι ὑπὸ ποῖες προϋποθέσεις καί μὲ ποιὸν τρόπο μπορεῖ νὰ ἐπανασυσταθεῖ (νὰ ἀρχίσει ἢ ἐπαναποκαταστασῆ) ἡ κοινωνία μὲ τὴν Ρώμη. Πρόκειται, συνεπῶς, γιά ἕναν πνευματικὸ ἐμπλουτισμό. Δέν πρόκειται νὰ ἀφαιρεθεῖ τίποτε τὸ οὐσιῶδες ἀπὸ κανέναν. Ἰσα-ἴσα πρόκειται περὶ ἀνταλλαγῆς τῶν δειῶν δωρημάτων, τὰ ὁποῖα ἀξιοθήκαμε νὰ ἔχουμε καί οἱ δύο, ὥστε τελικὰ νὰ ἐμπλουτισθοῦμε καί οἱ δύο, δηλαδὴ ἢ μία Ἐκκλησία διὰ τῆς ἄλλης καί ἀμφοτέρως ἢ μία ἀπὸ τὴν ἄλλη» (<http://panagiotisandriopoulos.blogspot.com/2008/12/walter-kasper.html>).

Ὁ συνεχῆς ἐναγκαλισμός, ὅμως, μὲ τοὺς αἵρετικούς, ἢ τιμὴ καί ἢ ἀναγνώριση στοὺς αἵρεσιάρχες, ἢ συνοδοιπορία μὲ τοὺς ἰσχυροὺς τῆς γῆς, ἢ πρόσληψη ἰδεῶν καί ἀντιλήψεων ὀργανώσεων τῆς νέας ἐποχῆς, ἢ παροχὴ στηρίξεως καί νομιμοποιήσεως στοὺς ποικίλους μηχανισμούς της, δέν ὀρθοτομοῦν τὸν λόγο τῆς ἀληθείας, ἀντιθέτως ἐπιτείνουν τὴν σύγχυση, ἀποπροσανατολίζουν τὸν πιστὸ λαὸ ἐγκαταλείποντάς τον ἀπροστάτευτο καί ἀποίμαντο.

Τὴν πορεία αὐτὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου φαίνεται νὰ ἀκολουθεῖ ὑπάκουα καί πιστά καί ἡ Διοικοῦσα Ἑλλαδικὴ Ἐκκλησία. «Πάντα μαζί. Σέ ὅλα μαζί» (Ἐλεύθερος Τύπος, 14/5/2008) εἶναι ἡ νέα γραμμὴ πού διέπει τίς σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν μας (τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καί τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας), ὅπως τονίστηκε στήν συνέντευξη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου στήν Ἀθήνα μετὰ τὴν συνάντησή του μὲ τὸν Μακαριώτατο κ. Ἱερώνυμο στό Φανάρι. Τό διαβεβαιώνει, ἐπίσης, καί ὁ ὑπέρμαχος τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, Καθηγητὴς καί

Πρόεδρος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. κ. Πέτρος Βασιλειάδης μιλώντας στήν ἐφημερίδα Μακεδονία: «Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας διὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἱερωνύμου σαφῶς συντάσσεται μὲ τό Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ἀλλά ὕστερεῖ σέ πρωτοβουλίες, ὥστε νὰ διαφωτιστεῖ ὁ λαὸς σέ σχέση μὲ τό διάλογο» (Μακεδονία, 24-5-2009, σελ. 55).

Σέ πρόσφατη συνέντευξή του, ἄλλωστε, στήν ἐπίσημη ἐφημερίδα τοῦ Βατικανοῦ *Avenire* (15-4-2009) ὁ

Μακαριώτατος χαρακτήρισε τό Κείμενο τῆς Ραβέννας ὡς «ἕνα θετικό βῆμα τό ὁποῖο περιμένει τὴν συνέχειά του». Σέ σχετικὴ ἐρώτηση μάλιστα πού χαρακτήριζε ὡς «ἀντικαθολικές προκαταλήψεις» καί «διακρίσεις» τὴν μὴ ἀποδοχὴ τῶν μυστηρίων τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν, ὁ Μακαριώτατος, ταυτιζόμενος μὲ τό πνεῦμα τῆς ἐρωτήσεως, ἀπάντησε ὅτι «οἱ ὅποιες μεμονωμένες ἀπόψεις ἢ ἀκραῖες ἀντιδράσεις δέν ἐκφράζουν τίς ἐπίσημες τοποθετήσεις τῆς Ἐκκλησίας» (<http://panagiotisandriopoulos.blogspot.com/2009/04/avvenire.html?showComment=1240327800000>).

Καί διερωτώμεθα, ποιές εἶναι «οἱ ἐπίσημες τοποθετήσεις τῆς Ἐκκλησίας» γιά τό συγκεκριμένο ζήτημα; Ὑπάρχει ἐπίσημη ἀπόφαση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πού ἀναγνωρίζει τά

Εἶναι «ἀκραῖοι» καί «μεμονωμένες περιπτώσεις» οἱ Ἱεράρχες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πού σέ πλεῖστες δημόσιες ἀναφορές τους, ἀλλά καί κατ' ἰδίαν συζητήσεις τους, καταδικάζουν τὴν αἵρεση τοῦ παπισμοῦ, ὅπως καί πολλοὶ σεβαστοὶ Γέροντες, κληρικοὶ, μοναχοὶ, ἔγκριτοι καί καταξιωμένοι Καθηγητές;

μυστήρια τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν; Πότε ἐλήφθη τέτοια ἀπόφαση;

Ποιές θεωρεῖ «μεμονωμένες ἀπόψεις ἢ ἀκραῖες ἀντιδράσεις» ὁ Μακαριώτατος;

Τὴν ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου νὰ μὴν ἀποδεχθεῖ καί νὰ ἀσκῆσει δριμεία κριτική στό Κείμενο τοῦ Βalamand, τό ὁποῖο ἀνεγνώριζε ἀποστολική πίστη, ἀποστολική διαδοχή καί ἔγκυρα μυστήρια στούς Ρωμαιοκαθολικούς; (Ἐκκλησιαστική Ἀλήθεια, 393/16-1-1994).

Τὴν ἄποψη τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ναυπάκτου καί Ἀγίου Βλασίου κ. Ἱεροθέου ὅτι «στὸν Παπισμό, οὐσιαστικά, δὲν ὑπάρχει ἀποστολική παράδοση καὶ ἀποστολική διαδοχή... δὲν μπορούμε νὰ κάνουμε λόγο γιὰ Ἱερωσύνη... Ἡ μόνη καὶ ἀληθινὴ Ἐκκλησία εἶναι ἡ Ὁρθόδοξη. Ἐξω ἀπὸ αὐτὴν δὲν ὑπάρχουν Ἐκκλησίες, ἀλλὰ αἵρετικὲς συναδροίσεις καὶ αἵρετικὰ διδασκαλεῖα. Ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι χωρισμένη καί, φυσικά, δὲν μπορούμε νὰ μιλοῦμε γιὰ ἔνωση Ἐκκλησιῶν». Ὁ σύγχρονος Παπισμός, πού ταυτίζεται μὲ τὴν φραγκικὴ κυριαρχία, εἶναι στὴν πραγματικότητα μία πολιτικοοικονομικὴ ὀργάνωση πού ἀποβλέπει σὲ ἄλλους σκοποὺς, στὴν κοσμικὴ κυριαρχία καί, φυσικά, πάνω ἀπὸ ὅλα στὴν διάλυση τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ρωμωσύνης»; (Μητροπολίτου Ναυπάκτου καί ἁγ. Βλασίου κ. Ἱεροθέου, *Γέννημα καὶ θρέμμα Ρωμηοί*, ἔκδ. Ἰ. Μ. Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου (Πελαγίας), Λειβαδειά 2000, σελ. 110-112).

Τὴν ἄποψη τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Πειραιῶς, ὁ ὁποῖος θεωρεῖ τοὺς Ρωμαιοκαθολικούς «θρησκευτικὴ κοινότητα» πού «ἀπώλεσε τὴν χάριν τοῦ Ζῶντος Θεοῦ καὶ ἐξέπεσαν ἀπὸ αἵρέσεως εἰς αἵρεσιν» καί πού χαρακτηρίζει «ἐπαίσχυντο» ἀπὸ ὀρθοδόξου πλευρᾶς τό Κείμενο τῆς Ραβέννας; (Ὁρθόδοξος Τύπος, τ. 1737).

Τὴν ἄποψη τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως ὁ

ὁποῖος σέ συνέντευξή του στό Ρ/Σ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος δήλωσε εὐδαρῶς καὶ κατηγορηματικά ὅτι ὁ Ρωμαιοκαθολικισμὸς δὲν εἶναι Ἐκκλησία;

Εἶναι «ἀκραῖοι» καὶ «μεμονωμένες περιπτώσεις» οἱ Ἱεράρχες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πού σέ πλεῖστες δημόσιες ἀναφορές τους, ἀλλὰ καί κατ' ἴδιαν συζητήσεις τους, καταδικάζουν τὴν αἵρεση τοῦ παπισμοῦ, ὅπως καί πολλοὶ σεβαστοὶ Γέροντες, κληρικοί, μοναχοί, ἔγκριτοι καὶ καταξιωμένοι Καθηγητὲς τῶν Θεολογικῶν μαρ Σχολῶν, πού φρονοῦν ἐπίσης καὶ διατυπώνουν στὰ συγγράμματά τους, ὅτι ὁ Ρωμαιοκαθολικισμὸς δὲν εἶναι Ἐκκλησία, δὲν ἔχει ἀποστολικὴ πίστη καὶ διαδοχή καὶ κατὰ συνέπεια δὲν ἔχει ἱερωσύνη καὶ μυστήρια;

Ἐπὶ τὴν Συνοδικὴ ἔγκριση τοῦ Κειμένου τῆς Ραβέννας ἢ ὁ Μακαριώτατος ἐξέφρασε τὴν προσωπικὴ του ἐκτίμηση, μεμονωμένη ἄποψη, δηλαδή, στὴν συνέντευξή του στό Avenir;

Προκαλεῖ μάλιστα ἀπορία τό γεγονός ὅτι, ἐνῶ δὲν ὑπάρχει καμμία ἀπολύτως ἐνημέρωση τοῦ ὀρθοδόξου ποιμνίου γιὰ τὴν πορεία τοῦ ἐπισήμου διαλόγου μὲ τοὺς Ρωμαιοκαθολικούς, ἐπιλέγεται ἡ ἐπίσημη ἐφημερίδα τοῦ Βατικανοῦ γιὰ τὴν προβολὴ τῶν σχετικῶν ἀπόψεων.

Παρ' ὅλα αὐτὰ δὲν ὑπάρχει καμμία ἐπίσημη φωνὴ διαμαρτυρίας ἀπὸ τό σῶμα τῶν Ἱεραρχῶν

«Πάντα μαζί. Σέ ὅλα μαζί» εἶναι ἡ νέα γραμμὴ πού διέπει τίς σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν μας (!)

Ὁ Οὐνίτης «ἐπίσκοπος» κ. Δημ. Σαλάχας καὶ οὐνίτες «ἱερεῖς», κατὰ τὴν ἑορτὴ τῶν Θεοφανείων στὴν Ἀθήνα (6 Ἰανουαρίου 2009). Ἀποκαλυπτικὴ εἰκόνα τῆς παραπληθήσεως τῶν Ὁρθοδόξων πιστῶν.

μας. Δέν ἀμφισβητοῦμε, βεβαίως, τὸ ὀρθόδοξο φρόνημα τῶν περισσοτέρων Ἱεραρχῶν μας καὶ τὰ ἀντιπαπικά καὶ ἀντιοικουμενιστικά τους αἰσθήματα, τὰ ὅποια πολλές φορές ἐκφράζουν σέ κατ' ἰδίαν συζητήσεις ἢ σέ δημόσιες ἀναφορές γενικοῦ περιεχομένου. Οἱ ἱστορικές, ὅμως, καταδίκες τοῦ παπισμοῦ ἢ τοῦ προτεσταντισμοῦ στό ἀπώτερο παρελθόν καὶ οἱ γενικόλογες καὶ περιστασιακές στηλιτεύσεις ἀποφάσεων ἢ συμπεριφορῶν τοῦ Π.Σ.Ε., χωρίς τὴν ταυτόχρονη καταδίκη καὶ τῶν Ὁρθοδόξων (Πατριαρχῶν, Ἀρχιεπισκόπων, Μητροπολιτῶν, θεολόγων Καθηγητῶν, ἀντιπροσώπων-μελῶν κ.λπ.) πού συνομολογοῦν τίς ἀποφάσεις αὐτές καὶ συνεργοῦν στίς ἀνορθόδοξες συμπεριφορές, καταλήγουν νά εἶναι ἄνευ ἀξίας καὶ κενές περιεχομένου.

Γιά παράδειγμα καταδικάζουμε τίς συμπροσευχές καὶ συμφωνοῦμε πῶς αὐτές ἀπαγορεύονται ἀπό τούς κανόνες, ὅμως ὄχι μόνον δέν διαμαρτυρόμεθα πού συμμετέχουν σέ συμπροσευχές μέ αἰρετικούς καὶ ἀλλοθρήσκους ὀρθόδοξοι Ἀρχιερεῖς, ὄχι μόνον δέν τούς καταδικάζουμε, ἀλλά οὔτε κἂν δείχνουμε νά ἐνοχλοῦμαστε. Οὔτε μία φορά δέν ἔχει τεθεῖ θεσμικά ἀνάλογο θέμα στήν Ἱερά Σύνοδο ἢ στήν Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας ἀπό κάποιον Ἐπίσκοπό μας.

Παρά τὴν συλλογική καταδίκη τῆς Οὐνίας καὶ τὰ πάνδεινα πού ἔχουμε ὑποστῆ οἱ Ὁρθόδοξοι ἀπό τούς γενίτσαρους αὐτοῦς τῆς πίστεως, παρά καὶ τὴν κατηγορηματικὴ μάλιστα ἀπόφαση τῆς Συνόδου τῆς Ρόδου ὅτι «Οὐνία καὶ διάλογος εἶναι ἀσυμβίβαστα», τὸ 1993 στό Βαλαμάνδ τοῦ Λιβάνου ἡ Οὐνία ἀναγνωρίστηκε ἐπίσημως καὶ ἀπό τούς Ὁρθοδόξους: «Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς ἀνατολικὰς καθολικὰς Ἐκκλησίας (σημ. οὐνιτικές), εἶναι σαφές ὅτι αὐταί, ὡς τμῆμα τῆς καθολικῆς Κοινωνίας, ἔχουν τὸ δικαίωμα νά ὑπάρχουν καὶ νά δροῦν διὰ νά ἀνταποκριθοῦν εἰς τὰς πνευματικὰς ἀνάγκας τῶν πιστῶν των» (Ἐπίσκεψις, τ. 496, 1993). Μέ τὴν ἐπανεναρξη τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου τὸ 2006 στό Βελιγράδι καὶ τὴν ἀνάληψη τῆς ἐπίσημης ἐκπροσώπησης τῶν Ὁρθοδόξων ἀπό τόν Ἐπίσκοπο Περγάμου κ. Ἰωάννη, τὸ ζήτημα τῆς Οὐνίας κρίθηκε πῶς δέν ἀφορᾷ ἄμεσα τόν διάλογο καὶ ἀφέθηκε στίς καλένδες.

Κι ὅμως, μέ ἐξαίρεση τόν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Πειραιῶς κ. Σεραφεῖμ, δέν ὑπῆρ-

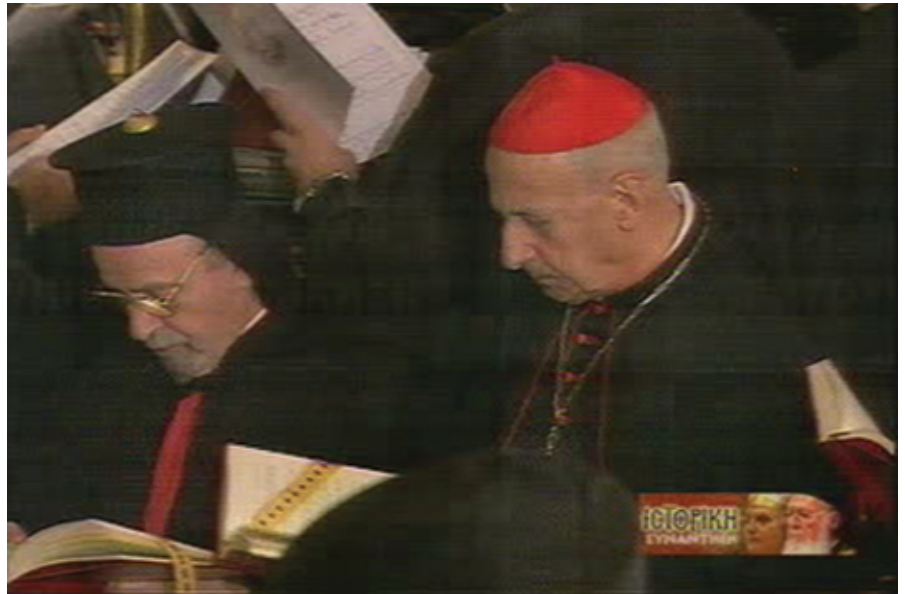
ξε άλλη επίσημη διαμαρτυρία από ὀρθόδοξο Ἱεράρχη γιά τήν ὕπαρξη οὐνιτικῆς «ἐπισκοπῆς» στήν Ἀθήνα, ἡ ὁποία δέν δικαιολογεῖται ἀπό τό ὀλιγάριθμο τῶν μελῶν της, καθῶς καί γιά τήν χειροτονία τοῦ νέου «ἐπισκόπου» κ. Δημητρίου Σαλάχα. Ἀντιθέτως ὁ κ. Σαλάχας ἔλαβε τίς συγχαρητήριες εὐχές τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καί τήν προσφορά ἑνός Ἁγίου Ποτηρίου ὡς «συμβολικοῦ δώρου».

Καμμία δημόσια διαμαρτυρία ἀπό ὀρθόδοξο Ἀρχιερέα γιά τήν ἀμαύρωση τοῦ ἱστορικοῦ Φαναρίου ἀπό τόν αἰρεσιάρχη Πάπα, τήν επίσημη μνημόνευση καί τόν πολυχρονισμό του κατά τήν τέλεση τῆς ὀρθοδόξου δοξολογίας, τήν συμμετοχή στήν συνοδεία του τοῦ οὐνίτη καρδινάλιου Ignace Moussa Daoud, τόν ὁποῖο μάλιστα ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης τίμησε καί τοῦ δῶρισε χρυσό σταυρό, τόν Νοέμβριο τοῦ 2006.

Ἀλλά καί λογιότατοι καί πολυγραφότατοι Ἱεράρχες, πού ἔχουν ἐκπονήσει ἀρτιότατες θεολογικές μελέτες τίς ὁποῖες δέν παύουμε νά μελετοῦμε καί νά ἐπαινοῦμε καί νά στηριζόμαστε ἐπιστημονικά σέ αὐτές, περιορίζονται στίς καταδίκες τοῦ παπισμοῦ μέχρι τό 1204! Ἐντοπίζουν σωστά τήν ρίζα τοῦ δυτικοῦ ἀθεϊσμοῦ στόν βαρλααμικό ὀρθολογισμό καί τήν ἀποδοχή τῆς κτιστῆς χάρης, πού θυσιάζει τήν Θεανθρωπότητα στόν βωμό τοῦ ἐξατομικευμένου ἀνθρωπισμοῦ τόν ὁποῖο καταδικάζουν διαρκῶς καί ἀπερίφραστα. Ἀδυνατοῦν, ὅμως, νά διακρίνουν (καί πολύ περισσότερο νά καταδικάσουν) τό ἴδιο ἀκριβῶς πνεῦμα πού κυριαρχεῖ στούς σύγχρονους οἰκου-

μενικούς διαλόγους.

Δηλώνουν καί διαδηλώνουν συνεχῶς καί μέ ἀπόλυτη κατηγορηματικότητα, ἀναλώνοντας

Ἐπάνω: Ὁ οὐνίτης -κοπτικοῦ ρυθμοῦ- Ignace Moussa στόν Πατριαρχικό Ναό κατά τήν ἀρχιερατική Θεία Λειτουργία.

Κάτω: Παραλαμβάνει ἀπό τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη τό ἀναμνηστικό τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Πάπα στό Φανάρι τόν Νοέμβριο τοῦ 2006.

πλήθος μελετῶν, ἄρθρων καί βιβλίων ὅτι ὁ παπισμός δέν εἶναι Ἐκκλησία, ὅτι οἱ παπικοί δέν ἔχουν θεία χάρη καί ἄρα δέν ἔχουν μυστήρια, ἀλλά δέν γράφουν ἀπολύτως τίποτε ὅταν οἱ παπικοί ἀναγνωρίζονται ἐπισήμως ὡς Ἐκκλησία ἀπό τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη καί τόν Ἀρχιεπίσκοπο, ὅταν οἱ ἐπίσημοι ἀντιπρόσωποί μας στούς διαλόγους ἀναγνωρίζουν ὡς ἐκκλησίες

τήν πανσπερμία τῶν προτεσταντικῶν ὁμολογιῶν, ὅταν ἀποδεχόμεστε κείμενα, ὅπως αὐτό τοῦ Porto Alegre τῆς Βραζιλίας, ὅπου τόν Φεβρουάριο τοῦ 2006 πραγματοποιήθηκε ἡ Θ΄ Γενική Συνέλευση τοῦ Π.Σ.Ε. μέ τίς ἀποφάσεις τῆς ὁποίας (πού συνυπέγραψαν καί

οἱ ὀρθόδοξοι ἀντιπρόσωποι καί δὴ καί τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος) καταργεῖται κάθε ἔννοια ἐκκλησιολογίας καί ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία ἀποποιεῖται τήν ιδιότητά της ὡς τῆς «Μίας, Ἁγίας, Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας».

Θέλουμε νά πιστεύουμε ὅτι ἰσχύουν γιά τούς Ἀρχιερεῖς μας, τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, ὅσα ἔγραφε ὁ μακαριστός π. Ἐπιφάνιος Θεοδωρόπουλος στήν ἐπιστολή του πρὸς τόν Πατριάρχη Ἀθιναγόρα:

«Οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, Παναγιώτατε, πλήν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, σιωπῶσι καί ἀνέχονται

τάς ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Πίστει ἀκροβασίας καί μειοδοσίας Ὑμῶν, οὐχί ἔνεκα ἡμβλυμμένης Ὁρθοδόξου συνειδήσεως, οὐδ' ἔνεκα ἀποδοχῆς τοῦ συνθήματος 'Ἀγάπη ἄνευ ὄρων καί ὀρίων', ἀλλά μόνον διότι κήδονται τῆς εἰρήνης τῆς Ἐκκλησίας καί σκέπτονται μετὰ τρόμου τάς ἐξελίξεις καί τάς καταλήξεις τῶν σχισμάτων. Ἄν τελικῶς προχωρήσετε ἀκόμη, ἂν προβῆτε εἰς 'ἐνώσεις', τότε θά ἴδητε ποίαν στάσιν θά τηρήσῃ ἔναντι Ὑμῶν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος. Μή συνάγετε συμπεράσματα περί τῶν διαθέσεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐκ τινῶν ἐκδηλώσεων ἀβροφροσύνης, ὑπερβολικῶν, ὄντως, πρὸς τόν προκαθήμενον τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἄν, ἐπαναλαμβάνω, προχωρήσετε περαιτέρω, τότε θά ἴδητε ποῖοι θά ἀκολουθήσωσιν Ὑμῖν... Θά μείνωσι μεθ' ὑμῶν οἱ κοσμικοὶ κύκλοι, οἱ θεωροῦντες τήν Θρησκείαν ὡς ἓνα καλόν καί ὠφέλιμον κοινωνικόν δεσμόν, ἀλλ' οὐδέν συνειδητόν μέλος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας» (Ἀρχιμ. Ἐπιφανίου Θεοδωρόπουλου, *Τά δύο ἄκρα (Οἰκουμενισμός καί Ζηλωτισμός)*, ἐκδ. Ἱεροῦ Ἡσυχαστηρίου Κεχαριτωμένης Θεοτόκου Τροιζήνος, Ἀθήνα 1997, σελ. 28).

Σήμερα οἱ μόνες φωνές διαμαρτυρίας, ὄχι μόνον γιά τά οἰκουμενιστικά ἀνοίγματα, ἀλλά καί γι' αὐτούς πού τά διαπράττουν, προέρχονται μόνον ἀπό λαϊκοὺς, καθηγητές, κληρικούς καί μοναχοὺς, συλλόγους, ἔντυπα, διαδικτυακοὺς τόπους. Ἀλλά καί αὐτές τίς φωνές φροντίζουμε νά τίς στιγματίζουμε, νά τίς περιθωριοποιούμε,

Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης καί ὁ Πάπας πρὶν ἀνταλλάξουν τόν **λειτουργικό ἀσπασμό** στήν διάρκεια τῆς Ὁρθοδόξου Θείας Λειτουργίας στό Φανάρι τόν Νοέμβριο τοῦ 2006.

Καί συνεχίζουμε στόν μακάριο ἐφησυχασμό μας, στήν νωχέλεια τοῦ εὐδαιμονισμοῦ μας, στήν νωθρότητα τῆς εὐμάρειάς μας. Συνεχίζουμε στήν ἀσφάλεια τῆς εὐημερίας μας, στήν ἐπάρκεια τῶν ἐπιτυχιῶν μας, στήν ἀπάθεια τῆς αὐταρέσκειάς μας. Ἐπίσκοποι, κληρικοί, μοναχοί καί λαϊκοί συνωμοτοῦμε σ' αὐτή τήν ἔνοχη σιωπή, τήν ἀδιάφορη ἀπραξία, τήν ἄτολμη ἐπιφυλακτικότητα.

νά τίς ἀπαξιῶνουμε, νά τίς ἀποδυναμώνουμε, νά τίς περιστέλλουμε, νά τίς ἐνοχοποιῶμε. Νά τίς θεωροῦμε «ἀκραῖες καί μεμονωμένες περιπτώσεις», κατά τόν Μακαριώτατο κ. Ἱερώνυμο, ὡσάν ἡ ἀλήθεια νά προσμετρᾶται μέ ὄρους καί συσχετισμούς τῆς πλειοψηφίας. Π' αὐτό καί καταδικάζουμε συλλήβδην τούς ἀντιφρονοῦντες ὡς ἀκραίους, ὡς φανατικούς, ὡς φονταμενταλιστές. Τούς ἀποδίδουμε διαθέσεις ἐντυπωσιασμοῦ, προβολῆς καί ἐπιδείξεως, τούς χλευάζουμε ὡς ἐπίδοξους σωτῆρες καί ζηλωτές.

Καί συνεχίζουμε στόν μακάριο ἐφησυχασμό μας, στήν νωχέλεια τοῦ εὐδαιμονισμοῦ μας, στήν νωθρότητα τῆς εὐμάρειάς μας. Συνεχίζουμε στήν ἀσφάλεια τῆς εὐημερίας μας, στήν ἐπάρκεια τῶν ἐπιτυχιῶν μας, στήν ἀπάθεια τῆς αὐταρέσκειάς μας. Ἐπίσκοποι, κληρικοί, μοναχοί καί λαϊκοί συνωμοτοῦμε σ' αὐτή τήν ἐνοχισιωπή, τήν ἀδιάφορη ἀπραξία, τήν ἄτολμη ἐπιφυλακτικότητα.

Εἶναι πραγματικά λυπηρό ὅτι καί ἀπό τόν χῶρο τοῦ μοναχισμοῦ, πού στάθηκε πάντοτε ὁ προμαχῶνας τῆς ὑπερασπίσεως τῶν τιμαλφῶν τῆς πίστεώς μας, μόνον ἐλάχιστες φωτεινές ἐξαιρέσεις, πού ἐπιβεβαιώνουν τόν κανόνα τῆς γενικότερης νωχέλειας, συνεχίζουν νά ἀνδίστανται, νά στηρίζουν καί νά πληροφοροῦν τό ὀρθόδοξο ποίμνιο. Δυστυχῶς ἡ σύγχρονη ἄνθηση τοῦ μοναχισμοῦ μας ἀναλώνεται πολλές φορές μόνον στήν κτιριακή ἀνασυγκρότηση, τήν διοικητική καί διαχειριστική ἀναδιοργάνωση, στήν μέριμνα γιά τήν κάλυψη βιοτικῶν ἀναγκῶν χωρίς τόν ἀνάλογο ζήλο καί γιά τήν προάσπιση καί τήν ὁμολογία τῆς πίστεως, πού ἦταν πάντοτε ἔργο τῶν μοναχῶν.

Καί πιά λυπηρό εἶναι τό γεγονός ὅτι ἀκόμη καί τό Ἅγιον Ὄρος, πού ὑπῆρξε πάντα τό προπύργιο καί τό καύχημα τῆς πίστεώς μας, τό στήριγμα ὅλων τῶν ὀρθοδόξων, κληρικῶν, μοναχῶν καί λαϊκῶν, πού βρισκόταν πάντα στίς ἐπάλξεις τῶν ἐκκλησιαστικῶν καί ἐθνικῶν ἀγώνων, τά τελευταῖα χρόνια, πρὶν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, σιωπᾶ χαρακτηριστικά. Μία σιωπή πού γεννᾶ πικρία,

ὁδύνη καί ἀπογοήτευση.

Ἀλλά καί οἱ λαϊκοί δέν στεροῦνται ἀναλόγου εὐθύνης. Τά θέματα τῆς πίστεως, ἄλλωστε, ἄπτονται τῆς προσωπικῆς συνειδήσεως τοῦ καθενός, γι' αὐτό καί ὁ καθένας φέρει ἀκέραια τήν εὐθύνη γιά τίς ἀποφάσεις καί τίς ἐπιλογές του. Ἄς πάψουμε, λοιπόν, νά μετατοπίζουμε τίς εὐθύνες μόνον στούς ἄλλους. Ἡ μετατόπιση τῶν εὐθυνῶν δέν μπορεῖ νά δικαιολογήσει τήν ἀγνωσία μας καί τήν παντελή ἔλλειψη μαθητείας σέ θεολογικά καί πνευματικά ζητήματα. Δέν μπορεῖ νά δικαιολογήσει τήν λανθασμένη ἀξιολόγηση τῶν στόχων καί τῶν προτεραιοτήτων στήν ζωή μας, ὅπου τά πνευματικά ζητήματα ἀποτελοῦν συνήθως τό ἐλάχιστο συμπλήρωμα. Δέν μπορεῖ νά δικαιολογήσει τήν νοθευμένη βιοθεωρία, τήν ἐκκοσμίκευση, τήν πολυπραγμοσύνη, τήν ἐξουθενωτική βιοτική μέριμνα, πού ἐξασθενίζει κάθε προσπάθεια βιώσεως τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ.

Πολλές φορές, ἐπίσης, ἐπιχειροῦμε νά καλύψουμε τήν ἀτολμία καί τήν ἀπροθυμία μας γιά τήν ὁμολογία τῆς πίστεώς μας κάτω ἀπό τό πρόσημα τῆς δῆθεν ἀναρμοδιότητός μας ἀναμέ-

Τά θέματα τῆς πίστεως, ἄλλωστε, ἄπτονται τῆς προσωπικῆς συνειδήσεως τοῦ καθενός, γι' αὐτό καί ὁ καθένας φέρει ἀκέραια τήν εὐθύνη γιά τίς ἀποφάσεις καί τίς ἐπιλογές του. Ἄς πάψουμε, λοιπόν, νά μετατοπίζουμε τίς εὐθύνες μόνον στούς ἄλλους. Ἡ μετατόπιση τῶν εὐθυνῶν δέν μπορεῖ νά δικαιολογήσει τήν ἀγνωσία μας καί τήν παντελή ἔλλειψη μαθητείας σέ θεολογικά καί πνευματικά ζητήματα.

νοντας ἄλλους νά μᾶς καθοδηγήσουν ἢ νά μᾶς καλέσουν σέ ὁμολογία. Καί παρατηρεῖται τό φαινόμενο ὅτι, ἐνῶ εἴμαστε ιδιαίτερα ἐπιτυχημένοι καί ἀποδοτικοί σέ πολλούς τομεῖς (ἐπαγγελματικό, κοινωνικό, ἐπιστημονικό, οἰκογενειακό κ.ἄ.) καί διακρινόμαστε σέ διάφορα επίπεδα, στό θέμα, ὅμως, τῆς πίστεως καί τῆς ὁμολογίας παρουσιαζόμαστε ἀνεξήγητα ἀνεπαρκεῖς καί

ἀδρανείς. Διστάζουμε νά ἀναλάβουμε τίς εὐθύνες μας περιμένοντας κάτι ιδιαίτερα ἐξαιρετικό νά συμβεῖ (πληροφορίες προορατικῶν, θαυμαστά γεγονότα, σημεῖα ἢ ὅ,τι ἄλλο), τό ὁποῖο θά

Ἐπάνω: Συμπροσευχή στήν διαθρησκειακή συνάντηση τῆς Ἀσίζης τό 1986. Στό κέντρο ὁ Πάπας Ἰωάννης Παῦλος Β', ἀριστερά του ὁ Μητροπολίτης Θυατείρων Ἀθηναγόρας καί δεξιά του ὁ Δαλάι Λάμα. Κάτω: Σιωπηλή συμπροσευχή τοῦ Πατριάρχου μπροστά σέ «ὁμοίωμα» τῆς ὕδρογειοῦ μέ τόν πρόεδρο τοῦ Κοινοβουλίου τῆς Γροιλανδίας καί θρησκευτικούς ἡγέτες Ρωμαιοκαθολικῶν, Εὐαγγελικῶν, Λουθηρανῶν, Σιϊτῶν καί Σουνιτῶν Μουσουλμάνων, Ἰουδαίων, Σιντοϊστῶν, Βουδιστῶν καί Ἰνδουιστῶν στό 7ο περιβαλλοντικό συμπόσιο ἐν πλῆ: «Θρησκεία, Ἐπιστήμη καί Περιβάλλον», Ἀρκτικός Ὠκεανός, Γροιλανδία, Ὀκτώβριος 2007. (πηγή: <http://www.interchurch.dk/cn/cn.php?key=1846>).

μᾶς πείσει νά ὁμολογήσουμε. Κάτι ἐξαιρετικό τό ὁποῖο, βεβαίως, τό πῶς πιθανό εἶναι νά μὴν συμβεῖ, γιατί τί μεγαλύτερο σημεῖο περιμένουμε ἀπό αὐτή τήν ἀποκεκαλυμμένη Ἀλήθεια τοῦ Σωτήρα μας Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔτσι ὅπως μᾶς ἔχει παραδοθεῖ ἀπό τήν παράδοση καί τούς Ἁγίους Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας.

Οἱ σύγχρονες ψυχοτεχνικές μέθοδοι, ἄλλωστε, τῆς παγκοσμιοποίησης καί τῆς Νέας Τάξεως Πραγμάτων αὐτό ἀκριβῶς ἐπιδιώκουν: τόν ἐφησυχασμό καί τήν φρίμωση τοῦ πιστοῦ λαοῦ μέ σκοπό τήν τελική ὑποταγή του στούς σχεδιασμούς τῆς νέας ἐποχῆς. Ὅλα περνοῦν μπροστά ἀπό τά μάτια μας (διαφάνεια), ἀλλά μέ τέτοια ταχύτητα, ὥστε νά μὴν μπορούμε νά τά ἀξιολογήσουμε καί νά ἀντιδράσουμε (καθήλωση). Ἔτσι ἀφαιρεῖται τό δικαίωμα τῆς κρίσεως ἀπό τούς λαούς καί τούς πολίτες (ζαλισμένο κοπάδι) καί γίνονται εὐκόλα ὑποχείρια τῆς ἐκάστοτε διαφημίσεως-προπαγάνδας (χειραγώγηση).

Ἄς μὴν λησμονοῦμε, ὅμως, ὅτι αὐτό τό «ζαλισμένο κοπάδι», τό προδομένο καί ἐγκαταλελειμμένο ἀπό τούς κοινωνικούς, πολιτικούς, πολλές φορές ἀκόμη καί ἀπό ἐκκλησιαστικούς του ἡγέτες, εἶναι ὁ λαός τοῦ Θεοῦ, οἱ πιστοί χριστιανοί πού φέρουν τήν χάρη τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος καί τῶν μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας μας. Μόλις, σύν Θεῷ, ἐνεργοποιηθεῖ αὐτή ἡ χάρη

καί ὁ πιστός λαός ἔρδει σέ συναίσθηση, εἶναι βέβαιο ὅτι θά ἀπορρίψει κατηγορηματικά καί δυναμικά ὅλες τίς ἀντορθόδοξες ἀντιλήψεις καί πρακτικές, ἀλλά καί τούς ἐκφραστῆς τους.

Παρατηρεῖται, ἐπίσης, καί τό ἐξῆς ὀξύμωρο φαινόμενο: τά οἰκου-

Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κατά τήν διάρκεια τῆς ὁμιλίας του στήν 6οή ἐπέτειο τῆς ἰδρύσεως τοῦ Π.Σ.Ε.

μενιστικά ἀνοίγματα τῶν ἐκκλησιαστικῶν μας ἡγετῶν καί αὐτῶν πού μέ τήν σιωπή τους γίνονται συνεργοί στά ἔργα τους τά ἀντιμετωπίζουμε μέ ἄκρα οἰκονομία δικαιολογώντας συνεχῶς τίς ἐνέργειές τους, ὅτι δῆθεν γίνονται κάτω ἀπό πίεση ἢ ὅτι παρότι σιωποῦν εἶναι ἄνθρωποι καλῶν διαθέσεων, ἀγαθοί καί πνευματικοί, ἄξιοι Ἱεράρχες μέ ποιμαντικό ἔργο κ.λπ. Ἀντίθετα, γιά τίς περιπτώσεις πού ἀσκεῖται κριτική στά οἰκουμενιστικά αὐτά ἀνοίγματα ἐφαρμόζουμε τήν ἀπόλυτη ἀκρίβεια ἐξετάζοντας ἐνδελεχῶς καί τήν παραμικρή λεπτομέρεια πού ἀφορᾷ τόν ἀντιφρονούντα (σέ ποιό «κλίμα» ἀνῆκε, ἂν εἶχε ἄδεια ἀπό τόν ἐπίσκοπό του νά γράψει ἢ νά μιλήσει, ἂν χρησιμοποίησε αὐστηρό ὕφος κ.ἄ). Πολλές φορές μάλιστα ἀκούγεται καί τό ἐπιχείρημα ὅτι πῶς μπορούμε νά ἐκφέρουμε αὐθαίρετα ἀπόψεις, ἀφοῦ «δέν ἀποφάνθηκε ἡ Ἐκκλησία» ἢ τό γνωστό «ὅ,τι πεῖ ἡ Ἐκκλησία». Καί διερωτώμεθα, πότε ἀποφάνθηκε ἡ Ἐκκλησία γιά τήν συμμετοχή τοῦ Πατριάρχη μας στήν λειτουργία τῶν

παπικῶν; Πότε ἀποφάνθηκε ἡ Ἐκκλησία γιά τήν χοροστασία τοῦ Πάπα στήν ὀρθόδοξη δοξολογία στό Φανάρι; Πότε ἀποφάνθηκε ἡ Ἐκκλησία γιά τήν ἀναγνώριση τῆς θεωρίας τῶν «ἀδελφῶν ἐκκλησιῶν», τῆς «βαπτισματικῆς θεολογίας», τῆς ἀποδοχῆς τῶν παπικῶν μυστηρίων, τῆς ἀποδοχῆς ὡς ἐκκλησιῶν τῆς πανσπερμίας τῶν προτεσταντικῶν ὁμολογιῶν, τῆς ἀνοχῆς καί νομιμοποιήσεως τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν καί τῆς ἱερολογίας τοῦ γάμου τῶν ὁμοφυλοφίλων; Πότε ἀποφάνθηκε ἡ Ἐκκλησία γιά τήν ἀποδοχή τοῦ πρωτείου τοῦ Πάπα ὡς δῆθεν «πρωτείου διακονίας καί τιμῆς»;

Στό ἐρώτημα ἂν ἐπιβάλλεται ὑπακοή στούς Ἐπισκόπους σέ δέματα ἀντίθετα πρός τήν πίστη μας, μᾶς ἀπαντᾷ μέ σαφήνεια ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος: «Πῶς οὖν ὁ Παῦλος φησι· 'πέιδεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καί ὑπέικετε'; Ἀνωτέρω εἰπών, 'ὡν ἀναθεωροῦντες τήν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μιμεῖσθε τήν πίστιν', τότε εἶπε, 'πέιδεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καί ὑπέικετε'. Τί οὖν, φησίν,

Ὁ ἑσπερινός τῆς Ἀγάπης στό Φανάρι τό Πάσχα τοῦ 2009. Διακρίνεται ὁ τοπικός Ρωμαιοκαθολικός ἐπίσκοπος κ. Louis Pelâtre ὁ ὁποῖος συμμετεῖχε στόν ἑσπερινό καί ἀνέγνωσε τό Εὐαγγέλιο στά λατινικά (<http://www.ec-patr.org/docdisplay.php?lang=gr&id=1065&tla=gr>).

**Σεβόμαστε τούς θεσμούς
καί τά πρόσωπα.
Δέν ἐκτιμοῦμε, ὅμως,
καθόλου καί καταδικάζου-
με ἀπερίφραστα καινοφα-
νεῖς θεωρίες καί ἐνέργειες
πού στρέφονται κατά τῆς
ὀρθοδόξου πίστεώς μας.
Ἀρνούμαστε νά τίς ἀποδε-
χθοῦμε ἀπό ὅπου καί ἂν
προέρχονται, ὅποιος καί ἂν
ἐπιχειρεῖ νά τίς ἐπιβάλλει.**

ὅταν πονηρός ᾖ, καί μή πειδῶμεδα; Πονηρός, πῶς λέγεις; εἰ μὲν πίστεως ἔνεκεν, φεῦγε αὐτόν καί παραίτησαι, μή μόνον ἄν ἄνθρωπος ᾖ, ἀλλά καὶ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ κατιῶν· εἰ δέ βίου ἔνεκεν, μή περιεργάζου..... ἐπεὶ καί τό, ‘μή κρίνετε, ἵνα μή κριθῆτε’, περί βίου ἐστίν, οὐ περί πίστεως· τό γοῦν ἐπαγόμενον τοῦτο δηλοῖ. ‘Τί γάρ βλέπεις’, φησί, ‘τό κάρφος τό ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τήν δέ δοκόν τήν ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς;’. ‘Πάντα οὖν ὅσα ἂν λέγωσιν ὑμῖν’, φησί, ‘ποιεῖν, ποιεῖτε’ (τό δέ ποιεῖν ἔργων ἐστίν, οὐ πίστεως), ‘κατά δέ τά ἔργα αὐτῶν μή ποιεῖτε’. Ὁρᾷς ὅτι οὐ περί δογμάτων ἐστίν ὁ λόγος, ἀλλά περί βίου καί ἔργων;» (Υπόμνημα εἰς τήν πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολήν, Ὁμιλία ΙΔ΄, 1, ΕΠΕ 25, σ. 372).

Ἑρμηνεία: «Πῶς λοιπόν ὁ Παῦλος λέγει, ‘νά ὑπακοῦτε καί νά ὑποτάσσεσθε στούς προϊσταμένους σας’; Ἀφοῦ εἶπε προηγουμένως, ‘νά ἀναλογίζεσθε τήν ὄλη πορεία τῆς ζωῆς τους καί νά μιμησθε τήν πίστι τους’, κατόπιν πρόσδεσε, ‘νά ὑπακοῦτε καί νά ὑποτάσσεσθε στούς προϊσταμένους σας’. Τί λοιπόν δά συμβῆ, λέγει, ὅταν εἶναι κακός καί δέν τόν ὑπακοῦμε; Κακός, πῶς τό ἐννοεῖς; ἐάν εἶναι τέτοιος ἐξ αἰτίας τῆς πίστεως, ἀπόφευγέ τον καί ἀπομακρύνσου ἀπ’ αὐτόν, ὄχι μόνο ἂν εἶναι ἄνθρωπος, ἀλλά κι’ ἂν ἀκό-

μη εἶναι ἄγγελος πού κατέβηκε ἀπό τόν οὐρανό· ἐάν ὅμως εἶναι κακός ὡς πρὸς τήν ἰδιωτική του ζωή, μὴν ἀσχολῆσαι μ' αὐτήν... ἀφοῦ καί τό, 'μή κρίνετε, γιά νά μή κριθῆτε', ἀναφέρεται στόν τρόπο ζωῆς, κι' ὄχι στήν πίστι· βλέπεις ὅτι ὁ λόγος δέν γίνεται γιά δόγματα, ἀλλά γιά τρόπο ζωῆς καί πράξεως;».

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ναυπάκτου καί Ἁγίου Βλασίου κ. Ἱεροδθεὸς ἀναφέρει χαρακτηριστικά γιά τήν συμμετοχή καί τῶν λαϊκῶν στήν ζωή τῆς Ἐκκλησίας καί ἰδιαίτερος στήν ὁμολογία τῆς πίστεως:

«Πρέπει νά παρατηρηθῆ ὅτι τό χάρισμα τῆς θεολογίας δέν ἀνήκει ἀποκλειστικά στούς ἱερωμένους ἢ στούς ἔχοντας ἓνα πτυχίο θεολογίας, ἀλλά ἀνήκει σέ ὅλους τούς 'χαριτωμένους', τούς ἀλλοιωμένους ἀπό τήν ἄκτιστη ἐνέργεια τῆς θείας Χάριτος Κληρικούς καί λαϊκοί, πού ἀποτελοῦν τόν λαό τοῦ Κυρίου. Οἱ λαϊκοί μέσα στήν Ἐκκλησία δέν εἶναι τά 'παθητικά ἄτομα' πού δέχονται ἀπλῶς τήν καθοδήγηση, ἀλλά τά 'χαρισματοῦχα'. Ἄν οἱ ποιμένες ἔχουν τό χάρισμα τοῦ ποιμαίνειν, οἱ λαϊκοί διαθέτουν τό χάρισμα τοῦ ποιμαίνεσθαι 'εἰς νομάς σωτηρίους'. Ἄν ὁ κήρυξ τοῦ θείου Λόγου διαθέτῃ τό χάρισμα τοῦ ἐξαγγέλειν τόν λόγο τοῦ Θεοῦ, οἱ λαϊκοί μετέχουν τοῦ προφητικοῦ ἀξιώματος μέ τό νά ἀκούουν τόν θεῖο λόγο καί νά τόν ἐφαρμόζουν, σέ ὀρισμένες δέ περιπτώσεις νά δίνουν καί αὐτοί τήν μαρτυρία. Ἔτσι οἱ Κληρικοί μαζί μέ τούς λαϊκοί πού ζοῦν μυστηριακά στήν ἁγία Ἐκκλησία, ἔχουν τό χάρισμα τῆς μαρτυρίας (ὁμολογίας) τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως. Δέχονται τήν ἀλήθεια, τήν ζοῦν, τήν διαφυλάσσουν, τήν διακρίνουν ἀπό τήν πλάνη καί τήν ὁμολογοῦν μέ παρρησία, ὅπως ἔκαναν οἱ ἅγιοι Μάρτυρες...» (Ἀρχιμ. Ἱεροθέου Βλάχου, Ἀνατολικά, τόμος Α', σελ. 381-382).

Καί ὁ π. Γεώργιος Καψάνης σημειώνει σχετικά: «Ὅσον ἀφορᾷ δέ εἰς τήν διοίκησιν καί τήν διδασκαλίαν ἢ συμμετοχή τοῦ λαοῦ εἶναι θεμελιώδης ἐφ' ὅσον οὗτος, χαρισματοῦχος ὢν καί διδακτός Θεοῦ, ἀποτελεῖ μετά τοῦ κλήρου τήν ἀγρυπνοῦσαν συνείδησιν τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις μαρτυρεῖ (κρίνει, διακρίνει, ἐγκρίνει καί ἀποδέχεται, ἢ κατακρίνει καί ἀπορρίπτει) τήν διδασκαλίαν καί τὰς πράξεις τῆς ἱεραρχίας, ὡς ἀπεφάνθησαν καί οἱ Πατριάρχαι τῆς Ἀνατολῆς ἐν τῇ Ἐγκυκλίῳ αὐτῶν τῆς 6^{ης} Μαΐου 1948» (Ἀρχιμ. Γεωργίου Καψάνη, Ἡ ποιμαντική

διακονία κατὰ τοὺς ἱερούς Κανόνας, Πειραιεύς 1976, σ. 110-112).

Καί ἡ Ἐγκύκλιος τεσσάρων Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς πρὸς τόν Πάπα Πίο τό Θ' (1848) θέτει τόν πιστό λαό τοῦ Θεοῦ δεματοφύλακα καί ὑπερασπιστή τῆς ἀληθείας τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, πού στάθηκε τό ἀνάχωμα ἐνάντια σέ κάθε ἀπόπειρα καινοτομίας:

«Παρ' ἡμῖν οὔτε Πατριάρχαι οὔτε Σύνοδοι ἐδυνήθησαν ποτε εἰσαγαγεῖν νέα, διότι ὁ ὑπερασπιστής τῆς θρησκείας ἐστὶν αὐτὸ τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ἥτοι αὐτὸς ὁ λαός, ὅστις ἐθέλει τὸ δρῆσκευμα αὐτοῦ αἰωνίως ἀμετάβλητον καὶ ὁμοειδὲς τῷ τῶν Πατέρων αὐτοῦ» (Ιω. Καρμίρη, *Τὰ Δογματικά καὶ Συμβολικά Μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας*, τ. II, Graz-Austria 1968, σελ. 920[1000]).

Ἀλλά καί τό ἀδιάφυστο στόμα τοῦ Κυρίου μας μᾶς πληροφορεῖ ὅτι «πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοί ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς» (Ματθ. 1,32) θέτοντας τήν ὁμολογία ὄχι μόνον ὡς ὑποχρέωση τῶν χριστιανῶν, ἀλλά καί ὡς προϋπόθεση τῆς σωτηρίας τους.

Ἡ ἀκαινοτόμητος ἀλήθεια τῆς ἁγίας πίστεώς μας, ἡ ἐλπίδα πάσης τῆς οἰκουμένης καί κιβωτός τῆς σωτηρίας μας ὀρθόδοξη Ἐκκλησία μας ζεῖ καί δά ζεῖ εἰς τοὺς αἰῶνες γιατί ἔχει Κεφαλή καί Κύριό Της τόν Ἀναστάντα Κύριο Ἰησοῦ Χριστό. Γι' αὐτό καί δέν ἀλλοιώθηκε ποτέ καί οὔτε τήν ἔβλαψαν στό ἐλάχιστο τόσες καί τόσες αἰρέσεις καί διωγμοί στό διάβα τῆς ἱστορίας. Γι' αὐτό καί δέν δά Τήν βλάψουν οὔτε οἱ σύγχρονες ἐπιβουλές καί δοξασίες. Αὐτοί πού βρίσκονται σέ κίνδυνο εἴμαστε ἐμεῖς οἱ χριστιανοί πού ὑστερώντας στήν πνευματική ζωή, τήν νήψη, τήν μετάνοια, τήν προσευχή, τήν ταπείνωση, τήν ἀνεξικακία, τήν συγχωρητικότητα καί τήν ἀγάπη, γινόμαστε εὐκολο δῆραμα τῶν «ψευδοποιμένων» πού λυμαίνονται τήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. «Προσέχετε οὖν ἑαυτοῖς καί παντὶ τῷ ποιμνίῳ ἐν ᾧ ὑμᾶς τό Πνεῦμα τό Ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τήν ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου καί Θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος. Ἐγὼ γάρ οἶδα τοῦτο, ὅτι εἰσελεύσονται μετά τήν ἀφίξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς μή φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου· καί

ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν» (Πράξ. κ, 28-30).

Ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ κινδύνου βρισκόμαστε σήμερα. Αὐτή εἶναι ἡ ἀλήθεια. Αὐτή εἶναι ἡ πραγματικότητα. Χρέος μας εἶναι νά σᾶς τήν παρουσιάσουμε χωρίς ὑπεκφυγές, χωρίς περιστολές, χωρίς φόβο καί χωρίς ἀναστολές. Ταυτόχρονα, ὅμως, καί χωρίς καμμία διάδωση ὑπερβολῆς, κατακρίσεως, στιγματισμοῦ προσώπων καί μάλιστα ἐκκλησιαστικῶν. Σεβόμαστε τοὺς δεσμούς καί τὰ πρόσωπα. Δέν ἐκτιμοῦμε, ὅμως, καθόλου καί καταδικάζουμε ἀπερίφραστα καινοφανεῖς θεωρίες καί ἐνέργειες πού στρέφονται κατά τῆς ὀρθοδόξου πίστεώς μας. Ἄρνούμαστε νά τίς ἀποδεχθοῦμε ἀπό ὅπου καί ἂν προέρχονται, ὅποιος καί ἂν ἐπιχειρεῖ νά τίς ἐπιβάλλει.

Ἡ ἀντιμετώπιση τῶν θεμάτων τῆς πίστεως ἀποτελεῖ προσωπική ἐπιλογή καί εὐθύνη τοῦ καθενός. Ὅφείλουμε, ὅμως, ἐδῶ νά παρατηρήσουμε καί ὅτι ὁμολογία χωρίς ὀρθοπραξία δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει. Ἡ ὁμολογία τῆς πίστεως δέν μπορεῖ νά εἶναι καρπός ἐνός ἐπιπόλαιου ἐνδουσιασμοῦ, ἐνός ἐνδερμου ζηλωτισμοῦ ἢ μίας γενικώτερης κατακριτικῆς διαθέσεως. Δέν γινόμαστε

Ταυτόχρονα, ὅμως, θά θέλαμε νά παρατηρήσουμε καί ὅτι ὁμολογία χωρίς ἀνδρεῖο φρόνημα, χωρίς ἐγρήγορηση, χωρίς ἐπαγρύπνηση καί προπαντός χωρίς ἀποστασιοποίησή μας ἀπό τίς συνήθειες, τὰ περιβάλλοντα, τοὺς μηχανισμούς, ἀκόμη καί τὰ πρόσωπα πού βλάπτουν τήν ὀρθόδοξη πίστη μας δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει. Ἔως πότε θά γινόμαστε συνένοχοι μέ τήν σιωπή μας;

ὁμολογητές αὐτοαναγορευόμενοι σέ κριτές καί τιμητές ἀποπέμποντας ἀφορισμούς καί καταδίκες. Ἡ ὁμολογία τῆς πίστεως εἶναι τό χάρισμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πού δά δοθεῖ σ' αὐτοὺς πού στήν διάρκεια τῆς ζωῆς τους ἀγωνίζονται μέ νήψη, προσευχή, μετάνοια καί ταπεινό φρόνημα νά γίνουν δεκτικοί αὐτοῦ τοῦ χαρίσματος.

Ταυτόχρονα, ὅμως, θά θέλαμε νά παρατηρήσουμε καί ὅτι ὁμολογία χωρίς ἀνδρεῖο φρόνημα, χωρίς ἐγρήγορηση, χωρίς ἐπαγρύπνηση καί προπαντός χωρίς ἀποστασιοποίησή μας ἀπό τίς συνήθειες, τὰ περιβάλλοντα, τοὺς μηχανισμούς, ἀκόμη καί τὰ πρόσωπα πού βλάπτουν τήν ὀρθόδοξη πίστη μας δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει. Ἔως πότε θά γινόμαστε συνένοχοι μέ τήν σιωπή μας; Ἔως πότε θά παραμένουμε θεατές τοῦ ἐξανδραποδισμοῦ τῆς ἴδιας τῆς αὐτοσυνειδησίας μας; Ἔως πότε θά παραμένουμε χειροκροτητές ὄσων ἐκχωροῦν τὰ ἅγια καί ἱερά τῆς πίστεώς μας στοὺς αἵρετικούς;

Ὁ κλοιός ἔχει στενέψει πλέον ἐπικίνδυνα καί οἱ ἐξελίξεις εἶναι ραγδαῖες. Μετά καί ἀπό τό κείμενο τῆς Ραβέννας γίνεται φανερό πώς μία «ένωση» οὐνιτικοῦ τύπου εἶναι ἤδη δεδομένη καί ἡ συζήτηση γίνεται πλέον γιά τὰ διαδικαστικά καί τὰ ζητήματα ἐκκλησιαστικῆς δικαιοδοσίας, ὅπως τό πρωτεῖο τοῦ Πάπα, πού κατά τόν π. Γ. Καψάνη «ἀναμφίβολα σημαίνει οὐνιτικὴ ἔνωση, μὲ τὴν ὁποία δέν θά συμφωνήσουμε. Καί τοῦτο ἐπειδὴ ὀφείλουμε νά διαφυλάξουμε τὸν ἑαυτό μας καί τὸν Ὄρθόδοξο λαὸ ἀπὸ ἑναν σύγχρονης μορφῆς ἐξουνιτισμό, πὸν πέραν τῶν ἄλλων συνεπειῶν εἶναι διακινδύνευσις τῆς αἰωνίου σωτηρίας μας» (Ἀρχιμ. Γεωργίου Καψάνη, *Τὸ κείμενο τῆς Ραβέννας καί τό πρωτεῖο τοῦ Πάπα*, Ἅγιον Ὄρος, 30 Δεκεμβρίου 2007).

Ἀδελφοί, ἐσήμανε ἡ ὥρα. Ὅχι πιά ἄλλη ὀλιγωρία. Ὅχι πιά ἄλλη ἀδράνεια. Ὅχι πιά ἄλλη ἐνοχη σιωπή. Ἀπαιτεῖται ἐγρήγορηση καί ἐνεργοποίηση. Ἀπαιτεῖται ἀντίσταση καί ἀντίδραση. Ἄς μελετήσουμε, ἄς ἐνημερωθοῦμε, ἄς ἐνημερώσουμε καί τοὺς ἀδελφούς μας, ἄς ἐκφράσουμε τίς ἀνησυχίες καί τίς ἐνστάσεις μας στοὺς ὑπευθύνους. Ἄς εἴμαστε ἔτοιμοι γιά ὁποιαδήποτε θυσία χρειασθεῖ γιά τήν ὀρθόδοξη πίστη μας. Ἄς προσευχηθοῦμε νά φωτίσει ὁ Θεός ὄσους λαμβάνουν τίς ἀποφάσεις, ὅλο τὸν ὀρθόδοξο λαὸ καί ἐμᾶς, ὥστε νά πράξουμε τὰ δεῦρα καί τὰ πρέποντα.

Πιστεύουμε ὅτι ἂν βρισκόταν ἀνάμεσά μας ὁ μακαριστὸς π. Ἐπιφάνιος Θεοδωρόπουλος θά ἀπήθυνε, μαζί καί μέ τό ὀρθόδοξο πλήρωμα,

Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης καί ὁ Πάπας εὐλογοῦν ἀπό κοινοῦ τοὺς πιστοὺς μέσα στὸν Πατριαρχικό Ναό τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Φανάρι Νοέμβριος 2006.

πρὸς τοὺς ὀρθοδόξους πού ἡγοῦνται τῶν συγχρόνων οἰκουμενιστικῶν ἀνοιγμάτων τὰ ἴδια ἐκεῖνα συγκλονιστικά λόγια πού ἀπηύδυνε πρὸς τὸν Πατριάρχη Ἀθηναγόρα:

«Προὔχωρήσατε ἤδη πολύ. Οἱ πόδες Ὑμῶν ψάουσι πλέον τὰ ρεῖθρα τοῦ Ρουβίκωνος. Ἡ ὑπομονή χιλιάδων εὐσεβῶν ψυχῶν, κληρικῶν καί λαϊκῶν, συνεχῶς ἐξαντλεῖται. Διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Κυρίου, ὀπισθοχωρήσατε! Μὴ θέλετε νὰ δημιουργήσετε ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ σχίσματα καί διαιρέσεις. Πειραῶσθε νὰ ἐνώσητε τὰ διεστῶτα καί τό μόνον ὅπερ θά κατορθώσητε, θά εἶνε νὰ διασπάσητε τὰ ἠνωμένα καί νὰ δημιουργήσητε ρήγματα εἰς ἐδάφη ἕως σήμερον στερεά καί συμπαγῆ. Σύνετε καί συνέλθετε! Ἀλλά φεῦ! Διηνύσατε πολλήν ὁδόν.» Ἦδη «πρὸς ἐσπέραν ἐστὶ καί κέκλικεν ἡ ἡμέρα...» Πῶς δά ἴδητε τὰς χαινούσας ἀβύσσους, ἀφ' ὧν θά διέλθη μετ' ὀλίγων ἢ ἀτραπός ἦν ὁδεύετε; Εἶδε, εἶδε ὁ πάλαι ποτέ «στήσας τὸν ἥλιον κατὰ Γαβαῶν καί τὴν σελήνην κατὰ φάραγγα Αἰλών», νὰ δευτερώσῃ τό θαῦμα καί νὰ παρατείνῃ ἅπαξ ἔτι τό μῆκος τῆς ἡμέρας, νὰ ἐνισχύσῃ ἔτι πλέον τό φῶς αὐτῆς καί νὰ διανοίξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς Ὑμῶν ἵνα ἴδητε, κατανοήσητε, ἐπιστρέψῃτε. Ἀμήν». (Ἀρχιμ. Ἐπιφανίου Θεοδωρόπουλου, *Τὰ δύο Ἄκρα, Οἰκουμενισμός καί Ζηλωτισμός*, Ἐκδ. Ἱεροῦ Ἡσυχαστηρίου Κεχαριτωμένης Θεοτόκου Τροϊζήνος, Ἀθήνα 1997, σελ. 16-17).

Πολλές φορές μάλιστα ἀκούγεται καί τό ἐπιχειρημα ὅτι πῶς μπορούμε νὰ ἐκφέρουμε αὐθαίρετα ἀπόψεις ἀφοῦ «δέν ἀποφάνθηκε ἡ Ἐκκλησία». Καί διερωτώμεθα πότε ἀποφάνθηκε ἡ Ἐκκλησία γιά τὴν συμμετοχή τοῦ Πατριάρχη μας στὴν λειτουργία τῶν λαλικῶν; Πότε ἀποφάνθηκε ἡ Ἐκκλησία γιά τὴν χοροστασία τοῦ Πάπα στὴν ὀρθόδοξη δοξολογία στό Φανάρι;

Ἱστορική ἀναδρομή τῆς προσεγγίσεως Ὁρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν κατά τόν 20^ο αἰώνα

Ἀρχιμ. Ἰωάσαφ Μακρῆ,
Ἱερᾶς Μονῆς Μεγάλου
Μετεώρου

*Στήν ἱστορική αὐτή ἀνα-
σκόπηση θά ἐκθέσουμε, ἐν
συντομία, τά σπουδαιότερα
ἀπό τά γεγονότα αὐτά στη-
ριζόμενοι στά ἀθθεντικά
κείμενα, τά πορίσματα, τίς
δηλώσεις, τίς συνεντεύ-
ξεις, καθώς καί στίς ἐργα-
σίες καταξιωμένων καί
κοινά ἀποδεκτῶν μελετη-
τῶν, πού τίς περισσότερες
φορές μάλιστα ἀποτελοῦν
τούς ἐπίσημους ἐκφραστῆς
ἢ ὑποστηρικτές τῆς οἰκου-
μενικῆς κινήσεως καί τῶν
ἐπιλογῶν τοῦ Οἰκουμενι-
κοῦ Πατριαρχείου τό ὁποῖο
πρωτοστάτησε σ' αὐτή τήν
προσέγγιση.*

Στίς μέρες μας ἀναπτύσσεται ιδιαίτερη δραστηριότητα στόν τομέα τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως καί γίνεται εὐρύτατα λόγος γιά τήν προσέγγιση Ὁρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν καί τήν πορεία πρὸς τήν «ἐνότητα τῶν ἐκκλησιῶν».

Τήν πορεία αὐτή σημάδευαν μία σειρά ἐπιλογές, ἀποφάσεις καί γεγονότα στήν διάρκεια τοῦ 20^{ου} αἰώνα, τά ὁποῖα θά παρουσιάσουμε στό παρόν κείμενο.

Στήν ἱστορική αὐτή ἀνασκόπηση θά ἐκθέσουμε, ἐν συντομία, τά σπουδαιότερα ἀπό τά γεγονότα αὐτά στηριζόμενοι στά ἀθθεντικά κείμενα, τά πορίσματα, τίς δηλώσεις, τίς συνεντεύξεις, καθώς καί στίς ἐργασίες καταξιωμένων καί κοινά ἀποδεκτῶν μελετητῶν, πού τίς περισσότερες φορές μάλιστα ἀποτελοῦν τούς ἐπίσημους ἐκφραστῆς ἢ ὑποστηρικτές τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως καί τῶν ἐπιλογῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τό ὁποῖο πρωτοστάτησε σ' αὐτή τήν προσέγγιση.

Οἱ ἱστορικές ρίζες τῆς προσεγγίσεως Ὁρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν καί ἐν γένει τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως βρίσκονται στίς δύο ἐγκυκλίους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, αὐτές τοῦ 1902 καί τοῦ 1920. Μέ τίς δύο αὐτές ἐγκυκλίους, καί κυρίως μέ αὐτή τοῦ 1920, τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο ἐπέφερε μία τομή στήν μέθοδο προσεγγίσεως τῶν ἑτεροδόξων καί στήν θεολογική βάση ἐπί τῆς ὁποίας στηρίζεται αὐτή ἡ προσέγγιση.

«Αὐτό πού αἰφνιδιάζει», παρατηρεῖ ὁ π. Γ. Μεταλληνός, «εἶναι ἡ χρησιμοποιούμενη στό κείμενο αὐτό γλώσσα. Χωρίς καμμία, καί στό ἐλάχιστο, κίνηση ἐπιστροφῆς τοῦ προτεσταντικοῦ κόσμου στήν ἐκκλησιαστικότητα, καί ἐνῶ 32 χρόνια πρὶν εἶχε δογματισθεῖ τό παπικό ἀλάθητο στήν Α΄ Βατικανή (1870), οἱ χριστιανικές αἱρέσεις τῆς Δύσεως καλοῦνται 'αἱ δύο μεγάλες τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀναδενδράδες'» (Πρωτοπρεσβυτέρου Γ. Μεταλληνοῦ, Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο καί Οἰκουμενισμός, Πρακτικά Διορθόδοξου Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου: Οἰκουμενισμός, Γένεση-Προσδοκίες-Διαφεύσεις, Τόμος Α΄, ἐκδ. Θεοδρομία, Θεσσαλονίκη 2008, σελ. 237-238).

Γιά νά κατανοήσουμε καλύτερα αὐτόν τόν αἰφνιδιασμό ἐκ μέρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καί τήν τομή πού ἐπέφε-

Ὁ Πατριαρχικὸς Ναὸς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου στὸ Φανάρι.

ρε μέ τις δύο ἐγκυκλίους του (1902 καί 1920) στά θεολογικά, ἀλλά καί ἱστορικά δεδομένα τῆς ἐποχῆς, θά ἀναφερθοῦμε σέ κάποια συγκεκριμένα γεγονότα πού προηγήθηκαν καί πού εἶναι δηλωτικά τοῦ πνεύματος πού ἐπικρατοῦσε τήν περίοδο ἐκείνη, τό ὁποῖο κάθε ἄλλο παρά τόν διάλογο καί τήν προσέγγιση μέ τό Βατικανό εὐνοοῦσε.

Ἡ Πατριαρχική Ἐγκύκλιος τοῦ 1895

Εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι ἐπτά μόλις χρόνια πρὶν τήν ἔκδοση τῆς ἐγκυκλίου τοῦ 1902, ἐκδόθηκε ἡ Πατριαρχική ἐγκύκλιος τοῦ 1895 ἡ ὁποία ἀποτελοῦσε τήν ἀπάντηση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου πρὸς τόν Πάπα Λέοντα τόν ΙΓ΄ καί ἡ ὁποία μᾶς περιγράφει ἀνάγλυφα καί ἀποκαλυπτικά τό ἐπίπεδο τῶν σχέσεων καί τό κλίμα πού ἐπικρατοῦσε μεταξύ Ὁρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν ἐκείνη τήν περίοδο, τίς αἰρετικές πλάνες τοῦ παπισμοῦ καί τήν ὑπουλη διεΐσδυσή του στούς κόλπους τῆς Ὁρθοδοξίας μέσῳ τῆς Οὐνίας.

Συγκεκριμένα στίς 20 Ἰουνίου τοῦ 1894 ὁ Πάπας Λέων ὁ ΙΓ΄ ἀπήδυνε τήν ἐγκύκλιο «*Praeclara gratulationis*» «πρὸς τοὺς ἡγεμόνας καί τοὺς λαούς τῆς οἰκουμένης» μέ τήν ὁποία καλοῦ-

Οἱ ἱστορικές ρίζες τῆς προσεγγίσεως Ὁρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν βρίσκονται στίς δύο ἐγκυκλίους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, αὐτές τοῦ 1902 καί τοῦ 1920. Μέ τις δύο αὐτές ἐγκυκλίους, τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο ἐπέφερε μία τομή στήν μέθοδο προσεγγίσεως τῶν ἑτεροδόξων καί στήν θεολογική βάση ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίζεται αὐτή ἡ προσέγγιση.

Ἔχοντας νά ἀντιμετωπίσει μία τέτοια πολεμική τοῦ Βατικανοῦ εἰς βάρος τῆς Ὁρθοδοξίας, ὁ Πατριάρχης Ἰωακείμ ὁ Γ' (1878-1884 καί 1901-1912), παραβλέποντας ὅλα τά θεολογικά καί ἱστορικά δεδομένα, θεωρεῖ τήν στιγμή κατάλληλη γιά προσέγγιση μέ τούς Ρωμαιοκαθολικούς καί ἀναζητᾷ τρόπους «πῶς ἂν εἶν δυνατόν προλεᾶναι τήν πρός τοιοῦτο τέρμα ἄγουσαν ἀνώμαλον, τό γε νῦν, ὁδόν, ἐξευρεῖν τε σημεῖα συναντήσεως καί ἐπαφῆς, ἢ καί ἀμοιβαίων θεμιτῶν παροράσεων...»

σε τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία σέ μία οὐνιτικοῦ τύπου ἔνωση μέ τό Βατικανό. Ἀναγνώριζε δηλαδή στους Ὁρθοδόξους τό δικαίωμα νά διατηρήσουν τό λειτουργικό τυπικό καί τίς παραδόσεις τους, ἀρκεῖ νά ἀναγνωρίσουν τήν ἐξουσία τοῦ Πάπα καί μάλιστα ὡς ἀλάθητου, ὅπως πρόσφατα εἶχε δεσπισθεῖ καί μέ τήν μορφή δόγματος ἀπό τούς Ρωμαιοκαθολικούς στήν Α΄ Βατικανή Σύνοδο τό 1870. Ταυτόχρονα ὀργάνωσε μέ δυναμικώτερο τρόπο καί μεγαλύτερη ἔνταση τήν δράση τῶν Οὐνιτῶν στήν Ὁρθόδοξη Ἀνατολή καί τόν εἰς βάρος τῶν ὀρθοδόξων πιστῶν προσηλυτισμό.

Μπροστά σ' αὐτή τήν ἀπροκάλυπτη ἐπίθεση τῶν παπικῶν τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο ἀμύνεται ὑπέρ τῆς ἀκεραιότητος τοῦ ὀρθοδόξου ποιμνίου τό ὁποῖο ἐπιχειρεῖ νά ἐνημερώσει καί νά προστατεύσει μέ τήν ἐγκύκλιο τοῦ 1895, ὅπου γίνεται ἐκτενής ἀνάλυση τῶν παπικῶν πλανῶν.

Ἡ Πατριαρχική Ἐγκύκλιος τοῦ 1895 ἀποτυπώνει, ἐπίσης, μέ χαρακτηριστικό τρόπο τό κλίμα πού ἐπικρατοῦσε τήν περίοδο ἐκείνη στίς σχέσεις Ὁρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν καί τίς βλέψεις τοῦ Βατικανοῦ ἔναντι τῶν Ὁρθοδόξων:

«Ἐν ἐσχάτοις δέ χρόνοις ὁ πονηρός διέσπασεν ἀπό τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καί ἔθνη ὀλόκληρα τῆς Δύσεως, ἐμφυσήσας τοῖς ἐπισκόποις τῆς Ῥώμης φρονήματα ὑπερφιάλου ἀλαζονείας, ποικίλας γεννησάσης καινοτομίας ἀδέσμους καί ἀντευαγγελικάς. Καί οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλά δῆ καί παντί τρόπῳ ἀγωνίζονται οἱ κατά καιρόν Πάπαι τῆς Ῥώμης, ἵνα ὑποτάξωσιν εἰς τάς ἑαυτῶν πλάνας τήν ἀκραδάντως ἀνά τήν Ἀνατολήν τῆ πατροπαραδότῳ τῆς πίστεως ὀρθοδοξία στοιχοῦσαν Καθολικήν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ἐνώσεις κατά τήν ἰδίαν φαντασίαν ἐπιδιώκοντες ἀπλῶς καί ἀβασανίστως» (Ἰω. Καρμίρη, Τά Δογματικά καί Συμβολικά Μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, Ἐν Ἀθήναις 1953, σελ. 933).

Ἡ Πατριαρχική Ἐγκύκλιος τοῦ 1902

Ἀντίθετα, ἐπτά μόλις χρόνια μετά καί ἔχοντας νά ἀντιμετωπίσει μία τέτοια πολεμική τοῦ Βατικανοῦ εἰς βάρος τῆς Ὁρθοδοξίας, ὁ Πατριάρχης Ἰωακείμ ὁ Γ', παραβλέποντας ὅλα τά θεολογικά καί ἱστορικά δεδομένα, θεωρεῖ τήν στιγμή κατάλληλη γιά προσέγγιση μέ τούς Ρωμαιοκαθολικούς καί ἀναζητᾷ τρόπους «πῶς ἂν εἶν δυνατόν προλεᾶναι τήν πρός τοιοῦτο τέρμα ἄγουσαν ἀνώμαλον, τό γε νῦν, ὁδόν, ἐξευρεῖν τε σημεῖα συναντήσεως καί ἐπαφῆς, ἢ καί ἀμοιβαίων θεμιτῶν παροράσεων, μέχρι τῆς διά τοῦ χρόνου τοῦ ὅλου ἔργου τελειώσεως, δι' ἧς πληρωθήσεται πρός κοινήν εὐφροσύνην καί ὠφέλειαν ἡ περί μιᾶς ποιμνῆς καί ἑνός ποιμένος ρῆσις τοῦ Κυρίου καί Θεοῦ καί Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ». (Ἡ περί τῶν σχέσεων τῶν Αὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καί περί ἄλλων γενικῶν ζητημάτων Πατριαρχική καί Συνοδική Ἐγκύκλιος τοῦ 1902, αἱ εἰς αὐτήν ἀπαντήσεις τῶν Ἁγίων Αὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καί ἡ ἀνταπάντησις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου, 1904, σελ. 9).

Τό ἐρώτημα αὐτό ἀπευθύνει μέ τήν ἐγκύκλιό του τοῦ 1902 πρός ὅλες τίς Ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες ἀπό τίς ὁποῖες ζητᾶ νά ἐκφέρουν τήν ἄποψή τους γιά τό συγκεκριμένο ζήτημα.

Ἡ στροφή αὐτή τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στό ζήτημα τῶν σχέσεων μέ τούς ἑτεροδόξους εἶναι ἐμφανῶς ἐπηρεασμένη ἀπό ἀνάλογες ζυμώσεις πού πραγματοποιοῦνται τήν ἴδια περίοδο στόν χῶρο τοῦ Προτεσταντισμοῦ, ὁ ὁποῖος βιώνοντας τόν συνεχή κατακερματισμό του ἀναζητᾶ τήν πολυπόδητη «ἐνότητα» μέσῳ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Ἀπό τά τέλη, ἄλλωστε, τοῦ 19^{ου} αἰῶνα ἡ Οἰκουμενική Κίνηση ἐκδηλώνεται καί βρῖσκει μεγάλη ἀνταπόκριση στήν Δύση, ὄχι μόνο στόν θεολογικό χῶρο, ἀλλά καί στόν ἀντίστοιχο κοινωνικοπολιτικό, ἀπό τόν ὁποῖο καί ὑποστηρίζεται.

Ἡ στροφή πρός τήν Δύση θεωρεῖται ἀναγκαία καί γιά τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, πού ἀντιμετωπίζει τήν ἴδια περίοδο (καί ἀπό τήν ἔναρξη τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως ἀκόμη) τήν αὐξανόμενη καχυποψία τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν καί τήν σταδιακή περιστολή τῶν προνομίων του. Τό 1882 ξεσπᾶ τό γνωστό «προνομιακό ζήτημα» μέ τραγικές συνέπειες στά δικαιώματα καί τήν λειτουργία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Οἱ ἀπαντήσεις τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν

Ἡ ἀπάντηση τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ὑπῆρξε ξεκάθαρη. Στήν συντριπτική τους πλειοψηφία οἱ Ἐκκλησίες δήλωσαν πρός τόν Πατριάρχη ὅτι ἡ χρονική στιγμή ἦταν ἡ πλέον ἀκατάλληλη γιά μιᾶ προσέγγιση μέ τούς ἑτεροδόξους (Παπικούς καί Προτεστάντες).

Τό Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων στήν ἀπάντησή του θεωρεῖ ἄκαιρη καί ἀτελέσφορη μιᾶ προσπάθεια προσεγγίσεως ἐκείνη τήν χρονική περίοδο: «εἰδικῶς ἐν τῷ παρόντι ἐπί τοῦ ἀντικειμένου τούτου κοινῇ συσκέψασθαι τῶν οὐκ ἀναγκαίων εἶναι νομίζομεν, μηδέν τι θετικόν ἀποτέλεσμα ἐκ τῆς τοιαύτης προδιασκέψεως προσδοκῆσαι δυνάμενοι» (ὁ.π., σελ. 17). Τονίζει ὅτι καμμία ἀνάλογη προσέγγιση δέν μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ ἄν δέν ἐκλείψει τό μεγάλο πρόβλημα τοῦ προσηλυτισμοῦ εἰς βάρος τῶν ὀρθοδόξων: «Ἀναγκαῖον δ' ἄρα πρό πάσης περί προσεγγίσεως τῶν δισταμένων Ἐκκλησιῶν διασκέψεως, καταργηθῆναι καί ἐντελῶς ἐκ τοῦ μέσου ἀρθῆναι τό σκάνδαλον τοῦ προσηλυτισμοῦ, τό ἐξαναγκάζον τήν ὀρθόδοξον καί τάς λοιπὰς ἐν Ἀνατολῇ ἀρχαίας Ἐκκλησίας ἐν καταστάσει ἐμπολέμῳ ἀεὶ διατελεῖν». Χρησιμοποιεῖ δέ σκληρή γλώσσα περιγράφοντας τίς ἐνέργειες αὐτῶν πού ἀσκοῦν τόν προσηλυτισμό εἰς βάρος τῶν ὀρθοδόξων ἀποκαλώντας τους «λύκους» καί «ῥφεις» πού κατασπαράσσουν τό ὀρθόδοξο ποίμνιο: «Λυπηρόν γάρ δὴ καί ἀπαίσιον... τό χριστιανούς χριστιανοῖς δίκην λύκων ἐπιπίπτειν ἢ δίκην ῥφειν ὑπεισέρπειν καί πάση δυνάμει καί παντί τρόπῳ καί μέσῳ ἀγωνίζεσθαι ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον» (ὁ.π., σελ.18).

Στό ἴδιο μῆκος κύματος κινεῖται καί ἡ ἀπάντηση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἡ ὁποία «κατέληξεν εἰς τό συμπέ-

«Τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν καί σεβασμίσι πατράσι καί ἀδελφοῖς γνωστοί εἰσιν οἱ αἰώνιοι τῆς Ρώμης πόθοι, οἵτινές ποτε καί ὑπῆρξαν ἡ αἰτία τῆς ἀποστασίας αὐτῆς· γνωσταί ἐν τῇ ἱστορίᾳ εἰσὶ καί αἱ διάφοροι αὐτῆς μεθοδεῖαι, αἱ τε φανεραὶ καί αἱ κρύφια, αἱ πρός καθυπόταξιν τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολῆς τείνουσαι...

Διό, ὅσονδήποτε καί ἂν ὦσι φιλειρηνικοί οἱ τῶν λατίνων λόγοι, ὅσονδήποτε ἐπιμελῶς καί ἂν ἐπιδεικνύωσιν οὗτοι καί παντοιοτρόπως τονίζωσι τήν ἰδιαιτέραν αὐτῶν ἀγάπην καί σεβασμόν πρός τήν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν καί ἰδιαιτέρως πρός τό ρωσικόν ἔθνος καί κράτος, οἱ λόγοι οὗτοι οὐδαμῶς ὀφείλουσιν οὐδέ δύνανται ἀποκρύψαι ἀπό τῆς ἡμετέρας προσοχῆς τοὺς πραγματικούς ὑποούλους σκοποὺς τῆς Ρώμης».

ρασμα, ὅτι αἱ παροῦσαι καιρικοί περιστάσεις ὅλως ἀκατάλληλοι εἰσι πρὸς ἐξέτασιν καὶ ἐπίλυσιν τοῦ ζητήματος τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν καθόλου» (ὁ.π., σελ. 39). Στὴν συνέχεια τῆς ἀπαντήσεως τῆς Ἱερά Συνόδου τονίζει πῶς καὶ ἄλλες ἀνάλογες προσπάθειες στό παρελθόν στάθηκαν ἀτελέσφορες λόγῳ διαφορῶν αἰτίων τὰ ὅποια «ὕφίστανται ἔτι καὶ νῦν, ἀλλά καὶ ἐφ' ὅσον ἐν τῷ μέλλοντι ἐξακολουθήσουσιν ὑφιστάμενα, πᾶσα σκέψις καὶ ἀπόπειρα εἰς πραγματοποίησιν τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν ἀποβήσεται ματαία» (ὁ.π., σελ. 39).

Τοῦ αὐτοῦ πνεύματος εἶναι καὶ ἡ ἀπάντηση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας ἡ ὁποία ἀναφέρεται μέ ἔμφαση στὶς ἐπιβουλές τῶν Παπικῶν καὶ τῶν Προτεσταντῶν εἰς βάρος τῶν ὀρθοδόξων πιστῶν καὶ τὴν ἀνάγκη προστασίας τοῦ ὀρθοδόξου ποιμνίου: «ἐν τῷ παρόντι ἐσμέν ἠναγκασμένοι ἵνα σκεπτόμεθα οὐ τοσοῦτον περὶ τῆς ἀπαλύνσεως τῶν ἡμετέρων σχέσεων πρὸς τοὺς χριστιανούς τῆς Δύσεως καὶ τῆς φιλαδέλφου προσελκύσεως τῶν κοινοτήτων αὐτῶν εἰς τὴν μεθ' ἡμῶν ἐνότητα, ὅσον περὶ ἀκαταπαύστου καὶ ἀγρύπνου ὑπερασπίσεως τῶν πεπιστευμένων ἡμῖν λογικῶν προβάτων ἀπὸ τῶν ἀδιαλείπτων ἐπιβουλῶν καὶ πολυειδῶν δελεα-

Παρά τὴν σταθερὴ ἐκτίμηση ὅλων τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ὅτι δέν συντρέχουν οἱ προϋποθέσεις γιὰ μιὰ ἀπόπειρα προσεγγίσεως μέ τοὺς ἑτεροδόξους, ἡ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπανέρχεται τό 1920 «φρονοῦσα ὅτι ἡ τῶν διαφορῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν προσέγγις πρὸς ἀλλήλας καὶ κοινωνία οὐκ ἀποκλείεται ὑπὸ τῶν ὑφισταμένων μεταξὺ αὐτῶν δογματικῶν διαφορῶν»

σμάτων τῶν λατίνων καὶ τῶν προτεσταντῶν» (ὁ.π., σελ. 28).

Στὴν ἀπάντηση τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας γίνεται ἰδιαίτερη μνεία στὴν πρακτικὴ καὶ τοὺς σκοποὺς τοῦ Βατικανοῦ γιὰ τὴν ἄλωση τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολῆς. «Τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν καὶ σεβασμίῳις πατράσι καὶ ἀδελφοῖς γνωστοί εἰσιν οἱ αἰώνιοι τῆς Ρώμης πόδοι, οἵτινές ποτε καὶ ὑπῆρξαν ἡ αἰτία

τῆς ἀποστασίας αὐτῆς· γνωσταί ἐν τῇ ἱστορίᾳ εἰσὶ καὶ αἱ διάφοροι αὐτῆς μεθοδεῖαι, αἱ τε φανεραὶ καὶ αἱ κρύφια, αἱ πρὸς καθυπόταξιν τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολῆς τείνουσαι... Διό, ὅσονδήποτε καὶ ἂν ὦσι φιλειρηνικοί οἱ τῶν λατίνων λόγοι, ὅσονδήποτε ἐπιμελῶς καὶ ἂν ἐπιδεικνύωσιν οὗτοι καὶ παντοιοτρόπως τονίζωσι τὴν ἰδιαίτεραν αὐτῶν ἀγάπην καὶ σεβασμὸν πρὸς τὴν ὀρθοδόξον Ἐκκλησίαν καὶ ἰδιαίτερος πρὸς τό ρωσικὸν ἔθνος καὶ κράτος, οἱ λόγοι οὗτοι οὐδαμῶς ὀφείλουσιν οὐδέ δύνανται ἀποκρύψαι ἀπὸ τῆς ἡμετέρας προσοχῆς τοὺς πραγματικούς ὑποούλους σκοποὺς τῆς Ρώμης» (ὁ.π., σελ. 19-20).

Ἡ Πατριαρχικὴ Ἐγκύκλιος τοῦ 1920

Παρά τὴν σταθερὴ ἐκτίμηση ὅλων τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ὅτι δέν συντρέχουν οἱ προϋποθέσεις γιὰ μιὰ ἀπόπειρα προσεγγίσεως μέ τοὺς ἑτεροδόξους, ἡ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπανέρχεται τό 1920 «πρὸς τὰς ἀπανταχοῦ Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ» «φρονοῦσα ὅτι ἡ τῶν διαφορῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν προσέγγις πρὸς ἀλλήλας καὶ κοινωνία οὐκ ἀποκλείεται ὑπὸ τῶν ὑφισταμένων μεταξὺ αὐτῶν δογματικῶν διαφορῶν». (Ἰω. Καρμίρη, *Τὰ Δογματικά καὶ Συμβολικά Μνημεῖα τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας*, σελ. 957).

Τὰ κριτήρια πού τίθενται ἀπὸ πλευρᾶς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶναι καθαρά κοινωνικά καὶ πολιτικά. Κάθε θεολογικὴ ἀναφορά ἀπουσιάζει καὶ ὁ θεολογικὸς λόγος παραχωρεῖ τὴν θέση του στὴν κοινωνικὴ πολιτικὴ καὶ διπλωματία.

Ὡς βασικὴ ἀναγκαιότητα πού ἐπιβάλλει τὸν οἰκουμενικὸ διάλογο καὶ τὴν «συνεργασία τῶν ἐκκλησιῶν» ὀρίζονται τὰ δεινά πού προκάλεσε ὁ πρόσφατος πρῶτος παγκόσμιος πόλεμος.

Μέ τὴν ἐγκύκλιό του αὐτὴ ὁ τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Δωρόθεος προτείνει τὴν σύσταση τῆς «Κοινωνίας τῶν Ἐκκλησιῶν» στὰ πρότυπα τῆς «Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν», πού μόλις εἶχε ἰδρυθεῖ. Διατυπώνει δέ II βασικά σημεῖα βάσει τῶν ὁποίων θά οἰκοδομηθοῦν οἱ ἀπαραίτητες καλές σχέσεις καὶ ἡ φιλία μεταξὺ τῶν «ἐκκλησιῶν»:

«α) διά τῆς παραδοχῆς ἐνιαίου ἡμερολογίου πρὸς ταυτόχρονον ἑορτασμόν τῶν μεγάλων χριστιανικῶν ἑορτῶν ὑπὸ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν, β) διά τῆς ἀνταλλαγῆς ἀδελφικῶν γραμμάτων κατὰ τὰς μεγάλας τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἐνιαυτοῦ ἑορτάς, ἐν αἷς εἰδίσται, καί ἐν ἄλλαις ἐκτάκτοις περιστάσεσι, γ) διά τῆς οἰκειότερας συσχέτισεως τῶν ἐκασταχοῦ εὐρισκομένων ἀντιπροσώπων τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν, δ) διά τῆς ἐπικοινωνίας τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν καί τῶν ἀντιπροσώπων τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης καί διά τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν ἐν ἐκάστη Ἐκκλησίᾳ ἐκδιδομένων θεολογικῶν καί ἐκκλησιαστικῶν περιοδικῶν καί συγγραμμάτων, ε) διά τῆς ἀποστολῆς νέων χάριν σπουδῶν ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὰς σχολὰς τῆς ἄλλης Ἐκκλησίας, στ) διά τῆς συγκροτήσεως παγχριστιανικῶν συνεδρίων πρὸς ἐξέτασιν ζητημάτων κοινῶν πάσαις ταῖς Ἐκκλησίαις ἐνδιαφέροντος, ζ) διά τῆς ἀπαδοῦς καί ἐπὶ τό ἱστορικώτερον ἐξετάσεως τῶν δογματικῶν διαφορῶν ἀπὸ τῆς ἔδρας καί ἐν ταῖς συγγραφαῖς, η) διά τοῦ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ τῶν κρατούντων ἐν ταῖς διαφοραῖς Ἐκκλησίαις ἡδῶν καί ἐδίμων, θ) διά τῆς παροχῆς ἀμοιβαίων εὐκτηριῶν οἴκων καί κοιμητηριῶν διά τὰς κηδεῖας καί τὴν ταφὴν τῶν ἐν τῇ ξένη ἀποθνησκόντων ὁπαδῶν τῶν ἐτέρων Ὁμολογιῶν, ι) διά τοῦ διακανονισμοῦ μεταξύ τῶν διαφόρων Ὁμολογιῶν τοῦ ζητήματος τῶν μικτῶν γάμων, ια) διά τῆς πρόφρονος τέλους ἀμοιβαίας ὑποστηρίξεως τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τοῖς ἔργοις τῆς θρησκευτικῆς ἐπιρρώσεως, τῆς φιλανθρωπίας καί τοῖς παραπλησίαις» (ὁ.π., σελ. 958-959).

Πρόκειται γιὰ τίς βασικὰς «σταθερές» τοῦ Οἰκουμενισμοῦ πού ἀκολουθοῦνται μέ πιστότητα μέχρι τίς μέρες μας.

Τό Βατικανό, βέβαια, ἀποδεικνύει γιὰ μία ἀκόμη φορά φρουδές τίς ἐλπίδες καί τίς προσδοκίαις τοῦ Φαναρίου γιὰ εἰλικρινή προσέγγιση καί διάλογο μεταξύ Ὁρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν. Τρία μόλις χρόνια μετά τό κάλεσμα τοῦ Πατριαρχείου (τό 1923) ἀπαντᾷ μέ τὴν ἐγκύκλιο *Mortalium Animos* στήν ὁποία ἐπιμένει καί πάλι ὅτι ὁ ἄριστος τρόπος «ἐνώσεως» εἶναι ἡ ὑπαγωγή τῆς Ὁρθοδοξίας στό σκῆπτρο τοῦ Πάπα (βλ. σχ. ὁ.π., σελ. 930).

Στά κείμενα τῶν δύο πατριαρχικῶν ἐγκυκλίων κυριαρχεῖ μία νέα ἀντίληψη καί τακτική, ἡ ὁποία χαρακτηρίζεται καί σηματοδοτεῖ καί τὴν ὅλη πορεία τοῦ διαχριστιανικοῦ διαλόγου κατὰ τὸν 20^ο αἰῶνα καί μέχρι τίς μέρες μας: εἶναι ἡ ἐπανατοποθέτηση ἐκ μέρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τῆς βάσεως ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔμελλε νά διεξαχθεῖ αὐτός ὁ διάλογος. Καί ἡ βάση αὐτή μετατοπίζεται ἀπὸ τὴν εὐχή καί τὴν ἐπιθυμία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας νά ἐπανακαμ-

Στά κείμενα τῶν δύο πατριαρχικῶν ἐγκυκλίων κυριαρχεῖ μία νέα ἀντίληψη καί τακτική, ἡ ὁποία χαρακτηρίζεται καί σηματοδοτεῖ καί τὴν ὅλη πορεία τοῦ διαχριστιανικοῦ διαλόγου κατὰ τὸν 20^ο αἰῶνα καί μέχρι τίς μέρες μας: εἶναι ἡ ἐπανατοποθέτηση ἐκ μέρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τῆς βάσεως ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔμελλε νά διεξαχθεῖ αὐτός ὁ διάλογος.

ψουν στοὺς κόλπους τῆς οἰκοκέντρης ἀπὸ Αὐτὴν χριστιανοί, στήν ἐπιδίωξη ἐπιτεύξεως τῆς «ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν». Μία «ἐνώση» ἡ ὁποία ἀπὸ εὐχή γίνεται αὐτοσκοπός, ὁ ὁποῖος ἐπιβάλλει στό ἐξῆς τοὺς δικούς του κανόνες στήν πορεία τοῦ οἰκουμενικοῦ διαλόγου. Ἄμεσα ἀποτελέσματα αὐτῆς τῆς τακτικῆς εἶναι ἡ συνεχῆ συνειδητὴ καί ἠδελωμένη παράβλεψη ὄλων τῶν ἀρνητικῶν στοιχείων στήν προσπάθεια προσεγγίσεως τῶν ἑτεροδόξων.

Εἰδικότερα δὲ στήν προσέγγιση μέ τοὺς Ρωμαιοκαθολικούς γίνεται ὀλοφάνερη ἡ εἰκονικὴ πραγματικότητα στήν ὁποία κινεῖται τό Φανάρι γιὰ νά νομιμοποιήσει τὰ πρωτόγνωρα οἰκουμενιστικά του ἀνοίγματα ἐδελουτυφλώντας συνειδητὰ μπροστά στίς συνεχεῖς προκλήσεις τοῦ Βατικανοῦ. Πρόκειται γιὰ τὴν πάγια τακτικὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου νά καλλιεργεῖ ἐπαφές καί σχέσεις μέ τοὺς ἑτεροδόξους «παρά τὴν ἀδιαμφισβητήτως ἐλάχιστην ἀδελφικὴν συμπεριφορὰν ὠρισμένων, προβαίνουσῶν εἰς ἀπροκάλυπτον καί συστηματικὸν προσηλυτισμόν». (Εὐαγ. Βαρελλᾶ, *Διορθόδοξοι καί Οἰκουμενικαὶ Σχέσεις τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὸν*

Κ' αιώνα, Πατριαρχικόν Ίδρυμα Πατερικῶν Μελετῶν, Θεσσαλονίκη 1994, σελ. 198).

Χαρακτηριστική, ἔπίσης, εἶναι καί ἡ ἐντυπωσιακή μονομέρεια μέ τήν ὁποία ἀντιμετωπίζει τήν λεγόμενη διαχριστιανική προσέγγιση ἢ ἀκαδημαϊκή θεολογία. Σωρεία ἄρθρων, ἀναλύσεων, διατριβῶν καί μελετῶν ἔχουν δημοσιευθεῖ ἀναφορικά μέ τήν ἀξία καί τήν ἀναγκαιότητα αὐτῆς τῆς προσεγγίσεως ἐκδειάζοντας τήν συμβολή σέ αὐτή τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου παραθεωρώντας καί ὑποβαθμίζοντας συστηματικά κάθε ἀντίθετη ἄποψη πάνω στό συγκεκριμένο ζήτημα. Καταπλήσσει πραγματικά τό γεγονός πώς, οὔτε κἄν γιά λόγους ἐπιστημονικῆς δεοντολογίας, δέν προβάλλεται ἡ κριτική πού ἔχει ἀναπτυχθεῖ στά σύγχρονα οἰκουμενιστικά ἀνοίγματα, ἢ ὁποία ἡ ἐκτοπίζεται στά ψιλὰ γράμματα τῶν ὑποσημειώσεων ἢ καταδικάζεται συλλήβδην ὡς συντηρητική καί ἀναχρονιστική, ἄρα καί ἀπορριπτέα.

Τά νέα δεδομένα τῆς δεκαετίας τοῦ 1940 καί ὁ ἀμερικανικός παράγοντας

Μέ τήν λήξη τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου καί τήν διαμόρφωση τῶν νέων συσχετισμῶν καί ἰδεολογικῶν περιχαρακώσεων πού ἐπέβαλε ἡ ἔναρξη τοῦ «ψυχροῦ πολέμου» ἕνας νέος παράγοντας, ὁ γνωστός «κομμουνιστικός κίνδυνος», εἶναι αὐτός πού θά διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στό πολιτικό σκηνικό, ἀλλά θά ἐπηρεάσει ἀποφασιστικά καί τόν ἐκκλησιαστικό χῶρο.

Στά πλαίσια τῆς σφοδρῆς ἀντιπαλότητος μεταξύ δυτικῶν καί ἀνατολικῶν δυνάμεων ἀμφότεροι οἱ πολιτικοί σχηματισμοί θά χρησιμοποιοῦν τίς κατά τόπους ἐθνικές ἐκκλησίες καί θρησκευτές γιά τήν ἀντιμετώπιση τοῦ ἀντιπάλου.

Ἔτσι ἡ δυτική πολιτική καί πιο συγκεκριμένα οἱ Η.Π.Α., πού ἀναγνώριζαν στίς δραστηριότητες τοῦ Πατριαρχείου τῆς Μόσχας τήν προσπάθεια διεισδύσεως τῶν Σοβιετικῶν σέ νέες σφαῖρες ἐπιρροῆς, ἐπιλέγουν ἔκτοτε τήν σταθερή ὑποστήριξή τους πρός τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως,

τό ὁποῖο χρησιμοποιοῦν ὡς «ἀνάχωμα» στίς ἐπεκτατικές βλέψεις τῶν Σοβιετικῶν.

Στήν ἴδια λογική κινεῖται καί ἡ σπουδή τῶν δυτικῶν πολιτικῶν δυνάμεων γιά τήν ἐνίσχυση τοῦ οἰκουμενικοῦ διαλόγου καί τήν «σύσφιξη τῶν σχέσεων μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀνατολῆς καί Δύσε-

Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος μέ Ἀρχιεπίσκοπο τῆς Πόλης (ἑπάνω), τόν πρόεδρο τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς Ζοζέ Μπαρόσο (κέντρο) καί τόν Τοῦρκο Πρωθυπουργό Ταγίπ Ἐρντογάν (κάτω).

ως». Η συνεργασία μεταξύ των εκκλησιών των χωρών μελών του ΝΑΤΟ ήταν για την δυτική πολιτική το αντίδοτο στην σοβιετική επιρροή στην πολυπληθέστατη σλαβική ὀρθόδοξη κοινότητα του Συμφώνου της Βαρσοβίας.

Πρόκειται για ἀποφάσεις καὶ ἐπιλογές ἀποφασιστικῆς σημασίας καὶ ὑψίστης σπουδαιότητος, ἀφοῦ οὐσιαστικά εἶναι αὐτές πού θά καθορίσουν τόσο τήν μετέπειτα πορεία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὅσο καί αὐτή τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως καί ἰδιαίτερα τῆς προσεγγίσεως Ὀρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν.

Γιά τήν ἀμερικανική πολιτική τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο στάθηκε καί παραμένει ἀκόμη «ὁ καλύτερος δικηγόρος θεμάτων στά ὁποῖα οἱ ΗΠΑ ἀποδίδουν τεράστια σημασία», σύμφωνα μέ τόν Ἀμερικανό Ἐπιτετραμμένο στήν Πόλη κ. Ντ. Ἀρνέτ (Μαρία Ἀντωνιάδου, *Γιατί οἱ Η.Π.Α. στηρίζουν τό Φανάρι*, <http://www.greeknewsonline.com/modules.php?name=News&file=print&sid=2330>). Γιά δέ τό Φανάρι ἡ πρόσδεση στό ἄρμα τῆς ἀμερικανικῆς πολιτικῆς θεωρήθηκε καί θεωρεῖται ὅρος ἐπιβίωσης, καθώς ἡ ὑποβάθμισή του ἀπό τήν τουρκική κυβέρνηση, κυρίως μέ τήν Συνθήκη τῆς Λωζάννης τό 1923, ἡ ἀφαίρεση τῶν προνομίων καί ἡ περιστολή τῶν δικαιωμάτων του, καθιστᾷ τήν ὑψηλή προστασία τῆς ὑπερδυνάμεως ἀναγκαία προϋπόθεση γιά τήν διατήρησή του.

Ὅπως δήλωσε, ἄλλωστε, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος μετά τήν συνάντησή του μέ τόν Ἀμερικανό πρεσβευτή στήν Ἀθήνα κ. Ντάνιελ Σπέκχαρντ (14 Μαΐου 2008) «καί τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο καί ἡ Ἀμερική ὑπηρετοῦν τά ἴδια ἰδανικά τῆς εἰρήνης, τῆς ἐλευθερίας καί τῆς δικαιοσύνης». Τό γεγονός αὐτό ἐξηγεῖ καί τήν ἰδιαίτερη εὐνοια μέ τήν ὁποία ἡ ἀμερικανική πολιτική ἀντιμετωπίζει τό Φανάρι καί τήν μεγάλη ἀνταπόκριση, πού βρίσκουν τά αἰτήματά του, ἡ ὁποία ἐκδηλώνεται μέ πολυάριθμα ψηφίσματα καί διαβήματα πρός τίς τουρκικές ἀρχές. Εἶναι, βεβαίως, εὐπρόσδεκτη κάθε ὑποστήριξη στά ζητήματα τοῦ Οἰκουμενικοῦ μας Πατριαρχείου, δέν παύει, ὅμως, νά ἀποτελεῖ τήν ἀπόλυτη ἐξαιρεση στά πλαίσια μιᾶς πάγιας ἀνδελλικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, πού ὑπονομεύουν συστηματικά τά ἔθνη μας συμφέροντα καί τόν ρόλο τῆς χώρας μας στήν εὐρύτερη περιοχή τῆς Νοτιοανατολικῆς Μεσογείου καί τῆς Ε.Ε.

Οἱ ποικίλες, βεβαίως, ἀντιξοότητες πού προκαλεῖ τό τουρκικό

Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος μέ τόν πρόεδρο τῶν Η.Π.Α. κ. Μπαράκ Ὀμπάμα (ἐπάνω), τόν Ἀμερικανό Ἐπιτετραμμένο στήν Πόλη (κέντρο) καί τόν Ἀμερικανό πρέσβη στήν Ἀθήνα Ντάνιελ Σπέκχαρντ (κάτω).

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος με τόν Πρόεδρο τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου Χάνς Γκέρτ Πέτερινγκ λίγο πρὶν τὴν ἐκφώνηση τῆς ὁμιλίας του ἐνώπιον τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου με θέμα τὸν διαθρησκευτικό καί διαπολιτισμικό διάλογο.

Ἄλλωστε ἡ εὐχέρεια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου νά δραστηριοποιεῖται στά διεθνή fora συζητήσεως καί λήψεως ἀποφάσεων, ἢ ἀποδοχή καί ἢ ἀναγνώριση πού ἀπολαμβάνει ἀπό ποικίλους φορεῖς τῆς διεθνοῦς κρατούσας τάξεως κάθε ἄλλο παρά ἓναν «αἰχμάλωτο Πατριάρχη» φανερώνουν.

κράτος στό Οἰκουμενικό μας Πατριαρχεῖο (τίς ὁποῖες ὄλοι ἀναγνωρίζουμε καί καταδικάζουμε) δέν ἀποτελοῦν, σέ καμμία περίπτωση, δικαιολογία (ὅσο καί ἂν ἔτσι προβάλλονται) γιά ἐκπτώσεις, καί μάλιστα τέτοιου μεγέθους, στά θέματα τῆς πίστεως.

Ἄλλωστε ἡ εὐχέρεια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου νά δραστηριοποιεῖται στά διεθνή fora συζητήσεως καί λήψεως ἀποφάσεων, ἢ ἀποδοχή καί ἢ ἀναγνώριση πού ἀπολαμβάνει ἀπό ποικίλους φορεῖς τῆς διεθνοῦς κρατούσας τάξεως, ἢ πρόσφατη κατάταξή του ἀπό τό περιοδικό *TIME* «στήν ἐνδέκατη θέση, στόν κατάλογο τῶν ἑκατὸ ἡγετῶν μὲ τὴ μεγαλύτερη ἐπίρροη στόν κόσμο» (*Ἐλευθεροτυπία*, 3-5-2008), κάθε ἄλλο παρά ἓναν «αἰχμάλωτο Πατριάρχη» φανερώνουν (βλ. σχ. Δήλωση Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου: «Οὐδέποτε ἡσθάνθη αἰχμάλωτος οὐδενός, τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον ἐκπληροῖ ἐλευθέρως καί ἀνεπηρεάστως τὴν ἀποστολήν του», *Κυριακάτικη Ἐλευθεροτυπία* 15-7-2001).

Ἡ ἐκλογή τοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρα

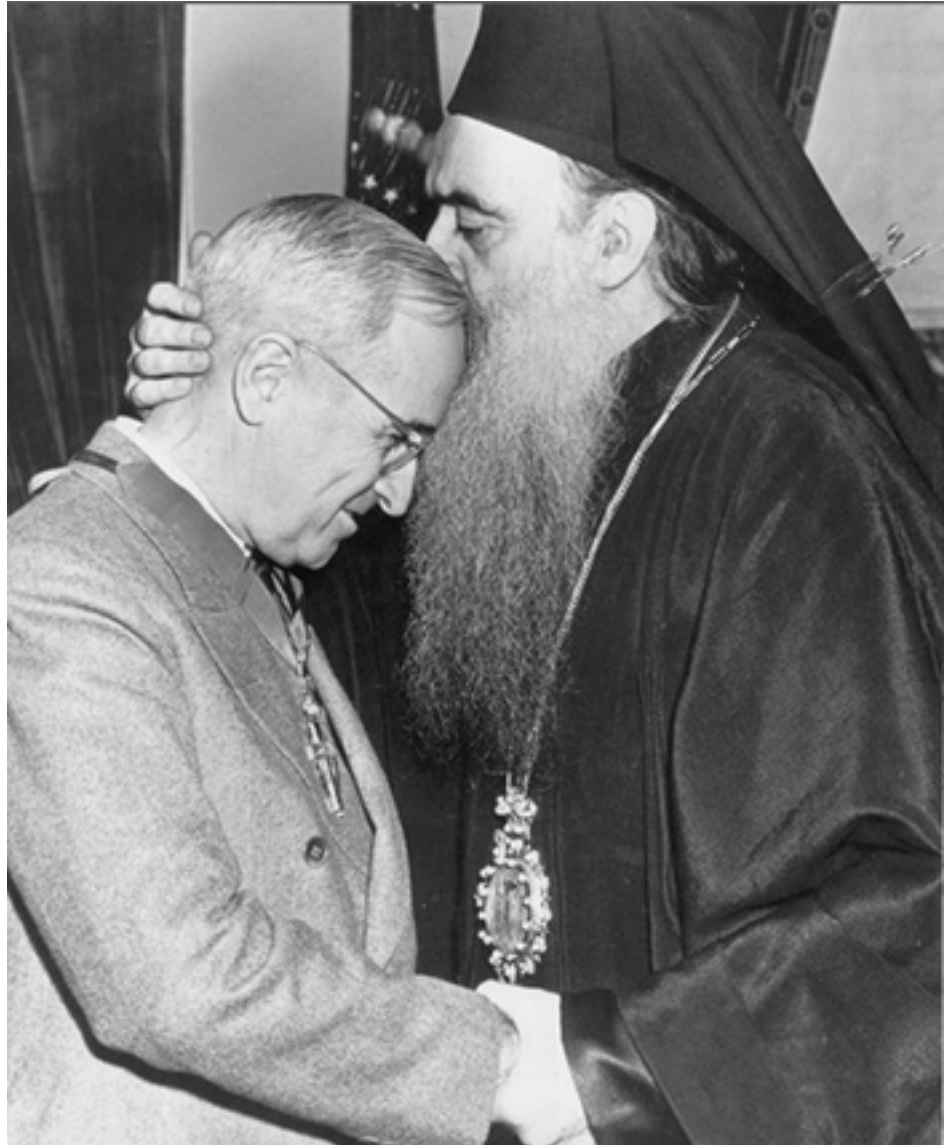
Κορυφαία ὅσο καί καθοριστικὴ ἐκδήλωση τοῦ ἐνεργοῦ ἐνδιαφέροντος καί ἐνασχολήσεως τῆς ἀμερικανικῆς πολιτικῆς μὲ τίς ὑποθέσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἶναι ἡ ἐπιλογή καί ἐπιβολὴ τό 1948 στόν θρόνο τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοῦ μέχρι τότε Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς Ἀθηναγόρα. Εἶναι ὁ

μοναδικός Πατριάρχης πού ἐκλέγεται στόν Οἰκουμενικό Θρόνο, χωρίς νά ἔχει τὴν τουρκικὴ ὑπηκοότητα, ὅπως προβλέπεται ἀπό τὴν Συνθήκη τῆς Λωζάννης. Εἶχε προηγηθεῖ ὁ ἐξαναγκασμός σέ παραίτηση τοῦ Πατριάρχου Μαξίμου τοῦ Ε΄ καί ἡ διαγραφή ἀπὸ τὴν τουρκικὴ κυβέρνησις ὄλων τῶν Ἱεραρχῶν τῆς ἐνδημούσης συνόδου ἀπὸ τὸν κατάλογο ὑποψηφίων.

Ἡ ἀναγκαστικὴ παραίτηση τοῦ Πατριάρχου Μαξίμου τοῦ Ε΄, πού ἐπισήμως ἀποδόθηκε σέ λόγους ὑγείας, ἀποδίδεται σέ ἀμερικανικὴ ἀπόφασις γιά ἀναχαίτιση τῶν πρωτοβουλιῶν τοῦ Πατριαρχείου τῆς Μόσχας καί τῶν Σοβιετικῶν μὲ τὴν θεωρούμενη ἀνοχὴ τοῦ Πατριάρχου.

«Τὸ 1945 τὸ Πατριαρχεῖο Μόσχας συγκάλεσε μίαν Πανορθόδοξον Διάσκεψιν στὴν ὁποία συμμετεῖχαν καὶ οἱ Πατριάρχες Ἀλεξανδρείας Χριστοφόρος καὶ Ἀντιοχείας Ἀλέξανδρος. Ἐκεῖ τέθηκαν οἱ νέες βάσεις γιὰ τὴν Πανορθόδοξον ἐνότητα καὶ μαρτυρία. Ὅλα ἔγιναν ἐν ἀγνοίᾳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοῦ Προκαθημένου της. Τὸ γεγονός ἐθροῦθη σὺν τῆς Ἡνωμένης Πολιτείας καθὼς ὁ Ψυχρὸς Πόλεμος βρισκόταν στὴν ἀρχὴν καὶ πολλοὶ ἔβλεπαν ὅτι οἱ Σοβιετικοὶ τροπαιοῦχοι ἀπὸ τὸν Β΄ Παγκόσμιον Πόλεμον σκόπευαν νὰ χρησιμο-

ποιήσουν τὸ Πατριαρχεῖο στη προσπάθεια διείσδυσης σὲ νέες σφαῖρες ἐπιρροῆς. Οἱ ἀπόψεις αὐτὲς ἐνισχύθηκαν ἕνα χρόνο ἀργότερα ὅταν κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἐνθρόνισής του ὁ Πατριάρχης Μάξιμος ὁ Ε΄ τίμησε μὲ ἐξαιρετικὸ τρόπο τὸν Σοβιετικὸ πρέσβη τὸν ὁποῖο ὑποδέχθηκε ὡς ἐκπρόσωπο τῆς Τσαρικῆς Ρωσίας ἐνῶ ὑπάρχουν καὶ πληροφορίες ὅτι κάποια στιγμή ταξίδεψε μαζί μὲ τὸν Ρῶσο διπλωμάτη στὸ αὐτοκίνητό του. Ἔτσι οἱ ΗΠΑ ἀποφάσισαν νὰ λάβουν μέτρα: ἡ ἐκλογή τοῦ Ἀθηναγόρα, ἡ ἀφιξή του μὲ τὸ ἀεροσκάφος τοῦ Ἀμερικανοῦ Προέδρου Χάρι Τρούμαν, ἡ παραχώρηση τῆς τουρκικῆς ὑπηκοότητας μὲ τὸ σκεπτικὸ ὅτι ὅταν γεννήθηκε τὸ χωριό του στὴν Ἑλλάδα ἀποτελοῦσε μέρος τῆς Ὀθωμανικῆς ἐπικράτειας ἦταν μερικὲς μόνον ἀπὸ τίς κινήσεις πού δρομολόγησε ἡ Οὐάσιγκτον». (Μαρία Ἀντωνιάδου,

Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἀθηναγόρας μὲ τὸν Πρόεδρο τῶν Η.Π.Α. Χάρι Τρούμαν. Ἡ ἐκλογή του στὸν Οἰκουμενικὸ Θρόνο ὑπῆρξε ἐπιλογή καὶ ἐπιβολή τοῦ Ἀμερικανοῦ Προέδρου.

Γιατί οἱ ΗΠΑ στηρίζουν τὸ Φανάρι, <http://www.greeknewsonline.com/modules.php?name=News&file=print&sid=2330>).

Οἱ λεπτομέρειες τῆς ἐκλογῆς Ἀθηναγόρα ἔχουν ὡς ἑξῆς:

«Ἐνῶ στὴν ἐκλογή Μαξίμου ὁ νομάρχης Κωνσταντινουπόλεως εἶχε δηλώσει στὴν πατριαρχικὴ ἀντιπροσωπεία, πού τὸν ἐπισκέφθηκε, ὅτι οἱ ἀρχιερεῖς τοῦ Φαναρίου μπορούσαν νὰ ἐκλέξουν ὅποιον θέλουν, στὴν ἐκλογή Ἀθηναγόρα ἔθεσε θέμα ἀποκλεισμοῦ ἀπ' αὐτὴν ὅλων τῶν ἀρχιερέων λέγοντας τὸ περίφημο 'οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν'. Κι αὐτό γιατί γιὰ τὴν τουρκικὴ κυβέρνηση, συμφωνούντων καὶ τῆς ἐλληνικῆς καὶ τῆς ἀμερικανικῆς, μοναδικὸς ὑποψήφιος ἦταν ὁ Ἀμερικῆς Ἀθηναγόρας.

»Ἡ ὑποψηφιότητα Ἀθηναγόρα προκάλεσε ἀντιδράσεις τόσο στὴν Σύνοδο τοῦ πατριαρχείου, ὅσο καὶ στὴν ἱεραρχία τῶν Νέων Χωρῶν

στήν Ελλάδα. Τότε έκδηλώθηκε άνοικτή ύποστήριξη πρός τόν ύποψήφιό τόσο άπό τήν έλληνική, όσο και κυρίως άπό τήν τουρκική κυβέρνηση. Παράλληλα άρχισαν οί πιέσεις άπό τόν νομάρχη Κωνσταντινουπόλεως πρός όσους άντιδρούσαν. Άκόμη ή ύποψηφιότητά του παραβίαζε τόν τεσκερέ τοῦ 1923, σύμφωνα μέ τό όποιο οί Οίκουμενικοί Πατριάρχες έπρεπε νά είναι Τουρκοί πολίτες. Παρά ταῦτα όχι μόνο έγινε δεκτός, αλλά μετά τήν έκλογή του, τοῦ δόθηκε ή τουρκική ύπηκοότητα και όταν έφτασε στην Κωνσταντινούπολη ό νομάρχης τοῦ παρέδωσε τήν ταυτότητα.

»Μέ τόν τρόπο αυτό άρχισε ή πατριαρχία Άθηνάγορα πού κράτησε γιά 24 χρόνια. Μιά μεγαλειώδης πατριαρχία πού παρουσίασε τεράστιο έργο στό Διορθόδοξο και Διαχριστιανικό χώρο και άνέδειξε τό Φανάρι διεθνώς. Χαρακτηριστικά γιά τήν πληθωρική προσωπικότητα τοῦ Πατριάρχου Άθηνάγορα είναι τά άνοίγματά του πρός τήν Ρωμαιοκαθολική Έκκλησία και τίς προτεσταντικές Όμολογίες πού μετέτρεψαν τό άπομονωμένο Πατριαρχείο σέ κέντρο τοῦ παγκόσμιου ένδια-

Έτσι ή ύποστήριξη τῶν έκάστοτε πρωτοβουλιῶν τοῦ Φαναρίου έγινε ταυτόσημη μέ τήν ύποστήριξη τοῦ ίδιου τοῦ θεσμοῦ τοῦ Οίκουμενικοῦ μας Πατριαρχείου. Άλλά και αντίστροφα, κάθε κριτική πρός τίς ενέργειες τοῦ Οίκουμενικοῦ Πατριαρχείου έκλαμβάνεται ως πολεμική και άπαξίωση τοῦ ίδιου τοῦ θεσμοῦ. Αὐτός ό διχασμός έλαβε τήν μορφή και τήν ισχύ άξιώματος.

φέροντος». (Γ. Πρίντζιπα και Γ. Καραγιάννη, Έκκλησία και Έλληνισμός άπό τό 1821 έως σήμερα, έκδ. Προσκήνιο-Άγγελος Σιδεράτος, 2005, σελ. 283-284).

Έη πατριαρχία Άθηνάγορα

Έη πολύχρονη πατριαρχία Άθηνάγορα στάθηκε κατά κοινή όμολογία παράτολμη και άνατρεπτική. Είτε τήν κρίνει κανείς μέ τά έπιχειρήματα τῶν επικριτῶν είτε μέ τά αντίστοιχα τῶν ύμνητῶν του καταλήγει στό ίδιο πάντα συμπέρασμα,

ότι οί τομές πού επέφερε και οί πρωτοβουλίες πού άνέλαβε, ιδιαίτερα στό θέμα τοῦ διαλόγου μέ τούς έτεροδόξους, ύπῆρξαν εξαιρετικά καινοτόμες και ρηξικέλευδες.

Έη άποδοχή, λοιπόν, τῶν έπιχειρημάτων τῆς μίας ή τῆς άλλης πλευρᾶς έξαρτάται κατά κύριο λόγο άπό τά κριτήρια πού θέτει κανείς γιά νά άποτιμήσει τήν συνολική παρουσία του στόν Οίκουμενικό Θρόνο και τήν Όρθόδοξη Έκκλησία.

Άν ως κριτήριό μας θέτουμε τήν διεθνή άκτινοβολία και άναγνώριση, τήν κοινωνική και πολιτική καταξίωση, τήν διπλωματική δεινότητα και εὔστροφία, τήν πρόσδοση κύρους και προβολῆς στό Φανάρι και άλλα άνάλογα, τότε ναί ήταν μία «μεγαλειώδης πατριαρχία» αυτή τοῦ Πατριάρχου Άθηνάγορα.

Γιά τό Οίκουμενικό Πατριαρχείο ή έπιλογή ήταν δεδομένη και τήν είχε εκμυστηρευτεί άποκαλυπτικά στόν τότε Άρχιεπίσκοπο Άμερικῆς Ίάκωβο ό ίδιος ό Πατριάρχης Άθηνάγορας: «Άπό αυτή τήν κατάδλψη στην όποία ζοῦμε εδώ επί αιώνας δέν είναι δυνατόν νά μᾶς θγάλει κανείς. Πρέπει νά θγάλουμε έμεις τόν έαυτό μας, κοιτάζοντας πρός τήν Δύση, πρός τήν Εὐρώπη γενικά και τίς Έκκλησίες τῆς Δύσεως». (Γ. Π. Μαλούχου, Έγώ ό Ίάκωβος, έκδ. ΣΚΑΪ, έκδ. οίκος Λιβάνη, Άθήνα 2002, σελ. 189-190).

Σέ ό,τι άφορᾶ, όμως, στά θέματα τῆς πίστεως τότε τά παραπάνω κριτήρια δέν έχουν καμία θέση στην άξιολόγηση τῶν έπιλογῶν. Τουναντίον μάλιστα αποτελοῦν τροχοπέδη γιά τήν διατήρηση τῆς ακρίβειας και τῆς αλήθειάς τῆς.

Δυστυχῶς ή ταύτιση τῶν συμφερόντων (τῶν καλῶς έστω νοουμένων) τοῦ Οίκουμενικοῦ Πατριαρχείου μέ τίς έπιλογές του σέ ζητήματα πίστεως στάθηκε όλέθρια και δέν έπαψε μέχρι και σήμερα νά μᾶς άποπροσανατολίζει, νά μᾶς παραπλανᾶ και νά μᾶς παγιδεύει στό διχαστικό, όσο και τεχνητό, δίλημμα: ή τά οίκουμενιστικά άνοίγματα ή ή παρακμή και ή άπώλεια τοῦ Οίκουμενικοῦ μας Πατριαρχείου.

Έτσι ή ύποστήριξη τῶν έκάστοτε πρωτοβουλιῶν τοῦ Φαναρίου έγινε ταυτόσημη μέ τήν ύπο-

Κάποιοι από τούς βασικούς πρωτεργάτες τῆς προσεγγίσεως Φαναρίου-Βατικανοῦ. Ἀπό ἀριστερά πρὸς τὰ δεξιὰ ὁ Ῥωμαιοκαθολικὸς ἱερομόναχος Πέτρος Ντοπρέ, ὁ Πατριάρχης Ἀθηναγόρας, ὁ Καρδινάλιος Μπέα καὶ ὁ Καρδινάλιος Βίλλεμπρανς.

στήριξη τοῦ ἴδιου τοῦ δεσμοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ μας Πατριαρχείου. Ἀλλὰ καὶ ἀντίστροφα, κάθε κριτική πρὸς τίς ἐνέργειες τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐκλαμβάνεται ὡς πολεμική καὶ ἀπαξίωση τοῦ ἴδιου τοῦ δεσμοῦ. Αὐτός ὁ διχασμός ἔλαβε τὴν μορφή καὶ τὴν ἰσχύ ἀξιώματος. Ἐγινε πάγια τακτική τοῦ Φαναρίου, δόγμα τῆς ἐξωτερικῆς μας πολιτικῆς, κοινός τόπος στὴν ἀκαδημαϊκὴ θεολογία, κατευθυντήρια γραμμὴ στὸν τύπο καὶ ὅλα τὰ ΜΜΕ, μόνιμο σύνθημα ὄλων τῶν οἰκουμενιστῶν.

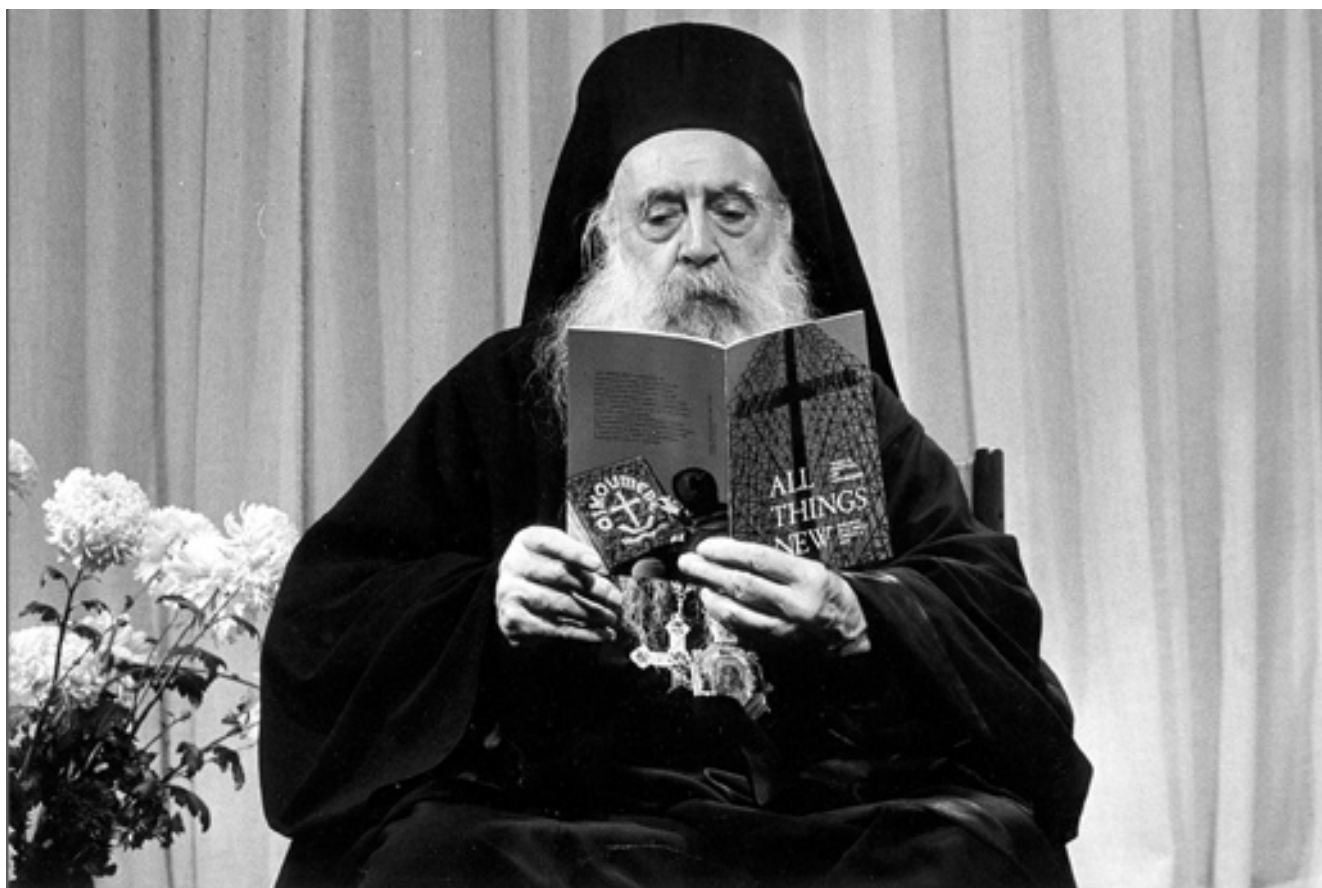
Ἡ καλλιέργεια σχέσεων μέ τό Βατικανό

Ἀπό τό ξεκίνημα τῆς πατριαρχίας του «ὁ προκαθήμενος τῆς Ὁρθοδοξίας ἐνηγκαλίσθη μετά παροιμιώδους ζωτικότητος τό ζήτημα τῆς ἀναθερμάνσεως τῶν ἐπαφῶν μέ τὴν Ῥώμην, τὴν ὁποίαν ἐν τῷ ἐνθρονιστηρίῳ ἤδη λόγῳ του ἀσπάζεται μετ' ἀπεράντου σεβασμοῦ ἀδελφικῶς ἐν Χριστῷ» (Εὐαγ. Βαρελλᾶ, *Διορθόδοξοι καὶ Οἰκουμενικαὶ Σχέσεις τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως*

κατὰ τὸν Κ' αἰῶνα, σελ. 204).

Τό ἄνοιγμα καὶ οἱ στενές σχέσεις τοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρα μέ τό Βατικανό ἦταν κάτι τό ἀναμενόμενο καὶ προγραμματισμένο, καθὼς «ἀπὸ Μητροπολίτης Κερκύρας εἶχε καλλιεργήσει στενές σχέσεις μέ τὴν Καθολικὴ Ἐκκλησία πού ὡς ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς τίς ἀξιοποίησε περισσότερο. Ὅταν μάλιστα ὡς Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης διήρχετο μέ τό προσωπικόν ἀεροπλάνον τοῦ Τρούμαν ἀπὸ τό ἰταλικό ἔδαφος, παρακάλεσε τὸν πιλότο νά πετάξῃ πάνω ἀπὸ τὴν Ἁγία Ἐδρα, ἀνταποκρινόμενος κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον στὴν ἐπιθυμία πολλῶν φίλων του τῆς Ἀμερικῆς νά συνδεθῇ στενότερα μέ τὸν Καθολικισμό». (Καθηγητοῦ Δ. Τσάκωνα, Ἀθηναγόρας ὁ Οἰκουμενικὸς τῶν Νέων Ἰδεῶν, Ἀθῆναι 1976, σελ. 93).

Ὁ πρῶτος ἐπίσημος ἀπεσταλμένος τοῦ Φαναρίου στό Βατικανό ἦταν ὁ μόλις ἐκλεγμένος τότε Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς Ἰάκωβος, ὁ πρῶτος ὀρθόδοξος Ἱεράρχης πού συναντήθηκε μέ τὸν Πάπα μετὰ ἀπὸ αἰῶνες.

Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης Ἀθηναγόρας στήν ἔδρα τοῦ Π.Σ.Ε. στήν Γενεύη.

*Ἄν ὡς κριτήριό μας
θέτουμε τήν διεθνή ἀκτι-
νοβολία καί ἀναγνώριση,
τήν κοινωνική καί πολιτική
καταξίωση, τήν διπλωματι-
κή δεινότητα καί ἐστρο-
φία, τήν πρόσδοση κύρους
καί προβολῆς στό Φανά-
ρι καί ἄλλα ἀνάλογα, τότε
ναί ἦταν μιά «μεγαλειώ-
δης πατριαρχία» αὐτή τοῦ
Πατριάρχου Ἀθηναγόρα.*

Στήν συνάντηση πού εἶχε μέ τόν Πάπα Ἰωάννη ΚΓ΄ κατά τό ἔτος 1959 ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς τοῦ μεταφέρει προσωπικό μήνυμα τοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρα: «Ἀγιώτατε. Ἡ Α. Θ. Παναγιό-της ὁ Πατριάρχης μοί ἀνέθεσε τήν ὑψίστην τιμήν νά ἐπιδώσω πρός τήν Ὑμετέραν Ἀγιότητα, ὄχι ἐν γράμμασιν ἀλλ' ἐν τῇ ζώσῃ, τό ἐξῆς μήνυμα: Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρά Θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης'. Διότι πιστεύει ὅτι Ὑμεῖς εἶσθε ὁ δεύτερος Πρόδρομος, ὁ ἐπιφορτισμένος παρά τοῦ Θεοῦ μέ τήν ἐντολήν εὐθείας νά ποιήσητε τας τρίβους Αὐτοῦ». (ὁ.π., σελ. 94).

Στήν ἀπάντησή του ὁ Πάπας ἀποκαλύπτει τίς προθέσεις τοῦ Βατικανοῦ ἐν ὄψει τῆς Β΄ Βατικανῆς Συνόδου πού ἐπρόκειτο νά ξεκινήσει τίς ἐργασίες της. «Σκοπός τῆς νέας Συνόδου εἶναι ἡ ἐπανένωσις τῆς Ἐκκλησίας» δηλώνει στόν Ἀρχιεπίσκοπο καί συμφωνοῦν ἀπό κοινοῦ ὅτι ἡ «ένωση τῶν ἐκκλησιῶν» πρέπει νά στηριχθεῖ στίς ἀρχές τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως (βλ.σχ. Γ. Μαλούχου, Ἐγὼ ὁ Ἰάκωβος). «Ἐάν δέν ἐπικρατήσῃ τό σύνδημα τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως: ἐλευθερία, ἰσότης, ἀδελφότης, οὔτε εἰρήνη θά ὑπάρξῃ μεταξύ τῶν ἐθνῶν, οὔτε ἔνωσις μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν» (Καθηγητοῦ Δ. Τσάκωνα, Ἀθηναγόρας ὁ Οἰκουμενικός τῶν Νέων Ἰδεῶν, σελ. 95).

Τέλος ο Πάπας ορίζει τις βασικές αρχές αυτής της «ένωσης»: «*Η ένωση δά είναι ένωση καρδιών. Ένωσις προσευχῆς. Ένωσις – καρπός αναζητήσεως του ενός υπό του άλλου*» (δ.π., σελ. 95), δηλώνει στον Αρχιεπίσκοπο Ίάκωβο και σηματοδοτεί, έτσι, την νέα οικουμενική πολιτική του Βατικανού έναντι της Ὁρθοδοξίας.

Ἡ νέα αὐτή πολιτική, πού δά λάβει τήν ἐπίσημη μορφή της μέ τις ἀποφάσεις τῆς Β΄ Βατικανῆς Συνόδου (1963-1965) καί τό περίφημο «*Διάταγμα περί Οἰκουμενισμοῦ*», δά ἐπιβλήθει στό ἐξῆς στόν διάλογο μεταξύ Ὁρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν, ἀφοῦ δά γίνει δεκτή καί ἐκ μέρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Πρόκειται γιά τήν γνωστή οὐνιτικοῦ τύπου «*ένότητα*», μέ τόν ἀμοιβαῖο ἐμπλουτισμό τῶν δύο παραδόσεων, τήν ἐνότητα ἐν τῇ ποικιλίᾳ, ἡ ὁποία προπαγανδίζεται κατά κόρον καί στίς μέρες μας. Ἐνότητα, ὄχι στήν πίστη καί τήν ἀλήθεια, ἀλλά μία συγκρητιστικοῦ τύπου συγχώνευση, μία ἀπορρόφηση, οὐσιαστικά, τῆς Ὁρθοδοξίας στόν παπισμό, χωρίς αὐτός νά ἀποβάλλει καμμία ἀπό τίς αἰρετικές πλάνες του.

Στήν ὑπηρεσία αὐτῆς τῆς νέας οἰκουμενικῆς πολιτικῆς ξεκινᾶ μία κοινή ἐκστρατεία «*ψυχολογικῆς προετοιμασίας*» γιά τήν ἀποδοχή τῶν οἰκουμενιστικῶν ἀνοιγμάτων πού πραγματοποιοῦνται. Ἡ ἐκστρατεία αὐτή κινεῖται σέ δύο κυρίως ἄξονες. Ἀπό τήν μία πλευρά ἐπιχειρεῖ νά ἀμβλύνει, ἀκόμη καί νά ἐκμηδενίσει, τίς δογματικές διαφορές μεταξύ Ὁρθοδοξίας καί Ρωμαιοκαθολικισμοῦ, ἀποδίδοντας τό μεταξύ τους χάσμα σέ προκαταλήψεις καί κατάλοιπα τοῦ παρελθόντος, πού ἔχουν πλέον ξεπεραστεῖ καί ἐκλείπει. Ἀπό τήν ἄλλη δέ ἐπενδύει συστηματικά στήν ἀδήριτη δυναμική τῆς ἐπικοινωνιακῆς τακτικῆς, τῆς προβολῆς καί τῆς ἐπιβολῆς μέσω τῆς ἐπαναλήψεως, στόν νόμο δηλαδή τῆς συνήθειας.

Χαρακτηριστικός ὅσο καί ἄκρως ἀποκαλυπτικός αὐτῆς τῆς ἐπιχειρούμενης ἀνατροπῆς καί ἀντιστροφῆς τῶν παραδεδομένων ἀρχῶν καί τῆς ἀλήθειας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καί τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας μας εἶναι ὁ διάλογος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχη Ἀθηναγόρα μέ τόν Καρδινάλιο Willebrans, πρόεδρο τοῦ παπικοῦ Συμβουλίου γιά τήν χριστιανική ἐνότητα, στό Φανάρι. Τό ἴδιο, βεβαίως, χαρακτηριστικός καί ἀποκαλυπτικός εἶναι καί ὁ σχολιασμός καί ἡ ἐρμηνεία τοῦ διαλόγου αὐτοῦ ἀπό τόν Καθηγη-

Ὁ Πάπας Ἰωάννης ΚΓ' στήν ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου στίς 9 Ὀκτωβρίου 1962.

τή Δ. Τσάκωνα, ἐνός ἀπό τούς κορυφαίους θαυμαστές καί ὑμνητές τοῦ Πατριάρχη Ἀθηναγόρα, στό βιβλίο του, *Ἀθηναγόρας ὁ Οἰκουμενικός τῶν Νέων Ἰδεῶν*:

Ὁ Πατριάρχης Ἀθηναγόρας στήν συνάντησή του μέ τόν Πάπα Παῦλο ΣΤ΄ στά Ἱεροσόλυμα τόν Ἰανουάριο τοῦ 1964.

«-Ἀπό τί προῆλθε τό Σχίσμα; ρώτησε ὁ Πατριάρχης τόν Βιλεμπράνς.

Ὁ Καρδινάλιος προσπάθησε μ' εὐγένεια ν' ἀναφέρῃ τίς δογματικές διαφορές τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Ὁ Ἀθηναγόρας -ὅπως ἀργότερα μοῦ διηγήθηκε- τόλμησε νά πῆ ὀλόκληρη τήν ἀλήθεια στόν ἐκπληκτο Ὁλλανδό Καρδινάλιο.

-Ἄγιε Ἀδελφέ, τό Σχίσμα δέν ἔγινε ἀπό τά ἔνζυμα και τά ἄζυμα. Ἄν τό Ἅγιο Πνεῦμα πνῆ στό ἔνζυμα κατά τόν ἴδιο τρόπο πνεῖ καί στά ἄζυμα. Ἡ ἀντίθεσις δέν ἦταν θεολογική, ἀλλά μόνο πολιτική. Ἦταν ἡ ἀντίθεσις τῆς Ρώμης μέ τήν Ἀθήνα. Σεῖς ἐκπροσωπούσατε τήν Ρώμη κι ἐμεῖς τότε τήν Ἀθήνα.

Ὁ καρδινάλιος κοκκίνησε ἀπό ντροπή. Ἐναντίον τοῦ κατεστημένου, ὁ Ἀθηναγόρας δέν ἐδίστασε νά διατυπώσῃ ὀλόκληρη τήν ἀλήθεια, ἀντίθετα μέ τήν ἐπίσημη διδασκαλία καί τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Δέν τοῦ ἄρεσε νά ἐξαπατᾷ τά ἑκατομμύρια τῶν

πιστῶν του μέ ἱστορικά ψεύδη... Θεωροῦσε πῶς τίμιο νά μὴν ἀλλαξοπιστῆ κανεῖς, ἀλλά μέσα στό κάστρο τῆς Ἐκκλησίας του νά πολεμᾷ γιά οἰκουμενικότητα, ἀδελφοποιΐα καί διεύρυνσι» (ὁ.π., σελ. 117).

Τίς βασικές ἀρχές τῆς νέας οἰκουμενικῆς τακτικῆς διέτυπωσε πολύ εὔστοχα καί συνοπτικά τό 1962 ὁ γνωστός ρωμαιοκαθολικός θεολόγος Ἰωάννης Ντανιελῶ: «Ὁ λατινικός καί ὁ βυζαντινός κόσμος, μέ τά συμφέροντά τους, ἔχουν ἀπό καιρό ἐκλείψει. Τό δόγμα εἶναι σχεδόν κοινό. Ἡ παράδοσις ἐπίσης. Τά μυστήρια κοινά. Καί κοινοί οἱ σημερινοί ἀντίπαλοι. Οἱ αἰῶνες πού ἐπέρασαν ἐσώρευσαν διάφορες προκαταλήψεις, πού πρέπει σιγά-σιγά νά ἐκμηδενισθοῦν. Ὡς πρῶτο στάδιο βλέπω τήν ψυχολογική προετοιμασία» (ὁ.π., σελ. 97).

Γιά αὐτή τήν «ψυχολογική προετοιμασία» ξεκίνησαν καί συνεχίζονται μέχρι τίς μέρες μας μία σειρά ἀπό κινήσεις καί πρωτοβουλίες κορυ-

φαίου συμβολικοῦ χαρακτήρα ἐκ μέρους τοῦ Βατικανοῦ καί τῶν Ὀρθοδόξων Οἰκουμενιστῶν μέ σκοπό τήν σταδιακή ἀμβλυνση τῆς συνειδήσεως καί τήν ἐξασθένιση τοῦ αἰσθητηρίου τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος.

Ἡ συνάντηση τῶν Ἱεροσολύμων

Μέ τήν ἀναρρίχησή του στόν Θρόνο τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ Πατριάρχης Ἀθιναγόρας ξεκίνησε ἐπίσημες καί μυστικές ἐπαφές μέ τό Βατικανό. «Ὁ Ἀθιναγόρας ἐπί συνεχῆ ἔτη διαπραγματεύεται παρασκηριακῶς μέ τό Βατικανό τήν συνάντησί του μέ τόν Πάπα. Διαμεσολαβητής εἶναι ὁ Ρουμάνος Ἀρχιμανδρίτης Σκριμα, διαπρεπῆς θεολόγος, καί διάφορες προσωπικότητες τοῦ καθολικοῦ κόσμου» (Καθηγητοῦ Δ. Τσάκωνα, Ἀθιναγόρας ὁ Οἰκουμενικός τῶν Νέων Ἰδεῶν, σελ. 93).

Ἡ συνάντηση αὐτή πραγματοποιήθηκε τελικά τόν Ἰανουάριο τοῦ 1964 στά Ἱεροσόλυμα. Ὁ Πάπας Παῦλος ΣΤ΄, κατά τήν διάρκεια τῆς λήξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Β΄ Βατικανῆς Συνόδου, προανήγγειλε τήν προσκυνηματική του ἐπίσκεψη στά Ἱεροσόλυμα. Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης Ἀθιναγόρας ἔσπευσε νά δηλώσει ὅτι δά πάει καί ὁ ἴδιος στά Ἱεροσόλυμα μέ σκοπό νά συναντήσῃ τόν Πάπα. Ἐπιθυμοῦσε δέ στήν συνάντηση αὐτή νά συμμετάσχουν καί οἱ ἡγέτες τοῦ προτεσταντισμοῦ μέ σκοπό μιά παγχιριστιανική προσέγγιση πού δά ὀδηγοῦσε στήν ἔνωση.

«Δέν ἠρκέσθη δέ μόνον εἰς τοῦτο. Ἐπρότεινε ταυτοχρόνως, ἵνα καί οἱ Πατριάρχαι καί Πρόεδροι τῶν ἑκασταχοῦ Ἀὐτοκεφάλων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν πορευθῶσιν ὅλοι ὁμοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα, συναντηθῶσιν μετά τοῦ Πάπα καί διεξαγάωσι μετά τούτου συζήτησιν περί τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν». (Χρυσοστόμου Β΄, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος, Τά Πειπραγμένα ἀπό 15-7-1963 μέχρι 15-7-1964, Ἀθῆναι 1964, σελ. 39).

Πρόκειται γιά πρωτόγνωρες πραγματικά ἀποφάσεις, πού ἀνέτρεψαν μέσα σέ μιά στιγμή κάθε δεδομένο τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἱερούς κανόνες, συνοδικότητα, ἁγιοπατερική παράδοση, δογματική καί ἐκκλησιαστική συνείδηση καί τόσα ἄλλα. Καί νά

Ὁ Πατριάρχης Ἀθιναγόρας μέ τόν Πάπα Παῦλο ΣΤ΄ κατά τήν συνάντησή τους στά Ἱεροσόλυμα τόν Ἰανουάριο τοῦ 1964.

Βατικανό 1965. Η τελετή της άρσεως των αναθεμάτων. Διακρίνονται από άριστερά: δεύτερος ό Πέτρος Ντυπρέ, ό Αρχιεπίσκοπος τής Άμερικής Ίάκωβος και ό Μητροπολίτης Χαλκηδόνας Μελίτων. Στο κέντρο ό Πάπας Παύλος ΣΤ΄. Δεύτερος από δεξιά ό νεαρός ιερέας (νύν Οίκουμενικός Πατριάρχης) κ. Βαρθολομαΐος.

σκεφτεΐ κανείς πώς πρόκειται για άποφάσεις ενός και μόνο άνδρος, χωρίς καμμία προηγούμενη πανορθόδοξη άπόφαση ούτε καν έννημέρωση έπ' αυτών! «Αί άνω άπόψεις του Οίκουμενικού Πατριάρχου... έδημιούργησαν παρά τοις Όρθοδόξοις άλγεινή έντύπωση... Τό άποφασιστικόν τουτο και άπρόοπτον βήμα του Πατριαρχείου, έδει νά καταστή άντικείμενον κοινής συσκέψεως και άποφάσεως των κατά τόπους άγιών Όρθοδόξων Έκκλησιών» (ό.π., σελ. 39).

Η συνάντηση Πάπα-Πατριάρχη στάθηκε μία ύποδειγματική έφαρμογή τής προαποφασισμένης οίκουμενιστικής τακτικής πού προαναφέραμε. Έπένδυσε συστηματικά στην δύναμη τής εικόνας, του συμβολισμού και των έντυπώσεων. Ό Πατριάρχης Άθηνάγορας, άλλωστε, έξόχως πληθωρική και χαρισματική προσωπικότητα, διέδετε ιδιαίτερη εύχέρεια στην έπικοινωνιακή τακτική και μέ τις δηλώσεις του κέρδισε άμέσως τόν δημοσιογραφικό κόσμο. «Τέτοιες κουβέντες ήθελαν οί δημοσιογράφοι κι έτρεξαν ποιός πρώτος δά προλάβη νά στείλει τό τηλεγράφημά του. Οί

άλλοι, οί πολλοί πού άκολούθησαν τόν Πάπα, πού δέν ήταν καθόλου προσιτός και πού δέν είπε ούτε λέξι, άρχισαν κι αυτοί νά τρέχουν πίσω από τόν Άθηνάγορα» (Καθηγητού Δ. Τσάκωνα, Άθηνάγορας ό Οίκουμενικός των Νέων Ίδεών, σελ. 98).

Έπικοινωνιακή τακτική, πολύκροτες δηλώσεις και μία άκατάσχετη άγαπολογία κυριάρχησε στην περίφημη συνάντηση, έτσι όπως μās τήν περιγράφει ό ίδιος ό Πατριάρχης: «Κι όταν είδε ό ένας τόν άλλο, αί χείρες μας ήνοιξαν αυτομάτως. Ό ένας έρρίφθη εις τήν άγκάλην του άλλου. Όταν μās ήρώτησαν πώς έφιληθήκαμεν, άδελφοί, ύστερα από 900 χρόνια - Έρωτās πώς; Έπήγαμε οί δύο μας χέρι με χέρι εις τό δωμάτιόν του, και είχαμεν μίαν μυστικήν όμιλίαν οί δύο μας. Τί είπαμεν; Ποιός ξέρει τί λέγουν δύο ψυχές όταν όμιλούν! Ποιός ξέρει τί λέγουν δύο καρδιάι, όταν άνταλλάσσουν αισθήματα!» (Η προσλαλιά του Άθηνάγορου, Πρωτοπρεσβυτέρου Γ. Μεταλληνοϋ, Καθηγητού Πανεπιστημίου Άθηνών, Οί διάλογοι χωρίς προσωπεΐον [Άνάτυπο έκ του περιοδικού Παρακαταθήκη], σελ. 4).

Τό μυστικό περιεχόμενο, βεβαίως, τῆς «*συνομιλίας τῶν ψυχῶν*» Πάπα-Πατριάρχη καί τῶν αἰσθημάτων πού ἀντήλλαξαν δέν ἀνακοινώθηκε ποτέ οὔτε στίς Συνόδους τῶν Τοπικῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν οὔτε στό ὀρθόδοξο πλήρωμα. Τό πληροφορούμαστε, ὅμως, σταδιακά ἀπό τότε, καθῶς παρακολουθοῦμε τήν προδιαγεγραμμένη καί προαποφασισμένη ἀπό τότε οἰκουμενιστική πορεία πρὸς τήν «*ένωση*». «*Τί εἶπαμεν; Ἐκάμαμε κοινὸν πρόγραμμα, μὲ ἰσοτιμίαν ἀπόλυτον, ὄχι μὲ διαφοράν*» (ὄ.π., σελ. 4). Αὐτό τό «*κοινό πρόγραμμα*» πού καταρτίστηκε σέ μία μυστική συνάντηση δύο ἀνδρῶν ἦταν, ὅπως προκύπτει ἀπό τίς ἀρχικές δηλώσεις καί ἀναφορές, πολὺ πιό προχωρημένο ἀπὸ αὐτό πού τελικά παρουσιάστηκε.

Ἐπρόκειτο γιά σαφὴ συμφωνία γιά «*ένωση στό κοινό ποτήριον*», ἀφοῦ ἐκ τῶν πραγμάτων ἀποκαλύπτεται ὅτι αὐτή ἦταν ἡ ἀρχικὴ ἐπιθυμία τῶν δύο μερῶν. «*Καὶ εἶπαμεν ὅτι ἤδη εὕρισκόμεθα εἰς τὴν ὁδὸν εἰς Ἐμμαούς*» συνεχίζει ὁ Πατριάρχης Ἀθηναγώρας «*καὶ πηγαίνομεν νὰ μᾶς συναντήσῃ ὁ Κύριος ἐν τῷ κοινῷ ἀγίῳ Ποτήριῳ. Ὁ Πάπας ἀπαντῶν μοῦ προσέφερε ἅγιον Ποτήριον. Δὲν ἤξευρεν ὅτι ἐγὼ θὰ μιλοῦσα δι' Ἅγιον Ποτήριον, οὔτε ἤξερα ὅτι θὰ μοῦ προσέφερον Ἅγιον Ποτήριον! Τί εἶναι; Συμβολισμὸς τοῦ μέλλοντος*» (ὄ.π., σελ. 4).

Ἡ ἄρση τῶν ἀναθεμάτων

Αὐτὴ ἡ «*ένωση στό κοινό Ποτήριον*» ἐπιχειρήθηκε μὲ τὴν περίφημη «*ἄρση τῶν ἀναθεμάτων*» μεταξύ Βατικανοῦ καί Φαναρίου, πού πραγματοποιήθηκε στὰ τέλη τοῦ 1965, μὲ μονομερὴ ἀπόφαση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Χαρακτηριστικὴ ἦταν ἡ ἀντίδραση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἡ ὁποία «*μέ πολλὴν δυσμένειαν ἐπληροφορήθη τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Παν. Ἀθηναγόρα. Οὐδεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προβαίῃ εἰς παρομοίας πράξεις. Τὸ δικαίωμα ἔχει μόνον ὁλόκληρος ἡ Ὁρθοδοξία*». (Δήλωση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσόστομου, ἐφημ. Ὁρθόδοξος Τύπος, Νοέμβριος 1965).

Μὲ τὴν ἄρση τῶν ἀναθεμάτων οἱ δύο πλευρὲς ἐννοοῦσαν τὴν ἄρση τοῦ Σχίσματος. Ὁ τότε Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς Ἰάκωβος, ἐπίσημος ἀπεσταλμένος ἐκείνη τὴν περίοδο τοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρα πρὸς τοὺς Ρωμαιοκαθολικούς, ἀποκαλύπτει τὸ περιεχόμενο τῶν μηνυμάτων πού ἀντήλασαν Φανάρι καί Βατικανό «*μέχρι τοῦ τολμηροῦ ἐπίσης μηνύματος πού μοῦ ἀνέδρασε*

Ἐπισημαίνεται ὅτι ὁ θεμελιωτὴς τοῦ θεολογικοῦ ὑπόβαθρου τῆς προσεγγίσεως Ὁρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν, Μητροπολίτης Γέρον Χαλκηδόνης Μελίτων Χατζῆς, πνευματικὸς πατέρας καί ἐμπνευστὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου. Ὁ Μητροπολίτης Χαλκηδόνης ἦταν αὐτὸς πού ἀνέλαβε τὴν θεολογικὴ ὑποστήριξη τῆς ἄρσεως τῶν ἀναθεμάτων μὲ συνεχεῖς περιοδεῖες του ἀνά τὴν Εὐρώπη. Μεταξύ αὐτῶν καί ἡ ἐπίσκεψή του στό Βατικανό ὅπου ὁ Πάπας Παῦλος ΣΤ' σέ μιά κορυφαία ἐκδηλώση «*ἐπίθεσης ἀγάπης*» ἔσκυψε καί τοῦ φίλησε τὰ πόδια.

ὁ Πατριάρχης νά μεταβιβάσω στόν πρόεδρο τῆς Ἐπιτροπῆς Σχέσεων Δύσης καί Ἀνατολῆς, πού ἦταν ἓνας Γερμανός σεβάσμιος καρδινάλιος, ὁ Αὐγουστῖνος Μπέα».

Καί συνεχίζει ὁ Ἀρχιεπίσκοπος: «Λίγο καιρό μετά, ἐπισκέπτομαι τόν Μπέα στή Νέα Ὑόρκη. Τόν ρώτησα: ‘Τί λέτε, σεβασμιότατε,

μποροῦμε νά φέρομε τίς Ἐκκλησίες μας πιό κοντά μέ τήν ἄρση τοῦ Σχίσματος;’ Μοῦ λέει: ‘Καλή ἰδέα, δέν ξέρω πῶς θά τή δεχτοῦν στή Ρώμη, ἀλλά ἐγώ νομίζω ὅτι πρέπει νά γίνει ἡ ἄρση τοῦ Σχίσματος. Ἔτσι, δέν θά ἔχουμε λόγο κανέναν νά μὴν πλησιάσουμε ὁ ἓνας τόν ἄλλο’.

Ἐρώτηση Γ. Μαλούχου: «Τήν ἄρση τοῦ Σχίσματος ἢ τοῦ ἀναθέματος;».

Ἀπάντηση Ἀρχιεπισκόπου: «Καί τά δύο αὐτά μαζί πηγαίνουνε, γιατί ὅταν κατέδесαν οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Πάπα τό ἀνάθεμα, τρόπον τινά, μέ τό ὁποῖο ἀναθεμάτιζε ὁ Πάπας Νικόλαος τόν Μιχαήλ Κηρουλάριο, Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως, ἦταν

Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης Ἀθηναγόρας κατά τήν ἐπίσκεψή του στό Βατικανό (ἡ πρώτη ἐπίσκεψη Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχη μετά τό Σχίσμα) μέ τόν Πάπα Παῦλο ΣΤ' κατά τή διάρκεια τῆς παπικῆς λειτουργίας τό 1967.

τό ὀριστικό Σχίσμα πιά. Δέν ἔγινε ἄλλη ἐπίσημος πρᾶξις πού νά καθιερώσει τό Σχίσμα ὡς μία διαιρετική γραμμὴ μεταξύ Ἀνατολῆς καί Δύσεως» (Γ. Μαλούχου, Ἐγώ ὁ Ἰάκωβος, σελ. 196-197). Ἡ ἄρση τοῦ σχίσματος ἐντάσσεται, ἄλλωστε, καί στήν λογική τῶν ἀποφάσεων τῆς Β΄ Βατικανῆς Συνόδου, πού πραγματοποιεῖτο ἐκεῖνο τό διάστημα, γιά ἄρση τῆς ἀκοινωνησίας καί ἀναγνώριση τῶν μυστηρίων τῶν Ὁρθοδόξων.

Στό λατινικό μάλιστα κείμενο τῆς «ἄρσεως τῶν ἀναθεμάτων» ὑπάρχει ὁ ὅρος *excommunicatio*=ἀκοινωνησία, ὁ ὁποῖος στήν ἐπίσημη μετάφραση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου μεταφράζεται ὡς «ἀναθέματα» (βλ. σχ. Τόμος Ἀγάπης, *Vatican-Phanar (1958-1970)*, Rome- Istanbul 1971, σελ. 286-287). Τό κείμενο, δηλαδή, μιλοῦσε γιά «ἄρση τῆς ἀκοινωνησίας». «Οἱ *New York Times* μετέδωσαν τήν ἀπό κοινου ἀγγελίαν τοῦ Βατικανοῦ καί τοῦ Φαναρίου τῆς 7ης Δεκεμβρίου 1965 διά τήν ἄρσιν τοῦ *excommunicatio* (τῆς

ἀκοινωνησίας τοῦ Λατινικοῦ κειμένου) εἰς τὴν πρώτην σελίδα, ὡς τὸ τέλος τοῦ σχίσματος τοῦ 1054 καὶ ὡς τὴν ἐπανεναρξιν τῆς μυστηριακῆς κοινωνίας πού εἶχε τότε δῆθεν διακοπεῖ. Φαίνεται πλέον σαφῶς ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον πού ἀναγγέλει τὴν ἄρσιν τῶν ἀναθεμάτων ἦτο τεχνηέντως παραπλανητικόν. Φαίνεται εἶχε σκοπὸν νὰ ἀμβλύνη ἐνδεχομένας ἀρνητικὰς ἀντιδράσεις τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν» (π. Ἰω. Ρωμανίδου, Ὁρθόδοξος καὶ βατικάνειος συμφωνία περὶ Οὐνίας, http://www.romanity.org/htm/-rom.e.14.orthodoxi_kai_vatikania_sumfonia_peri_ounias.01.htm).

Χαρακτηριστικὸ, ἐπίσης, εἶναι ὅτι «ὁ Πάπας Ἰωάννης Παῦλος Β΄ πρὶν ἐπισκεφθεῖ τὸ Φανάρι (30-11-1979)... ἐξέφρασε τὴ βεβαιότητά του ὅτι ἡ ἐνότητα ἔχει ἀποκατασταθεῖ στὴν πράξη (In Tat war der wiederherstellung der Einheit der Christen)» (Ἄντ. Παπαδόπουλου, Θεολογικὸς Διάλογος Ὀρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν (Ἱστορία-Κείμενα-Προβλήματα), ἐκδ. οἶκος ἀδελφῶν Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη-Ἀθήνα 1996, σελ. 40).

Τὸ νέο οἰκουμενιστικὸ δόγμα, πού διαμορφώνεται μεταξύ Βατικανοῦ καὶ Φαναρίου στὰ μέσα τοῦ 20^{οῦ} αἰῶνα, θεωρεῖ ἀμελητέες τίς δογματικὰς διαφορὰς μεταξύ Ὀρθοδοξίας καὶ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ, ἀποδίδει τὸ Σχίσμα καὶ τὴν διακοπή τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας σὲ πολιτικούς λόγους καὶ τὴν ἔλλειψη ἀγάπης ἐκατέρωθεν. Μὲ βάση αὐτὴ τὴν λογικὴ, λοιπόν, αὐτὸ πού χρειαζόταν γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς ἐνότητος ἦταν ἡ ἄρση τοῦ Σχίσματος καὶ «νὰ ἀγαπηθοῦμε», κατὰ τὸν Πατριάρχη Ἀθηναγόρα, ἀφοῦ «ἕως τὸ 1054 εἴχαμε πολλὰς διαφορὰς... Ἀλλὰ

ἠγαπώμεθα. Καὶ ὅταν ἀγαπῶνται οἱ ἄνθρωποι, διαφορὰι δὲν ὑπάρχουν. Ἀλλὰ τὸ 1054 πού ἐπαύσαμεν νὰ ἀγαπώμεθα, ἦλθαν ὅλες οἱ διαφορὰς. ἠγαπώμεθα καὶ εἴχομεν τὸ ἴδιον μυστήριον. Τὸ ἴδιον βάπτισμα, τὰ ἴδια μυστήρια καὶ ἰδιαίτερος τὸ ἴδιο Ἅγιον Ποτήριον. Τώρα πού ξαναγυρίσαμεν εἰς τὸ 1054, διατὶ δὲν ξαναγυρίζομεν καὶ εἰς τὸ

Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἀθηναγόρας κατὰ τὴν ἐπίσκεψή του στοῦ Βατικανό (ἡ πρώτη ἐπίσκεψη Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχη μετὰ τὸ Σχίσμα) μέ τὸν Πάπα Παῦλο ΣΤ' κατὰ τὴ διάρκεια τῆς λατικῆς λειτουργίας τὸ 1967.

Ὁ Πάπας Παῦλος ΣΤ' καί ὁ Πατριάρχης Ἀθηναγόρας μέ τίς συνοδείες τους στόν Πατριαρχικό Ναό τοῦ Ἁγίου Γεωργίου στό Φανάρι τόν Ἰούλιο τοῦ 1967.

«Διότι ἤδη εἰς τήν Ἀμερικὴν μεταλαμβάνετε πολλοὺς ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ποτήριον καὶ καλὰ κάνετε! Καὶ ἐγὼ ἐδῶ, ὅταν ἔρχονται Καθολικοὶ ἢ Προτεστάνται καὶ ζητοῦν νὰ μεταλάβουν, τοὺς προσφέρω τὸ Ἅγιον Ποτήριον! Καὶ εἰς τὴν Ῥώμῃ τὸ ἴδιον γίνεται καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν»
(Πατριάρχης Ἀθηναγόρας)

Ἅγιον Ποτήριον;». (Ἡ προσλαλιά τοῦ Ἀθηναγόρου, Πρωτοπρεσβυτέρου Γ. Μεταλληνοῦ, *Οἱ διάλογοι χωρὶς προσωπεῖον*, σελ. 4-5).

Ὁ στόχος, λοιπόν, εἶναι δεδομένος: ἡ πλήρης «ένωση», τό κοινό Ποτήριον. Γιά τήν ἐπίτευξη αὐτοῦ τοῦ στόχου δά πρέπει νά ἀκολουθηθεῖ μία διαδικασία, μία κοινή πορεία. Γιά τόν Πατριάρχη Ἀθηναγόρα «ὑπάρχουν δύο δρόμοι: Ὁ Θεολογικός διάλογος. Καὶ ἔχομεν τοὺς θεολόγους ἐκατέρωθεν, οἱ ὅποιοι μελετοῦν τὸ ζήτημα τῆς ἐπανόδου εἰς τὰ παλαιά. Καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔχω πολλὰς ἐλπίδες ἀπὸ τὸν θεολογικὸν διάλογον... δι' αὐτὸ ἐγὼ προτιμῶ τὸν διάλογον τῆς ἀγάπης. Νὰ ἀγαπηθοῦμε! Καὶ τί γίνεται σήμερα; Πνεῦμα μέγα ἀγάπης ἐξαπλώνεται ὑπὲρ τοὺς Χριστιανοὺς Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Ἦδη ἀγαπώμεθα. Ὁ Πάπας τὸ εἶπε: ἀπέκτησα ἕναν ἀδελφὸν καὶ τοῦ λέγω σ' ἀγαπῶ! Τὸ εἶπα καὶ ἐγώ: Ἀπέκτησα ἕναν ἀδελφὸν καὶ τοῦ εἶπα σ' ἀγαπῶ! Πότε δὰ ἔλθη αὐτὸ τὸ πράγμα; Ὁ Κύριος, τὸ ξέρει. Δὲν τὸ ξέρομε. Ἀλλὰ ἐκεῖνο τὸ ὅποιο ξεύρω, εἶναι ὅτι δὰ ἔλθη. Πιστεύω, ὅτι δὰ ἔλθη. Διότι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ ἔλθη, διότι ἤδη ἔρχεται. Διότι ἤδη εἰς τὴν Ἀμερικὴν μεταλαμβάνετε πολλοὺς ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ποτήριον καὶ καλὰ κάνετε! Καὶ ἐγὼ ἐδῶ, ὅταν ἔρχονται Καθολικοὶ ἢ Προτεστάνται καὶ ζητοῦν νὰ μεταλάβουν, τοὺς προσφέρω τὸ Ἅγιον Ποτήριον! Καὶ εἰς τὴν Ῥώμῃ τὸ ἴδιον γίνεται καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἦδη ἔρχεται μοναχό του. Ἀλλὰ δὲν κάνει νὰ ἔλθη ἀπὸ

τοὺς λαϊκοὺς καὶ ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς. Πρέπει νὰ εἶναι σύμφωνος καὶ ἡ Ἱεραρχία καὶ ἡ Θεολογία. Γι' αὐτὸ λοιπὸν προσπαθοῦμε νὰ ἔχωμεν καὶ θεολόγους μαζί, διὰ νὰ ἔλθῃ αὐτὸ τὸ μεγάλο γεγονός, τοῦ Παγ-
χριστιανισμοῦ. Καὶ μαζί μὲ αὐτὸ τὸ μεγάλο γεγονός, θὰ ἔλθῃ μίαν
ἡμέραν τὸ ὄνειρόν μας τῆς Παναθρωπότητος» (ὄ.π., σελ. 5).

«Ἐπίθεση ἀγάπης» καὶ διγλωσσία τοῦ Βατικανοῦ

Αὐτὴ ἡ ἀκατάσχετη ἀγαπολογία θὰ κυριαρχήσει στὸν «διάλογο»
μέ τοὺς Ρωμαιοκαθολικούς. Ἡ «ἐπίθεση τῆς ἀγάπης» εἶναι μία
τακτικὴ πού θὰ ἐφαρμόσει συστηματικὰ καὶ τὸ Βατικανό. Ἀπὸ τὰ
μέσα τοῦ 20^{οῦ} αἰώνα τὸ Βατικανό ἐγκαταλείπει φαινομενικά τὴν
παλαιὰ τακτικὴ του γιὰ ἀπαίτηση προσχωρήσεως στὸν Ρωμαιοκα-
θολικισμό τῶν «αἰρετικῶν ὀρθοδόξων».

Οἱ νέες κοινωνικὲς καὶ πολιτικὲς συνδη-
κες δὲν προσφέρονται πλέον γιὰ ἐχθρικὲς
ἀντιπαραθέσεις καὶ πολεμικὸ κλίμα καὶ τὸ
Βατικανό σπεύδει νὰ προσαρμοστῆ παραλ-
λάσσοντας τὴν ἐπικοινωνιακὴ του πολιτικὴ.
Ξεκινᾷ, ἔτσι, τὴν «ἐπίθεση στὰ νῶτα», κατὰ
τόν μακαριστό π. Ἰωάννη Ρωμανίδη, ἐπίδει-
ξη φιλίας καὶ ἀγάπης, οἰκουμενικά ἀνοίγμα-
τα καὶ διάλογος, χωρὶς καμμία οὐσιαστικὴ
ἀλλαγὴ στοὺς στόχους καὶ τίς μεθόδους.

Αὐτὸ ἐπιβεβαιώνεται καὶ ἀπὸ τὸ γεγονός
ὅτι ταυτόχρονα μέ τὸ «Διάταγμα περὶ Οἰκου-
μενισμοῦ», πού τόσο ἔχει προπαγανδισθεῖ
καὶ ἀπὸ Ρωμαιοκαθολικῆς καὶ ἀπὸ Ὁρθοδό-
ξου πλευρᾶς, ἡ Β' Βατικανὴ Σύνοδος ἐξέ-
δωσε, ἐπίσης, τὸ ἀντίστοιχο «Διάταγμα γιὰ
τίς Ἀνατολικὲς Καθολικὲς Ἐκκλησίες», τίς
σὺνιτικές δηλαδή, τίς ὁποῖες ἀναγνωρίζει
καὶ προασπίζεται μέ κάθε ἐπισημότητα.

Ἡ ἐπιμονὴ τοῦ Βατικανοῦ στὴν Οὐνία, τὴν
πιὸ ἐπαίσχυντη δηλαδή μορφή προσηλυτι-
σμοῦ καὶ πολεμικῆς κατὰ τῆς Ὁρθοδόξου
Ἐκκλησίας, ἀποκαλύπτει τόσο τὸ ἀληθινὸ
του πρόσωπο ὅσο καὶ τὸν βαθμὸ τῆς διγλωσ-
σίας μέ τὴν ὁποία δὲν παύει νὰ συμπεριφέ-
ρεται ἔναντι τῶν Ὁρθοδόξων.

Ἀποκαλύπτει, ὅμως, καὶ τὴν διγλωσσία
τῶν Ὁρθοδόξων οἰκουμενιστῶν, πού ἐδελτο-
τυφλοῦν μπροστά στὴν πραγματικότητα·
πού ἀντιλαμβάνονται ἐπιλεκτικὰ τίς διαθέ-
σεις τοῦ Βατικανοῦ· πού ἐκλαμβάνουν κατὰ τὸ δοκοῦν τίς κινήσεις
καὶ τίς ἀποφάσεις του.

Αὐτὴ ἡ διγλωσσία, ἀπὸ ὀρθοδόξου πλευρᾶς, παρακολουθεῖ κατὰ

Ὁ Πάπας Παῦλος ΣΤ' κατὰ τὴν ἐπίσκεψή του στό Φανᾶρι μέ
τόν Πατριάρχη Ἀθιναγόρα τὸν Ἰούλιο τοῦ 1967.

έναν παράδοξο τρόπο, αλλά με συνέπεια, τήν ανάλογη του Βατικανού: αυστηρή ὀρθόδοξη στάση στό «ἔσωτερικό» καί διαδοχικές ὑποχωρήσεις ἔναντι τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν.

Τό Βατικανό χρησιμοποίησε τήν ἄριστη σχέση καί συνεργασία του μέ τούς ναζί γιά τήν ἐξόντωση τῶν Ὀρθοδόξων στήν διάρκεια τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Ἡ ἔναρξη τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου

Αὐτή ἡ τακτική τῶν ὀρθοδόξων οἰκουμενιστῶν διατρέχει, ἀπό τό ξεκίνημα ἀκόμη, ὅλη τήν πορεία τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου μέ τούς Ρωμαιοκαθολικούς, πού ἀρχίζει ἐπίσημως ἀπό τό 1980.

Ἀπό τίς ἀρχές ἀκόμη τῆς δεκαετίας τοῦ 1960 εἶχαν ξεκινήσει οἱ διεργασίες γιά τήν προετοιμασία καί τήν ἔναρξη αὐτοῦ τοῦ διαλόγου. Στήν φάση ἐκείνη ἐπελέγη ὡς προσφορότερος ὁ «διάλογος τῆς ἀγάπης» γιά νά προλειάνει τό ἔδαφος στήν ἐπίσημη προσέγγιση Ὀρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν. Ἡ μέθοδος, ἄλλωστε, τῆς «ψυχολογικῆς προετοιμασίας», πού προαναφέραμε, δέν ἐγκαταλείφθηκε ποτέ.

Τό 1961 ὁ Πατριάρχης Ἀθιναγόρας συγκαλεῖ στήν Ρόδο τήν Πρώτη Πανορθόδοξη Διάσκεψη καί θέτει μεταξύ τῶν θεμάτων της καί τήν ἔναρξη τοῦ ἐπίσημου θεολογικοῦ διαλόγου μέ τούς Ρωμαιοκαθολικούς. Ἡ Διάσκεψη προτείνει τήν «καλλιέργειαν σχέσεων ἐν τῷ πνεύματι τῆς κατά Χριστόν ἀγάπης, λαμβανομένων ἰδία ὑπ' ὄψιν τῶν ὑπό τῆς πατριαρχικῆς ἐγκυκλίου τοῦ 1920 προβλεπομένων σημείων» (Εὐαγ. Βαρελλᾶ, *Διορθόδοξοι καί Οἰκουμενικά Σχέσεις τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως κατά τόν Κ' αἰῶνα*, σελ. 205). Αὐτό ὅμως πού τονίζεται εἶναι ὅτι δέν θά πρέπει νά παραβλέπονται οἱ βασικές διαφορές στήν πίστη καί τήν διοίκηση. Ἐπίσης, μέ κατηγορηματικό τρόπο δηλωνόταν ἡ ἀνάγκη τερματισμοῦ τῆς θλιβερῆς τακτικῆς τοῦ προσηλυτισμοῦ καί τῆς Οὐνίας.

Ἡ ἐπιμονή τοῦ Βατικανοῦ στήν Οὐνία ἦταν καί ὁ λόγος πού ἡ Α' Πανορθόδοξη Διάσκεψη ἀποφάσισε νά μήν ἀποστείλει παρατηρητές στήν Β' Βατικανή Σύνοδο πού

θά ξεκινούσε λίγα χρόνια ἀργότερα τίς ἐργασίες της.

Οἱ πανορθόδοξες αὐτές ἀποφάσεις ἔμελλε, πολύ σύντομα, νά ἀνατραποῦν μέ πρωτοβουλία τοῦ Φαναρίου καί τοῦ Βατικανοῦ.

Χωρίς τήν παραμικρή ἀλλαγὴ τῆς στάσεως τοῦ Βατικανοῦ στό ζήτημα τῆς Οὐνίας, πού ἦταν καί ἡ αἰτία γιά τήν ἀπόφαση νά μὴν ἀποσταλοῦν ὀρθόδοξοι παρατηρητές στήν Β΄ Βατικανή Σύνοδο, τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο ἐπιδιώκει παρά ταῦτα τήν ἀποστολή παρατηρητῶν στό Βατικανό καί τήν ἐπίσημη ἔναρξη τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου μεταξύ Ὁρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν.

Συγκαλεῖ γιά τόν σκοπό αὐτό ἐσπευσμένα (στίς ἀρχές Σεπτεμβρίου 1963) τήν δεύτερη Πανορθόδοξη Διάσκεψη τῆς Ρόδου καί μάλιστα σέ διάστημα λίγων μόνο ἡμερῶν, χωρίς τήν ἐλάχιστη προετοιμασία, χωρίς τήν προηγούμενη ἐπιλογή τῆς θεματολογίας καί παραβιάζοντας κάθε σχετική κανονική διαδικασία.

Ἀξίζει ἐδῶ νά ἀναφέρουμε τήν κατηγορηματική καί μετὰ σθένους ἄρνηση τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν στήν πρόσκληση τοῦ Βατικανοῦ γιά ἀποστολή Ὁρθοδόξων παρατηρητῶν στήν Α΄ Βατικανή Σύνοδο πού πραγματοποιήθηκε τό 1870.

Ἡ ἀντίθεση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Στήν σπουδή αὐτή τοῦ Πατριάρχου Ἀθιναγόρα καί τήν προσπάθειά του γιά τήν ἐπιβολή τετελεσμένων στήν Πανορθόδοξη Διάσκεψη ἀντιτάχθηκε σθεναρά ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καί ὁ Ἀρχιεπίσκοπός της Χρυσόστομος Β΄ (Χατζησταύρου).

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος ὑπῆρξε ἓνας ἀπό τοὺς ἐπιφανέστερους ἱεράρχες τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὡς ἀρχιδιάκονος τοῦ τότε Μητροπολίτου Δράμας (τοῦ ἱερομάρτυρος Χρυσοστόμου Σμύρνης) ἔπαιξε ἀποφασιστικό ρόλο στήν ὀργάνωση τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγώνα. Διετέλεσε Μητροπολίτης Τράλλων, Φιλαδελφείας καί Ἐφέσου. Ἐπέστρεψε στήν Ἑλλάδα μετὰ τήν μικρασιατική καταστροφή καί ἐξελέγη Μητρολίτης Καβάλας καί κατόπιν Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν.

Στήν μακρόβια ζωή του ὁ Ἀρχιεπίσκοπος «ἔχοντας ζήσει τὴ σύμπραξη τοῦ Βατικανοῦ μὲ τοὺς Κομιτατζήδες στὸν Μακεδονικὸ Ἀγώνα, τὴ βοήθεια τῶν Καθολικῶν πρὸς τὸν Κεμάλ Ἀτατούρκ, καθὼς καὶ τὴ δράση τῆς Οὐνίας, δὲν μπορούσε νὰ κατανοήσει τὴ βιασύνη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθιναγόρα καὶ τὴν ἄνευ ὄρων συμφωνία του στό «διάλογο τῆς Ἀγάπης» μὲ τὸν Πάπα τὸν ΣΤ΄» (Γ. Καραγιάννη, Ἐκκλησία καὶ Κράτος, ἐκδ. Τό Ποντίκι, σελ. 153). Ἐχοντας, λοιπόν, ἴδια ἀντίληψη γιά τίς τακτικές τοῦ Βατικανοῦ δὲν ἦταν διατεθειμένος νά

Ἐπάνω: Οἱ σφαγεῖς 800.000 Ὁρθοδόξων Σέρβων Στρατηγός Πάβελιτς (τέταρτος ἀπὸ δεξιά) καὶ Καρδινάλιος Στέπινιτς (πρῶτος ἀπὸ δεξιά).

Κάτω: ὁ Καρδινάλιος Στέπινιτς στενός συνεργάτης τῶν ναζί καὶ ἀναγνωρισμένος ὡς «ἅγιος» ἀπὸ τὸ Βατικανό.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Β' Χατζισταύρου (1962-1968) ὑπῆρξε ἓνας ἀπὸ τοὺς ἐπιφανέστερους ἱεράρχες τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὡς ἀρχιδιάκονος τοῦ τότε Μητροπολίτου Δράμας (τοῦ ἱερομάρτυρος Χρυσοστόμου Σμόρνης) ἔπαιξε ἀποφασιστικό ρόλο στὴν ὀργάνωση τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγώνα. «Γνώρισε ἀπὸ κοντὰ τὴ σύμπραξη τοῦ Βατικανοῦ μὲ τοὺς Κομιτατζήδες στὸν Μακεδονικὸ Ἀγώνα, τὴ βοήθεια πού προσέφερε τὸ Βατικανὸ στὸν Κεμάλ Ἀτατούρκ καὶ τὴ δράση τῆς Οὐνίας»

ἀποδεχθεῖ καὶ νὰ συνθηκολογήσει μὲ τίς νέες μεθοδεῖες του καὶ τὴν «ἐπίθεση στὰ νῶτα».

Στὸν αἰφνιδιασμὸ τοῦ Πατριάρχου ἀπαντᾷ μὲ σθένος καὶ ἀποφασιστικότητα. Στὴν ἔκτακτη σύγκλησὴ τῆς Ἱεράς Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἡ ὁποία «...ἠσχολήθη μὲ τὸ καταθλιψαν τοὺς Ποιμένας αὐτῆς θέμα... κατεδίκασεν ὁμοφώνως τὸν ἔξω πάσης Κανονικῆς δεοντολογίας τρόπον, δι' οὗ ἐπιδιώκεται ἡ συγκρότησις τοῦ περι οὗ πρόκειται Διορθοδόξου Συνεδρίου, κωλυμένη ἐκ τῶν I. Κανόνων νὰ ἀναγνωρίσῃ μονοκρατορίαν, εἰς οἰονδήποτε τῶν Πρωτοκαδένδρων Ἐπισκόπων τῆς Ἐκκλησίας» (Χρυσοστόμου Β', Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, Τά Πεπραγμένα ἀπὸ 15-7-1963 μέχρι 15-7-1964, σελ. 18-19).

Ἡ Ἱερά Σύνοδος λαμβάνοντας ὑπόψη τὴν πάγια τακτικὴ τοῦ Βατικανοῦ κατὰ τῆς Ὁρθοδοξίας «διαχωρίσασα καθηκόντως τὰς Ἐαυτῆς ἱστορικές εὐθύνas» καταλήγει στὴν ἀπόφαση νὰ μὴν λάβει μέρος στὴν Β' Πανορθόδοξη διάσκεψη τῆς Ρόδου. Τό σκεπτικὸ τῆς ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἦταν τὸ ἑξῆς:

«Ἐκτιμῶσα πρεπόντως (ἡ Ἱερά Σύνοδος), ἀφιλαδέλφους, ἀντεναγγελικὰ καὶ κατακρίτους ἐνεργείας καὶ μηχανορραφίας, ἀπαραλλάκτως πάντοτε γινομένηs ἐκ μέρους τοῦ Παπισμοῦ εἰς βάρος τῆς μιᾶς Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, μὴ ἀποβαλόντος τοῦ Παπισμοῦ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, οὐδέ τὰς ἀνετίμους μεθόδους τοῦ μέσῳ τῆς οἰκτρᾶς Οὐνίας ἐπιδιωκομένου δολίου προσηλυτισμοῦ, ἀπέληξεν εἰς τὴν ἀμετάτρεπτον ἀπόφασιν, ὅπως μὴ μετάσχη τῆς ὑπὸ τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος καὶ μόνον ἀποφασισθείσης Διορθοδόξου ταύτης Διασκέψεως, ἧς αἱ ἐπιπτώσεις θέλουν ἀσφαλῶς κατεργασθῆ τὴν καταρράκωσιν τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας ἡμῶν. Εἰς τὴν ἀπόφασίν τῆς ταύτης ἡ Ἱερά Σύνοδος σύμμαχον ἔχει καὶ ἅπασαν τὴν Γερασίαν χορείαν τῶν Ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σπεύσασαν τηλεγραφικῶς νὰ καταδικάσῃ τὸ περι οὗ πρόκειται ἀκαίρως καὶ ἐν σπουδῇ ἀποφασισθέν τοῦτο Συνέδριον» (ὁ.π., σελ. 19-20).

Τὴν ἴδια σθεναρὴ στάση κράτησε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ στὴν περίπτωσιν τῆς συναντήσεως Πάπα-Πατριάρχου στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ τῆς ἄρσεως τῶν ἀναθεμάτων μεταξύ Φαναρίου καὶ Βατικανοῦ, γεγονότα πού γνώρισαν τὴν κατακραυγὴ τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος στὴν Ἑλλάδα.

Ἡ ρῆξις, λοιπόν, μεταξύ Φαναρίου καὶ Ἀθῆνας ἦταν ἀναπόφευκτη, γεγονὸς πού ἔφερε σέ δύσκολη δέση τὸν Ἀρχιεπίσκοπο στὴν σχέση του μὲ τὴν ἑλληνικὴ Κυβέρνησις. Εἶναι ἡ περίοδος πού «οἱ κυβερνήσεις τῆς Εὐρώπης δέχονται συνεχεῖς πιέσεις ἀπὸ παράγοντες τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν καὶ τοῦ NATO νὰ στηρίξουν τὴν προσπάθεια γιὰ τὴν Ἑνωσὴ τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀφοῦ θεωροῦν ὅτι μόνον μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο δὰ μπορέσει νὰ ἀντιμετωπιστεῖ ἡ Σοβιετικὴ Ἑνωσὴ καὶ τὸ

Σύμφωνα της Βαρσοβίας». (Μαρίας Ἀντωνιάδου, Ἀπό τόν ἀφορισμό τοῦ 1054 στήν ἐπίσκεψη τοῦ 1999, *Τό Βῆμα*, 12/9/1999).

Στίς 23 Ἰουνίου τοῦ 1966 σέ συνάντηση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου μέ τόν τότε Ἀντιπρόεδρο τῆς Κυβερνήσεως κ. Γ. Ἀθανασιάδη-Νόβα καί τόν Ὑπουργό Παιδείας κ. Στ. Ἀλαμνῆ, ὁ Ὑπουργός δηλώνει στόν Ἀρχιεπίσκοπο ὅτι «ἡ κυβέρνησις βαρέως φέρει τήν ἀντίθεσιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρός τόν Οἰκουμενικόν Πατριάρχην καί τὸ Πατριαρχεῖον, διότι ἡ ἀντίθεσις αὐτῆ ἐνθαρρύνει τὰς Σλαβικὰς Ἐκκλησίας ἐναντίον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καί δὲν πρέπει νὰ δίδεται ἡ ἀφορμὴ αὐτῆ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος».

Καί ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἀπαντᾷ μέ παρρησία καί ἀποφασιστικότητα: «Ὁχι. Δέν εἴμεθα διατεθειμένοι νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὴν Ὁρθοδοξίαν μας, ἡ ὁποία εἶναι ἀπ' αἰῶνων συναφασμένη μέ τὴν Ἱστορίαν τοῦ ἔθνους. Εἴμεθα πρόθυμοι νὰ ὑποστῶμεν καὶ θυσίαν χάριν τῆς ὀρθοδόξου πίστεώς μας. Εἰς τὸ Βιετνάμ θυσιάζονται εἰς τὴν πυρὰν Βουδιστῶν μοναχοὶ χάριν τῆς πίστεώς των...». (Γ. Καραγιάννη, *Ἐκκλησία καὶ Κράτος*, ἐκδ. Τό Ποντίκι, σελ. 154).

Ἡ «λύση» στό ζήτημα δόθηκε μόλις ἓνα χρόνο μετὰ ἀπὸ τὸ δικτατορικό καθεστῶς πού ἐκδίωξε τόν Χρυσόστομο Χατζησταύρου ἀπὸ τόν ἀρχιεπισκοπικό θρόνο γιὰ νὰ ἀναβιβάσει τόν Ἱερώνυμο Κοτσώνη, πρωθυερέα ἕως τότε τῶν Ἀνακτόρων.

Θά πρέπει ἐδῶ νὰ ἀναφέρουμε παρενδεικτικά ὅτι ἡ στάση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἦταν, σέ γενικές γραμμές, πάντοτε φειδωλή στίς οἰκουμενικές της ἐπαφές μέ τοὺς ἑτεροδόξους. Οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας μας στοὺς ἐπίσημους διαλόγους τηροῦσαν, κατὰ κανόνα, τὴν ὀρθοδοξότερη στάση καί ἦταν αὐτοὶ πού ἐπέφεραν τὰ μεγαλύτερα προσκόμματα καί ἐξέφραζαν τίς μεγαλύτερες ἀντιρρήσεις σέ συμφωνίες ἀπαράδεκτες ἀπὸ ὀρθοδόξου θεολογικῆς ἀπόψεως. «Ἐπανειλημμένως οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στίς συναντή-

Σταθερὴ εἶναι ἡ ὑποστήριξη τοῦ Βατικανοῦ στήν ἀνθελληνική πολιτική τῶν Σκοπίων καί τὴν σχισματικὴ Ἐκκλησία τους. Αὐτὴ ἐκφράσθηκε καί τόν Μάιο τοῦ 2008 κατὰ τὴν ἐπίσκεψη τῆς σκοπιανῆς ἀντιπροσωπείας στό Βατικανό (ἐπάνω) μέ ἐπικεφαλῆς τόν Πρωθυπουργό Νικόλα Γκροδέφσκο (κάτω) γιὰ τὴν ἑορτὴ τῶν Ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, ὅταν καί ὁ σχισματικὸς Ἀρχιεπίσκοπος κ. Στέφανος (κέντρο) ἐξέφώνησε τὰ ἀλτρωτικά του κηρύγματα κατὰ τῆς ἑλληνικότητος τῶν δύο Ἁγίων φωτιστῶν τῶν Σλάβων καί τῆς Θεσσαλονίκης.

Μετά την πτώση τῶν κομμουνιστικῶν καθεστώτων τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης τό Βατικανό ἐνίσχυσε τήν διείσδυσή του στίς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες μέσφ τῆς Οὐνίας. Ἐπάνω: ὁ Οὐνίτης Πατριάρχης τῆς Οὐκρανίας Husar. Στό κέντρο: Καρδινάλιοι καί Οὐνίτες στήν Τσεχία καί κάτω: οὐνιτικό "ἀρχιερατικό συλλείτουργο" στήν Οὐκρανία.

σεις μέ τούς Ρωμαιοκαθολικούς ἐπεδείκνυαν σκληρή στάση... Πολλές φορές ὁ πρῶν συμπρόεδρος τοῦ διαλόγου μεταξύ τῆς Ὁρθόδοξης καί τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας Ἀρχιεπίσκοπος Αὐστραλίας κ. Στυλιανός συγκρούστηκε μέ τούς ἱεράρχες καί τούς θεολόγους πού ἐκπροσωποῦσαν τήν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος» (Μαρίας Ἀντωνιάδου, Ἡ ὑπέρβαση τοῦ κ. Χριστοδούλου, Τό Βῆμα τῆς Κυριακῆς, 10/12/2006).

Κλασική περίπτωση αὐτῆς τῆς στάσεως ἦταν ἡ Σύνοδος τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς Θεολογικοῦ Διαλόγου στό Βalamand τοῦ Λιδάνου τό 1993, ὅπου ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μαζί μέ πολλές ἄλλες Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες ἀρνήθηκε νά συμμετάσχει, διαμαρτυρόμενη γιά τήν κλιμάκωση τῆς Οὐνίας στίς χώρες τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης. Ἄσκησε μάλιστα δριμεία κριτική στό κείμενο τοῦ Βalamand, τό ὁποῖο δέν συνυπέγραψε καί ἡ εὐδύνη τοῦ ὁποῖου βαρύνει τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο.

Ἡ γραμμή αὐτή τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀνατράπηκε ἀπό τόν Ἀρχιεπίσκοπο Χριστόδουλο πού μέ τά οἰκουμενιστικά του ἀνοίγματα (μέ κορυφαία τήν ἐπίσκεψη τοῦ Πάπα στήν Ἀθήνα καί τοῦ Ἀρχιεπισκόπου στό Βατικανό) ἀνέτρεψε τήν ἐκκλησιαστική μας παράδοση προσχωρώντας στήν τακτική τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Ἡ νέα αὐτή γραμμή φαίνεται νά ἀκολουθεῖται καί ἀπό τόν νέο Ἀρχιεπίσκοπο κ. Ἰερώνυμο, ἔτσι ὅπως διατυπώνεται στήν πρόσφατη συνέντευξή του στήν ἐφημερίδα τοῦ Βατικανοῦ *Avennire* (14 Ἀπριλίου), ὅπου θεωρεῖ τό Κείμενο τῆς Ραβέννας «ἕνα θετικό βῆμα τό ὁποῖο περιμένει καί τήν συνέχειά του» συμπληρώνοντας ταυτόχρονα πώς ὁ δρόμος γιά τήν ἐνότητα εἶναι «ἕνας δρόμος χωρίς ἐπιστροφή».

Ἡ ἀποδοχή ὡς «θετικοῦ» τοῦ Κειμένου τῆς Ραβέννας πιστοποιεῖται καί ἀπό τήν ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου γιά τήν συμμετοχή τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στήν Σύνοδο τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς τόν προσεχή Ὀκτώβριο στήν Κύπρο, ὀρίζοντας ὡς ἐκπρόσωπό της τόν Μητροπολίτη Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομο. Μία ἀπόφαση ἡ ὁποία ἐλήφθη ἐνῶ ἀκόμη ἐκκρεμεῖ ἡ ἔγκριση ἢ μή τοῦ Κειμένου τῆς Ραβέννας ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο.

Ὁ ἐπίσημος Θεολογικός Διάλογος Ὁρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν

Ὁ διάλογος «ἐπί ἴσοις ὅροις» πού ἀποφασίστηκε, χωρίς τήν συμμετοχή τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, στήν Δεύτερη Πανορθόδοξη Διάσκεψη τῆς Ρόδου, λαμβάνει τήν ἐπίσημη μορφή του τό 1980, ὅταν συνέρχεται γιά πρώτη φορά ἡ Διεθνῆς Μικτή Ἐπιτροπή Θεολογικοῦ Διαλόγου στήν Πάτμο καί τήν Ρόδο.

Ἡ Δεύτερη Σύνοδος τῆς ὀλομελείας τῆς Διεθνούς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς συνήλθε στό Μόναχο τό 1982 καί ἐξέδωσε τό κείμενο μέ θέμα «*Τό Μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς Εὐχαριστίας ὑπό τό φῶς τοῦ Μυστηρίου τῆς Ἁγίας Τριάδος*». Ἡ Τρίτη Σύνοδος τῆς Ἐπιτροπῆς συνήλθε στό Κολυμπάρι τῶν Χανίων τό 1984 μέ θέμα «*Πίστις, μυστήρια καί ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας*»· ἡ Τέταρτη στό Βαῖ τῆς Ἰταλίας τό 1987 μέ θέμα «*Πίστις, μυστήρια καί ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας*»· ἡ Πέμπτη στό Νέο Βάλαμο τῆς Φιλανδίας τό 1988 μέ θέμα «*Τό μυστήριον τῆς ἱερωσύνης ἐν τῇ μυστηριακῇ δομῇ τῆς Ἐκκλησίας καί ἰδίᾳ ἡ σπουδαιότης τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς διὰ τόν ἁγιασμόν καί τήν ἐνότητα τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ*».

Τήν περίοδο ἐκεῖνη τό Βατικανό κλιμακώνει, μέσω τῆς Οὐνίας, τίς ἐπεκτατικές του ἐπεμβάσεις εἰς βάρος τῶν καθημαγμένων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης καί προκαλεῖ τήν δίκαιη ἀγανάκτηση τῆς ὀρθοδόξου πλευρᾶς. Οἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίες τῆς Ἀντιοχείας, τῶν Ἱεροσολύμων, τῆς Βουλγαρίας, τῆς Σερβίας, τῆς Πολωνίας καί τῆς Τσεχοσλοβακίας ἀρνοῦνται τήν παρουσία ἀντιπροσώπων τους στήν Ἑκτη Συνέλευση τῆς ὀλομελείας τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς πού συνέρχεται στό Freising τῆς Γερμανίας τό 1990. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ζητᾷ τήν ἀναστολή τοῦ Διαλόγου καί τελικά μετά ἀπό συζητήσεις καί διαπραγματεύσεις ἀποφασίζεται νά μήν συζητηθεῖ τό προγραμματισμένο θέμα «*Ἐκκλησιολογικά καί Κανονικά Συνέπειαι τῆς Μυστηριακῆς Φύσεως τῆς Ἐκκλησίας – Συνοδικότης καί Αὐθεντία*», ἀλλά τό πρόβλημα τῆς Οὐνίας (βλ. σχ. Γρηγόρης Μ. Λιάντας, *Διορθόδοξος Διακονία τοῦ*

Ὁ «Πατριάρχης» τῶν Οὐνιτῶν τῆς Οὐκρανίας Καρδινάλιος Lubomir Husar (ἐπάνω) καί ἡ οὐνιτική ἱεραρχία (κάτω) μέ τόν Πάπα Βενέδικτο κατά τήν ἐπίσκεψή τους στό Βατικανό.

Οικουμενικῷ Πατριαρχεῖο καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ συμβολὴ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν στοὺς διμερεῖς θεολογικοὺς διαλόγους μὲ τὴν Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία καὶ τὴν Ἐκκλησία τῶν Παλαιοκαθολικῶν, ἐκδ. Κορηλία Σφακιανὰκη 2009, σελ. 202).

Τὸ Κείμενο πού ἐκδόθηκε στό Freising ἦταν μία καταδίκη τῆς Οὐνίας, πού πολὺ σύντομα, ὅμως, ἀνατράπηκε ριζικά στὴν ἐπόμενη ἑβδομη Συνέλευση τῆς Ἐπιτροπῆς στό Balamand τοῦ Λιβάνου τὸ 1993. Ἐκεῖ ἀναγνωρίστηκε καὶ ἐπισήμως ἡ Οὐνία μὲ εὐθύνη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, καθὼς πολλές Ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες δὲν μετεῖχαν στὴν Συνέλευση καὶ ἄσκησαν δριμεῖα κριτικὴ στό Κείμενο. Μεταξὺ τῶν ἀντιδρώντων στό Κείμενο τοῦ Balamand ἦταν καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς ὁποίας μὲ ἐπιστολὴ τῆς πρὸς τὸν Οἰκου-

τὸ ἀδιέξοδο τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου μεταξὺ Ὀρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν, πού καταλήγει σὲ ναυάγιο καὶ ὀδηγεῖ σὲ παραίτηση τὸν ἐπὶ εἰκοσαετία Συμπρόεδρο (ἀπὸ ὀρθοδόξου πλευρᾶς) τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀρχιεπίσκοπο Αὐστραλίας κ. Στυλιανό. Ὁ κ. Στυλιανός ἐξηγώντας τοὺς λόγους τῆς παραίτησέως του δηλώνει ἀργότερα ὅτι «μετὰ τὴν 20ετὴ ἐπίπονη Προεδρία μου εἰς τὸν ‘Ἐπίσημο Θεολογικὸν Διάλογον’ Ὀρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν, παραιτήθηκα οἰκειοθελῶς, διὰ τὸ μὴ ἔχω πλέον οὐδεμίαν σχέσιν μὲ ἓνα τέτοιο ‘ἀνούσιον παίγνιον’» (Τὸ Βῆμα τῆς Ἐκκλησίας, Ἰούλιος 2005).

Νέος Ὀρθόδοξος Συμπρόεδρος ὀρίζεται ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ὁ Μητροπολίτης Περγάμου κ. Ἰωάννης Ζηζιούλας.

Ὁ Διάλογος ἐπαναλαμβάνεται καὶ πάλι τὸ 2006 στό Βελιγράδι στὴν ἑνατη Ὀλομέλεια

Ὁ Ὀρθόδοξος Συμπρόεδρος τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς Θεολογικοῦ Διαλόγου Μητροπολίτης Περγάμου κ. Ἰωάννης στὴν λατικὴ λειτουργία. Βατικανό 2006

μενικὸ Πατριάρχη κ. Βαρδολομαῖο τὸ χαρακτήριζε «ἀπαράδεκτο ἀπὸ ὀρθόδοξη ἄποψη» (ἐφημ. Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, 393/16-1-1994).

Στὴν Βαλτιμόρη τῶν Η.Π.Α., ὅπου τὸ 2000 συνέρχεται ἡ Ὁγδοη Συνέλευση τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς ἀναδεικνύεται μὲ ἀνάγλυφο τρόπο

τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς μὲ θέμα «Ἡ θεολογία τῆς κοινωνίας (πρωτεῖο τοῦ Ρώμης καὶ τὸ συναφές ζήτημα τῶν ἀνατολικῶν καθολικῶν ἐκκλησιῶν)». Ἡ Οὐνία συνεχίζει νὰ ὑφίσταται, ἀλλὰ αὐτὸ δὲν ἀποτελεῖ πλέον πρόβλημα, ἀφοῦ ξαφνικά θεωρήθηκε πῶς «δὲν ἀποτελεῖ ἀντικείμενο τοῦ παρόντος διαλόγου».

Αὐτός εἶναι καὶ ὁ λόγος πού στὴν τελευταία Δέκατη Σύνοδο τῆς Ἐπιτροπῆς τὸ 2007 στὴν Ραβέννα τῆς Ἰταλίας μὲ θέμα «Ἐκκλησι-

ολογία καὶ κανονικαὶ συνέπειαι τῆς μυστηριακῆς φύσεως τῆς Ἐκκλησίας, Ἐκκλησιαστικὴ Κοινωνία, Συνοδικότης καὶ Ἐξουσία» ἡ συζήτηση τοῦ ζητήματος τῆς Οὐνίας (Κείμενο Balamand) μετατίθεται στό «ἐγγὺς μέλλον», χωρὶς αὐτὸ νὰ προσδιορίζεται.

Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης καί ἡ ὀρθόδοξη ἀντιπροσωπεῖα στήν Σύνοδο τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν Ἐπισκόπων τόν Ὀκτώβριο τοῦ 2008

Ἡ μέθοδος τοῦ διαλόγου

Σύμφωνα μέ ἀπόφαση τῶν δύο μερῶν ὁ διάλογος ξεκινᾷ ἀπό τή «ἐνοῦντα», ἐνῶ ἡ συζήτηση γιά τίς δογματικές διαφορές τοποθετήθηκε στό ἀπώτερο μέλλον. Σκοπός τῆς ἐπιλογῆς ἦταν νά δημιουργηθεῖ τό κατάλληλο κλίμα μεταξύ τῶν δύο πλευρῶν, τό ὁποῖο εἶχε ἀρχίσει νά καλλιεργεῖται μέ τόν διάλογο τῆς ἀγάπης καί τό ὁποῖο κινδύνευε νά ἀνατραπεῖ ἂν ἐτίθετο τό ζήτημα τῶν δογματικῶν διαφορῶν.

Ὁ ψυχολογικός παράγοντας ὑπερισχύει γιά μία ἀκόμη φορά ἔναντι τῆς πραγματικότητος καί τῆς ἀληθείας μέ τραγικές καί ἀνυπέβλητες συνέπειες γιά τήν δεύτερη. Τό ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι σήμερα, ὀδεύοντας πρός τήν συμπλήρωση μίας τριακονταετίας ἐπίσημου θεολογικοῦ διαλόγου μέ τούς Ρωμαιοκαθολικούς καί ἐνῶ ἔχουν ἐκπονηθεῖ 10 σχετικά κείμενα ἀπό τήν Μικτή Ἐπιτροπή, τό συμπέρασμα στό ὁποῖο καταλήγουν οἱ δύο πλευρές εἶναι ὅτι δογματικές διαφορές δέν ὑπάρχουν, παρά μόνο ἄλλες παραδόσεις, πού μποροῦν νά συνυπάρξουν καί νά ἐμπλουτισθοῦν ἀμοιβαῖα.

Χρειάστηκε δηλαδή μισός αἰώνας περίπου «ψυχολογικής προετοιμασίας» γιά νά ἀποδεχθοῦν οἱ Ὀρθόδοξοι ἐπίσημως τίς ἀποφάσεις τῆς Β΄ Βατικανῆς Συνόδου γιά κοινή ἀποστολική πίστη καί παρά-

Ὁ ψυχολογικός παράγοντας ὑπερισχύει γιά μία ἀκόμη φορά ἔναντι τῆς πραγματικότητος καί τῆς ἀληθείας μέ τραγικές καί ἀνυπέβλητες συνέπειες γιά τήν δεύτερη.

Ὁρθόδοξοι Ἀρχιερεῖς καί Καρδινάλιοι δέχονται τήν κοινή εὐλογία τοῦ Πάπα καί τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Φανάρι Νοέμβριος 2006.

Χρειάστηκε μισός αἰώνας περίπου «ψυχολογικῆς προετοιμασίας» γιά νά ἀποδεχθοῦν οἱ Ὁρθόδοξοι ἐπίσημως τίς ἀποφάσεις τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου γιά κοινή ἀποστολική πίστη καί παράδοση, κοινά μυστήρια, κοινή ἱερωσύνη, ἀλλά καί γιά ταυτόχρονη ἀποδοχή ἄνευ ὄρων τῆς Οὐνίας καί τῆς πολεμικῆς τοῦ Βατικανοῦ εἰς βάρους τῶν Ὁρθοδόξων.

δοση, κοινά μυστήρια, κοινή ἱερωσύνη, ἀλλά καί γιά ταυτόχρονη ἀποδοχή ἄνευ ὄρων τῆς Οὐνίας καί τῆς πολεμικῆς τοῦ Βατικανοῦ εἰς βάρους τῶν Ὁρθοδόξων.

Πρώτη χειροπιαστή ἐπιβεβαίωση ἢ συμφωνία τοῦ Βαλαμάνδ. Τό κείμενο τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς πού συνῆλθε ἐκεῖ τό 1993 στήν 7^η συνεδρία τῆς ὀλομελείας τῆς ἀποφαίνεται:

«Πράγματι, πρὸ παντός ἀπὸ τῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων καί τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου καί ἐξῆς, ἡ ἐκ νέου ἀνακάλυψις καί ἡ ἐπαναξιοποιήσις, τόσον ἐκ μέρους τῶν Ὁρθοδόξων ὅσον καί ὑπὸ τῶν Καθολικῶν, τῆς Ἐκκλησίας ὡς κοινωνίας μετέβαλε ριζικῶς τὰς προοπτικές, ἐπομένως δὲ καί τὴν στάσιν των. Καί ἀπὸ τίς δυὸ πλευρῆς ἀναγνωρίζεται ὅτι αὐτὸ πού ὁ Χριστὸς ἐνεπιστεύθη στήν Ἐκκλησία Του -ὁμολογία τῆς ἀποστολικῆς πίστεως, συμμετοχὴ στὰ ἴδια μυστήρια, πρὸ πάντων στή μοναδικὴ Ἱερωσύνη πού τελεῖ τὴ μοναδικὴ θυσία τοῦ Χριστοῦ, ἀποστολικὴ διαδοχὴ τῶν ἐπισκόπων- δὲν δύναται νά θεωρηθῆι ὡς ἡ ἰδιοκτησία τῆς μιᾶς μόνον ἀπὸ τίς Ἐκκλησίες μας. Στὰ πλαίσια αὐτά, εἶναι προφανές ὅτι κάθε εἶδους ἀναβαπτισμὸς ἀποκλείεται». (Ὁ ἐπίσημος Θεολογικὸς Διάλογος Ὁρθόδοξης καί Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, Οἰκουμένη-Διάλογος καί προβληματισμοί, ἐκδ. Παρατηρητῆς, Θεσσαλονίκη 1998, τ. 3, σελ. 86-93).

Στήν δέκατη ὀλομέλεια τῆς Ἐπιτροπῆς στήν Ραβέννα τό 2007 φθάσαμε στό σημεῖο νά θεωρεῖται πώς τό μόνο ἐκκρεμές ζήτημα μέ τούς Ρωμαιοκαθολικούς εἶναι τό πρωτεῖο τοῦ Πάπα καί αὐτό μόνον νά συζητοῦμε.

Οἱ γνωρίζοντες, βεβαίως, καλύτερα τά πράγματα ἦταν σέ δέση νά τά προβλέπουν ὅλα αὐτά ἐδῶ καί τριάντα χρόνια περίπου.

«Οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπάρχει εἰς τούς σοβαρῶς ἀμφοτέρωθεν καί ἔξωθεν παρακολουθοῦντας τόν Διάλογον τοῦτον, ὅτι αἱ κυριώτεραι δυσκολίαι τελικῶς θά συνοψισθοῦν εἰς τά ἔχοντα σχέσιν πρός τό πρωτεῖον καί τό ἀλάθητον τοῦ Πάπα, κατά δεύτερον δέ λόγον εἰς τήν διά τοῦ *Filioque* εἰσαχθεῖσαν καί ἐπικρατήσασαν διαφοράν, ἡ ὁποία, εὐτυχῶς... φαίνεται ὅτι λίαν προσεχῶς, σὺν Θεῷ, θά ἐκλείψῃ ἐξ ὀλοκλήρου». (ὁ.π., σελ. 36). Αὐτή ἦταν ἡ ἐκτίμηση τοῦ Μητροπολίτου Φιλαδελφείας (νῦν Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου) κ. Βαρθολομαίου σέ ὁμιλία του στά πλαίσια τοῦ 32^{ου} Οἰκουμενικοῦ Συμποσίου τοῦ ἰδρύματος «*Pro Oriente*» στήν Βιέννη στίς 11 Ἰανουαρίου 1983.

Στήν ἴδια ὁμιλία του ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης ὑπερασπιζόμενος τήν ἐπιλογή νά ξεκινήσει ὁ διάλογος ἀπό τά «ἐνοῦντα» τίς δύο πλευρές, δίνει μία ἐνδιαφέρουσα, ὅσο καί ἀποκαλυπτική, ἐρμηνεία καί γιά τό ζήτημα τῆς Οὐνίας:

«Ἐάν ὁ Διάλογος ἤρχιζεν ἀπό τās μείζονας μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν διαφοράς, ἡ πρόοδος του θά καθίστατο προβληματική, διότι θά εἴχομεν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς δυσκολίας, τῶν ὁποίων αἱ ψυχολογικῆς φύσεως δέν θά ἦσαν ἀσφαλῶς αἱ τελευταῖαι. Ἀλλά καί πάλιν, δηλαδή καί τώρα πού ἤρχισεν ὁ Διάλογος ἀπό τά ἐνοῦντα, αἱ ψυχολογικαί δυσχέρειαι δέν ἀπέλιπον. Θά ἀναφέρω ἓν μόνον παράδειγμα: τό θέμα τῆς Οὐνίας, ἐπί τοῦ ὁποίου οἱ ὀρθόδοξοι γενικῶς ἔχουν ἀλλεργίαν καί ἀντιδροῦν, διότι τοῦτο συνάπτεται μέ

Ὁ Πάπας στήν διάρκεια τῆς Ὁρθόδοξης Θείας Λειτουργίας (ἐπάνω) καί ἐνῶ ἀσπάζεται τό Ἱερό Εὐαγγέλιο πού τοῦ προσφέρει ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης (κάτω). Φανάρι Νοέμβριος 2006.

Ο νέος επίσκοπος των Ουνιτών

Ένα άγιο ποτήρι προσέφερε ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαίος ως δώρο στο νέο επίσκοπο των βυζαντινής παραδόσεως Ρωμαιοκαθολικών (Ουνιτών) της Ελλάδος κ. Δημήτριο (Ζαλάρα), που χειροτονήθηκε και ενθρονίστηκε προχθές Σάββατο, στο ναό τον οποίο διαθέτουν στην οδό Αχαρνών. Κατά την ενθρονιστήρια ομιλία του ο νέος επίσκοπος των Ουνιτών της Ελλάδας, που πήρε τον τίτλο «Καρκαβίας», μιας παλιάς επισκοπής στην περιοχή της σημερινής Τυνησίας, σημείωσε ότι επισκέφθηκε τον Οικουμενικό Πατριάρχη στο ξενοδοχείο που διέμενε, κατά την πρόσφατη επίσκεψή του στην Αθήνα, και τον ενημέρωσε για την εκλογή του και εκείνος του δώρισε το άγιο ποτήρι, το οποίο, όπως είπε, υπό τα χειροκροτήματα των παρόντων, θα το χρησιμοποιεί σε κάθε λειτουργία, την οποία θα τελεί από δω και πέρα. Ο κ. Δημήτριος είναι μετριοπαθής κληρικός, άριστος γνώστης της ορθόδοξης διδασκαλίας και παράδοσης, καθηγητής σε καθολικά πανεπιστήμια, από τους πιο ειδικούς σε θέματα Κανονικού Δικαίου, εκ των στελεχών της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας που συμμετέχουν στη Μεικτή Επιτροπή Θεολογικού Διαλόγου με τους ορθόδοξους και παλιός γνώριμος του κ. Βαρθολομαίου.

Τό δημοσίευμα της εφημερίδος Έλεύθερος Τύπος (26-5-2008). Μάς πληροφορεί για την προσφορά Αγίου Ποτηρίου ως «συμβολικού δώρου» από τον Πατριάρχη προς τον Ουνίτη επίσκοπο, τό οποίο και χρησιμοποιεί σε κάθε λειτουργία εξαπατώντας τούς Όρθοδόξους πιστούς.

δυσάρεστα ιστορικά γεγονότα. Άλλά τήν ψυχολογικήν τοποθέτησιν τών Όρθοδόξων έναντι τής Ουνίας φαίνεται ότι δέν κατενόησεν εισέτι επαρκώς ή Ρώμη καί τήν ύποτιμᾶ» (ό.π., σελ. 38).

Στήν συνέχεια τής ομιλίας του εκείνης ό Οικουμενικός Πατριάρχης, άφοϋ αναφέρθηκε σε περιπτώσεις διεισδύσεως τής Ουνίας στίς Όρθόδοξες Έκκλησίες, αναφέρει: «Πᾶσαι αἱ περιπτώσεις αὐται καί εἴ τις ἄλλη παρομοία δημιουργοῦν πικρίαν παρά τοῖς ὀρθοδόξοις, ὀπλίζουν τούς ἐκ τών προτέρων ἀντιτιθεμένους εἰς τόν διάλογον τών δύο Έκκλησιῶν μέ ἐπιχειρήματα καί, ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐπιβαρύνουν τό ψυχολογικόν κλίμα» (ό.π., σελ. 39).

Αυτό πού φαίνεται νά απαιτεῖται εἶναι μία ἀνάλογη «ψυχολογική προετοιμασία» γιά νά ἀποδεχθοῦν οἱ Όρθόδοξοι τήν ὕπαρξη τής Ουνίας, καθώς «τό πρόβλημα αὐτό ὀδήγησε στήν ἀναστολή του ἐπίσημου θεολογικοῦ διαλόγου στά τέλη τής δεκαετίας του '90. Εὐτυχῶς διασώσαμε μία διαδικασία, κατὰ τήν ὁποία εἶχαμε τή δυνατότητα νά ἐντροφήσουμε στά θέματα αὐτά, καί παράλληλα νά παραμείνουμε πιστοί στή δέσμευσή μας γιά διάλογο». (Βήμα ἐπιναπροσέγγισης τών δύο Έκκλησιῶν, Συνέντευξη του Οικουμενικοῦ Πατριάρχου στόν Νίκο Παπαχρήστου, Καθημερινή 26-11-2006).

Ἡ «διαδικασία» αὐτή ἐκφράσθηκε ἀρκετές φορές μέ παλινδρομήσεις καί ἀντικρουόμενες δηλώσεις στό συγκεκριμένο ζήτημα. Ἔτσι, μέ τήν ἀναφορά του στήν Ουνία, στόν χαιρετισμό του πρός τόν Καρδινάλιο Κάσπερ στήν θρονική ἐορτή του Φαναρίου τόν Νοέμβριο του 1991 δεωρήθηκε ὅτι ὁ Οικουμενικός Πατριάρχης «ἐμμέσως πλήν σαφῶς ἀπειλήσε τή Ρωμαιοκαθολική Έκκλησία μέ ἄμεση διακοπή του διαλόγου» (Μαρίας Ἀντωνιάδου, Ἀπό τόν ἀφορισμό του 1054 στήν ἐπίσκεψη του 1999, ΤΟ ΒΗΜΑ, 12 Σεπτεμβρίου 1999).

Ἄνεφερε συγκεκριμένα ὁ Πατριάρχης:

«Τό ἐπὶ δεκαετίαν ἐπιτελεσθὲν ὄντως ιστορικόν διὰ τὰ καθ' ὅλα διαχριστιανικά πράγματα ἔργον του θεολογικοῦ ἡμῶν διαλόγου κινδυνεύει ἀτυχῶς ὄχι μόνον νά ἀνασταλῆ ἐπ' ἀόριστον καί μέ ἀγνώστους προοπτικές ἀλλά ἴσως καί νά

Οί Ρωμαιοκαθολικοί Ἐπίσκοποι Ν.Α. Εὐρώπης (διακρίνεται τρίτος ἀπό ἀριστερά ὁ οὐνίτης κ. Δ. Σαλάχας) μέ τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη στό Φανάρι. 7 Μαρτίου 2009.

ματαιωθῆ ἔξ ὀλοκλήρου, ὡς μὴ ὄφειλε, λόγω τῆς δημιουργηθείσης ὑπὸ τῶν οὐνιτῶν εἰς τὴν Ἀνατολικὴν καὶ Κεντρῶαν Εὐρώπην ἀπα-
ραδέκτου καταστάσεως, εἰς τὰς σχέσεις αὐτῶν πρὸς τὰς τοπικὰς
ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας, αἵτινες ἀποτελοῦν τὸ ἀρχαιοπαράδοτον
κυρίαρχον χριστιανικὸν δόγμα, ἐνῶ δὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιδειχθῆ μεγα-
λύτερος σεβασμὸς καὶ ἀδελφικὴ ἐμπιστοσύνη» (ὁ.π.).

Καὶ ἐνῶ δὰ ἀνέμενε κανεῖς τὴν παπικὴ συμμόρφωση μπρο-
στά σ' αὐτὴ τὴν «ἀπειλή» γιὰ διακοπὴ τοῦ διαλόγου, δύο μόλις
χρόνια μετὰ, στό Βalamand ὑπεγράφη μεταξὺ Ὀρθοδόξων καὶ
Ρωμαιοκαθολικῶν (μέ ἀκεραία τὴν εὐθύνη ἐκ μέρους τοῦ Οἰκου-
μενικοῦ Πατριαρχείου, καθὼς πολλὲς ἐκ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλη-
σιῶν ἀπεῖχαν καὶ κατεδίκασαν τὴν συμφωνία) ἡ γνωστὴ Συμφω-
νία πού προβλέπει ὅτι:

«Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς ἀνατολικὰς καθολικὰς Ἐκκλησίας (σημ.
οὐνιτικὰς), εἶναι σαφὲς ὅτι αὐταί, ὡς τμῆμα τῆς καθολικῆς Κοινωνί-
ας, ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ὑπάρχουν καὶ νὰ δροῦν διὰ νὰ ἀνταποκρι-
θοῦν εἰς τὰς πνευματικὰς ἀνάγκας τῶν πιστῶν των».

Συμφώνως πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς Συμφωνίας τοῦ Βalamand
ἡ Οὐνία γίνεται πλέον ἀποδεκτὴ καὶ ἐν τοῖς πράγμασι ἀπὸ τό

*Αὐτό πού φαίνεται νὰ ἀπαι-
τεῖται εἶναι μία ἀνάλογη
«ψυχολογικὴ προετοιμασία»
γιὰ νὰ ἀποδεχθοῦν
οἱ Ὀρθόδοξοι τὴν ὕπαρξη
τῆς Οὐνίας.*

Έορτή της Όρθοδοξίας στό Φανάρι μέ τήν συμμετοχή Καρδινάλιων καί Ούνιτῶν. Μάρτιος 2009.

*Ἡ δύναμη, ἄλλωστε, τῆς
εἰκόνας, τῆς συνήθειας
καί τοῦ συγχρωτισμοῦ
εἶναι ἀδυσώπητη.
Ἀμβλύνει συνειδήσεις,
ἀνατρέπει παραδόσεις,
σχετικοποιεῖ ἀλήθειες,
ἀλλοιώνει πιστεύματα.*

Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο. Ἡ ἀναγνώριση αὐτή ἐκφράζεται ποικιλοτρόπως, ὅπως γιά παράδειγμα μέ τήν ἀδιαμαρτύρητη ἀποδοχή ἐκ μέρους τοῦ Φαναρίου τῆς συμμετοχῆς τοῦ, κορυφαίου στήν ἱεραρχία τοῦ Βατικανοῦ, οὐνίτη Καρδινάλιου Duat, τήν παρουσία του στήν ὀρθόδοξη λατρεία καί τήν τιμή του ἀπό τόν ἴδιο τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη.

Χαρακτηριστική, ἐπίσης, εἶναι καί ἡ προσφορά ἀπό τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη ἑνός Ἁγίου Ποτηρίου, ὡς συμβολικοῦ δώρου, πρὸς τόν οὐνίτη ἐπίσκοπο τῶν Ἀθηνῶν κ. Δ. Σαλάχα τόν Μάιο τοῦ 2008 (παραπομπή Ἐλ. Τύπος). Πρόσφατα μάλιστα ὁ κ. Σαλάχας ἔγινε δεκτός (μέ τά ὑπόλοιπα μέλη τῆς Συνόδου Ρωμαιοκαθολικῶν Ἐπισκόπων Ν.Α. Εὐρώπης) στό Φανάρι καί συνεόρτασε στόν Πατριαρχικό Ναό τήν ἐορτή τῆς Όρθοδοξίας (παραπομπή στήν ἱστοσελίδα), δεῖγμα κι αὐτό ὅτι ἡ «ψυχολογική ἀλλεργία» τῶν Όρθοδόξων στήν Οὐνία, σύν τῷ χρόνῳ ἐξασθενεῖ.

Ἕνας ἄλλος σημαντικός τομέας γιά τήν κάλυψη τοῦ ὁποίου ἀπαιτεῖται ἐκτεταμένης κλίμακας «ψυχολογική προετοιμασία» εἶναι αὐτός τῆς «ἀποκαταστάσεως τῆς κοινωνίας» μεταξύ Όρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν. Ἐδῶ καθοριστική εἶναι ἡ ἐκατέρωθεν συμμετοχή σέ συμπροσευχές, ἱεροπραξίες, ἀκολουδίες, λειτουργίες κ.ἄ.

Ἡ ἀνταλλαγή ἐπισκέψεων ἐπισήμων ἀποστολῶν στίς θρονικές ἐορτές Βατικανοῦ καί Φαναρίου, πού ἀποφασίστηκε ἐδῶ καί χρόνια, δίνει τήν δυνατότητα μέσα ἀπό πράξεις κορυφαίου συμβολικοῦ χαρακτήρα νά παρέχεται ἡ εἰκόνα «*δύο ἐκκλησιῶν*» πού συνυπάρχουν καί «*κοινωνοῦν*» ἀρμονικά. Ὁ συμφυρμός Ὁρθόδοξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν σέ λατρευτικές πράξεις, οἱ ἐπίσημες προσφωνήσεις, ἀναγνωρίσεις καί ἀποδόσεις τιμῶν, ταυτόσημες πρός ὅλους καί χωρίς καμμία διάκριση ἄν ἀπευδύνονται σέ ὁμοδόξους ἢ ἑτεροδόξους, δίνουν τό στίγμα αὐτῆς τῆς τακτικῆς.

Ἡ δύναμη, ἄλλωστε, τῆς εἰκόνας, τῆς συνήθειας καί τοῦ συγχρωτισμοῦ εἶναι ἀδυσώπητη. Ἀμβλύνει συνειδήσεις, ἀνατρέπει παραδόσεις, σχετικοποιεῖ ἀλήθειες, ἀλλοιώνει πιστεύματα. Εἶναι ἡ σύγχρονη πνευματική νόσος, πού πλήττει τόν ἐκκλησιαστικό θεολογικό μας χῶρο καί ἀπειλεῖ μέ πανδημία τό ὀρθόδοξο πλήρωμα.

Ἡ ἀνταλλαγή λειτουργικοῦ ἀσπασμοῦ μεταξύ Πατριάρχῃ καί Πάπα, ἀκόμη καί στήν διάρκεια τῆς ὀρθόδοξου Θείας Λειτουργίας στόν Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό τοῦ Ἁγίου Γεωργίου (τόν Νοέμβριο τοῦ 2006), σηματοδοτεῖ αὐτό πού «*ὀφείλουμε*» νά συνηθίσουμε, νά ἀναγνωρίσουμε καί νά ἀποδεχθοῦμε ὡς Ὁρθόδοξοι, τήν «*ἐνότητα τῆς πίστεως*» μέ τούς Ρωμαιοκαθολικούς!

Ἡ παρουσίαση ὅλων τῶν ἀποφάσεων, τῶν γεγονότων καί τῶν ντοκουμέντων πού παραδέσαμε, καταδεικνύουν, πιστεύουμε, τήν μεθόδευση καί τήν πρακτική, πού ἀκολουθήθηκε στήν πορεία τῆς προσεγγίσεώς μας μέ τούς Ρωμαιοκαθολικούς. Πρόκειται γιά τήν ἴδια ἀκριβῶς πρακτική καί μεθόδευση, πού τηρεῖται καί σήμερα, γι' αὐτό καί ἀποφέρει τά ἴδια ὀδυνηρά καί ὀλέθρια ἀποτελέσματα γιά τήν Ὁρθοδοξία μας.

Ἡ στάση καί οἱ ἐπιλογές μας ἀπέναντι στά τεκταινόμενα, πού ἀφοροῦν μάλιστα τήν ἴδια τήν ὀρθόδοξη πίστη μας καί τόν σωτηριολογικό της χαρακτήρα, ἀποτελοῦν προσωπική εὐθύνη ὅλων μας.

Ὁ λειτουργικός ἀσπασμός τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχῃ μέ τόν Πάπα κατά τήν Ὁρθόδοξη Θεία Λειτουργία στό Φανάρι τό 2006

Εἶναι λάθος νά ἀποδίδεται ὁ ὄρος «ἔκκλησία» στούς Δυτικούς

Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως κ. Ἱερεμία,
Καθηγητοῦ Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Οἱ Καθολικοί δέν εἶναι Ἑκκλησία

Οἱ Φραγκολατίνοι οὔτε
Καθολικοί εἶναι,
οὔτε Ρωμιοί εἶναι,
οὔτε, πολύ περισσότερο,
εἶναι Ἑκκλησία.
Ἐπαναλαμβάνουμε
ὅτι ἡ Ἑκκλησία -ἂν
μιλάμε γιά τήν σωστή θεο-
λογική της ἔννοια-
εἶναι Μία καί αὐτή εἶναι
ἡ Ὁρθόδοξη Ἑκκλησία.
Σ' Αὐτήν ὁμολογοῦμε
Πίστη, ὅταν κάθε φορά
λέγουμε: «Εἰς Μίαν, Ἁγίαν,
Καθολικὴν καί Ἀποστολι-
κὴν Ἑκκλησίαν».

Στό σύντομο αὐτό καί ταπεινό μου ἄρθρο, ἀγαπητοί ἀναγνώστες, θέλω νά ἀποδείξω ὅτι αὐτοί πού τούς λέμε «Καθολικούς» ἢ καλύτερα νά τούς λέμε «Φραγκολατίνους», δέν εἶναι Ἑκκλησία.

1. Ἡ Ἑκκλησία, ὅπως τό λέμε στό Σύμβολο τῆς Πίστεώς μας, εἶναι ΜΙΑ. Καί αὐτή ἡ ΜΙΑ Ἑκκλησία εἶναι ἡ Ὁρθόδοξη. «Εἰς Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν καί Ἀποστολικὴν Ἑκκλησίαν» ὁμολογοῦμε. Ἄς προσέξουμε ὅμως ὅτι σ' αὐτό τό ἄρθρο τῆς Πίστεώς μας τήν Ἑκκλησία μας τήν λέμε «Καθολική». Καί τήν λέμε «Καθολική», πρῶτον μὲν, γιατί ὁ σκοπός Της εἶναι ἱεραποστολικός. Ὁ σκοπός τῆς Ἑκκλησίας εἶναι νά περιλάβει στούς κόλπους Της ὅλες τίς φυλές τῶν ἀνθρώπων, νά σώσει ὅλους τούς ἀνθρώπους, νά ξαπλωθεῖ σ' ὅλα τά πλάτη καί τά μήκη τῆς γῆς. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ἀγαπητοί μου, εἶναι καλεσμένοι γιά τήν σωτηρία. Καί ἡ Ἑκκλησία θέλει ὅλους νά τούς κάνει μέλη Της, γι' αὐτό καί ξαναλέμε καλεῖται «Καθολική». Ὅπως μᾶς λέει ὠραῖα ὁ Κύριλλος Ἱεροσολύμων «Καθολική καλεῖται διά τό κατά πάσης εἶναι τῆς οἰκουμένης ἀπό περάτων γῆς ἕως περάτων» (Κατηχ. 18,11). Ἡ, ὅπως μᾶς λέει πάλι ὁ Μ. Ἀθανάσιος, ἡ Ἑκκλησία καλεῖται «Καθολική», διότι «καθόλου τοῦ κόσμου κεχυμένη ὑπάρχει» (MPG 28,724). Δηλαδή ἡ Μία Ὁρθόδοξη Ἑκκλησία λέγεται Καθολική, ἐπειδὴ εἶναι Οἰκουμενική· γιατί ὁ Κύριός μας εἶπε στούς Ἀποστόλους Του, καί δι' αὐτῶν σέ ὅλους ἐμᾶς τούς κληρικούς, νά πορευθοῦμε σέ ὅλα τά ἔθνη, νά τά εὐαγγελίσουμε καί νά τά εἰσαγάγουμε στήν Ἑκκλησία Του μέ τό ἅγιο Βάπτισμα: «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τά ἔθνη βαπτίζοντες αὐτούς εἰς τό ὄνομα τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» (Ματθ. 28,19). Ἄς παρατηρήσουμε ὅτι τόν λόγο αὐτόν τοῦ Κυρίου τόν ἀκοῦμε στό ἱερό Μυστήριό τοῦ Βαπτίσματος, γιατί ὄχι μόνο τῶν κληρικῶν, ἀλλά καί κάθε πιστοῦ εἶναι καθήκον τό «πορευθέντες», ἡ ἱεραποστολή δηλαδή γιά τήν πραγματοποίησιν τῆς καθολικότητος τῆς Ἑκκλησίας.

Τό Κράτος τοῦ Βατικανοῦ μέ τήν πλατεία τῆς Βασιλικῆς τοῦ Ἁγίου Πέτρου.

Ἀλλά ὅπως ἡ Ἐκκλησία λέγεται «Καθολική», ἐπειδή δέν περιορίζεται καί δέν περικλείεται σέ τόπο, ἀλλά εἶναι παντοῦ, ἔτσι λέγεται Καθολική, δεύτερον, γιατί δέν περιορίζεται καί σέ χρόνο. Ὅσο κι ἄν πολεμεῖται ἡ Ἐκκλησία, θά ὑπάρχει πάντα, μέχρι τά τέλη τῶν αἰώνων, γιατί ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός εἶπε στούς Μαθητές Του: «Ἴδού ἐγώ μεθ' ὑμῶν εἰμί πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος» (Ματθ. 28,20). Καί τό Ἅγιο Πνεῦμα, ὁ Παράκλητος, τό Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, θά μένει μαζί μας «εἰς τόν αἰῶνα» (Ἰωάν. 14,17).

Βλέπουμε, λοιπόν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία μας εἶναι Καθολική, ἀλλά δέν πρέπει νά ὀνομάζουμε τούς Φραγκολατίνους «καθολικούς», γιατί αὐτοί δέν ἀνήκουν στήν Ὁρθόδοξη Καθολική Ἐκκλησία. Ἀλλά οὔτε καί Ρωμιοί εἶναι αὐτοί, ὥστε νά μιλάμε γιά Ρωμαιοκαθολική Ἐκκλησία. «Ρωμιοί» εἴμαστε ἐμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοί Ἕλληνες, ὅπως τό δηλώνουν ἀπό παλαιά καί σχετικές τοπικές ὀνομασίες μας (Ρούμελη) ἢ καί ὀνόματα προσώπων μας (Ρωμανίδης).

2. Ἀλλά στό ἄρθρο μας αὐτό θέλουμε νά μιλήσουμε ιδιαίτερα γιά τό λάθος πού γίνεται νά ἀποδίδουμε τόν ὄρο «Ἐκκλησία» στούς Δυτικούς. Ξαναλέμε ὅτι τήν Ἐκκλησία τήν ἀποτελοῦν μόνο οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί.

Αὐτό πραγματικά εἶναι ἡ Ἐκκλησία! Εἶναι αὐτό πού γίνεται μέσα στόν Ναό. Καί μέσα στόν Ναό τελεῖται ἡ Θεία Λειτουργία.

Τήν ἔννοια τῆς Ἐκκλησίας θά τήν νοήσουμε καί θά τήν ἀπολαύσουμε στήν Θεία Λειτουργία.

Ὁ Χριστός Ποιμὴν τῶν προβάτων. Ψηφιδωτό στήν Βασιλική τῆς Ραβέννας.

Μᾶς κάνει πολλή καί τρομερή ἐντύπωση τό ὅτι, ἐνῶ οἱ διανοούμενοι ἔχασαν τήν πραγματική ἔννοια τῆς Ἐκκλησίας καί τήν μπέρδεψαν στόν λαό μέ τούς δικούς τους ὁρισμούς, ὅμως ὁ πιστός λαός μας, οἱ ἀγράμματες κατά κόσμον, ἀλλά πιστές γιαγιοῦλες κράτησαν στήν καθαρή τους ψυχή τήν σωστή ἔννοια περί Ἐκκλησίας.

Τό τί καλεῖται Ἐκκλησία, ἀγαπητοί ἀναγνώστες, δέν μπορούμε νά τό ἐκφράσουμε μέ ἕναν ἀπλό ὀρισμό. Λανθασμένοι εἶναι οἱ ὀρισμοί, πού δίδονται παλαιότερα ἀλλά καί σήμερα σέ δογματικά ἐγχειρίδια, περί Ἐκκλησίας. Καί ὁ Καθηγητής Ἀνδρούτσος λέγει περί τῶν φερομένων αὐτῶν ὀρισμῶν περί Ἐκκλησίας ὅτι «ἐρεῖδονται ἐπί ἡμαρτημένων προϋποθέσεων ἢ εἶναι κατά τό μᾶλλον ἢ ἦττον ἀτελεῖς» (Δογματική τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, σ. 260,1). Γι' αὐτό καί οἱ ἅγιοι Πατέρες δέν μᾶς δίνουν κανέναν ὀρισμό περί Ἐκκλησίας καί καταφεύγουν σέ σύμβολα καί εἰκόνες, παρμένες ἀπό τήν Καινή Διαθήκη, γιά νά τήν ἐκφράσουν. Ἔτσι ἡ Ἐκκλησία ἐκφράζεται μέ τήν εἰκόνα τῆς ἀμπέλου καί τῶν κλημάτων (Ἰωάν. 15,1-8), τοῦ ποιμένος καί τῶν προβάτων (Ἰωάν. 10,1-16), τῆς κεφαλῆς καί τοῦ σώματος (Ἐφεσ. 1,22-23), τῆς οἰκοδομῆς (Ἐφεσ. 2,19-22), τοῦ οἴκου ἢ τῆς οἰκογενείας (Α΄ Τιμ. 3,15) ἢ τῆς εἰκόνας τοῦ γάμου (Ἐφεσ. 5,32).

Μᾶς κάνει πολλή καί τρομερή ἐντύπωση τό ὅτι, ἐνῶ οἱ διανοούμενοι ἔχασαν τήν πραγματική ἔννοια τῆς Ἐκκλησίας καί τήν μπέρδεψαν στόν λαό μέ τούς δικούς τους ὁρισμούς, ὅμως ὁ πιστός λαός μας, οἱ ἀγράμματες κατά κόσμον, ἀλλά πιστές για-

γιοῦλες κράτησαν στήν καθαρή τους ψυχή τήν σωστή ἔννοια περί Ἐκκλησίας. Ἄν ἕνας ξένος Ἀθηναῖος βρεθεῖ σέ ἕνα χωριό καί ρωτήσῃ μιά γιαγιά πού εἶναι ἡ Ἐκκλησία, ἡ γιαγιά θά σηκώσῃ τό χέρι της καί θά δείξῃ τόν Ναό τοῦ χωριοῦ. Αυτό πραγματικά εἶναι ἡ Ἐκκλησία! Εἶναι αὐτό πού γίνεται μέσα στόν Ναό. Καί μέσα στόν Ναό τελεῖται ἡ Θεία Λειτουργία. Τήν ἔννοια τῆς Ἐκκλησίας, ἀγαπητοί μου, θά τήν νοήσουμε καί θά τήν ἀπολαύσουμε στήν Θεία Λειτουργία. Γι' αὐτό ὁ ἅγιος Ἰγνατίος ἔλεγε: «*Εάν μή τίς ἦ ἐντός τοῦ θυσιαστηρίου ὑστερεῖται τοῦ ἄρτου τοῦ Θεοῦ*» (Πρός Ἐφεσίους 5,2). Κατά τόν λόγο αὐτόν τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου Ἐκκλησία εἶναι τό Θυσιαστήριο, ἡ Ἁγία Τράπεζα δηλαδή, πάνω στήν ὁποία τελεῖται ἡ Θεία Λειτουργία.

Λέγουμε λοιπόν, τελικά, ὅτι Ἐκκλησία εἶναι ἡ σύναξη τῶν πιστῶν νά τελέσουν τήν Θεία Εὐχαριστία, δηλαδή τήν Θεία Λειτουργία. Ὡς ἀπόδειξη γι' αὐτό φέρουμε τό 11^ο κεφάλαιο τῆς Α' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς τοῦ ἀποστόλου Παύλου. Εἶναι φανερό ὅτι στό κεφάλαιο αὐτό ὁ Ἀπόστολος μιλάει γιά τήν σύναξη τῶν πιστῶν νά τελέσουν τήν Θεία Εὐχαριστία· καί τήν σύναξη αὐτή τήν ὀνομάζει Ἐκκλησία, γιατί λέει: «*Συνερχομένων ὑμῶν ἐν Ἐκκλησίᾳ ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν*» (στίχ. 18).

Ἄς προσέξουμε τώρα, ἀγαπητοί ἀναγνώστες: Ἀφοῦ Ἐκκλησία εἶναι ἡ Θεία Λειτουργία καί ἀφοῦ τήν Θεία Λειτουργία δέν μπορούμε νά τήν τελέσουμε μέ τούς Δυτικούς –αὐτούς πού λανθασμένα λέμε «καθολικούς»-, ἄρα αὐτοί οἱ Δυτικοί δέν ἀποτελοῦν Ἐκκλησία.

3. Ἀλλά θέλω νά πῶ καί γιατί δέν πρέπει νά τελέσουμε τήν Θεία Λειτουργία μέ τούς Φρα-

γκολατίνους Δυτικούς. Γιατί δηλαδή δέν ἐπιτρέπεται νά ἔχουμε συλλειτουργο μαζί τους. Ὁ Κύριος, στήν ἐπί τοῦ Ὁρους ὁμιλία Του, μᾶς εἶπε ὅτι δέν ἐπιτρέπεται νά προσφέρουμε τό δῶρο μας στόν Θεό, ἂν ἔχουμε διαφορές μεταξύ μας (Ματθ. 5,23-24). Καί μέ τούς λεγομένους «καθολικούς» μᾶς χωρίζουν, χρόνια τώρα, πολλές διαφορές. Δέν εἶναι μόνο τό *filioque* ἢ τό ἀλάθητο τοῦ Πάπα, ἀλλά καί τόσες ἄλλες πολλές καί πάμπολλες διαφορές σχετικά μέ τήν σωστή ἔννοια τοῦ Θεοῦ καί τήν σωστή πορεία μας σ' Αὐτόν. Οἱ Δυτικοί ἔχουν λανθασμένη ἔννοια περί Θεοῦ. Ὁ Θεός τους δέν εἶναι «ὁ Θεός τῶν Πατέρων ἡμῶν». Ἀφοῦ αὐτοί διά τοῦ δικοῦ τους αἰρετικοῦ Βαρλαάμ κήρυξαν

Θεό ἄνευ δεῖων ἐνεργειῶν, ἡ νεολαία τους –τά ἐγγόνια τοῦ Βαρλαάμ- κήρυξε τόν «θάνατο» αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ τους, λέγοντας καί γράφοντας στά πλακάτ: Πέθανε ὁ Θεός! Καλά τοῦ τά ἔλεγε τοῦ Βαρλαάμ ὁ δικός μας ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς: «*Φιλόσοφε, κηρύττεις Θεόν ἀνεργητον, ἄρα Θεόν ἀνύπαρκτον*»!!!

Δέν ἀποτελοῦν λοιπόν Ἐκκλησία οἱ λεγόμενοι «καθολικοί» καί γι' αὐτό θεωροῦμε καί πιστεύουμε ὅτι εἶναι λανθασμένες οἱ ἐκφράσεις πού λέγονται περί

αὐτῶν γραπτῶς καί προφορικῶς «καθολική ἐκκλησία» ἢ «ρωμαιοκαθολική ἐκκλησία». Οἱ Φραγκολατῖνοι οὔτε Καθολικοί εἶναι, οὔτε Ρωμιοί εἶναι, οὔτε, πολύ περισσότερο, εἶναι Ἐκκλησία. Ἐπαναλαμβάνουμε ὅτι ἡ Ἐκκλησία –ἂν μιλάμε γιά τήν σωστή θεολογική της ἔννοια- εἶναι Μία καί αὐτή εἶναι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Σ' Αὐτήν ὁμολογοῦμε Πίστη, ὅταν κάθε φορά λέγουμε: «*Εἰς Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικήν καί Ἀποστολικήν Ἐκκλησίαν*».

Μέ τούς λεγομένους «καθολικούς» μᾶς χωρίζουν, χρόνια τώρα, πολλές διαφορές. Δέν εἶναι μόνο τό filioque ἢ τό ἀλάθητο τοῦ Πάπα, ἀλλά καί τόσες ἄλλες πολλές καί πάμπολλες διαφορές σχετικά μέ τήν σωστή ἔννοια τοῦ Θεοῦ καί τήν σωστή πορεία μας σ' Αὐτόν. Οἱ Δυτικοί ἔχουν λανθασμένη ἔννοια περί Θεοῦ. Ὁ Θεός τους δέν εἶναι «ὁ Θεός τῶν Πατέρων ἡμῶν».

Εἶναι οἱ Ἑτερόδοξοι μέλη τῆς Ἐκκλησίας;

«Εἶναι λοιπόν φανερό ὅτι, ἐπισήμως, ἀπό τό 1014 ὁ Ρωμαιοκαθολικισμός δέν εἶναι Ἐκκλησία», καταλήγει στό ἐμπεριστατωμένο ἄρθρο του ὁ καθηγητής Δογματικῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ., κ. Δημήτριος Τσελεγγίδης. Μᾶς ἀναλόει μέ σαφήνεια τά προβλήματα πού ἀπορρέουν ὅταν ἡ «μία, ἅγια, καθολική καί ἀποστολική Ἐκκλησία», γίνεται δύο ἢ τρεῖς ἢ καί περισσότερες! Ὡς Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί πού ὁμολογοῦμε τήν πίστη μας μέ τό Σύμβολο τῆς Πίστεως, εἶναι ἀπαραίτητο νά γνωρίζουμε τουλάχιστον ὅσα μᾶς δίνει τό ἀκόλουθο ἄρθρο.

Πρωτίστως πρέπει νά διευκρινίσουμε ὅτι ὡς Ὁρθόδοξοι πιστεύουμε, σύμφωνα μέ τό Σύμβολο Πίστεως τῆς Νικαίας-Κωνσταντινουπόλεως (381), «εἰς *μίαν, ἅγίαν, καθολικήν καί ἀποστολικήν Ἐκκλησίαν*». Κατά τήν ἀδιάκοπη δογματική συνείδηση τοῦ πληρώματος τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, δηλαδή κατά τήν αὐτοσυνειδησία της, ἡ μία αὐτή Ἐκκλησία εἶναι ἡ Ὁρθόδοξη.

Ἡ ὁμολογία τοῦ Συμβόλου ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι «*μία*» σημαίνει πώς αὐτή εἶναι βασική ιδιότητα τῆς ταυτότητάς της. Πρακτικῶς αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ Ἐκκλησία δέν μπορεῖ νά διαιρεθεῖ, νά κομματιαστεῖ, ἐπειδή αὐτή εἶναι τό μυστηριακό σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Καί ὁ Χριστός ὡς κεφαλή τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας οὔτε πολλά σώματα μπορεῖ νά ἔχει οὔτε καί διηρημένο σῶμα νά κατέχει. Στό σῶμα τοῦ Χριστοῦ νικήθηκε καί αὐτός ὁ θάνατος. Ἔτσι, ὅποιος ἐντάσσεται στό σῶμα τοῦ Χριστοῦ καί παραμένει ζωντανός σ' αὐτό μέ τά θεουργά μυστήρια καί τήν ἀγαπητική τήρηση τῶν ἐντολῶν, μεταβαίνει ἀπό τόν βιολογικό θάνατο στήν αἰώνια καί αἰδια ζωή τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ. Καί ὅπως τά κλαδιά τῆς ἀμπέλου δέν μποροῦν νά ζήσουν καί νά καρποφορήσουν, ἂν ἀποκοποῦν ἀπό τήν ἀμπελο, ἔτσι καί ὁ ἀποκομμένος ἀπό τήν Ἐκκλησία πιστός ἢ καί ὀλόκληρες κοινότητες πιστῶν- ἀνεξάρτητα ἀπό τό ἀριθμητικόν τους πλῆθος- δέν μποροῦν οὔτε νά ὑπάρξουν ἐν Χριστῷ οὔτε νά συστήσουν ἄλλη Ἐκκλησία.

Ἡ πίστη τῆς Ἐκκλησίας εἶναι θεόπνευστη καί ἀδιαπραγμάτευτη. Σύμφωνα μέ τήν συγκεκριμένη πίστη της, πολλές ἢ διηρημένες Ἐκκλησίες δέν μποροῦν νά ὑπάρχουν, ἐπειδή ἀποτελεῖ ἀντίφαση ἐν τοῖς ὅροις τό μία καί τό πολλές ἢ τό μία καί τό διηρημένη. Τό διηρημένη ἀναιρεῖ στήν πράξη τήν πίστη στήν πραγματικότητα τῆς Ἐκκλησίας, πού μόνο ὡς μία καί ἀδιαίρετη μπορεῖ νά κατανοηθεῖ μέ βάση τήν ὀρθόδοξη αὐτοσυνειδησία. Ἀποτελεῖ ἄρνηση τῆς πίστεως τῆς Ἐκκλησίας, ἄρνηση τῆς ταυτότητάς καί τῆς αὐτοσυνειδησίας της, ὅταν κάποιος κάνει λόγο ἐνσυνείδητα γιά διηρημένη Ἐκκλησία. Ἔτσι, οἱ Ὁρθόδοξοι δέν ἔχουν κανένα ψυχολογικό πρόβλημα (κόμπλεξ) ταυτότητας ἐξαιτίας τῆς ἀποκοπῆς ἀπό τό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας τῶν Δυτικῶν Χριστιανῶν. Βεβαίως πονοῦν, προσεύχονται καί ἐνδιαφέρονται γιά τή μετάνοια καί τήν ἐπιστροφή τους.

1. Ἀποστολική Πίστη

Ἡ ἔνταξη καί ἡ παραμονή στό μυστηριακό σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τήν Ἐκκλησία, δέν εἶναι ἀπροϋπόδητη. Προϋποθέτει ὅπωςδήποτε τήν χωρίς ὄρους ἀποδοχή καί ὁμολογία τῆς ἀποστολικῆς πίστεως, ὅπως αὐτή ἐρμηνεύτηκε καί ὀριοθετήθηκε ἀπό τίς ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων τῆς Ἐκκλησίας.

Ἔτσι, ὅταν κάποιος πιστός -ἀνεξάρτητα ἀπό τή θεσμική θέση πού ἔχει στό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας- ἢ σύνολα πιστῶν -ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀριθμοῦ τους- παραβιάσουν ἐκ πεποιθήσεως τήν ὀριοθετημένη πίστη τῆς Ἐκκλησίας, ἀποκόπτονται ἀπό τό σῶμα της. Καί ἂν εἶναι σ' ὅποιοδήποτε ἱερατικό ἀξίωμα καθαιροῦνται, ἐνῶ οἱ λαϊκοί ἀφορίζονται, ὅπως προκύπτει ἀπό τά Πρακτικά τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Τοῦτο σημαίνει ὅτι δέν μπορούν στό ἐξῆς νά μετέχουν καί νά κοινωνοῦν στά μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας.

Οἱ Ρωμαιοκαθολικοί ἔχουν ἐκπέσει ἀπό τήν Ἐκκλησία ἐπισήμως τόν 10 αἰῶνα. Τό 1014 εἰσήγαγαν στό Σύμβολο τῆς Πίστεως τήν ἐσφαλμένη δογματική διδασκαλία τους γιά τό Ἅγιο Πνεῦμα, τό γνωστό Filioque. Σύμφωνα μέ τή διδασκαλία αὐτή τό Ἅγιο Πνεῦμα ὡς δεῖο Πρόσωπο ἔχει τήν ὑπαρξή του ἐκπορευτῶς καί ἀπό τόν Πατέρα καί ἀπό τόν Υἱό. Ἡ δογματική διδασκαλία τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν ὅμως ἀνατρέπει τήν ἀποστολική πίστη τῆς Ἐκκλησίας στόν Τριαδικό Θεό, ἀφοῦ κατά τόν Εὐαγγελιστή Ἰωάννη τό Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας «παρά τοῦ Πατρός ἐκπορεύεται» (15,26). Ἄλλωστε, ἡ Γ' Οἰκουμενική Σύνοδος διά τοῦ Προέδρου της, ἀγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, ἀναφερόμενη στό Σύμβολο τῆς Πίστεως καθόρισε ἀπαγορευτικά, ὅτι «οὐδενί ἐπιτρέπεται λέξιν ἀμείψαι τῶν ἐγκειμένων ἐκεῖσε ἢ μίαν γοῦν παραβῆναι συλλαβήν» (σέ κανένα δέν ἐπιτρέπεται νά προσδέσει ἢ νά ἀφαιρέσει οὔτε μία συλλαβή ἀπό αὐτά πού διατυπώθηκαν στό Σύμβολο τῆς Πίστεως). Ὅλες οἱ ἐπόμενες Οἰκουμενικές Σύνοδοι κατακύρωσαν τίς ἀποφάσεις τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς.

Εἶναι λοιπόν προφανές ὅτι οἱ Ρωμαιοκαθολικοί –κατ' ἐπέκταση καί οἱ Προτεστάντες πού υἰοθέτησαν τό Filioque- ἔχουν ἐκπέσει ἀπό τήν ἀποστολική πίστη τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι γι' αὐτό περιττό νά ἀναφέρουμε ὅλους τούς μετέπειτα νεωτερισμούς στήν πίστη ἐκ μέρους τῶν Δυτικῶν Χριστιανῶν (ὅπως τό ἀλάθητο τοῦ Πάπα, τά μαριολογικά δόγματα, τό πρωτεῖο, τήν κτιστή Χάρη κ.ἄ.).

Ὁ Κύριος φησί, 'τὸ Πνεῦμα, ὃ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται'· οἱ δὲ τῆς καινῆς ταύτης δυσσεβείας πατέρες, 'τὸ Πνεῦμα, φησίν, ὃ παρὰ τοῦ Υἱοῦ ἐκπορεύεται'. Τίς οὐ κλείσει τὰ ὦτα πρὸς τὴν ὑπερβολὴν τῆς βλασφημίας ταύτης; Αὕτη κατὰ τῶν Εὐαγγελίων ἴσταται... Κατὰ πάντων ὁμοῦ τῶν ἁγίων προφητῶν, ἀποστόλων, ἱεραρχῶν, μαρτύρων καὶ αὐτῶν τῶν δεσποτικῶν φωνῶν ἢ βλάσφημος αὕτη καὶ θεομάχος φωνὴ ἐξοπλίζεται.

2. Ἀποστολική διαδοχή

Μέ τήν ἀποστολική πίστη συνδέεται ἀδιαίρετα καί ἡ ἀποστολική διαδοχή. Ἡ ἀποστολική διαδοχή ἔχει οὐσιαστικό περιεχόμενο μόνο μέσα στό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, καί προϋποθέτει ὀπωσδήποτε τήν ἀποστολική πίστη.

Ὁ Πάπας, ἀλλά καί τό σύνολο τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν ἐπισκόπων στεροῦνται τήν ἀποστολική διαδοχή, ἐπειδή στερηθέντες τήν ἀποστολική πίστη ξέπεσαν ἀπό τήν Ἐκκλησία

Λέγοντας ἀποστολική διαδοχή ἐννοοῦμε τήν ἀδιάκοπη συνέχεια τῆς ἡγεσίας τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τοῦς Ἀποστόλους. Ἡ συνέχεια αὐτή ἔχει χαρακτηριστικό χαρακτήρα καί διασφαλίζεται μέ τή μετάδοση τῆς πνευματικῆς ἐξουσίας τῶν Ἀποστόλων στοῦς Ἐπισκόπους τῆς Ἐκκλησίας καί δι' αὐτῶν στοῦς ἱερεῖς.

Ὁ τρόπος μεταδόσεως τῆς πνευματικῆς-ἀποστολικῆς ἐξουσίας στοῦς Ἐπισκόπους γίνεται μέ τή χειροτονία. Ἄν, ἐπομένως, κάποιος ἐπίσκοπος ἔχει λάβει μέ κανονικό - ἐκκλησιαστικό τρόπο τή χειροτονία του καί στή συνέχεια βρεθεῖ ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας ἐξαιτίας τῆς ἐσφαλμένης πίστεώς του, παύει οὐσιαστικά νά ἔχει καί τήν ἀποστολική διαδοχή, ἀφοῦ αὐτή ἔχει νόημα μόνο μέσα στό μυστηριακό σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τήν Ἐκκλησία.

Κατά συνέπεια, ἂν κάποιος ἐπίσκοπος ἤ καί ὀλόκληρη τοπική Ἐκκλησία -ἀνεξαρτήτως ἀριθμοῦ μελῶν- ἐκπέσουν ἀπό τήν πίστη τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως αὐτή ἐκφράστηκε ἀλαδήτως στίς Οἰκουμενικές Συνόδους, παύουν νά ἔχουν οἱ ἴδιοι τήν ἀποστολική διαδοχή, ἐπειδή βρίσκονται ἤδη ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας. Καί, ἀφοῦ διακόπτεται ἡ ἀποστολική διαδοχή οὐσιαστικά, δέν μπορεῖ νά γίνεται λόγος γιά κατοχή ἤ γιά συνέχεια τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς στοῦς ἐκπεσόντες ἀπό τήν Ἐκκλησία.

Μέ βάση τά παραπάνω, ὁ ἴδιος ὁ Πάπας, ἀλλά καί τό σύνολο τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν ἐπισκόπων στεροῦνται τήν ἀποστολική διαδοχή, ἐπειδή στερηθέντες τήν ἀποστολική πίστη ξέπεσαν ἀπό τήν Ἐκκλησία. Κατά συνέπεια, λόγος γιά ἀποστολική διαδοχή ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας εἶναι λόγος ἀτεκμηρίωτος ἐπιστημονικά, εἶναι δηλαδή λόγος ἀθεολόγητος.

3. Ἱερωσύνη καί τά ἄλλα Μυστήρια

Ἡ ἱερωσύνη στό πλαίσιο τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ ἱερωσύνη τοῦ ἴδιου τοῦ Χριστοῦ, ἀφοῦ ὁ ἴδιος ὁ Χριστός τελεῖ τά μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας Του διά τῶν Ἐπισκόπων καί Ἱερέων Του.

Ἡ ἱερωσύνη προϋποθέτει τὴν ἀδιάκοπη συνέχειά της ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους, προϋποθέτει δηλαδή τὴν ἀποστολικὴ διαδοχὴ. Πρωτίστως ὅμως ἡ ἱερωσύνη προϋποθέτει τὸν Θεάνθρωπο Χριστό ὡς ἱεουργό στό μυστηριακό Σῶμα Του, τὴν Ἐκκλησία. Σέ τελευταία ἀνάλυση, ἡ ἱερωσύνη τοῦ Χριστοῦ ὑφίσταται στήν Ἐκκλησία καί παρέχεται ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Χριστό διὰ τῆς Ἐκκλησίας Του καί γιὰ τὴν Ἐκκλησία Του. Ἀυτονομημένη ἱερωσύνη καί αυτονομημένα ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία μυστήρια δὲν μποροῦν νὰ ὑπάρχουν.

Ἡ ἱερωσύνη, ὅπως ἄλλωστε καί ὅλα τὰ μυστήρια, ἀποτελεῖ λειτουργικὴ φανέρωση τῆς Ἐκκλησίας (ἡ Ἐκκλησία «σημαίνεται ἐν τοῖς μυστηρίοις», κατὰ τὸν Ἅγιο Νικόλαο Καβάσιλα). Τοῦτο σημαίνει, ὅτι γιὰ νὰ ὑπάρχουν μυστήρια, πρέπει προηγουμένως νὰ ὑπάρχει ἡ Ἐκκλησία. Τὰ μυστήρια εἶναι σάν τὰ κλαδιά ἐνός δένδρου. Ζωντανά κλαδιά, πού ἀνθοῦν καί καρποφοροῦν, μποροῦν νὰ ὑπάρχουν μόνον ὅταν αὐτὰ εἶναι ὀργανικὴ προέκταση τοῦ δένδρου, ὅταν δηλαδή εἶναι ὄντολογικά συνδεμένα μέ τὸν κορμό τοῦ δένδρου.

Εἶναι θεολογικὰ ἀκατανόητο νὰ ὑποστηρίζεται ὅτι οἱ ἑτερόδοξοι, Ρωμαιοκαθολικοὶ ἢ Προτεστάντες, ἔχουν ἔστω καί ἓνα μυστήριο, π.χ. τὸ βάπτισμα. Τό δεμελιωδὲς ἐρώτημα πού πρέπει νὰ τίθεται ἐδῶ εἶναι: Ποιὸς ἱερούργησε τὸ μυστήριο τοῦ Βαπτίσματος; Ποῦ βρῆκε τὴν ἱερωσύνη ὁ ἱεουργός; Ποιὸς τοῦ ἔδωσε τὴν ἱερωσύνη, ἀφοῦ αὐτὴν τὴν παρέχει μόνον ἡ Ἐκκλησία; Καί ποῦ βρέθηκε ἡ Ἐκκλησία στοὺς ἑτεροδόξους, ἀφοῦ αὐτοὶ λόγω τῆς ἐσφαλμένης δογματικῆς πίστεώς τους ξέπεσαν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία;

4 .Ἡ θεωρία τῶν «δύο πνευμόνων» τοῦ Χριστοῦ

Ἡ θεωρία αὐτὴ ἔχει τὴν πατρότητά της στὸν Ρωμαιοκαθολικισμό. Σύμφωνα μέ τὴ θεωρία αὐτὴ ὁ Χριστός ἔχει ὡς «πνεύμονες» Του τὸν Ρωμαιοκαθολικισμό καί τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία.

Σήμερα, δυστυχῶς, ἡ θεωρία αὐτὴ υἱοδετήθηκε καί ἀπὸ πολλοὺς ὀρθόδοξους ἱεράρχες καί λαϊκοὺς ἀκαδημαϊκοὺς θεολόγους, μᾶλλον ἀβασάνιστα. Καί τοῦτο, γιατί ἡ θεωρία αὐτὴ κρινόμενη ἀπὸ ὀρθόδοξη ἄποψη ὄχι μόνον ἀθεολόγητη εἶναι, ἀλλὰ καί κυριολεκτικὰ βλάσφημη.

Εἶναι ὅμως καί βλάσφημη ἢ παραπάνω Ρωμαιοκαθολικῆς προέλευσης θεωρία περὶ τῶν «δύο πνευμόνων» τοῦ Χριστοῦ, ὅταν αὐτὴ συμβαίνει νὰ υἱοθετεῖται ἀπὸ Ὁρθοδόξους.

Μαζική χειροτονία Ρωμαιοκαθολικῶν ἱερέων ἀπὸ τὸν Πάπα Βενέδικτο ΙΣΤ' στὸ Βατικανό τὸν Μάιο τοῦ 2009

Ὁ τρόπος μεταδόσεως τῆς πνευματικῆς-ἀποστολικῆς ἐξουσίας στοὺς Ἐπισκόπους γίνεται μὲ τὴ χειροτονία. Ἄν, ἐπομένως, κάποιος ἐπίσκοπος ἔχει λάβει μὲ κανονικό - ἐκκλησιαστικό τρόπο τὴ χειροτονία του καὶ στή συνέχεια βρεθεῖ ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας ἐξαιτίας τῆς ἐσφαλμένης πίστεώς του, παύει οὐσιαστικά νὰ ἔχει καὶ τὴν ἀποστολική διαδοχή, ἀφοῦ αὐτὴ ἔχει νόημα μόνο μέσα στὸ μυστηριακό σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τὴν Ἐκκλησία.

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία διαφοροποιεῖται ὄντολογικά ἀπὸ τὸ Ρωμαιοκαθολικισμό γιὰ καθαρά δογματικούς λόγους. Ἔτσι, ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία θεωρεῖ ὅτι μόνον αὐτὴ διασώζει τὸν χαρακτήρα τῆς Ἐκκλησίας ὡς Θεανθρωπίνου Σώματος τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Ρωμαιοκαθολικισμὸς ἔχει ἐδῶ καὶ χίλια χρόνια ἐκπέσει ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

Ἄλλωστε, ἐπειδὴ ἡ Ἐκκλησία κατὰ τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως εἶναι «μία» καὶ ἐνιαία, εἶναι θεολογικά τελείως ἀκατανόητο νὰ ὑπονοοῦνται, σύμφωνα μὲ τὴν παραπάνω θεωρία, ἡ Ὁρθοδοξία καὶ ὁ Ρωμαιοκαθολικισμὸς ὡς οἱ «δύο πνεύμονες» τοῦ Χριστοῦ, ὡς κάποια ἰσότημα δηλαδὴ μέλη τοῦ σώματός Του. Σὲ αὐτὴν τὴν περίπτωση δά πρέπει νὰ θεωρήσουμε ὅτι τὰ ἄλλα μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἢ παραμένουν ἀκάλυπτα ἐκκλησιολογικῶς ἢ καλύπτονται ἐκκλησιολογικά ἀπὸ ἄλλες, ἐκτός τῶν δύο, Ἐκκλησίες. Κάτι τέτοιο ὅμως δά μᾶς ὀδηγοῦσε εὐθέως στὴν υἱοδέτηση τῆς προτεσταντικῆς ἐκκλησιολογικῆς «θεωρίας τῶν κλάδων» (*Branch theory*). [Λέγοντας θεωρία τῶν κλάδων ἐννοοῦμε τὴ θεωρία τῶν προτεσταντῶν γιὰ τὴν ταυτότητα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἐκκλησία κατὰ τοὺς προτεστάντες εἶναι ἡ ἀόρατη κοινωνία τῶν ἁγίων. Οἱ διάφορες ἱστορικές-ἐμπειρικές ἐκκλησίες ὅλων τῶν δογμάτων ἔχουν νομιμότητα καὶ ἰσότητα ὑπάρξεως, ὡς κλαδιὰ τοῦ ἐνός δένδρου

της άόρατης έκκλησίας. Η άόρατη έκκλησία είναι ή καθαυτό έκκλησία ή όποία και όμολογείται στό Σύμβολο της Πίστεως. Κατά συνέπεια, καμμία έπιμέρους τοπική έκκλησία όποιοδήποτε δόγματος, δέν ένσαρκώνει τήν «μία άγία καθολική και άποστολική Έκκλησία». Καμμία τοπική έκκλησία δέν μπορεί νά ίσχυρισθεϊ ότι κατέχει τήν πληρότητα της άποκαλυφθείσας άλήθειας. Η μία έκκλησία του Χριστου είναι το συνολικό άθροισμα των έπιμέρους τμημάτων της, δηλαδή των κατά τόπους έκκλησιών όλων των δογμάτων, όσο και άν διαφέρουν δογματικά μεταξύ τους]. Πράγμα τελείως άπαράδεκτο από όρθόδοξη άποψη.

Είναι όμως και βλάσφημη ή παραπάνω Ρωμαιοκαθολικής προέλευσης θεωρία περί των «δύο πνευμόνων» του Χριστου, όταν αυτή συμβαίνει νά υίοδετείται από Όρθοδόξους. Και είναι κυριολεκτικά βλάσφημη, έπειδή έντάσσει στό άμωμο Σώμα του Χριστου τον Ρωμαιοκαθολικισμό ως όργανικό μέλος Του (ως ένα «πνεύμονά» Του), τή στιγμή πού ό Ρωμαιοκαθολικισμός δεσμικά πάσχει όντολογικώς, ως πραγματικότητα εκτός του Θεανθρωπίνου σώματος της Έκκλησίας.

5. «Άδελφές Έκκλησίες»

Άρχικά ό όρος «άδελφές Έκκλησίες» είναι από άδόκιμος έως άπαράδεκτος. Άδόκιμος θεολογικά είναι, όταν χρησιμοποιείται για νά έκφράσει τή σχέση μεταξύ των τοπικών Όρθοδόξων Έκκλησιών. Τελείως άπαράδεκτος θεολογικά είναι ό όρος, όταν χρησιμοποιείται για νά προσδιορίσει τον όντολογικό χαρακτήρα της Όρθόδοξης Έκκλησίας και του Ρωμαιοκαθολικισμού.

Καταρχήν, ό όρος «άδελφές Έκκλησίες» δέν είναι βιβλικά θεμελιωμένος, ούτε καν νομιμοποιημένος. Όταν ό άπόστολος Παύλος αναφέρεται στις διάφορες τοπικές Έκκλησίες, δέν τις άποκαλεί «άδελφές», ούτε ύπονοεί ότι ύπάρχει κάποια Έκκλησία ως «μητέρα» αυτών των κατά τόπους Έκκλησιών. Έχει τή συνείδηση ότι ή Έκκλησία είναι μία και ότι αυτή έχει καθολικό χαρακτήρα, μέ τήν έννοια της πληρότητας της άληθείας και της ζωής της, κεφαλή της όποίας είναι, όπως μάς πληροφορεϊ, ό ίδιος ό Χρι-

στός. Έτσι, όταν άπευδύνεται σε κάποια τοπική Έκκλησία, έχει τή στερεότυπη έκφραση: «τῇ Έκκλησία τῆ οὔση εν... (π.χ. Κορίνθω)». Τοῦτο σημαίνει ότι ή φανέρωση της όλης Έκκλησίας μπορεί νά γίνεται σε κάθε τόπο, όπου ύπάρχει ή εύχαριστιακή κοινότητα των πιστών υπό τον Έπίσκοπό της. Είναι βεβαίως άυτονόητο ότι ή ένότητα των κατά τόπους Έκκλησιών αυτών διασφαλίζεται μέ τήν κοινωνία μεταξύ τους στην αυτή πίστη, ζωή και εκκλησιαστική τάξη. Τήν ένότητα των τοπικών Έκκλησιών έγγυάται στην πράξη ή σύνοδος των Έπισκόπων τους.

Άπό τά παραπάνω γίνεται κατανοητό ότι, άφου και οι όμόφρονες τοπικές Έκκλησίες στό πλαίσιο της Όρθοδοξίας δέν νομιμοποιούνται θεολογικά, όταν όνομάζονται «άδελφές», πολύ περισσότερο δέν ύπάρχει θεολογικό-εκκλησιολογικό ύπόβαθρο για νά όνομάζονται «άδελφές Έκκλησίες» ή Όρθόδοξη Έκκλησία και ό Ρωμαιοκαθολικισμός. Άλλωστε ό Ρωμαιοκαθολικισμός δέν μπορεί νά όνομάζεται κατά κυριολεξία Έκκλησία μετά τό 1014, έπειδή από τότε ύφίστανται πνευματικώς γι' αυτόν τά έπιτίμια των Οικουμενικών Συνόδων, μέ συνέπεια τήν έκπτωση από τό Θεανθρώπινο σώμα.

Έδω πρέπει νά σημειωθεϊ ότι ή άρση των παραπάνω έπιτιμίων δέν μπορεί νά γίνει από κανένα δεσμικό πρόσωπο της Έκκλησίας, όσο ψηλά και άν βρίσκεται στην εκκλησιαστική ιεραρχία, παρά μόνον από Οικουμενική Σύνοδο. Άλλά και τοῦτο μπορεί νά γίνει μόνο στην περίπτωση πού άρθούν προηγουμένως οι δογματικοί λόγοι, στους όποιους ουσιαστικά όφείλεται ή έκπτωση του Ρωμαιοκαθολικισμού από τήν Έκκλησία.

Είναι λοιπόν φανερό ότι, έπισήμως, από τό 1014 ό Ρωμαιοκαθολικισμός δέν είναι Έκκλησία. Τοῦτο πρακτικώς σημαίνει ότι δέν έχει τήν όρθή άποστολική πίστη και τήν άποστολική διαδοχή. Δέν έχει τήν άκτιστη Χάρη και κατεπέκταση δέν έχει τά θεουργά μυστήρια, πού καθιστούν τό Θεανθρώπινο σώμα της Έκκλησίας «κοινωνία θεώσεως» του άνθρώπου. Και, έπειδή ή Έκκλησία δέν μπορεί παρά νά είναι και νά παραμένει έως της συντελείας μία και άδιαίρετη, κάθε χριστιανική κοινότητα, εκτός της Όρθοδόξου Έκκλησίας, είναι άπλά αίρετική.

Πρός τί ὁ διάλογος;

π. Γεωργίου Μεταλληνῶ,

Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Μὲ τις τελευταῖες δηλώσεις τοῦ «urbi et orbi» ὁ Πάπας Βενέδικτος ΙΣΤ΄ δὲν μᾶς αἰφνιδίασε. Διότι δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορά, πὸν διακηρύσσει τὴν ἐκκλησιολογικὴ συνείδηση τοῦ Παπισμοῦ. Τὸ ἴδιο εἶχε πράξει καὶ πέρυσι, πρὶν μεταβεῖ στὴν Κωνσταντινούπολη, προσκεκλημένος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Καὶ ποιὲς εἶναι οἱ δηλώσεις αὐτές, πὸν μὲ ἀπόλυτη ὁμοφωνία δημοσίευσε ὁ ἐλλαδικὸς καὶ παγκόσμιος Τύπος;

Ἡ Ρώμη διεκδικεῖ τὴν ταυτότητα τῆς «μοναδικῆς πραγματικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ στὸν κόσμος», χωρὶς νὰ εἶναι πρόθυμη νὰ ἀπαρνηθεῖ στὸ ἐλάχιστο τὴν πεποίθησή της αὐτή. Ἀναγνωρίζει μὲν, ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἐκτός τῆς «Καθολικῆς Ἐκκλησίας πολλὰ στοιχεῖα καθαγιασμοῦ καὶ ἀλήθειας», ἀλλὰ ὁ Παπισμὸς εἶναι ἡ μόνη ἀληθινὴ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. «Οἱ Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες» (ὄχι: Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία) εἶναι μὲν «ἐκκλησίες», ἀλλὰ πάσχουν ἀπὸ ἓνα «ἔλλειμμα», μὴ ἀναγνωρίζοντας τὸν Πάπα ὡς διάδοχο τοῦ (Ἀποστόλου) Πέτρου, ἀρνούμενες δηλαδή, ἢ μὴ δεχόμενες ἀκόμη, τὸ παπικὸ Πρωτεῖο, πὸν θεμελιώνεται στὴν περὶ Πέτρου παπικὴ διδασκαλία. Ὅταν αὐτὰ δὲν τὰ λέγει ἓνας οἰοσδήποτε Πάπας, ἀλλὰ ὁ σημερινός, πὸν εἶναι σπουδαῖος ρωμαιοκαθολικὸς δογματολόγος, τό πράγμα ἀποκτᾶ ἀκόμη μεγαλύτερη βαρύτητα.

Ἔχουμε εἰσέλθει, οἱ Ὁρθόδοξοι, σὲ διάλογο μὲ τὸν Παπισμό, ὁ ὁποῖος (διάλογος) μάλιστα ἀνανεώθηκε τελευταῖα, μὲ τὴν συγκατάδεση

τῶν Οἰκουμενιστῶν μας, πὸν δέχονται στὴν πράξη τὶς δηλώσεις τοῦ Πάπα. Ἄρα προχωροῦμε μὲ βάση τὴν φιλοσοφικὴ ἀρχὴ τῆς «λήψεως τοῦ αἰτουμένου», κάτι πὸν σημαίνει τὴν ἐκ μέρους μας «ἐλλειμματικὴ», πράγματι, συμμετοχὴ, ὅσον ἀφορᾶ στὴν δική μας αὐτοσυνειδησία καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸ αὐτοσυναίσθημά μας. Μὲ μειωμένο αὐτοσυναίσθημα καὶ ἀναγνώριση τοῦ «ἐκκλησιαστικοῦ ἐλλείματός» μας ἀδικοῦμε καὶ ἀρνούμεθα τὴν Ὁρθοδοξία τῶν Ἁγίων μας, ὅλων τῶν αἰώνων, συνομολογώντας σιωπηρὰ τὴν κατὰ τὸν Πάπα μὴ πληρότητα τῆς Ἐκκλησίας μας. Πόσο μᾶλλον,

*Τὸ πρόβλημα εἴμαστε ἐμεῖς
καὶ κορίως
οἱ βασικὰ ὑπεύθυνοι,
οἱ Ποιμένες.*

ὅταν ὁ Πάπας δὲν παραλείπει νὰ προσθέσει: «Ὁ διάλογος δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι μία ἀφορμὴ, γιὰ νὰ προσαρμόσει ἢ νὰ μαλακώσει αὐτὸ ποὺ πιστεύει (ὁ Παπισμὸς) ὅτι εἶναι»! Καμμία διάθεση, δηλαδή, ὑποχωρήσεως ἐκ μέρους του. Τό ἀστεῖο ἐδῶ, καὶ τραγικὸ συνάμα, εἶναι, ὅτι οἱ οἰκουμενιστὲς Ποιμενάρχες μας διακηρύσσουν ὅτι μετέχουμε στοὺς θεολογικοὺς διαλόγους, γιὰ νὰ διαφωτίσουμε καὶ διδάξουμε τοὺς ἑτεροδόξους!

Βέβαια, ἡ Χάρη τοῦ Θεοῦ πολλὰ πράγματα μπορεῖ νὰ μεταβάλλει, ὀδηγώντας σὲ ἀνατοποδετήσεις καὶ τελικὰ στὴν μετάνοια. Δὲν εἶναι ὅμως αὐτὸ τὸ πρόβλημα, οὔτε βοηθοῦν τὴν ἐνεργοποίηση τῆς Θείας Χάριτος μέσα μας ἢ δουλικὴ συμμετοχὴ στὸν διάλογο καὶ οἱ χαλαρὲς «ἀντιδράσεις», ποὺ ἀπλῶς ἐπιβεβαιώνουν τὴν πολὺ γνωστὴ στὸ Βατικανὸ ἥττοπᾶθεια καὶ ἀδυναμία μας. Δὲν δὴ ἦταν λογικὸ νὰ λεχθεῖ, μὲ ἀξιοπρέπεια καὶ ἀγάπη γιὰ τὴν Ἀλήθεια, στὸν Πάπα, ὅτι, ἐφ' ὅσον γίνονται παρόμοιες δηλώσεις, ἢ συμμετοχὴ μας στὸν διάλογο εἶναι μάταιη καὶ συνιστᾶ a priori παραδοχὴ τοῦ Παπικοῦ πρωτείου καὶ τῆς μοναδικότητος τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας;

Τὸ πρόβλημα, συνεπῶς, δὲν εἶναι ὁ Πάπας, ποὺ μέσα σὲ ἓνα παραλήρημα ἐξουσιαστικῆς ὑπεροψίας, συνεχίζει τὶς ἴδιες παπικὲς διακηρύξεις καὶ γιὰ ἐπίδειξη δυνάμεως στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ Παπισμοῦ καὶ γιὰ τὴν ἀνάκτηση τοῦ ἀμφισβητουμένου κύρους τῆς Παποσύνης.

Τὸ πρόβλημα εἴμαστε ἐμεῖς καὶ κυρίως οἱ βασικὰ ὑπεύθυνοι, οἱ Ποιμένες. Στὸ σημεῖο αὐτὸ καὶ εἰς μνημόσυνόν του αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκη νὰ μνησθῶ τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σεραφεῖμ, ὅταν ρωτοῦσε ἐμᾶς τούς, κατ' ἐπάγγελμα, Θεολόγους τῶν Πανεπιστημίων: «Εἶναι Ἐκκλησία τὸ Βατικανό;». Παρὰ τὰ ὅσα ἀρνητικὰ δὴ μπορούσε κάποιος νὰ προσάψει στὸν τέως Ἀρχιεπίσκοπο, ὀφείλουμε νὰ ἀναγνωρίσουμε, ὅτι τὴν Πίστη δὲν τὴν ἔβλαψε. Ἐνδυμοῦμαι, μάλιστα, τὴν σύνεση, ποὺ ἐπέδειξε τὸ 1993, μετὰ τὴν οὐνιτικὴ ἀπόφαση τοῦ Balamand, τὴν ὁποία ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος (τότε...) δὲν εἶχε προσυπογράψει. Ὁ μακαριστὸς παπα-Γιάννης Ρωμανίδης ἔλεγε στὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του: «Ἀπὸ τώρα καὶ στὸ ἐξῆς τὸ πρόβλημα θὰ εἶναι οἱ Δεσποτάδες μας. Ποιὰ πίστη ἔχουν»! Αὐτὸ τὸ ζοῦμε ὅλοι μας.

Ὁ Μητροπολίτης Περγάμου κ. Ἰωάννης στὴν παπικὴ λειτουργία. Βατικανό 2006.

**Ὁ μακαριστὸς
παπα-Γιάννης Ρωμανίδης
ἔλεγε στὰ τελευταῖα
χρόνια τῆς ζωῆς του:
«Ἀπὸ τώρα καὶ στὸ ἐξῆς
τὸ πρόβλημα θὰ εἶναι
οἱ Δεσποτάδες μας.
Ποιὰ πίστη ἔχουν»!
Αὐτὸ τὸ ζοῦμε ὅλοι μας.**

Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης στήν Σύνοδο τῶν Καθολικῶν Ἐπισκόπων τόν Ὀκτώβριο τοῦ 2008

*Τηρουμένων τῶν ἀναλογι-
ῶν, αὐτό ἰσχύει γιά τοὺς
οἰκουμενιστὲς Ποιμένες
τῆς ἐποχῆς μας.
«Τῶν παπικῶν περίγελα»
καταντοῦν
καὶ τῶν «Πατέρων μας
παλιάτσοι».*

Πολλές φορές μου ἔρχεται στή μνήμη ὁ λόγος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου στίς Πράξεις (20,18) γιά «λύκους βαρεῖς», πού θὰ διεισδύσουν στό ἐκκλησιαστικό σῶμα, «μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου». Καὶ ὅλοι οἱ ἐρμηνευταί, παλαιότεροι καὶ νεώτεροι, ταυτίζουν τοὺς «λύκους» αὐτοὺς μὲ τοὺς αἰρετικούς, καὶ πολὺ ὀρθά. Δὲν εἶναι παρὰ ψευδοποιμένες, πού θὰ ἐμφανίζονται μὲ τὸ ἔνδυμα τοῦ ποιμένου, ἐνῶ στήν οὐσία θὰ εἶναι λύκοι καὶ μάλιστα «βαρεῖς», δηλ. τυραννικοὶ καὶ σκληροί. Βαρύτητα, ὅμως, ἐρμηνευτικὰ ἔχει ἡ φράση τοῦ στ. 30: «καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν»! Παρατηρεῖ ὁ ἱερός Χρυσόστομος: «Καὶ τὸ χαλεπώτερον, ὅτι αὐτοὺς τούτους ἐξ αὐτῶν ἀναστήσεσθαι λέγει «ὃ καὶ σφόδρα ἐστὶ βαρὺ, ὅταν καὶ ἐμφύλιος ὁ πόλεμος ᾖ». Ἡ ἱστορική πραγματικότητα δείχνει, ὅτι ὁ Ἀπόστολος δὲν μιλοῦσε μόνο γιά τὴν ἐποχὴ του. Εἶναι δυνατόν, λοιπόν, μετὰ ἀπὸ αὐτά, ὀρθόδοξος Ἐπίσκοπος νὰ θέτει τὸ ἐρώτημα: «Ἄλλαξε τίποτα στήν Ὀρθοδοξία μὲ τὸ πού ἦλθε ὁ Πάπας;» (Ἐννοοῦσε τὴν ἔλευσή του στήν Ἑλλάδα τὸ 2001). Ἀντιδρώντας τότε, ἀναγκασθήκαμε νὰ δηλώσουμε δημόσια: Τί ἄλλο ἤθελε ὁ Πάπας; «Τὰ πῆρε ὅλα καὶ ἔφυγε»! Ποιὰ ἦσαν αὐτὰ τὰ «ὅλα»; Ἀπλούστατα, ἡ ὑποδοχὴ καὶ ἀναγνώρισή του ὡς γνησίου ἐπισκόπου τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, παρὰ τὰ παπικὰ δόγματα (Πρωτεῖο, ἀλάθητο καὶ τὸ παπικὸ κοσμικὸ κράτος), πού ἀφαιροῦν κάθε

δυνατότητα στὸν Παπισμὸ νὰ ἐμφανίζεται καὶ νὰ διεκδικεῖ τὸν χαρακτηρισμὸ «ἐκκλησία». Δὲν εἶναι, δυστυχῶς, μόνο ἡ ἀπουσία θεολογικῶν προϋποθέσεων ἢ ἡ ὑπόταξη καὶ τὸ θάψιμό τους σὲ ὁποιοσδήποτε συμβατικότητες ἢ ἐνδοκοσμικὲς καὶ ἀντιχριστιανικὲς προσδοκίες, ποὺ μᾶς κάνει νὰ διαμαρτυρόμεθα. Εἶναι κυρίως ἡ τόσο εὐκόλλη ἀπεμπόληση τῆς Πίστεως τῶν Ἁγίων μας ὅλων τῶν αἰώνων, χωρὶς τὴν ὁποία σωτηρία, δυνατότητα θεώσεως, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξει. Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι κάποιοι Ποιμένες ἐνεργοῦν μὲ τὴ συνείδηση καὶ καταστροφικὴ διάθεση τῶν «λύκων» τῶν Πράξεων, κατασπαράζοντας πνευματικὰ οἱ ἴδιοι τὸ ποίμνιο, ποὺ ὁ Κύριος τοὺς ἐνεπιστεύθη (πρβλ. Ἰωάν. 21,15-17).

Ἐπὶ τὴν ἀνάληψη καὶ τὴν ἐπέμβαση τοῦ ἁγίου πνεύματος, ὁ Παπισμὸς ἐπέβαλε τὴν ἀπόφαση τῆς Φλωρεντίας (1439). Ἐπὶ τέλος, ὅτι δὲν πέτυχε ὁ Παπισμὸς στὴ διάρκεια τῆς δουλείας (λατινοφραγκικῆς καὶ ὀθωμανικῆς) μὲ τὴν ἐπιβάλλει δηλαδὴ τὴν ἀπόφαση τῆς Φλωρεντίας, τὸ ἐπιτυγχάνει σήμερα μὲ τὴν συγκατάθεση τῶν ἰδίων τῶν Ποιμένων! Ἐ, τότε, μᾶς ταιριάζει ὁ χαρακτηρισμὸς τῶν (πολιτικὰ) γραικύλων ἀπὸ τὸν μακαρίτη ποιητὴ μας Κωστῆ Παλαμᾶ:

*Δὲν ἔχεις, Ὁλυμπε, θεοὺς,
μηδὲ λεβέντες ἢ Ὅσσα,
Ραγιάδες ἔχεις, Μάννα Γῆ,
σκυφοὺς γιὰ τὸ χαράτσι.
Κούφιοι καὶ ὄκνοί, καταφρονᾶν
τὴ θεία τραχιά σου γλώσσα,
τῶν Εὐρωπαίων περίγελα
καὶ τῶν ἀρχαίων παλιάτσοι.*

Τηρουμένων τῶν ἀναλογιῶν, αὐτὸ ἰσχύει γιὰ τοὺς οἰκουμενιστὲς Ποιμένες τῆς ἐποχῆς μας. «Τῶν παπικῶν περίγελα» καταντοῦν καὶ τῶν «Πατέρων μας παλιάτσοι». Ἐπὶ τὴν ἀνάληψη καὶ τὴν ἐπέμβαση τοῦ ἁγίου πνεύματος, ὁ Παπισμὸς ἐπέβαλε τὴν ἀπόφαση τῆς Φλωρεντίας, τὸ ἐπιτυγχάνει σήμερα μὲ τὴν συγκατάθεση τῶν ἰδίων τῶν Ποιμένων! Ἐ, τότε, μᾶς ταιριάζει ὁ χαρακτηρισμὸς τῶν (πολιτικὰ) γραικύλων ἀπὸ τὸν μακαρίτη ποιητὴ μας Κωστῆ Παλαμᾶ:

Ἡ ὀρθόδοξη ἀντιπροσωπεΐα καὶ οἱ ρωμαιοκαθολικοὶ καρδινάλιοι κατὰ τὴν διάρκεια τῆς παπικῆς λειτουργίας, Βατικανό 2008.

Ἐπιφυλάξεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου γιά τήν πορεία τοῦ διαλόγου μέ τούς παπικούς

Η ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ ΠΕΡΓΑΜΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΖΗΖΙΟΥΛΑ

*Δύο μόλις μήνες πρίν τήν
11^η Σύνοδο τῆς Μικτῆς
Ἐπιτροπῆς Θεολογικοῦ
Διαλόγου στήν Ραβέννα ὁ
Πάπας Βενέδικτος, προ-
καταλαμβάνοντας καί
καθοδηγώντας τόν διά-
λογο, ἀναγνωρίζει στήν
Ἵορθόδοξη Ἐκκλησία
«ἐκκλησιολογικόν ἔλλειμ-
μα». Τό γεγονός προ-
κάλεσε τήν ἀντίδραση
τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς
Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,
πού μέ ἐπιστολή της στόν
Συμπρόεδρο τῆς Μικτῆς
Ἐπιτροπῆς, Μητροπολίτη
Περγάμου κ. Ἰωάννη, ἐξέ-
φρασε τίς ἐπιφυλάξεις
της ζητώντας αὐτές νά
ληφθοῦν ὑπόψη στόν διά-
λογο τῆς Ραβέννας .
Ἀπό τό Κείμενο πού
ἐγκρίθηκε στήν Ραβέννα,
προκόπτει ὅτι οἱ «ἐπιφυ-
λάξεις» τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
ἤ δέν ἐτέθησαν ἤ ἀπορρι-
φθηκαν κατά τόν διάλογο.*

Ἀριθμ. Πρωτ. 3512
Ἀριθμ. Διεκπ. 2159
Ἀθήνησι 8η Ὀκτωβρίου 2007

Πρὸς
Τόν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Περγάμου κ. Ἰωάννην,
Συμπρόεδρον τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου
μεταξύ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καί τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλη-
σίας

Σεβασμιώτατε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ τήν δημοσίευ-
σιν τοῦ κειμένου «Ἀπαντήσεις σέ ἐρωτήσεις πού ἀφοροῦν ὀρισμένες
ᾄψεις γύρω ἀπὸ τὴ διδασκαλία περὶ Ἐκκλησίας», τὸ ὁποῖον προσυ-
πέγραψε καί ὁ Πάπας Ρώμης (29 Ἰουνίου 2007), τὰς ἐκφρασθεῖσας
ἐπιφυλάξεις, καί κατόπιν Εἰσηγήσεως τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς
Διορθοδόξων καί Διαχριστιανικῶν Σχέσεων, σχετικῶς πρὸς ὀρισμέ-
νας ἐκκλησιολογικὰς θέσεις τοῦ ὡς ἄνω κειμένου, ἀπεφάσισεν ἐν τῇ
Συνεδρίᾳ Αὐτῆς τῆς 5ης Ὀκτωβρίου ἐ.ἔ., ἵνα ἀπευθυνθῇ πρὸς τὴν
ὑμετέραν Σεβασμιότητα, ὡς Συμπρόεδρον τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ
Θεολογικοῦ Διαλόγου μεταξύ τῆς Ὁρθοδόξου καί τῆς Ρωμαιοκαθολι-
κῆς Ἐκκλησίας, προκειμένου νὰ ἐπισημάνῃ ὀρισμένας ἐπιφυλάξεις,
ὡς πρὸς τὰς ἐκκλησιολογικὰς ἀντιλήψεις τοῦ ὡς εἴρηται Κειμένου.

Εἰς τὰς «Ἀπαντήσεις» ἀναφέρονται τὰ ἐξῆς:

α. Ἡ μόνη ἀληθινὴ Ἐκκλησία, ἡ ὁποία διατηρεῖ τὰ γνήσια στοιχεῖα,
τὰ ὁποῖα καθώρισεν ὁ Χριστὸς διὰ τὴν Ἐκκλησίαν (!!!), εἶναι ἡ «καθο-
λικὴ Ἐκκλησία», αὕτη εἶναι ἡ πραγματικὴ καὶ ἡ ὀρατὴ Ἐκκλησία ἐντὸς
τῆς ἱστορίας, ἡ ὁποία ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἡ «καθο-
λικὴ Ἐκκλησία» εἶναι ἡ μία καὶ μοναδικὴ Ἐκκλησία.

β. Ἡ «καθολικὴ Ἐκκλησία» ὑφίσταται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐκείνην, ἡ
ὁποία διοικεῖται ὑπὸ τοῦ διαδόχου τοῦ Πέτρου καὶ τῶν Ἐπισκόπων, οἱ
ὁποῖοι εὐρίσκονται εἰς κοινωνίαν μετ' αὐτοῦ.

γ. Ἡ «ἐκκλησιολογικὴ ἀποκλειστικότης», ἡ ὁποία ὀδηγεῖ καὶ εἰς τὴν
«ἐκκλησιαστικὴν ἀξιολόγησιν» ὄλων τῶν ἄλλων «Ἐκκλησιῶν», οἱ ἐπί-
σκοποι τῶν ὁποίων δὲν εὐρίσκονται εἰς κοινωνίαν μετὰ τοῦ διαδόχου

τοῦ Πέτρου, συνεπάγεται ὅτι αἱ Ἐκκλησίαι αὐταὶ ἔχουν «ἐκκλησιολογικὸν ἔλλειμμα». Ἐπὶ πλεόν αἱ συγκεκριμέναι «Ἀπαντήσεις» τολμοῦν νὰ χαρακτηρίσουν τὰς Ἐκκλησίας αὐτάς ὡς «Ἐκκλησίας ἰδιαιτέρας ἢ τοπικάς», ἔστω καὶ ἂν ἀναγνωρίζουν εἰς αὐτάς τὴν ἐγκυρότητα τῶν μυστηρίων των καὶ τὴν ὑπαρξιν τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς.

δ. Ὁ ὅρος «Sussiste nella...» (ὑφίσταται ἐν τῇ...), τὸν ὅποιον θεωροῦν, κατὰ περιεχόμενον, ἰσχυρότερον τοῦ ὅρου «εἶναι», ἐκφράζει ἀφ' ἐνὸς τὴν πλήρη ταύτισιν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ μὲ τὴν «καθολικὴν Ἐκκλησίαν» μέσα εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν μοναδικότητα τῆς «καθολικῆς Ἐκκλησίας». Εἰς τὴν «καθολικὴν Ἐκκλησίαν» δηλαδὴ ὑπάρχουν πάντα τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα τὴν καθιστοῦν μέσα εἰς τὴν ἱστορίαν ὡς «κοινωνίαν πνευματικὴν καὶ ὁρατὴν», μὲ ἀποκλειστικὸν ὅρον ἀναφορᾶς καὶ κοινωνίας τὴν σχέσιν τοῦ διαδόχου τοῦ Πέτρου μὲ τοὺς Ἐπισκόπους τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς, ἐνῶ εἰς τὰς ἄλλας «Ἐκκλησίας» (!!!) ἀναγνωρίζεται ἀπλῶς ἡ ὑπαρξις κάποιων μόνον στοιχείων ἐκκλησιαστικότητος.

ε. Ἡ «κοινωνία τῶν Ἐπισκόπων μετὰ τοῦ διαδόχου τοῦ Πέτρου» καθορίζεται ὡς ἡ οὐσιαστικὴ προϋπόθεσις, μὲ τὴν ὁποίαν ὀριοθετοῦνται καὶ ὅλαι αἱ ἐκκλησιαστικαὶ δομαὶ καὶ περιγράφονται αἱ ἐσωτερικαὶ ἀρχαὶ καὶ ὅροι, διὰ ἐκάστην «ἰδιαιτέραν» Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν «καθολικὴν Ἐκκλησίαν». Ἡ μὴ ἐπίτευξις τῆς κοινωνίας αὐτῆς ἀποτελεῖ τὸ ἐμπόδιον διὰ τὴν μὴ φανέρωσιν της μέσα εἰς τὴν ἱστορίαν ἐκάστης «Ἐκκλησίας» ὡς Ἐκκλησίας. Μὲ βάσιν αὐτὴν τὴν ἀρχὴν κατανοεῖται καὶ ἡ ἔννοια αὐτῆς ταύτης τῆς «καθολικότητος» τῆς Ἐκκλησίας.

Ὅλαι αὐταὶ αἱ ἐκκλησιολογικαὶ ἀναφοραὶ τῶν «Ἀπαντήσεων» ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος θεωρεῖ ὅτι:

α. Εἶναι ἀνακόλουθοι πρὸς τὰ Ἐπίσημα καὶ κοινὰ Κείμενα τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου μεταξὺ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἰδιαιτέρως δὲ πρὸς τὸ κείμενον τοῦ Νέου Βαλάμου (1988), ἀλλὰ καὶ εἰς ἀναφορὰν πρὸς τὸ ὑπὸ διαπραγματεύσειν κείμενον τῆς Μόσχας (1990), [Βελιγράδι (2006) καὶ Ρώμης (2007)].

β. Χρῆζει περαιτέρω θεολογικῆς ἀναλύσεως καὶ προσδιορισμοῦ, ὡς πρὸς τὸ θεολογικὸν του περιεχόμενον, ἀπὸ μέρους τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ὁ ὅρος «καθολικὴ Ἐκκλησία», εἰς σχέσιν πρὸς τὸ πρωτεῖον τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ρώμης, «ὡς πατριάρχου τῆς Δύσης», ἄλλως ἢ ὑποφώσκουσα ἀνακολουθία καὶ ἀνακρίβεια, δὰ δημιουργίᾳ περαιτέρω προβλήματα εἰς τὴν μελλοντικὴν πορείαν τοῦ συγκεκριμένου Θεολογικοῦ Διαλόγου, ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθόν, μὲ ἀνάλογα θέματα (Κείμενον Βalamand).

γ. Ὁ μόνος τρόπος θεολογικῆς προσεγγίσεως καὶ ἐμβαδύνσεως τοῦ ὅρου «καθολικὴ Ἐκκλησία» ἐν σχέσει καὶ ἀναφορᾷ πρὸς τὸ λειτούργημα τοῦ διαδόχου τοῦ Πέτρου εἶναι ὁ Θεολογικὸς Διάλογος, χωρὶς ὅμως ἢ συμμετοχῆ εἰς αὐτὸν νὰ συνεπάγεται καὶ τὴν ἀποδοχὴν τῆς ἐκφρασεύσεως, εἰς τὰς ἐν λόγῳ «Ἀπαντήσεις», θεωρίας τῆς ἐλλειμματικῆς ἐκκλησιολογίας, τῆς ἐκκλησιολογικῆς ἀποκλειστικότητος καὶ τῆς μοναδικότητος.

Διὰ ὅλους τούτους ὡς ἄνω λόγους ἡ Ἱερὰ Σύνοδος θεωρεῖ ὡς ἀπαραίτητον προϋπόθεσιν καὶ πρὸ τῆς ὀλοκληρώσεως τῆς θεολογικῆς ἐπεξεργασίας τοῦ ὑπὸ μελέτην κειμένου, νὰ διευκρινισθοῦν οἱ ὡς ἄνω θεολογικοὶ ὅροι, ἐκ μέρους τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας.

Ταῦτα γνωρίζοντες τῇ ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι ὡς Ὁρθοδόξῳ Προέδρῳ τῆς Μικτῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς Διαλόγου Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν παρακαλοῦμεν, ὅπως γνωστοποιήσητε εἰς τὰς εἰς τὸν Διάλογον συμμετεχούσας ἀντιπροσωπείας τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν τὰς ἐν λόγῳ ἐπιφυλάξεις τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τοῦ ἐν λόγῳ Κειμένου καὶ θέσητε αὐτάς ὑπ' ὄψιν τῶν ἐκπροσώπων τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὰς προσεχεῖς ἐν Ραβέννα Συνεδρίας τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς Διαλόγου, κατὰ τὰς ὁποίας δὰ συζητηθῶσι θέματα ἐκκλησιολογικά. Ἐπὶ δὲ τούτοις, κατασπαζόμενοι τὴν ὑμετέραν Σεβασμιότητα ἐν Κυρίῳ, διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης.

Τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου ἀπουσιάζοντος

† Ὁ Νέας Κρήνης καὶ Καλαμαριάς

ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ, Προεδρεύων

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς

† Ἀρχιμ. Κύριλλος Μισιακούλης

Τό κείμενο τῆς Ραβέννας καί τό πρωτεῖο τοῦ Πάπα

τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Γεωργίου Καψάνη,
Καθηγ. Ἱ. Μ. Ὁσ. Γρηγορίου Ἁγίου Ὁρους

Ἡ παραδοχή πρωτείου δικαιοδοσίας ἐπὶ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, δηλαδή τὸ νὰ εἶναι ἕνας ἐπίσκοπος κεφαλή καὶ ἀρχὴ ὅλης τῆς Ἐκκλησίας, ἔστω ἐπιφορτισμένος μὲ ἕνα ρόλο διακονίας, εἶναι βλασφημία κατὰ τοῦ Προσώπου τοῦ Χριστοῦ ὡς μοναδικῆς Κεφαλῆς τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ πρωτεῖο δικαιοδοσίας σονιστᾶ ἀνατροπὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησιολογίας, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ὑπεράνω πάντων τῶν ἐπισκόπων εἶναι ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος.

Στὴν Ι΄ Συνέλευσί της στὴν Ραβέννα (Οκτώβριος 2007) ἡ Διεθνῆς Μικτὴ Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὸν Διάλογο Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν ὑποστηρίζει ὅτι ἔδωσε «σταθερὸν ἔρεισμα διὰ μελλοντικὴν συζήτησιν τοῦ ἐρωτήματος τοῦ πρωτείου ἐπὶ τοῦ παγκοσμίου ἐπιπέδου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ» (Κείμενο τῆς Ραβέννας παράγρ. 46)¹. Τὸ «σταθερὸν ἔρεισμα», ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὶς 46 παραγράφους τοῦ ἀνωτέρω κειμένου, εἶναι ἡ παραδοχή ὅτι κατὰ τὴν πρώτη χιλιετία, πρὶν ἀπὸ τὸ ὀριστικὸν σχίσμα τοῦ 1054, ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ρώμης ἀνεγνωρίζετο πρῶτος μεταξὺ τῶν πέντε πατριαρχῶν στὸ πλαίσιο τῆς καλῶς λειτουργούσης τότε συνοδικότητος. Προαγγέλλεται ἡ περαιτέρω συζήτησις περὶ τοῦ Πρωτείου ὡς ἐξῆς: «Τὸ ἐρώτημα περὶ τοῦ ρόλου τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης ἐν τῇ κοινῶνίᾳ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν παραμένει πρὸς μελέτην εἰς μεγαλύτερον βάθος. Ποία εἶναι ἡ συγκεκριμένη λειτουργία τοῦ ἐπισκόπου “τῆς πρώτης καθέδρας” ἐν μία ἐκκλησιολογίᾳ κοινῶνίας καὶ ὑπὸ τὸ πρίσμα ὅσων περὶ συνοδικότητος καὶ αὐθεντίας ἔχομεν ἀναφέρει ἐν τῷ παρόντι ἐγγράφῳ; Πῶς δὰ ἦτο δέον νὰ νοῆται καὶ νὰ βιοῦται ἡ διδασκαλία τῆς πρώτης καὶ τῆς δευτέρας βατικανῆς συνόδου ἐπὶ τοῦ παγκοσμίου πρωτείου ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἐκκλησιαστικῆς πρακτικῆς κατὰ τὴν πρώτην χιλιετίαν; Ταῦτα εἶναι κρίσιμα ἐρωτήματα διὰ τὸν ἡμέτερον διάλογον καὶ διὰ τὰς ἡμετέρας ἐλπίδας περὶ ἀποκαταστάσεως τῆς πλήρους μεταξὺ ἡμῶν κοινῶνίας» (παράγρ. 45).

Ἡ σοβαρότης τοῦ θέματος εἶναι προφανῆς. Ποῦ προβλέπεται νὰ καταλήξῃ ὁ διάλογος; Ἡ ἐκτίμησις τοῦ διεθνοῦς Τύπου (Le Figaro 15/11/2007, The Times 16/11/2007), κυρίως ὅμως τοῦ ἰταλικοῦ, εἶναι ὅτι τὰ πράγματα ὀδηγοῦνται πρὸς ἔνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν μὲ ἀναγνώρισιν τοῦ παπικοῦ Πρωτείου ἐπὶ θυσίᾳ ἐνδεχομένως κάποιων προνομίων τοῦ Πάπα. Ἡ Δύσις μὲ συγκρατημένη αἰσιοδοξία περιμένει τὴν ἔνωσιν Ρωμαιοκαθολικῶν καὶ Ὁρθοδόξων ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρξαμένης συμφωνίας. Στὴν καθ’ ἡμᾶς Ὁρθόδοξο Ἀνατολὴ ὑπάρχει ἐπιφυλακτικότης καὶ ἀγωνία. Διερωτᾶται ὁ πιστὸς λαός: Θὰ διαφυλαχθῇ ἄραγε ἀνόδευτος ἡ Ὁρθόδοξος Πίστις;

Σὲ πρόσφατο ἄρθρο μας εἶχαμε ἐπισημάνει ὅτι ὁ Διάλογος Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν, ὅπως μέχρι τώρα ἐξελίσσεται, δείχνει νὰ ὀδηγῇ σὲ οὐνιτικὸν τύπον ἔνωσιν καὶ μάλιστα βάσει σχεδίου ποῦ

ἔχει ἐκπονήσει τὸ Βατικανό. Εἶχαμε ἐκφράσει τὴν ἐλπίδα ὅτι «οἱ Ὀρθόδοξοι δὲν θὰ ὑποκύβουν στὶς προαιώνιες παπικὲς ἀξιώσεις, δὲν θὰ ἀμνηστεύσουν τὴν Οὐνία, δὲν θὰ ἀναγνωρίσουν στὸν Πάπα κάποια μορφή πρωτείου ἐξουσίας καὶ παγκοσμίου δικαιοδοσίας, οὔτε θὰ δεχθοῦν νὰ συνεργασθοῦν στοὺς Βατικάνειους σχεδιασμοὺς γιὰ ἔνωση πὺδ ἄμεσα ἢ ἔμμεσα θὰ παραδεωρῆ τὴν ἀκαινοτόμητο Ὀρθόδοξο Πίστι»².

Ποῦ ὅμως ὀδηγεῖ τὸ «Κείμενο τῆς Ραβέννας»;

Ὑπάρχουν σοβαροὶ λόγοι νὰ πιστεύουμε ὅτι τὸ «Κείμενο τῆς Ραβέννας» ἐπιβεβαιώνει τοὺς φόβους, ὅτι οἱ Ὀρθόδοξοι ὑποχωροῦμε στὶς παπικὲς ἀξιώσεις. Οἱ λόγοι εἶναι οἱ ἑξῆς:

α) Τὸ κείμενο ὀμιλεῖ γιὰ «ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία». Δὲν πρόκειται γιὰ τεχνικὸ ὄρο, τοῦ ὁποίου ἡ χρησιμοποίησις θὰ διευκόλυνε τὸν διάλογο. Ἀντιθέτως, τοῦ ἔχει δοθῆ πλήρες θεολογικὸ περιεχόμενο, ἔτσι ὥστε ὁ διάλογος νὰ γίνεται μὲ τὴν προϋπόθεσι ὅτι ἡ ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία εἶναι ἀληθινή, ὀρθοδοξοῦσα, Ἐκκλησία.

Ἡ Ὀρθόδοξη ἀντιπροσωπεῖα στὸ σημεῖο αὐτὸ ἔχει ὑποχωρήσει ἀνεπίτρεπτα. Μὲ τὸ κείμενο τοῦ Balapanand (1993) εἶχε ἀναγνωρίσει τὴν ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ὡς Ἐκκλησία μὲ τὴν πλήρη σημασία τοῦ ὄρου: «Καὶ ἀπὸ τὶς δύο πλευρὲς ἀναγνωρίζεται ὅτι αὐτὸ πὺδ ὁ Χριστὸς ἐνεπιστεύθη στὴν Ἐκκλησία Του -ὀμολογία τῆς ἀποστολικῆς πίστεως, συμμετοχὴ στὰ ἴδια μυστήρια, πρὸ πάντων στὴ μοναδικὴ Ἱερωσύνη πὺδ τελεῖ τὴ μοναδικὴ θυσία τοῦ Χριστοῦ, ἀποστολικὴ διαδοχὴ τῶν ἐπισκόπων- δὲν δύναται νὰ θεωρῆται ὡς ἡ ἰδιοκτησία τῆς μίας μόνον ἀπὸ τὶς Ἐκκλησίες μας».³ Πρόκειται γιὰ οὐσιαστικὴ ὑποχώρησι ἀπὸ τὴν πιὸ θεμελιώδη καὶ ἀφετηριακὴ βάσι τῶν θεολογικῶν διαπραγματεύσεων. Ἐνῶ δηλαδὴ οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ, ὅταν ἀναγνωρίζουν ὠρισμένα συστατικὰ στοιχεῖα τῆς Ἐκκλησίας στὴν Ὀρθόδοξο Ἐκκλησία (ἔγκυρα Μυστήρια καὶ ἀποστολικὴ διαδοχὴ), μένουν πιστοὶ στὴν ἐκκλησιολογία τῆς Β' Βατικανείου, οἱ Ὀρθόδοξοι παραιτοῦνται ἀπὸ τὴν διαχρονικῶς μαρτυρουμένη ὑπὸ ἐγκρίτων Πατέρων καὶ συνόδων Πίστι μας, ὅτι λόγῳ τῶν αἵρετικῶν τῆς δογμάτων ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης ἀπεκόπη ἀπὸ τὸ σῶμα τῆς Μίας Ἀγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς

Ἐκκλησίας, δὲν ἔχει τὰ στοιχεῖα ποὺ τὴν καθιστοῦν ἀληθῆ Ἐκκλησία Χριστοῦ, καὶ πλέον εἶναι αἰρετική Ἐκκλησία. Διστάζουν νὰ ἐκφράσουν ἀκόμη καὶ τὴν ἱστορική διαπίστωση, ὅπως τὴν διετύπωσε ὁ ἅγιος Μάρκος ὁ Εὐγενικός: «πρὸ χρόνων πολλῶν ἀπεσχίσθη τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, τῆς Ρώμης φαμέν, τὸ περιώνυμον ἄθροισμα ἐκ τῆς τῶν ἐτέρων τεσσάρων ἀγιωτάτων Πατριαρχῶν κοινωνίας, ἀποσχοινοσθέν εἰς ἔθνη καὶ δόγματα τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ὁρθοδόξων ἀλλότρια... (τὰ δὲ τῶν Ὁρθοδόξων ἀλλότρια πάντως αἰρετικά)»⁴.

β) Ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν, κακῶς γενομένην, «ἀλλοαναγνώρισι» ὑπερκέρασε ἡ Ὁδηγία τοῦ Βατικανοῦ τὸν Ἰούλιο τοῦ 2007 μὲ τις γνωστὲς «Ἀπαντήσεις»⁵, μὲ τις ὁποῖες ὁ Πάπας Βενέδικτος ΙΣΤ' χαρακτηρίζει «ἐλλειμματικές» τὶς Ὁρθόδοξες τοπικὲς Ἐκκλησίες, ἐπειδὴ δὲν ἔχουν κοινωνία μὲ τὸν διάδοχο τοῦ Πέτρου! Σύμφωνα μὲ τὴν Ὁδηγία, ἡ ἀληθινὴ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ὑφίσταται μόνο στὴν Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία. Ἀξιοσημείωτο εἶναι ὅτι ἡ Ὁδηγία δόθηκε λίγους μῆνες πρὶν ἀπὸ τὴν Συνέλευσι τῆς Ραβέννας, τὸ ὁποῖο κατὰ τὴν ἐκτίμησί μας σημαίνει ὅτι τὸ Βατικανὸν χαράσσει τὴν γραμμὴ

ποὺ πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃ ὁ διάλογος. Καὶ ἡ γραμμὴ εἶναι ὁ ρωμαιοκεντρικὸς οἰκουμενισμὸς, ὅπως τὸν προσδιώρισε ἡ Β' Βατικάνειος Σύνοδος. Τὸ ἐπιβεβαιώνει τὸ ἴδιο τὸ κείμενο τῆς Ὁδηγίας τοῦ Βατικανοῦ⁶, ἀλλὰ τὸ ἐπισημαίνει καὶ ὁ Σεβ. Ἐπίσκοπος πρώην Ζαχουμίου καὶ Ἐρζεγοβίνης Ἀθανάσιος Γιέβτιτς: «τὸ κείμενο αὐτὸ [οἱ «Ἀπαντήσεις»] φανερώνει τὴν ἐπιμονὴ τοῦ Πάπα Ράτσιγκερ νὰ δείξῃ τὸ πραγματικὸ πρόσωπο τοῦ

ρωμαιοκαθολικοῦ οἰκουμενισμοῦ του, ὁ ὁποῖος στὴν πραγματικότητα δὲν εἶναι αὐτὸ ποὺ λέγει ὁ Πάπας ἀλλὰ αὐτὸ ποὺ πιστεύει καὶ κάνει»⁷. Τὸν ἔντονο προβληματισμὸ τῆς γιὰ τὴν ὡς ἄνω παπικὴ Ὁδηγία ἐκφράζει καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸν Ὁρθόδοξο Συμπρόεδρο τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Διαλόγου, Σεβ. Μητροπολίτη Περγάμου κ. Ἰωάννη, μὲ τὴν ἐπιστολὴ τῆς ὑπὸ ἡμερομηνία 8/10/2007.

Ἡ ὑποσημείωσις τῆς παραγρ. 1 τοῦ «Κειμένου τῆς Ραβέννας», καρπὸς πιθανώτατα τῆς διαμαρτυρίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀκολουθεῖ δυστυχῶς τὸ πνεῦμα τῆς παπικῆς Ὁδηγίας. Σὲ αὐτὴν τὴν ὑποσημείωσι οἱ Ὁρθόδοξοι ἀντιπρόσωποι, παρότι διαβεβαιώνουν ὅτι ἡ χρησιμοποίησις τοῦ ὄρου «Ἐκκλησία» δὲν ὑπονομεύει τὴν αὐτοσυνειδησία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὡς τῆς Μίας Ἁγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, δὲν καταδέτουν ἐν τούτοις τὸ ἐπίσης βασικὸ στοιχεῖο τῆς αὐτοσυνειδησίας τῆς, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν παραδέχεται ὅτι στὴν ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία «ὑφίσταται» ἡ Μία Ἁγία Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία. Εἶναι χαρακτηριστικὸ, καὶ ἀποτελεῖ ἔλεγχο τῆς ἀτολμίας τῶν Ὁρθοδόξων ἀντι-

Ὁ Ἅγιος Μάρκος ὁ Εὐγενικός κατατροπώνει τὸν Πάπα στὴν Σύνοδο τῆς Φλωρεντίας καὶ τὸν ὄρο τῶν ἐνωτικῶν λατινοφρόνων

προσώπων, τὸ γεγονός ὅτι οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ ἐδήλωσαν στὴν ἴδια συνάφεια ὅτι δὲν ἀναγνωρίζουν παρὰ μόνο στοιχεῖα τῆς ἀληθινῆς Ἐκκλησίας ἔξω ἀπὸ τὴν ρωμαιοκαθολικὴ κοινωνία. Εἶναι σαφές ὅτι τὸ «Κείμενο τῆς Ραβέννας» ὀφείλει νὰ ἀναγνωσθῇ καὶ ἐρμηνευθῇ ὑπὸ τὴν προϋπόθεσι ὅτι ἡ ρωμαιοκαθολικὴ πλευρὰ μένει πιστὴ καὶ ἀμετακίνητη στὰ παπικὰ δόγματα.

γ) Οἱ ἀναφορὲς τοῦ «Κειμένου τῆς Ραβέννας»

στην αποστολική πίστι, στὰ εισαγωγικά Μυστήρια, στην Ίερωσύνη, στην Εὐχαριστία καὶ στην αποστολική διαδοχή γίνονται μὲ τόση φυσικότητα γιὰ τὴν ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία, ὥστε νὰ νομίζη κανεὶς ὅτι ἡ ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία σὲ ὅλα αὐτὰ τὰ σημεῖα ὀρθοδοξεῖ. Ἀλλὰ διερωτώμεθα μαζί μὲ τὸν ἅγιο Μάρκο τὸν Εὐγενικό: «Πόθεν οὖν ἡμῖν ἀνεφάνησαν ἐξαίρνης ὄντες ὀρθόδοξοι, οἱ διὰ τοσούτων χρόνων καὶ ὑπὸ τοσούτων Πατέρων καὶ διδασκάλων κριθέντες αἰρετικοί;»⁸. Πράγματι, πότε οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ ἔδωσαν σαφεῖς ἐνδείξεις ὅτι ἀπέβαλαν τὶς γνωστὲς ἑτεροδιδασκαλίες τους; Ἀντιθέτως μάλιστα, ἔχουν δώσει καλῶς τεκμηριωμένες ἀποδείξεις ἐπιμονῆς σὲ αὐτές. Πῶς ἔχουν τὴν ἀποστολικὴ πίστι, ἐφ' ὅσον τὸ Φιλιόκβε, ἡ κτιστὴ Χάρις, τὸ Πρωτεῖο ὡς προνόμιο παγκοσμίου δικαιοδοσίας, τὸ Ἀλάθητο, ἡ ἄσπιλος σύλληψις τῆς Θεοτόκου κ.ἄ. ἀποτελοῦν ἀκόμη βασικά καὶ ἀδιαπραγμάτευτα δόγματά τους; Πῶς ἔχουν ἔγκυρα εισαγωγικά Μυστήρια (Βάπτισμα, Χρίσμα), Ίερωσύνη καὶ Εὐχαριστία, ἐφ' ὅσον κατὰ τὸν ἅγιο Μάρκο ἔχουν ἀποσχισθῆ ἀπὸ τὴν Καθολικὴ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ; Ἄλλωστε τελεῖ ἐν ἰσχύι, ἐπικυρωμένος ἀπὸ τὴν Πενθέκτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδο ὁ α' Κανὼν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, ὅτι «οἱ τῆς Ἐκκλησίας ἀποστάντες οὐκ ἔτι ἔσχον τὴν Χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐφ' ἑαυτούς· ἐπέλιπε γὰρ ἡ μετάδοσις τῷ διακοπῆναι τὴν ἀκολουθίαν... ἀπορραγέντες, λαϊκοὶ γενόμενοι, οὔτε τοῦ βαπτίζειν, οὔτε τοῦ χειροτονεῖν

Ἄγιος Βενέδικτος ΙΣΤ' χαρακτηρίζει «ἐλλειμματικές» τὶς Ὀρθόδοξες τοπικές Ἐκκλησίες, ἐπειδὴ δὲν ἔχουν κοινωνία μὲ τὸν διάδοχο τοῦ Πέτρου! Σύμφωνα μὲ τὴν Ὁδηγία, τὸν Ἰούλιο τοῦ 2007, ἡ ἀληθινὴ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ὑφίσταται μόνο στὴν Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία.

εἶχον ἐξουσίαν, οὔτε ἠδύναντο Χάριν Πνεύματος Ἁγίου παρέχειν, ἧς αὐτοὶ ἐκπεπτώκασι». Πολλῶ μᾶλλον, ἐφ' ὅσον δὲν πρόκειται ἐδῶ γιὰ ἐξοικονόμησι ἐπιστρεφόντων ἀπὸ τὸν λατινισμό στὴν πίστι τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἀλλὰ γιὰ ἐπιθεβαίωσι ἐκ μέρους τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῶν λατινικῶν ἑτεροδιδασκαλιῶν. Πῶς ἐπίσης ἔχουν ἀποστολική διαδοχή, ἐφ' ὅσον κατὰ τὸν ἅγιο Γρηγόριο τὸν Θεολόγο ἡ ὀρθοδοξία τοῦ φρονήματος βεβαιώνει τὴν ἀποστολική διαδοχή καὶ ἡ ἑτεροδοξία τὴν καταλύει; «Τὸ μὲν γὰρ ὁμόγνωμον καὶ ὁμόθρονον, τὸ δὲ ἀντίδοξον καὶ ἀντίθρο-

νον καὶ ἡ μὲν προσηγορίαν, ἡ δὲ ἀλήθειαν ἔχει διαδοχῆς», γράφει ὁ θεῖος Γρηγόριος⁹.

δ) Στὸ «Κείμενο τῆς Ραβέννας» ἀναπτύσσονται δύο σημαντικὲς πτυχὲς τοῦ δεσμοῦ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ συνοδικότης καὶ ἡ αὐθεντία. Συμφωνήθηκε (παράγρ. 40-41) ὅτι τὸ ἐκκλησιολογικὸ περιεχόμενον τῆς συνοδικότητος καὶ τῆς αὐθεντίας βιώθηκαν ἀπὸ κοινοῦ ὀρθοδόξως κατὰ τὴν πρώτη χιλιετία τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας σὲ Ἀνατολὴ καὶ Δύσι. Ὅμως, ὅσο καὶ ἂν θέλουμε νὰ θεωρήσουμε δετικὴ τὴν συμφωνία αὐτή, δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ ἐφησυχάσουμε ἢ διευκρίνισις τῆς ἰδίας παραγράφου: «*Διαφωνοῦσι, παρὰ ταῦτα [Ὁρθόδοξοι καὶ Ρωμαιοκαθολικοὶ], ἐπὶ τῆς ἐρμηνείας τῶν ἱστορικῶν στοιχείων ἐκ τῆς περιόδου ταύτης, θεωροῦσαι τὰς προνομίας τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης ὡς πρώτου ζήτημα ἤδη διαφοροτρόπως κατανοηθὲν κατὰ τὴν πρώτην χιλιετίαν*» (παράγρ. 41). Μὲ τὴν διευκρίνισι αὐτὴ ἔχουν τεθῆ τὰ θεμέλια γιὰ μία ἀποδεκτὴ ἀπὸ τοὺς Ὁρθοδόξους ἐπανερμηνεία τοῦ παπικοῦ Πρωτείου.

Ἀναμφιβόλως κατὰ τὴν πρώτη χιλιετία ἡ συνοδικότης λειτουργοῦσε καὶ γι' αὐτὸ δὲν εἶχε ἀναπτυχθῆ αὐθεντία μὲ τὴν μορφή παγκοσμίου πρωτείου ἢ δικαιοδοσίας. Ἡ ἐκτροπὴ ὅμως στὸ παπικὸ Πρωτεῖο δὲν ἔγινε σὲ μία στιγμή χρόνου. Λόγω τοῦ παπικοῦ ἡγεμονισμοῦ ἐπὶ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, στὴν ἐκκλησία τῆς Ρώμης ἐπὶ αἰῶνες ἐκυφορεῖτο μία διαδικασία ὑποβαθμίσεως τῆς συνοδικότητος καὶ ἀναδύσεως τοῦ παπικοῦ Πρωτείου. Στὴν διαδικασία αὐτὴ παραπέμπει εὐθέως καὶ σαφῶς ἡ ἀνωτέρω «*διαφωνία*» τῶν Ὁρθοδόξων καὶ τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς στὴν Ραβέννα. Ἐνόσω ὅμως οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ δὲν παραιτοῦνται ἀπὸ τὴν παποκεντρικὴ ἐρμηνεία τῶν δεσμῶν τῆς συνοδικότητος καὶ τῆς αὐθεντίας κατὰ τὴν πρώτη χιλιετία τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἡ «*συμφωνία*» τοῦ «*Κειμένου τῆς Ραβέννας*» κλίνει ὑπὲρ τῆς ἀναγνωρίσεως ἐνὸς παγκοσμίου πρωτείου στὸν Πάπα. Μόνον ἐὰν οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ δεχθοῦν νὰ ἐρμηνεύσουν τὰ ἱστορικὰ στοιχεῖα τῆς πρώτης χιλιετίας ὅπως καὶ οἱ Ὁρθόδοξοι, δὰ εἶναι βέβαιο ὅτι παραιτοῦνται τῶν παπικῶν νεωτερισμῶν τῆς δευτέρας χιλιετίας. Μόνον ὑπὸ τὴν

προϋπόδεσι αὐτὴ ἢ ἀνακοινωθεῖσα συζήτησις, κατὰ τὶς ἐπόμενες συνελεύσεις τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς, περὶ τῆς ἐρμηνείας τῆς συνοδικότητος καὶ τῆς αὐθεντίας κατὰ τὴν δευτέρη χιλιετία, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὶς Α΄ καὶ Β΄ συνόδους τοῦ Βατικανοῦ, δὴ ἀποδώσῃ Ὁρθόδοξα συμπεράσματα, δηλαδὴ δὴ κλίνῃ πρὸς κατάργησι τοῦ παπικοῦ Πρωτείου. Ἄλλως ἢ ἀναγνώρισις ἐνὸς παπικοῦ Πρωτείου δικαιοδοσίας (ἔστω καὶ ὑπὸ τὴν μορφή ἐνὸς λειτουργήματος διακονίας) ἐφ' ὅλης τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἢ βεβαία κατάληξις.

Γνωρίζοντες τὴν στρατηγικὴ τοῦ Βατικανοῦ θεωροῦμε ὅτι οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ δὲν ἠμποροῦν νὰ ἀποβάλουν τὸν παποκεντρισμὸν τους, τὸν ἀρχαῖο καὶ τὸν νεώτερο, διότι τὸν ἔχουν ἐπισφραγίσει μὲ τὶς ἀποφάσεις δεκατριῶν «οἰκουμενικῶν» τους συνόδων. Θυμίζουμε τὶς τελευταῖες διακηρύξεις τοῦ Πάπα Ἰωάννη Παύλου ΙΙ μὲ τὴν Ἐγκύκλιον *Ut Unum Sint* (1995)¹⁰: «Ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία ἔχει τὴν πεποίθησιν ὅτι διατήρησε τὴν διακονίαν τοῦ διαδόχου τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, τοῦ Ἐπισκόπου Ῥώμης, πὺν ὁ Θεὸς ἵδρυσεν “ὡς παντοτεινὴ καὶ ὁρατὴ ἀρχὴ καὶ θεμέλιον τῆς ἐνότητος”» (παράγρ. 88). Καί, «Εἶμαι πεπεισμένος ὅτι ἔχω στὸ σημεῖο αὐτὸ μία ἰδιαίτερη εὐθύνη... νὰ θρῖσκω μία μορφή ἀσκήσεως τοῦ πρωτείου, τὸ ὁποῖο, χωρὶς ν' ἀποποιηθῶ μὲ κανένα τρόπο τὴν οὐσίαν τῆς ἀποστολῆς του, ν' ἀνοίγεται σὲ μία νέα κατάστασιν» (παράγρ. 95). Πρόσφατη ἄλλωστε εἶναι καὶ ἡ διακήρυξις τοῦ παπικοῦ Πρωτείου ἀπὸ τὸν Πάπα Βενέδικτο ΙΣΤ΄ στὸ Φανάρι τὸ 2006.

Ἐπιπλέον, καὶ ἂν ἀκόμη συμβῆ σὲ ἓνα εἰλικρινῆ διάλογο νὰ μὴ ἀκολουθηθῇ ἡ γραμμὴ τοῦ Βατικανοῦ, ἢ τακτικὴ εἶναι νὰ ἀνατρέπωνται οἱ συμφωνίες τῶν θεολόγων, ὡσάκις δὲν εἶναι σύμφωνες μὲ τὴν γραμμὴ τῆς κουρίας. Νὰ θυμίσουμε τὴν ὑποχώρησι τῶν Ὁρθοδόξων στὸ θέμα τῆς παρουσίας οὐνιτῶν στὸν διάλογο, ἅμα τῇ ἐνάρξει του, παρὰ τὶς πανορθόδοξες συνοδικὲς διαβεβαιώσεις γιὰ ἀνυποχώρητη στάσι στὸ θέμα αὐτό. Νὰ θυμίσουμε ἀκόμη τὴν ἀνατροπὴ τῆς πορείας τοῦ διαλόγου περὶ τῆς οὐνίας καὶ τὴν ἄτακτὴ ὑποχώρησί μας μέχρι τῆς ταπεινωτικῆς γραμμῆς τοῦ κειμένου τοῦ Balamand. Νὰ θυμίσουμε τέλος τὴν σκαιὰ παπικὴ παρέμβασι κατὰ

τὴν Θ΄ Συνέλευσι τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς στὴν Βαλτιμόρη καὶ τὸ ναυάγιο τῶν κατὰ τῆς οὐνίας Ὁρθοδόξων προσδοκιῶν. Καὶ ἂς μὴ λησμονοῦμε τὴν παπικὴ Ὁδηγία τοῦ παρελθόντος Ἰουλίου. Φοβούμεθα, ὅσον ἀφορᾷ τὴν συζήτησι περὶ Πρωτείου στίς ἐπόμενες συνελεύσεις τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς, ὅτι ἡ γραμμὴ τοῦ Βατικανοῦ δὴ ἐπιβληθῇ μὲ τὴν ἀναγνώρισι στὸν Πάπα τῆς Ῥώμης ἐνὸς εἴδους παγκοσμίου πρωτείου, ἴσως ὑπὸ τὴν δελεαστικὴ μορφή (ἐν «ὑποχριστιανίζοντι κωδίῳ», κατὰ Μελέτιον Πηγᾶν) τῆς διακονίας τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, ἀλλὰ πάντως ἀγνώ-

στου και απαραδέκτου στην αρχαία Ἐκκλησία. Τὸ φοβούμεθα, διότι ἤδη κάτι ἀρχίζει ἀμυδρὰ νὰ διαφαίνεται μὲ τὴν παράγρ. 41 τοῦ «Κεϊμέ-νου τῆς Ραβέννας».

ε) Εὐχὴ καὶ ἐλπίδα μας πάντως εἶναι νὰ ἀποβάλουν οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ τὴν παποκεντρικὴ τους ἐρμηνεία ἐπὶ τῶν ἱστορικῶν στοιχείων τῆς πρώτης χιλιετίας, καθὼς καὶ τὸ συνεπακόλουθο πρωτεῖο παγκοσμίου δικαιοδοσίας. Ἴσως ἔτσι, αἰρομένου τοῦ αἰτίου, πὺ εἶναι ἡ παπικὴ ἡγεμονικὴ διάθεσις, διορθωθοῦν καὶ οἱ δογματικὲς συνέπειες. Ὁ μακαριστὸς π. Ἰουστῖνος Πόποβιτς συνδέει ὡς αἴτιο μὲ αἰτια-τὸ τὸ παπικὸ πρωτεῖο μὲ τὶς παπικὲς κακοδοξίες: «Τὸ ὀρθόδοξον δόγμα, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν-δόγμα περὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἀπερρίφθη καὶ ἀντικατεστάθη διὰ τοῦ λατινικοῦ αἰρετικοῦ πᾶν-δόγατος περὶ τοῦ πρωτείου καὶ τοῦ ἀλαθήτου τοῦ πάπα, δηλαδὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς παναιρέσεως ἐγενήθησαν καὶ γεννῶνται συνεχῶς ἄλλαι αἱρέσεις: τὸ Filioque, ἡ ἀποβολὴ τῆς Ἐπικλήσεως, τὰ ἄζυμα, ἡ εἰσαγωγή τῆς κτιστῆς χάριτος, τὸ καθαρτήριο πῦρ, τὸ θησαυροφυλάκιον τῶν περισσῶν ἔργων...»¹¹

Μὲ τὴν εὐχὴ καὶ τὴν προοπτικὴ νὰ ἀποβάλουν οἱ Λατίνοι τοῦ 15ου αἰῶνος τοὺς δογματικοὺς νεωτερισμοὺς τους ὁ ἅγιος Μάρκος ὁ Ἐφέσου πῆγε στὴ Σύνοδο τῆς Φερράρας-Φλωρεντίας, ἀλλὰ προσέκρουσε στὴν παπικὴ ὑπεροψία τοῦ Εὐγενίου Δ'. Μὲ τὴν ἴδια εὐχὴ καὶ προοπτικὴ, νὰ ἀποβάλουν δηλαδὴ οἱ Πάπαι καὶ οἱ θεολόγοι τους τὸν παποκεντρισμὸ τους, ὁ ἱερὸς Δοσίθεος Ἱεροσολύμων εἶχε συγγράψει τὴν Δωκεκάβιβλο, ἢ Ἱστορία περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων,¹² ὅπως σημειώνει ὁ διάδοχός του στὸν θρόνο τῶν Ἱεροσολύμων καὶ ἐκδότης της, ὁ αἰοίδιμος Χρῦσανθος: «κᾶν διὰ τῆς παρούσης

βίβλου ὡς διὰ τῶν θεοκηρύκων Ἀποστόλων καὶ τῶν θεοφόρων Ἀνατολικῶν καὶ Δυτικῶν Πατέρων ἐλθόντες εἰς αἴσθησιν, καὶ παρακινούμενοι καὶ οἰκοθεν οἱ τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας Ἄρχοντες, τοῦτο αὐτὸ κατορθώσωσι, καὶ ἐνώσωσι τὰς Ἐκκλησίας, θείῳ ζήλῳ κινούμενοι, καὶ παύσωσι τὰ σχίσματα καὶ τὰ σκάνδαλα τοῦ διαβόλου τὰ ὄργανα»¹³. Μάλιστα ὁ Χρῦσανθος παρατηρεῖ μετ' ἐλπίδος: «Εἰ δὲ καὶ δεξεται διόρθωσιν ἡ δυτικὴ Ἐκκλησία, καὶ ρίψει τοὺς νεωτερισμοὺς, καὶ ὅσα οὐκ εἶχεν ὅτε ἦν σύμφωνος τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ, τότε καὶ ὁ Ρώμης βέβαια ἄδεται ὡς εἰκὸς εἰς πᾶσαν τὴν ὑφ' Ἥλιον ὡς πρῶτος τῇ τάξει τῶν Πατριαρχῶν, καὶ φημίξεται παρρησίᾳ παρὰ τῶν μεγίστων Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν τῆς Οἰκουμένης Ἀρχιερέων πρῶτος ἐν ταῖς ἐκφωνήσεσι, καὶ ἐν τοῖς διπτύχοις ταχθήσεται ὡς ἦν καὶ ἀνεκάθεν πρὸ τοῦ σχίσματος, ἀλλὰ δὴ καὶ τὰ προνόμια καὶ πρεσβεῖα αὐτοῦ τὰ δίκαια καὶ τὴν τιμὴν ἢ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐνώσις ἀνακαινίζει καὶ ἀποδίδωσιν αὐτῷ μετὰ μεγάλης χαρᾶς καὶ εὐχαριστήσεως»¹⁴. Ἀλλὰ ὡς γνωστὸν ἡ Α' καὶ ἡ Β' Σύνοδος τοῦ Βατικανοῦ ἐδογματίσαν ἓνα αὐστηρότερο παπικὸ δεσμὸ.

Ὁ θεολογικὸς διάλογος, ὅταν γίνεται μὲ Ὁρθόδοξες ἐκ μέρους μας προϋποθέσεις, δὲν εἶναι κακός. Θὰ μπορούσε νὰ θεωρηθῆ ἡ ἰδικὴ μας ἀνθρωπίνη συνεργία στὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ νὰ ἐπανακάμψουν, ἂν εἶναι δυνατόν, οἱ ἑτερόδοξοι στὴν πίστι καὶ τὴν κοινωνία τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Μεταξὺ αὐτῶν τῶν προϋποθέσεων, σημαντικὴ ἐν προκειμένῳ εἶναι ἡ ἀταλάντευτη ἐμμονὴ μας στὴν συνοδικῶς κατοχυρωμένη στάσι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐναντι τοῦ παπισμοῦ, τόσον ὡς φορέως σωρείας ἑτεροδιδασκαλιῶν ὅσο καὶ ὡς φορέως τοῦ παποκεντρικοῦ ἡγεμονισμοῦ ἐπὶ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας.

Ἡ ἀναγνώρισις κάποιου

**ἀπὸ τὰ “προνόμια” τοῦ Πάπα, πὸ ἀντίκει-
ται στὴν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησιολογία,
ἀναμφίβολα σημαίνει οὐνιτικὴ ἐνωσι,
μὲ τὴν ὁποία δὲν θὰ συμφωνήσουμε.**

Καὶ τοῦτο ἐπειδὴ ὀφείλουμε

νὰ διαφυλάξουμε τὸν ἑαυτὸ μας

καὶ τὸν Ὁρθόδοξο λαὸ

**ἀπὸ ἓνα σύγχρονης μορφῆς ἐξουνιτισμὸ,
πὸ πέραν τῶν ἄλλων συνεπειῶν εἶναι**

διακινδύνεωσις τῆς αἰωνίου σωτηρίας μας.

Δυστυχῶς στὸ «*Κείμενο τῆς Ραβέννας*» δὲν παρατηρεῖται ἡ σαφὴς καὶ ἀδιαμφισβήτητα πατερικὴ καὶ συνοδικὴ Ὁρθόδοξος στάσις. Λεῖπει τὸ πνεῦμα, μὲ τὸ ὁποῖο διαπραγματεύθηκε τὴν ἔνωσι τῶν Ἐκκλησιῶν ὁ ἅγιος Μάρκος ὁ Εὐγενικὸς στὴν Σύνοδο Φερράρας-Φλωρεντίας, ὅταν προέβαλε εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ὡς βάσιν συζητήσεως τὸ ἀκαινοτόμητον τοῦ Συμβόλου καὶ τὴν Ὁρθόδοξο ἐρμηνεία του. Λεῖπει τὸ ἐκκλησιολογικὸ φρόνημα τῶν συνοδικῶν ἀποφάσεων τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς ἐπὶ τουρκοκρατίας. Λεῖπει τὸ πνεῦμα τῆς εὐθύτητος, μὲ τὸ ὁποῖο ὁμιλεῖ ὁ ἅγιος Νεκτάριος Πενταπόλεως στὸ ἔργο του Περί τῶν αἰτίων τοῦ σχίσματος. Κυριαρχεῖ ἀντίθετα μία ἀμφίλογη «*ἐκκλησιολογία τῆς κοινωνίας*», στὴν ὁποία ἡ κοινωνία δὲν νοεῖται μεταξὺ τῶν Ὁρθοδόξων κατὰ τὴν Πίστι τοπικῶν Ἐκκλησιῶν ἀλλὰ μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἑτεροδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης. Σημειωτέον μάλιστα ὅτι δὲν γίνεται λόγος γιὰ «*ἐκκλησιαστικὴ κοινωνία*» ἀλλὰ γιὰ «*ἐκκλησιακὴ κοινωνία*» (ecclesial communion). Στὴν ὡς ἄνω «*ἐκκλησιολογία τῆς κοινωνίας*» ὑποβαθμίζεται ἡ σημασία πού ἔχουν, πρῶτον τὸ ἀκαινοτόμητον τῆς ἀποστολικῆς Πίστεως, τὸ ὁποῖο στὸ «*Κείμενο τῆς Ραβέννας*» μένει ἀπλή ἀναφορὰ χωρὶς τὴν βαρύνουσα σημασία πού ἔχει γιὰ τὴν διάκρισι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν ἑτεροδοξοῦσα Ρώμη, καὶ δεύτερον ἡ ἐντολὴ τῶν ἱερῶν Κανόνων περὶ ἀκοινωνησίας μὲ τοὺς αἰρετικούς στα Μυστήρια καὶ μάλιστα στὴν Εὐχαριστία, ἐντολὴ ἡ ὁποία ἐντελῶς ἀποσιωπᾶται. Πάντως καὶ τὰ δύο αὐτὰ στοιχεῖα εἶναι θεμελιώδη στὴν Ὁρθόδοξο διδασκαλία περὶ τῆς Ἐκκλησίας ὡς κοινωνίας.

Στὸ «*Κείμενο τῆς Ραβέννας*» διαφαίνεται ἡ τάσις νὰ ἀντιμετωπισθῇ τὸ ζήτημα τοῦ παπικοῦ Πρωτείου ὡς «*διακανονισμὸς*» τῶν παπικῶν προνομίων καὶ ὄχι ὡς βαθὺ θεολογικὸ πρόβλημα πού ἀφορᾷ αὐτὸ τοῦτο τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ. Ἡ παραδοχὴ πρωτείου δικαιοδοσίας ἐπὶ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, δηλαδὴ τὸ νὰ εἶναι ἕνας ἐπίσκοπος κεφαλὴ καὶ ἀρχὴ ὅλης τῆς Ἐκκλησίας, ἔστω ἐπιφορισμένος μὲ ἕνα ρόλο διακονίας, εἶναι βλασφημία κατὰ τοῦ Προσώπου τοῦ Χριστοῦ ὡς μοναδικῆς Κεφαλῆς τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ πρωτεῖο δικαιοδοσίας συνιστᾷ ἀνατροπὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησιολογίας, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ὑπεράνω πάντων τῶν ἐπισκόπων εἶναι ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος. Σὲ αὐτὴν προεκάθητο μὲν ἐν ἀγάπῃ ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης ὡς ἴσος τῶν συνεπισκόπων του, ἐν τῷ μέσῳ ὅμως τῶν ἐπισκόπων ἐτοποθετεῖτο τὸ ἱερὸ Εὐαγγέλιο ὡς σύμβολο τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ, τῆς μοναδικῆς Κεφαλῆς τῆς καθόλου Ἐκκλησίας. Τὸ μοναδικὸ προνόμιον τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης (ὅταν σημειωτέον ἦταν Ὁρθόδοξος), πού εἶναι ἀποδεκτὸ ἀπὸ Ὁρθόδοξο ἀπόψεως, εἶναι ἡ ἐν συνόδοις πρωτοκαθεδρία (πρεσβεῖα τιμῆς) μεταξὺ τῶν πέντε Ὁρθοδόξων πατριαρχῶν καὶ ἡ συνεπειὰ αὐτῆς μνημόνευσις του πρώτου μεταξὺ τῶν λοιπῶν πατριαρχῶν στα Δίπτυχα. Αὐτὸ βεβαιώνεται ἀπὸ τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ 28ου κανόνος τῆς Δ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Τὰ λοιπὰ προνόμια τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης καὶ ὁ ρόλος τους δὲν εἶναι ἀποδεκτὰ

Λεῖπει τὸ πνεῦμα, μὲ τὸ ὁποῖο διαπραγματεύθηκε τὴν ἔνωσι τῶν Ἐκκλησιῶν ὁ ἅγιος Μάρκος ὁ Εὐγενικὸς στὴν Σύνοδο Φερράρας-Φλωρεντίας, ὅταν προέβαλε εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ὡς βάσιν συζητήσεως τὸ ἀκαινοτόμητον τοῦ Συμβόλου καὶ τὴν Ὁρθόδοξο ἐρμηνεία του. Λεῖπει τὸ ἐκκλησιολογικὸ φρόνημα τῶν συνοδικῶν ἀποφάσεων τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς ἐπὶ τουρκοκρατίας. Λεῖπει τὸ πνεῦμα τῆς εὐθύτητος, μὲ τὸ ὁποῖο ὁμιλεῖ ὁ ἅγιος Νεκτάριος Πενταπόλεως στὸ ἔργο του Περί τῶν αἰτίων τοῦ σχίσματος.

ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία. Χρειάζεται ἐπομένως πολλή προσοχή στὴν νοσηματοδότησι τῆς φράσεως, ποὺ δεσπόζει στὸ «*Κείμενο τῆς Ραβέννας*» καὶ διατυμπανίσθηκε στὴν Ἑσπερία ὡς δῆθεν ἀναγνώρισις γιὰ πρώτη φορά ὑπὸ τῶν Ὁρθοδόξων τοῦ Πρωτείου τοῦ Πάπα¹⁵. Ἡ περίφημη φράσις λέγει: «οἱ πρῶτοι δέον ὅπως ἀναγνωρίζωσι τίς ἐστὶν ὁ πρῶτος μεταξὺ αὐτῶν» (παράγρ. 10). Ἡ ἀμφιλογία τῆς ἐκφράσεως εἶναι προφανής. Ἡ Ἐκκλησία πάντοτε ἀνεγνώριζε πρωτοκαθεδρία στὸν ἐπίσκοπο Ρώμης, ἐνόσω βεβαίως αὐτὸς ὀρθοδοξοῦσε, οὐδέποτε ὅμως μέχρι σήμερα ἀποδέχθηκε κάποιον πρωτεῖο ἢ αὐθεντία του ἐφ' ὅλης τῆς Ἐκκλησίας, πολλῶ μᾶλλον ἐφ' ὅσον ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης ἐπιμένει στὰ αἰρετικά της δόγματα.

Κατὰ τὶς ἐπόμενες συνελεύσεις τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς ἀναμένεται νὰ συζητηθῇ ὁ ρόλος τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης καὶ τὸ εἶδος τοῦ πρωτείου του στὴν «*κοινωνία τῶν ἐκκλησιῶν*»! Οἱ Ὁρθόδοξοι ὅμως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποδεχθοῦμε μία παποκεντρικὴ ἐπανερμηνεία τοῦ πρωτείου τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης. Ἐξαιτίας τῆς παποκεντρικῆς ἐρμηνείας τοῦ πρωτείου ὁ Πάπας περιεβλήθη ἐντελῶς ἀπαράδεκτα προνόμια, χωρὶς τὴν συγκατάθεσι τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν τῆς ἀρχαίας πενταρχίας καὶ μᾶλλον εἰς ἀνατροπὴν τῆς κανονικῆς (συνοδικῶς βεβαιωμένης) τάξεως τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας. Ὁρισμένα ἀπὸ αὐτά, τὰ ὁποῖα διεξοδικῶς, μὲ πολλὴ δύναμι λόγου καὶ μὲ ἰκανὴ θεολογικὴ κατοχύρωσι ἔχουν ἐλεγχθῆ ἀπὸ Ὁρθοδόξου πλευρᾶς (ἐμεῖς παραπέμπουμε ἐνδεικτικῶς στοὺς ἀοιδίμους πατριάρχας Δοσίθεο Ἱεροσολύμων καὶ Μελέτιο Ἀλεξανδρείας τὸν Πηγᾶ), εἶναι τὰ ἀκόλουθα:

1. Τὸ πρωτεῖον ἐξουσίας, ἐπειδὴ δῆθεν ὁ ἀπόστολος Πέτρος ἦταν ἡ κεφαλὴ τοῦ κολλεγίου τῶν Ἀποστόλων καὶ εἶχε ἐπ' αὐτῶν πρωτεῖον ἐξουσίας¹⁶.

2. Τὸ Ἀλάθητον τοῦ Πάπα¹⁷.

3. Τὸ νὰ εἶναι ὁ Πάπας ὑπεράνω τῶν συνόδων¹⁸.

4. Τὸ νὰ ὑπερέχη ὁ Ρώμης τῶν λοιπῶν Πατριαρχῶν¹⁹.

5. Τὸ νὰ εἶναι ὁ θρόνος τῆς Ρώμης κριτικὴ πάντων καὶ νὰ μὴ ὑπόκειται εἰς τὴν κρίσιν οὐδενός²⁰.

6. Τὸ νὰ ἔχη ὁ θρόνος τῆς Ρώμης τὸ ἔκκλητον ἐπὶ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας²¹.

7. Τὸ νὰ θεωρῆται ὁ Πάπας ἐπίσκοπος τῆς Καθολικῆς (δηλ. τῆς ἀνὰ τὴν οἰκουμένην) Ἐκκλησίας²². Ὑπενθυμίζουμε ὅτι ὁ Πάπας μέχρι σήμερα ὑπογράφει (αὐτὸς μόνος!): Ἐπίσκοπος τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας.

8. Τὸ νὰ εἶναι ὁ Πάπας ἡ καθολικὴ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας μὲ ἀποστολὴ διακονίας. Αὐτὸ εἶναι ἓνα σημεῖο, στὸ ὁποῖο ἐπενδύει ἡ ρωμαιοκαθολικὴ πλευρὰ καὶ σήμερα, ἀνθυμηθοῦμε τὴν περι-

φημὴ ἔκφρασι, ὅτι ὁ Πάπας εἶναι «*δούλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ*»! Τὸ «*Κείμενο τῆς Ραβέννας*» ὁμιλεῖ γιὰ πρωτεῖο διακονίας τοῦ Πάπα τῆς Ρώμης καὶ γι' αὐτὸ χρειάζεται ἰδιαίτερη προσοχή. Ὁ προσφάτως καταταγείς στὸ Ἄγιολόγιο τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ἱερώτατος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Μελέτιος ὁ Πηγᾶς, γράφει μεταξὺ ἄλλων ἐπ' αὐτοῦ:

«*Ἀλλά, λέγουν, πρέπει κάποιος ἀπὸ τοὺς ἐπισκόπους καὶ μεταξὺ τῶν ἐπισκόπων νὰ ὑπερέχη. Μάλιστα αὐτὸν τὸν ὀνομάζουν διακονικὴ κεφαλὴ... Ἀλλὰ ὅλων αὐτῶν τῶν ἐπισκόπων μόνον ὁ*

Ὁ Πάπας Παῦλος Ἰωάννης ΚΓ' στὴν Β' Βατικανὴ Σύνοδο

Χριστός είναι ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ κεφαλὴ... Αὐτοὶ [σ.σ. οἱ Λατίνοι] παραχωροῦν στὴν διακονικὴ αὐτὴ κεφαλὴ ἀπεριορίστη ἐξουσία καὶ ἐπὶ τῆς πίστεως καὶ ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας... Ἐνῶ δείχνουν ἓνα προσωπεῖο διακονικῆς κεφαλῆς, συμπεριφέρονται μὲ μία τυραννία πιὸ αὐταρχικὴ ἀπὸ κάθε αὐταρχικὴ ἐξουσία»²³.

Ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω γίνεται κατανοητὸ ὅτι ἡ συμφωνία τῆς Ραβέννας περὶ συνοδικότητος καὶ αὐθεντίας δὲν πληροῖ τὰ Ὁρθόδοξα ἐκκλησιολογικὰ κριτήρια, ὥστε νὰ ἀποτελέσῃ ἀσφαλῆ βάσιν περαιτέρω συζητήσεως περὶ τοῦ παπικοῦ πρωτείου. Ἐν τούτοις, ἂν ἀκολουθήσῃ συζήτησις περὶ τοῦ πῶς ἐρμηνεύθηκε τὸ παπικὸ πρωτεῖο κατὰ τὴν δευτέρα χιλιετία καὶ ἀπὸ τὶς Α΄ καὶ Β΄ Βατικάνειες Συνόδους, αὐτὴ ὀφείλει νὰ γίνῃ ἐκ μέρους τῶν Ὁρθοδόξων ἀντιπροσώπων μὲ γνώμονα τὴν Ὁρθοδοξία τῶν Ἁγίων Πατέρων καὶ ὄχι τὴν συμβιβαστικὴ νοοτροπία τῶν καιρῶν ἢ τὴν ἡγεμονικὴ διάθεσι τοῦ Βατικανοῦ. Ἡ ἀναγνώρισις κάποιου ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω “προνόμια” τοῦ Πάπα ἢ ἡ συμφωνία σὲ κάποιον παρόμοιο, πού ἀντίκειται στὴν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησιολογία, ἀναμφίβολα σημαίνει οὐνιτικὴ ἔνωσι, μὲ τὴν ὁποία δὲν θὰ συμφωνήσουμε. Καὶ τοῦτο ἐπειδὴ ὀφείλουμε νὰ διαφυλάξουμε τὸν ἑαυτὸ μας καὶ τὸν Ὁρθόδοξο λαὸ ἀπὸ ἓνα σύγχρονης μορφῆς ἐξουσιτισμὸ, πού πέραν τῶν ἄλλων συνεπειῶν εἶναι διακινδύνευσις τῆς αἰωνίου σωτηρίας μας. Καὶ ἐπειδὴ ὀφείλουμε παραλλήλως νὰ βοηθήσουμε, ἂν εἶναι δυνατόν, καὶ τοὺς «ἄρχοντας τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας, νὰ ἔλθωσιν εἰς αἴσθησιν», ὅπως ἔλεγε ὁ ἀοίδιμος πατριάρχης Ἱεροσολύμων Χρῦσανθος, καὶ νὰ ἀποβάλουν τὸν παπισμὸ τοὺς ἐπὶ σωτηρία τῶν ἰδίων καὶ τοῦ λαοῦ των, ὁ ὁποῖος ἀγνοεῖ τὴν Ὁρθοδοξία.

1. Τὰ παρατιθέμενα ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ κείμενο πού συμφωνήθηκε στὴν Ραβέννα ἔχουν ληφθῆ ἀπὸ τὴν μετάφρασι ἐκ τοῦ πρωτοτύπου ἀγγλικοῦ, τὴν ὁποία ἐξεπόνησαν οἱ ὑπηρεσίαι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ δημοσιεύθηκε ἀπὸ τὴν ἐφημ. Ὁρθόδοξος Κόσμος σὲ εἰδικὸ ἔνθετο μὲ τίτλο «Τὸ κείμενο τῆς Ραβέννας».

2. Ἀρχιμανδρίτου Γεωργίου, Καθηγουμένου Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου Ἁγίου Ὁρους, Ἀνησυχία γιὰ τὴν προετοιμαζόμενη ἀπὸ τὸ Βατικανὸ ἔνωσι Ὁρθοδόξων-Ρωμαιοκαθολικῶν, περιοδ. Παρακαταθήκη, τ. 54 (2007).

3. Ἐπίσκεψις, τ. 496/1993.

4. Ἁγίου Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ, Τοῖς ἀπανταχοῦ τῆς γῆς..., ἐν Ἰω. Καρμίρη, Τὰ Δογματικὰ καὶ Συμβολικὰ Μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, τόμ. Ι, Ἀθῆναι 1960, σελ. 426.

5. Ὁ πλήρης τίτλος τῆς Ὁδηγίας εἶναι «Ἀπαντήσεις σὲ ἐρωτήσεις πού ἀφοροῦν ὀρισμένες ὕψεις γύρω ἀπὸ τὴ διδασκαλία περὶ Ἐκκλησίας» (βλ. Ἐπιστολὴ Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Περγάμου Ἰωάννην, 8/12/2007).

6. Βλ. σχολιασμὸ τῆς Ὁδηγίας στὴν ἐφημ. Καθολικὴ, φύλ. 3078/24-7-2007.

7. Ἀθανασίου, ἐπισκόπου πρώην Ζαχουμίου καὶ Ἐρζεγοβίνης, Περὶ τοῦ ρωμαιοκαθολικοῦ οἰκουμενισμοῦ (σερβιστί), περιοδ. Πραβόσλάβιε, ἔκδ. τοῦ Πατριαρχείου τῆς Σερβίας, τεῦχ. 969-970 (1-15/8/2007), σελ. 12.

8. Ἁγίου Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ, Τοῖς ἀπανταχοῦ τῆς γῆς..., ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 426.

9. Ἁγίου Γρηγορίου Θεολόγου, Εἰς τὸν μέγαν Ἀθανάσιον, ἡ΄, PG 35, 1089.

10. Ἐγκύκλιος Ἐπιστολὴ INA PANTEΣ EN ΩΣIN (UT UNUM SINT) τοῦ ἁγίου Πατρὸς Ἰωάννου Παύλου ΙΙ γιὰ τὸ οἰκουμενικὸ καθῆκον, ἔκδ. Βατικανοῦ, σελ. 106 καὶ 114.

11. Ἀρχιμανδρίτου Ἰουστίνου Πόποβιτς, Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ Οἰκουμενισμὸς, ἔκδ. Ὁρθοδόξου Κυψέλης, Θεσσαλονίκη 1974, σελ. 224.

12. Δοσιθέου Ἱεροσολύμων, Δωδεκάβιβλος, ἔκδ. Ρηγοπούλου, Θεσσαλονίκη 1982.

13. Ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 14.

14. Ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 13-14.

15. Βλ. π.χ. τὴν ἀμφίλογη διατύπωσι: «Ἡ σημαντικὴ ἐξέλιξις [στὴν Ραβέννα] εἶναι ὅτι γιὰ πρώτη φορὰ οἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι εἶπαν: ναί, αὐτὸ τὸ παγκόσμιο ἐπίπεδο τῆς Ἐκκλησίας ὑπάρχει καὶ ἐπίσης ὅτι στὸ παγκόσμιο ἐπίπεδο ὑπάρχει συνοδικότης καὶ αὐθεντία. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὑπάρχει ἐπίσης ἓνα Πρωτεῖο. Σύμφωνα μὲ τὴν πρακτικὴ τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, ὁ πρῶτος ἐπίσκοπος εἶναι ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης» (Βάλτερ Κάσπερ, VIS 15/11/2007). Βλ. ἐπίσης The Times, 16/11/2007.

16. Δοσιθέου Ἱεροσολύμων, Δωδεκάβιβλος, ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 65-66 καὶ 72.

17. Ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 519.

18. Ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 279, 343 καὶ 132-133.

19. Ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 301.

20. Ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 188-190, 191 καὶ 346.

21. Ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 338-339 καὶ 343.

22. Ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 149-150.

23. Μελετίου Πηγᾶ, Κατὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ Πάπα, ἐν Δοσιθέῳ Ἱεροσολύμων, Τόμος Χαράς, ἔκδ. Ρηγοπούλου, Θεσσαλονίκη 1985, σελ. 493-497 (μετάφρασις ἰδική μας).

Ὁρθόδοξοι προβληματισμοὶ μέ ἀφορμὴ τὸ κείμενο τῆς Ραβέννας

τοῦ κ. Δημητρίου Τσελεγγίδη, Καθηγητοῦ Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ.

Ὁμιλία στὴν ἡμερίδα τοῦ Τομέα Δογματικῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ. μέ θέμα:

Ο ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΚΑΙ ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΩΝ

Σεβασμιώτατοι, σεβαστοὶ πατέρες, ἀξιότιμοι κ. συνάδελφοι, ἀγαπητοὶ φοιτητές καὶ φοιτήτριες!

Ἀγαπητοὶ προσκεκλημένοι!

Α' ΕΙΣΑΓΩΓΗ (Ἡ μέθοδός μας καὶ οἱ προϋποθέσεις τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου)

Πρὶν ἀναφερθοῦμε στὰ ἐπιμέρους προβληματικά σημεῖα τοῦ Κειμένου τῆς Ραβέννας ἀπὸ θεολογικὴ ἄποψη, δά πρέπει νά γνωστοποιήσουμε τὴ θεολογικὴ μέθοδο πού δά ἀκολουθήσουμε.

Συγκεκριμένα, δά ἐπιχειρήσουμε μιά ἐπιστημονικοῦ χαρακτήρα θεολογικὴ κριτικὴ προσέγγιση τοῦ παραπάνω Κειμένου μέ κριτήριό τὴ δογματικὴ συμφωνία τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας διαχρονικῶς. Πρακτικῶς δηλαδή δά ἐπιχειρήσουμε τὴν κριτικὴ μας, κατὰ τό δυνατόν, «ἐπόμενοι τοῖς ἁγίοις Πατράσι». Καί τοῦτο, ἐπειδὴ ἡ ἀσφαλὴς καὶ ἀπλανὴς ὁδὸς τῆς ἐκκλησιαστικῆς θεολογίας εἶναι ἡ διὰ τῆς θεοπτίας τῶν ἁγίων Πατέρων θεογνωσία.

Εἰδικότερα, δά στηριχθοῦμε κατεξοχὴν στὸν ἅγιο Γρηγόριο τὸν Παλαμᾶ, συμπολιτοῦ τῆς Θεσσαλονίκης, ὁ ὁποῖος συνοψίζει ἐπιτυχῶς ὅλους τοὺς προγενέστερους τοῦ ΙΔ' αἰῶνα Πατέρες, γνωρίζει πολὺ καλά τὴ θεολογικὴ σκέψη τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν, καί εἶναι ἀναμφισβήτητα στὴν πράξη «ἐπόμενος τοῖς ἁγίοις Πατράσι». Ἐπιπροσθέτως, δά πρέπει νά σημειώσουμε, ὅτι ὁ ἅγιος Γρηγόριος εἶναι προσωπικά γνώστης τοῦ θαβωρείου φωτός, ὅποτε μιλά γιὰ τὴ δόξα καὶ τὴ Χάρη τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ ἀδθεντικῶς καί ἐξ ἰδίας βιωματικῆς ἐμπειρίας.

Ὡς πρὸς τὸν Θεολογικό Διάλογο Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν, δά πρέπει νά ὑπενθυμίσουμε ὅτι ἀποσκοπεῖ ἐπισήμως στὴν ἐκκλησιαστικὴ ἔνωσή μας. Ἡ ἔνωση αὐτὴ δηλαδή οὐσιαστικά δέν

*Ὁ ἅγιος Γρηγόριος εἶναι
προσωπικά γνώστης τοῦ
θαβωρείου φωτός
ὅποτε μιλά γιὰ τὴ δόξα καί
τὴ Χάρη τοῦ Τριαδικοῦ
Θεοῦ ἀδθεντικῶς καί ἐξ
ἰδίας βιωματικῆς ἐμπειρίας.*

ἔχει γίνει ἀκόμα. Τό συγκεκριμένο ὅμως Κείμενο τῆς Ραβέννας δίνει μᾶλλον τὴν ἐντύπωση ὅτι ἡ ἔνωση ὑπάρχει, καί τώρα πρέπει νά διευθετηθοῦν κάποια ἐπιμέρους προβλήματα πού προέκυψαν μέσα σ' αὐτὴν τὴν ἔνωση.

Σύμφωνα μέ τὴν πατερικὴ θεώρηση, θεμελιώδης προϋπόθεση γιὰ τὴν πραγματικὴ ἔνωσή μας μέ τοὺς ἑτεροδόξους Ρωμαιοκαθολικούς, ὅπως ἄλλωστε καί γιὰ τὴν μεταξύ μας ἐνότητα ὡς ὀρθοδόξων πιστῶν, εἶναι ἡ συμφωνία τῆς πίστεώς μας στὴν ἀποκαλυφθεῖσα ἀλήθεια.¹

Κατὰ τὸν Ἅγιο Γρηγόριο Παλαμᾶ, οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ δέν πληροῦν τίς παραπάνω θεολογικὲς προϋποθέσεις. Ἀλλά καί μέχρι σήμερα τίποτε οὐσιαστικὰ δέν ἄλλαξε πρὸς τό καλύτερο, μᾶλλον προστέθηκαν ἐκ μέρους τους καί ἄλλες μεγάλες δογματικὲς ἀποκλίσεις πού δυσχεραίνουν ἀκόμη περισσότερο τίς μεταξύ μας σχέσεις.

Σύμφωνα μέ τὴν πατερικὴ θεώρηση, θεμελιώδης προϋπόθεση γιὰ τὴν πραγματικὴ ἔνωσή μας μέ τοὺς ἑτεροδόξους Ρωμαιοκαθολικούς, ὅπως ἄλλωστε καί γιὰ τὴν μεταξύ μας ἐνότητα ὡς ὀρθοδόξων πιστῶν, εἶναι ἡ συμφωνία τῆς πίστεώς μας στὴν ἀποκαλυφθεῖσα ἀλήθεια.

Στήν προκειμένη περίπτωση τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου, πάντως, ὁ κορυφαῖος θεολόγος τοῦ ΙΔ΄ αἰώνα εἶναι θεολογικά ρηξικέλευθος καί κατεξοχὴν προσανατολιστικός. Ἐστιάζοντας ὁ ἴδιος στήν ταυτότητα τῆς πίστεως κυρίως, ὑποστηρίζει ξεκάθαρα ὅτι θεολογικός διάλογος μέ τούς Ρωμαιοκαθολικούς μπορεῖ νά γίνει μόνο μετά τήν ἀφαίρεση τοῦ κακῶς προστεθέντος στό Σύμβολο τῆς Πίστεως Filioque².

Ἡ δέση αὐτή τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου, πού ἔχει σαφῶς ἐκκλησιολογικές προϋποθέσεις, στίς ὁποῖες θά ἀναφερθοῦμε στό σχολιασμό τῆς παραγράφου Ι τοῦ Κειμένου, φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως ὡς ἀκράϊα καί μή ρεαλιστική, ἐνῶ οὐσιαστικά εἶναι βιβλική³ καί πατερική. Ἀποτελεῖ σαφῆ πατερική δέση, ὅτι δέν μπορεῖ νά προηγεῖται ἡ ἐξέταση κάποιου ἄλλου πράγματος πρῖν ἀπό ἐκείνη τήν ἐξέταση, πού ἀφορᾷ ἄμεσα τήν πίστη. Πρέπει δηλαδή νά προηγηθεῖ ἡ ἄρση κάθε διαφωνίας ὡς πρός τήν πίστη, καί τότε μόνο νά ἀκολουθήσει ἡ ὁποιαδήποτε ἔρευνα γιά τά ἄλλα πράγματα. Αὐτά ἀκριβῶς ὑποστηρίζει ὁ Μέγας Ἀθανάσιος θεμελιώνοντας τή δέση του αὐτή στόν ἴδιο τό Χριστό, ὁ ὁποῖος θεράπευε τούς πάσχοντες μόνο μετά τήν ὁμολογία τῆς πίστεως τους πρός Αὐτόν. Ἀλλά καί σέ καμία περίπτωση δέν ἐπιτρέπει ὁ Μέγας Ἀθανάσιος τήν συναρίθμηση ἐν συνόδῳ Ὁρθοδόξων καί ἑτεροδόξων⁴.

Β' ΤΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΩΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

1. Στήν πρώτη παράγραφο τῆς Εἰσαγωγῆς τοῦ κοινοῦ Κειμένου γίνεται ἀναφορά στήν Ἀρχιερατική προσευχή τοῦ Χριστοῦ, προκειμένου νά θεμελιωθεῖ βιβλικῶς ἡ ἐπιδιωκόμενη ἐνότητα μεταξύ τῶν δύο μερῶν. Ἡ ἀναφορά ὁμως αὐτή εἶναι ἀτυχῶς πολύ ἐλλιπής, μέ ἀποτέλεσμα νά δημιουργεῖ τεράστια σύγχυση καί ἐσφαλμένες θεολογικά ἐντυπώσεις στους ἀναγνώστες.

Συγκεκριμένα, στό κοινό Κείμενο παρατίθεται ἐπιλεκτικά μόνον ὁ στίχος 21 τῆς Ἀρχιερατικῆς προσευχῆς, ὅπου ὁ Χριστός ἀπευθυνόμενος στό Θεό Πατέρα λέει: «ἵνα πάντες ἐν ᾧσι, καθῶς σύ, Πάτερ, ἐν ἐμοί καὶ ἐν σοί, ἵνα καί αὐτοί ἐν ἡμῖν ἐν ᾧσιν, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ ὅτι σύ με ἀπέστειλας» (Ιω. 17,21). Ἡ ἄμεση συνέχεια ὁμως τοῦ χωρίου, πού παρέχεται στόν ἐπόμενο στίχο 22, ἀποτελεῖ τό νοηματικό «κλειδί» γιά τήν ὀρθή κατανόηση τῆς Ἀρχιερατικῆς προσευχῆς, ἐπειδή στό στίχο 22 γίνονται ἀπό τόν ἴδιο τό Χριστό γνωστές πλέον σέ μᾶς οἱ θεολογικές-ἁγιοπνευματικές προϋποθέσεις γιά τή ζητούμενη ἐνότητα. Ὁ στίχος 22 ἔχει ὡς ἐξῆς: «καὶ ἐγὼ τήν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι δέδωκάς αὐτοῖς, ἵνα ᾧσιν ἐν καθῶς ἡμεῖς ἐν» (Ιω. 17,22, πρβλ. 24). Ἐδῶ εἶναι φανερό ὅτι οἱ προϋποθέσεις, πού τίθενται βιβλικῶς ἀπό τόν Θεό Λόγο, εἶναι ἡ κοινή καί ἀίδιος δόξα τοῦ

Τριαδικοῦ Θεοῦ. Μέ ἄλλα λόγια, ἡ ἐνότητα τοῦ κτιστοῦ ἀνθρώπου μέ τόν ἄκτιστο Θεό πραγματοποιεῖται μόνον μέ τήν ἄκτιστη θεοποιό ἐνέργεια καί δόξα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ. Ἀλλά αὐτή ἡ θεοποιός δόξα παρέχεται διά τοῦ Χριστοῦ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀποκλειστικά καί μόνον στό μυστηριακό σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τήν Ἐκκλησία.

Ὅταν ὁμως συμβαίνει οἱ Ρωμαιοκαθολικοί νά ἀπορρίπτουν δογματικῶς τόν ἄκτιστο χαρακτήρα τῆς θεοποιού Χάριτος, τότε ὁποιαδήποτε ἐνότητα καί ἂν πραγματοποιεῖται μαζί τους εἶναι καί παραμένει

Οἱ ἐργασίες τῆς Συνόδου τῆς Διεθνοῦς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς Θεολογικοῦ Διαλόγου στήν Ραβέννα τόν Ὀκτώβριο τοῦ 2007

Ἡ Ὀλομέλεια τῆς Διεθνοῦς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς Θεολογικοῦ Διαλόγου στήν Βασιλική τῆς Ραβέννας τόν Ὀκτώβριο τοῦ 2007. Διακρίνονται στό κέντρο οἱ δύο Συμπρόεδροι, Μητροπολίτης Περγάμου κ. Ἰωάννης καί Καρδινάλιος Walter Kasper καί πίσω τους ἀκριβῶς ὁ Οὐνίτης «Ἐπίσκοπος» τῶν Ἀθηνῶν κ. Σαλάχας.

μόνο σέ ἀνθρώπινο καί κτιστό ἐπίπεδο. Ὅπως γνωρίζουμε ἀπό τόν θεολόγο τῆς θεοπτίας, ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ, οἱ Ρωμαιοκαθολικοί κάνουν σύγχυση Θεολογίας καί Οἰκονομίας στόν Τριαδικό Θεό, ὁρατός καρπός τῆς ὁποίας εἶναι τό Filioque. Συγκεκριμένα, ἀποκλείοντας τήν ἐμπειρία τῆς ἄκτιστης θείας Χάριτος καί τῆς θεοποιοῦ ἄκτιστης δόξας, ἀρνοῦνται οὐσιαστικά τήν κοινωνία κτιστοῦ καί ἀκτίστου, ἀρνοῦνται δηλαδή τό μυστήριο τῆς πραγματικῆς κοινωνίας Θεοῦ καί ἀνθρώπου⁵ ὡς ἐκκλησιαστικό γεγονός. Ἀρνοῦνται στήν πράξη τήν ἴδια τήν ἔννοια τῆς Ἐκκλησίας. Ὅλα τά παραπάνω συνδέονται ἄρρηκτα μέ τό Filioque, γιά τήν ἀποδοχή τοῦ ὁποίου εἰδικότερα συγγέουν οἱ Ρωμαιοκαθολικοί τά ὑποστατικά μέ τά φυσικά προσόντα τοῦ Θεοῦ καί εἰδικότερα συγγέουν τήν αἶδια ἐκπόρευση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὡς θείου Προσώπου, μέ τή φανέρωση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὡς κοινῆς ἄκτιστης ἐνέργειας τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ. Σύμφωνα ὅμως μέ τήν ὀρθόδοξη δογματική διδασκαλία καί τήν ἀγιοπνευματική ἐμπειρία τῆς Ἐκκλησίας

μας, αὐτή ἀκριβῶς ἡ ἔκφραση, ὡς Οἰκονομία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πού φανερώνεται καί λειτουργεῖ ἐκ Πατρός δι' Υἱοῦ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι, εἶναι ἐκείνη πού μᾶς ἐνοποιεῖ ἀκτίστως μέ τόν Τριαδικό Θεό.

Κατά συνέπεια, ἐνόσφ δέν γίνεται δεκτή ἡ περί ἀκτίστου Χάριτος θεολογία, πράγμα πού ἐκφράζεται δεσμικά καί μέ τό Filioque, δέν εἶναι ἐφικτή καμιά οὐσιαστική, θεολογική, ἐκκλησιολογική καί ἀγιοπνευματική ἐνότητα τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας καί τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ. Οὐσιαστικά δηλαδή δέν ὑπάρχουν οἱ θεολογικές καί ἐκκλησιολογικές προϋποθέσεις, «ὥστε νά ἀνταποκριθῶμεν ἀπό κοινοῦ ἐν ὑπακοῇ εἰς αὐτήν τήν προσευχήν τοῦ Ἰησοῦ», ὅπως θέλουν τά μέλη τῆς Μικτῆς Διεθνοῦς Ἐπιτροπῆς γιά τόν Θεολογικό Διάλογο Ὀρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν.

2. Στίς ἐπόμενες παραγράφους 2 καί 3 γίνεται ἀναφορά στά κοινά Κείμενα τῆς Μικτῆς Διεθνοῦς Ἐπιτροπῆς ἀπό τό 1980 καί ἐξῆς, τά ὁποῖα ἐσφαλμένως ἀφήνεται νά ἐννοηθεῖ ὅτι εἶναι πλήρως ἀποδεκτά ἀπό τήν Ὀρθόδοξη

Ἐκκλησία. Τοῦτο βεβαίως δέν ἀληθεύει, ἐπειδή, ὡς γνωστόν, ὑπῆρξε σέ κάποιο τουλάχιστον ὀξεία κριτική ἀπό ὀρισμένες τοπικές Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες. Ἄλλωστε, ἀπ' ὅσο γνωρίζουμε, δέν τοποθετήθηκαν ἐπισήμως στά κοινά αὐτά Κείμενα οἱ τοπικές Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες. Ἐπειδή τό σύστημα διοικήσεως τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας

Εἶναι κραυγαλέα ἡ διαφωνία τῶν δύο διαλεγόμενων μερῶν γιά τήν ταυτότητα τῆς ἐμπειρικής, τῆς ἱστορικής Ἐκκλησίας. Ἀπό τά παραπάνω εἶναι προφανές ὅτι τό χάσμα ἀνάμεσα στούς Ὁρθοδόξους καί τούς Ρωμαιοκαθολικούς εἶναι στήν πραγματικότητα τεράστιο καί πρός τό παρόν θεολογικῶς ἀγεφύρωτο.

εἶναι συνοδικό, καί ἐπειδή γιά τά παραπάνω Κείμενα δέν ἐλήφθησαν συνοδικές ἀποφάσεις τῶν κατά τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, δέν πρέπει νά προβάλλονται τά ἐν λόγῳ Κείμενα ὡς ἐκφράζοντα ὅπωςδήποτε καί τήν πίστη τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Στό Κείμενο τῆς Ραβέννας φαίνεται νά γίνεται ἡ λήψη τοῦ ζητουμένου.

Ἐκεῖνο, τό ὁποῖο εἶναι σοβαρότατο ἀπό δογματικῆς ἀπόψεως στίς δύο αὐτές παραγράφους καί τό ὁποῖο διαπερνᾷ ἀξονικά ὅλο τό Κείμενο τῆς Ραβέννας εἶναι ὅτι παρέχεται σαφῶς ἡ ἐντύπωση στόν ἀναγνώστη, πῶς ὑπάρχει Μία ἀόριστη, ἀλλά ὑπερκείμενη ὄλων τῶν ἐπί μέρους Ἐκκλησιῶν, Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ. Αὐτό ὅμως κατανοεῖται μᾶλλον προτεσταντικῶς. Στήν περίπτωση αὐτή φαίνεται νά ἀπορρίπτεται ἡ ὕπαρξη τῆς Μίας ἀδιαίρετης Ἐκκλησίας σέ δεσμικό ἐπίπεδο. Ὅμως παράλληλα γίνεται σαφές, ὅτι μέ τήν ὑπερκείμενη Μία Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ, πού ἐκτείνεται σ' ὀλόκληρο τόν κόσμον (Κείμενο τοῦ Μονάχου 1982), κοινωνοῦν ὄλες οἱ κατά τόπους Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες καθώς καί οἱ ἑτεροδόξοι Ρωμαιοκαθολικοί, ὡς νά μὴν ὑφίσταται καμία δογματικοῦ χαρακτήρα διαφοροποίηση μεταξύ μας ὡς πρός τήν πίστη, τή δομή καί τή ζωή τῆς Ἐκκλησίας. Ἐδῶ εἶναι ἐμφανῆς μιᾷ ἰδιότυπη ἀπο-

δοχή ἐξ ἀμφοτέρων τῶν διαλεγόμενων μερῶν τῆς Προτεσταντικῆς θεωρίας τῶν κλάδων (Branch Theory).

Ὁ παρατιθέμενος στήν παράγραφο 3 προβληματισμός γιά τίς ἐκκλησιολογικές καί κανονικές συνέπειες, οἱ ὁποῖες ἀπορρέουν ἀπό τή μυστηριακή φύση τῆς Ἐκκλησίας, δά ἔπρεπε νά ἀφορᾷ ἀποκλειστικά καί μόνο τίς τοπικές Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες. Δέν εἶναι θεολογικῶς ὀρθό, καί εἰδικότερα δέν εἶναι ἐκκλησιολογικῶς ἐπιτρεπτό, νά διερευνοῦν οἱ Ὁρθόδοξοι ἀπό κοινοῦ καί «ἐπί ἴσοις ὅροις» μέ τούς ἑτεροδόξους ζητήματα πού ἀπορρέουν ἀπό τή μυστηριακή φύση τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως εἶναι λ.χ. ἡ δεσμική δομή τῆς. Κάτι τέτοιο δέν μαρτυρεῖται ἀπό τήν Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, οὔτε ὑπάρχει ἱστορικό προηγούμενο τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς. Καί τοῦτο, ἐπειδή τά θεολογικά καί δεσμικά ἐπίπεδα τῆς Ὁρθοδοξίας καί τῆς ἑτεροδοξίας εἶναι ἀσύμπτωτα. Εἶναι φυσιολογικό ἡ δογματική διαφοροποίηση ἀνάμεσα στήν Ὁρθοδοξία καί τόν Ρωμαιοκαθολικισμό νά ἀντανაკλᾶται ἀναπόφευκτα ὄχι μόνο στό δεσμικό ἐπίπεδο, ἀλλά καί στή σύνολη ἐκκλησιαστική ζωή τῶν πιστῶν τους.

3. Στό τέλος τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Κειμένου τῆς Ραβέννας γίνεται μιᾷ διευκρινιστική ὑποσημείωση. Τό περιεχόμενο τῆς ὑποσημείωσης δημιουργεῖ ἔντονο προβληματισμό ὡς πρός τήν ὀρθότητά του. Ἡ ἄποψη τῆς Ὁρθόδοξης Ἀντιπροσωπείας, ὅτι ἡ χρήση τῶν ὄρων: «ἡ Ἐκκλησία», «ἡ ἀνά τόν κόσμον Ἐκκλησία», «ἡ ἀδιαίρετος Ἐκκλησία» καί «τό σῶμα τοῦ Χριστοῦ» στό παρόν Κείμενο «δέν ὑπονομεύει τήν αὐτοαντίληψη τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας ὡς τῆς μίας, ἀγίας, καθολικῆς καί ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας περί τῆς ὁποίας ὀμιλεῖ τό Σύμβολο τῆς Πίστεως», εἶναι ἄκρως μετέωρη ὡς πρός τό περιεχόμενο τοῦ κοινοῦ Κειμένου. Καί τοῦτο, γιατί οἱ συνυπογράφοντες Ρωμαιοκαθολικοί δηλώνουν στήν ἴδια ὑποσημείωση ὅτι ἔχουν «τήν αὐτο-επίγνωση» ὅτι «ἡ μία, ἀγία, καθολική καί ἀποστολική Ἐκκλησία “ὑφίσταται ἐν τῇ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ” (Lumen Gentium, 8)» καί ὅτι «τοῦτο δέν ἀποκλείει τήν ἀναγνώριση ὅτι στοιχεῖα τῆς ἀληθοῦς Ἐκκλησίας

είναι παρόντα εκτός της Καθολικής Έκκλησίας». Ο αυτοπροσδιορισμός των Ὁρθόδοξων καί των Ρωμαιοκαθολικῶν ἀντίστοιχα εἶναι διαμετρικά ἀντίθετος. Εἶναι κραυγαλέα ἢ διαφωνία τῶν δύο διαλεγομένων μερῶν γιά τήν ταυτότητα τῆς ἐμπειρικῆς, τῆς ἱστορικῆς Ἐκκλησίας. Ἀπό τά παραπάνω εἶναι προφανές ὅτι τό χάσμα ἀνάμεσα στούς Ὁρθόδοξους καί στούς Ρωμαιοκαθολικούς εἶναι στήν πραγματικότητα τεράστιο καί πρὸς τό παρόν θεολογικῶς ἀγεφύρωτο.

Κατά συνέπεια, κάθε ἄλλη ἐπιμέρους συμφωνία ἔχει πολύ μικρή σημασία, εἶναι συμφωνία ἐξωτερικῶν τύπων, ἀλλά οὐσιαστικά ἀθεμελίωτη καί ἀμφισβητούμενη, γιατί ἡ ὁποιαδήποτε συμφωνία δά πρέπει νά νοηματοδοτεῖται ἀπό τήν ταυτότητα καί τό χαρακτήρα τῆς Ἐκκλησίας, ὡς τοῦ μυστηριακοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι λογικῶς καί θεολογικῶς παράδοξο, πῶς μέ τίς παραπάνω διαμετρικά ἀντίθετες ἐκκλησιολογικές τοποθετήσεις προέκυψε Κείμενο κοινῆς ἀποδοχῆς γιά τή Μικτή Διεθνή Ἐπιτροπή.

ΤΑ ΘΕΜΕΛΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

I. Συνοδικότητα

4. Ὅσα ἀναφέρονται στίς παραγράφους 5 καί 6 τοῦ Κειμένου γιά τή συνοδικότητα τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἀντανακλάσεως τοῦ μυστηρίου τῆς Ἁγίας Τριάδος, προϋποθέτουν σιωπηρῶς ὅτι Ὁρθόδοξοι καί Ρωμαιοκαθολικοί εἴμαστε μέλη τῆς Μίας Ἐκκλησίας, πού ὀρίζει τό Σύμβολο τῆς Νικαίας. Ἡ δογματική ὁμως συνείδηση τῶν Ὁρθόδοξων πιστῶν, ὡς αὐτοσυνειδησία τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀλλά καί ἡ λειτουργική πράξη τῆς Ἐκκλησίας μας, πού ἐπιβεβαιώνει αὐτήν τήν αὐτοσυνειδησία, περιορίζουν ἀποκλειστικά καί μόνον στούς Ὁρθόδοξους τήν ἰσχὺ τῶν γραφομένων στίς δύο παραπάνω παραγράφους τοῦ Κειμένου, θεωρώντας παγίως τούς ἑτεροδόξους ἀκοινωνήτους στά μυστήριά της.

5. Ὡς λογική συνέπεια τῶν παραπάνω, τό κοινό Κείμενο, στήν ἐπόμενη παράγραφο 7, προϋποθέτει σαφῶς ὅτι Ὁρθόδοξοι καί Ρωμαιοκαθολικοί

ἔχουν τά ἴδια μυστήρια. Ἀλλά κι ἐδῶ προσκρούουμε στή διαφορά τῆς περί Χάριτος δογματικῆς διδασκαλίας. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἔχει καθορίσει δογματικά πῶς ἡ Χάρις πού παρέχουν τά μυστήριά της εἶναι ἡ ἄκτιστη καί μεθεκτική θεότητα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, ἐνῶ οἱ Ρωμαιοκαθολικοί θεωροῦν τή Χάρις αὐτή ὡς κτιστή. Εἶναι φανερό ὅτι τό Κείμενο τῆς Ραβέννας ὁμογενοποιεῖ διαμετρικά ἀντίθετα πράγματα, ὁμογενοποιεῖ δηλαδή τό κτιστό μέ τό ἄκτιστο.

Ἐπιπροσθέτως, ἔχουμε τή γνώμη ὅτι ἡ τελευταία πρόταση τῆς παραγράφου 7 προκαλεῖ ἔντονα τή συνείδηση τῶν Ὁρθόδοξων. Ἡ διατύπωση τοῦ Κειμένου ἔχει ὡς ἐξῆς: «Κοινή μας διδασκαλία εἶναι ὅτι ὁ λαός τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἐδέχθη τό χρίσμα ἀπό τοῦ Ἁγίου (Α΄ Ἰω. 2,20 καί 27), ἐν κοινωνία μετὰ τῶν ποιμένων του, δέν δύναται νά σφάλῃ εἰς θέματα πίστεως (πρβλ. Ἰω. 16, 13)». Ἐντελῶς αὐθόρμητα ἐδῶ γεννᾶται τό λογικό ἐρώτημα: ἂν ἰσχύει τό παραπάνω λεχθέν, πῶς συνέβει νά σφάλουν οἱ αἰρετικοὶ ὄλων τῶν ἐποχῶν πολλαπλῶς σέ θέματα πίστεως; Πῶς συνέβει νά σφάλουν στήν πίστη Πάπες, ὅπως ὁ Ὀνώριος, καί Πατριάρχες τῆς Ἀνατολῆς, ὅπως ὁ Νεστόριος, οἱ ὁποῖοι ἔχουν καταδικαστεῖ ἀπό Οἰκουμενικές Συνόδους ὡς αἰρετικοί; Πάντως, δά πρέπει νά διευκρινισθεῖ ὅτι καί ὁ ὀρθόδοξος πιστός δέν διασφαλίζεται ἀπό τήν πλάνη μηχανι-

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἔχει καθορίσει δογματικά πῶς ἡ Χάρις πού παρέχουν τά μυστήριά της εἶναι ἡ ἄκτιστη καί μεθεκτική θεότητα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, ἐνῶ οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ θεωροῦν τή Χάρις αὐτή ὡς κτιστή. Εἶναι φανερό ὅτι τό Κείμενο τῆς Ραβέννας ὁμογενοποιεῖ διαμετρικά ἀντίθετα πράγματα, ὁμογενοποιεῖ δηλαδή τό κτιστό μέ τό ἄκτιστο.

στικῶς, ἔχοντας λάβει ἀπλῶς τό χρίσμα καί εὐρισκόμενος σέ κοινωνία μέ τούς ποιμένες του. Ἀπό τήν πλάνη διασφαλίζεται ὁ πιστός μόνον ὅταν παραμένει ζωντανός στό σῶμα τῆς Μίας Ἐκκλησίας. Καί παραμένει ζωντανός, ὅταν ἔχει καί

ένεργό μέσα του τῆ Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πού ἔλαβε μέ τό χρίσμα. Αὐτό ὅμως προϋποθέτει ὀρθή πίστη, τήρηση τῶν ἐντολῶν καί μυστηριακή ζωή. Μόνο μέ αὐτές τίς προϋποθέσεις ὁ λαός τοῦ Θεοῦ ἔχει ἐνεργό τήν ὀρθή δογματική συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας, ὅποτε εἶναι καί σέ δέση νά ἀνακρίνει τήν πίστη τῶν ποιμένων του καί τότε μόνον νά τοὺς ἀκολουθεῖ, σύμφωνα μέ ὅσα λέει καί ὁ ἱερός Χρυσόστομος⁶, σχολιάζοντας τό χωρίο τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν..., ὧν ἀναθεωροῦντες τήν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μιμεῖσθε τήν πίστιν» (Ἐβρ. 13,7).

6. Μέ βάση ὅλα ὅσα εἶπαμε μέχρι τώρα, ἡχεῖ προβληματικά ἢ διατύπωση τῆς 8^{ης} παραγράφου. Σημειώνεται σ' αὐτήν χαρακτηριστικά: «Διακηρύσσοντες τήν πίστιν τῆς Ἐκκλησίας... οἱ ἐπίσκοποι», καί συνεχίζει μέ παράθεση ἀπό τό Κείμενο τοῦ Βάλαμο, παράγραφος 40: «Ὡς διάδοχοι τῶν Ἀποστόλων οἱ ἐπίσκοποι εἶναι ὑπεύθυνοι διά τήν κοινωνίαν ἐν τῇ ἀποστολικῇ πίστει...». Καταρχήν, ποιῶς Ἐκκλησίας τήν πίστη διακηρύσσουν οἱ ἐπίσκοποι; Τῆς μίας Παγκόσμιας Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, στήν ὁποία μετέχουν ἰσοτίμως Ὁρθόδοξοι καί Ρωμαιοκαθολικοί; Ἄν πρόκειται γι' αὐτήν τήν ἐκκλησία, τότε γίνεται σαφές πλέον ὅτι οἱ σοβαρότατες διαφορές μας στό δόγμα δέν σημαίνουν τίποτε ἀπό ἐκκλησιολογική ἄποψη. Μιά τέτοια ὅμως θεώρηση ἀντίκειται στό γράμμα καί στό πνεῦμα τῶν ἐπτά Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ὅπως προκύπτει ἀπό τήν μελέτη τῶν Πρακτικῶν τους.

Καί ἕνα δεύτερο ἐρώτημα: παραμένουν οἱ ἐπίσκοποι διάδοχοι τῶν Ἀποστόλων, ὅταν ἔμμεσα σφάλλουν στό ἐκπεφρασμένο δόγμα τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως λ.χ. οἱ Ρωμαιοκαθολικοί μέ τό

Filioque; Ἄλλη ἀλήθεια πάντως ἐκφράζουν ἐδῶ τά Πρακτικά τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων μέ τίς καθαιρέσεις καί τοὺς ἀφορισμούς τους. Εἶναι γι' αὐτό πρακτικῶς καί λογικῶς ἀσυνεπές γιά μᾶς τοὺς Ὁρθοδόξους νά θεωρήσουμε τοὺς Ρωμαιοκαθολικούς ὡς ἐπισκόπους ὑπευθύνους «διά τήν κοινωνίαν ἐν τῇ ἀποστολικῇ πίστει», ὅταν κατά τοὺς Ὁρθοδόξους οἱ Ρωμαιοκαθολικοί διά

Ὁ Πάπας στό σύνθρονο κατά τήν ἀρχιερατική Θεία Λειτουργία στήν θρονική ἐορτή τοῦ Φαναρίου τόν Νοέμβριο τοῦ 2006. Ἀριστερά ὁ Συμπρόεδρος τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς Θεολογικοῦ Διαλόγου Μητροπολίτης Περγάμου κ. Ἰωάννης.

τοῦ Filioque φαιλόκιδευσαν τήν ἀποστολική πίστη τῆς Ἐκκλησίας.

7. Στίς παραγράφους 9-11 καί 18-33 ἐπαναβεβαιώνεται, ὅτι οἱ ἑκατέρωθεν ἐπίσκοποι θεωροῦνται ὡς ἐπίσκοποι τῆς Μίας Ἐκκλησίας καί οἱ κατά τόπους Ἐκκλησίες ὡς φανέρωση τῆς Μίας καί μόνης Ἐκκλησίας. Γι' αὐτό καί εὐλογα, ὅπως σημειώ-

νεται στήν παράγραφο II, «ἡ διακοπή τῆς εὐχαριστιακῆς κοινωνίας σημαίνει τόν τραυματισμό ἑνός ἐκ τῶν οὐσιωδῶν χαρακτηριστικῶν τῆς Ἐκκλησίας, δηλαδή τῆς καθολικότητάς της». Ἡ διατύπωση αὐτή τοῦ Κειμένου τῆς Ραβέννας ἀποτελεῖ πρόκληση στίς συνειδήσεις τῶν Ὁρθόδοξων πιστῶν, ἐπειδή γιά μᾶς ἡ διακοπή τῆς διαμυστηριακῆς κοινωνίας μέ τοὺς Ρωμαιοκαθολικούς θεωρεῖται παγίως ὡς φυσική συνέπεια τῆς μή ταυτότητάς μας μέ αὐτούς ὡς πρός τήν ὀρθή πίστη.

II. Ἐξουσία

8. Στό κεφάλαιο γιά τήν ἐξουσία, παράγραφος 15, λέγει τό κοινό Κείμενο: «Ἡ Ἐκκλησία, διά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τό ὁποῖον εἶναι παρόν ἐν αὐτῇ, ἀδεντικῶς ἐρμηνεύει τήν Ἁγίαν Γραφήν.. .». Ἐδῶ τίθεται εὐλογα τό ἐρώτημα: Ἡ ἐπίσημη προσθήκη τοῦ Filioque στό Σύμβολο τῆς Πίστεως ἀπό τοὺς Ρωμαιοκαθολικούς ἀποτελεῖ καί γιά

μᾶς τούς Ὁρθοδόξους ἀυθεντική ἐρμηνεία τῆς Ἐκκλησίας διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος;

III. Ἡ τριπλῆ πραγμάτωσις τῆς Συνοδικότητος καί τῆς ἐξουσίας

9. Ἡ δεμελιακοῦ χαρακτήρα ἀσυμφωνία τῶν Ὁρθοδόξων μέ τούς Ρωμαιοκαθολικούς στήν Ἐκκλησιολογία τους συναντᾶται στήν παράγραφο 32, ὅταν ὁμως

αὐτή συνδυαστεῖ μέ τήν ὑποσημείωση 1 τῆς παραγράφου 4, στήν ὁποία ἤδη ἀναφερθήκαμε. Στήν παράγραφο 32 σημειώνεται τό ἐξῆς: «Συμφῶνως πρός τήν θέλησιν τοῦ Χριστοῦ, ἡ Ἐκκλησία εἶναι μία καί ἀδιαίρετος, ἡ αὐτή πάντοτε καί πανταχοῦ. Ἀμφότεραι αἱ πλευραὶ ὁμο-

λογοῦν εἰς τό Σύμβολον Νικαίας-Κωνσταντινουπόλεως ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι μία καί καθολική». Ἄν ὁμως ἰσχύει αὐτό καί γιά τίς δύο πλευρές, τότε σίγουρα μία ἀπό τίς δύο δέν μπορεῖ νά εἶναι Ἐκκλησία, σύμφωνα μέ τόν αὐτοπροσδιορισμό τους πού γίνεται στήν ὑποσημείωση 1, παράγραφος 4, ἐπειδή ἐκεῖ καδεμία διεκδικεῖ τήν ἀυθεντικότητα καί ἀποκλειστικότητα τῆς Μίας Ἐκκλησίας. Κατά συνέπεια, ἐμεῖς τουλάχιστον, βλέπουμε ὅτι στήν πραγματικότητα τό ἐκκλησιολογικοῦ χαρακτήρα χάσμα ἀνάμεσα στίς δύο πλευρές εἶναι πρός τό παρόν ἀγεφύρωτο. Καί αὐτό ὀφείλεται, κατά τήν γνώμη μας, στήν ἐσφαλμένη μέθοδο τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου, στήν υἰοθέτηση δηλαδή τοῦ «ἐπί ἴσοις ὅροις» διαλόγου μέ παρούσες τίς διαφορές στό δόγμα.

10. Ἡ διατύπωση τοῦ κοινοῦ Κειμένου στήν παράγραφο 33, ὅτι «μία τοπική Ἐκκλησία δέν δύναται νά ἀλλοιώσῃ τό Σύμβολον τῆς Πίστεως, τό ὁποῖον διετυπώθη ὑπό τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων», καθῶς καί ἡ διατύπωση στήν παράγραφο

35, ὅτι οἱ δογματικές ἀποφάσεις καί διατυπώσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων «εἶναι δεσμευτικά δι' ὅλας τάς Ἐκκλησίας καί ὅλους τούς πιστούς, εἰς οἰονδήποτε χρόνον καί τόπον», ἐμφανίζονται νά εἶναι θεωρητικές καί κενές περιεχομένου, ἐφόσον δέν γίνεται καμία ἀναφορά πουθενά στό Κείμενο γιά καταδίκη τοῦ Filioque, ὡς προσθήκης πού ἀντίκειται στίς ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

11. Στήν παράγραφο 37 γίνεται λόγος οὐσιαστικά γιά τήν ἐκκλησιαστική δογματική συνείδηση τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἐδῶ, ἡ λειτουργία τῆς δογματικῆς συνειδήσεως τῶν μελῶν τῆς Μίας Ἐκκλησίας ἐπεκτείνεται «ἐπί ἴσοις ὅροις» καί στούς ἕτεροδόξους. Ἡ ἐπέκταση αὐτή συνιστᾶ εἴτε

τήν ἀκύρωση τῆς διαχρονικῆς λειτουργίας τῆς ὀρθῆς (ὀρθόδοξης) δογματικῆς συνειδήσεως εἴτε τό λιγότερο σχετικοποιεῖ ἐπικίνδυνα τή σημασία της. Ὅμως ἡ δογματική συνείδηση ἐξ ὀρισμοῦ δέν μπορεῖ νά λειτουργεῖ ἐκτός τῆς Μίας Ἐκκλησίας, δίνοντας ἔτσι ἄλλοθι ἐγκυρότητα στήν ἕτεροδοξία. Ἡ ὀρθή δογματική συνείδηση εἶναι καρπός τῆς ἐνεργοποιημένης παρουσίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος σ' ἐκεῖνα τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας, πού βιώνουν «ἐν πάσῃ αἰσθήσει» τήν ἄκτιστη θεοποιό Χάρη. Αὐτά τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας ἐξέφρασαν πάντοτε τή συνείδηση τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας, τή διαχρονική δηλαδή ἐκείνη συνείδηση πού εἶναι ἡ ὑψιστή ἀυθεντία στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καί ὑπέρεται τῆς μονομεροῦς ἀυθεντίας τῶν ἐπισκόπων ἀλλά καί τῶν συνόδων.⁷

12. Τά μέλη τῆς Μικτῆς Διεθνoῦς Ἐπιτροπῆς στήν παράγραφο 39 ἀποφαίνονται, ὅτι τό Σχίσμα μεταξύ Ἀνατολῆς καί Δύσεως «κατέστησεν ἀδύνατον τήν σύγκλησιν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἐν

Ἡ ὑπογραφή τῆς Κοινῆς Διακήρυξης ἀπό τόν Πάπα Βενέδικτο ΙΣΤ' καί τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο. Φανάρι 2006.

τῆ αὐστηρᾷ ἐννοίᾳ τοῦ ὄρου». Τοῦτο σημαίνει, ὅτι ἐδῶ καταδικάζεται ὁ Ρωμαιοκαθολικισμός, ἐπειδὴ ἔχει πραγματοποιήσει μονομερῶς ἄλλες 14 κατ' αὐτόν Οἰκουμενικές Συνόδους καί ἔχει δεσπίσει νέα δόγματα; Ποιά εἶναι ἡ ἀκριβὴς σημασία τοῦ «ἐν τῆ αὐστηρᾷ ἐννοίᾳ τοῦ ὄρου»; Κατὰ τὴ γνώμη μας, ὁ παραπάνω ἰσχυρισμός τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι αὐθαίρετος, ὡς ἀτεκμηρίωτος, καί ὀφείλεται μᾶλλον σέ σύγχυση ἐκκλησιολογικοῦ χαρακτήρα. Φαίνεται στήν πράξη ὡς νά μή λαμβάνει ὑπόψη ὅσα ὀρθῶς γράφτηκαν στήν παράγραφο 32 τοῦ Κειμένου, ὅτι δηλαδή «συμφώνως πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ Χριστοῦ, ἡ Ἐκκλησία εἶναι μία καί ἀδιαίρετος, ἡ αὐτὴ πάντοτε καί πανταχοῦ». Κατὰ συνέπεια, ἡ Ἐκκλησία δά ὑφίσταται ὡς τό ἓνα, τό πλήρες καί ἀκέραιο Θεανθρώπινο σῶμα ἕως τῆς συντελείας, σύμφωνα μέ τὴν ἀγιογραφικὴ μαρτυρία. Καί φυσικά, δά ὑφίσταται μέ ὅλες ἀνεξαιρέτως τίς λειτουργίες τῆς, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ἔκπτωση μεμονωμένων μελῶν τῆς ἢ καί ὀλόκληρων τοπικῶν Ἐκκλησιῶν ἐξαιτίας σχίσματος ἢ αἰρέσεως. Δέν ὑπάρχει καμία πατερικὴ θεμελίωση, κατὰ τὴ γνώμη μας, γιὰ τὴν ἀδυναμία πραγματοποίησης Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἐξαιτίας σχισμάτων ἢ αἰρέσεων. Ἡ οἰκουμενικότητα δέν εἶναι ἀπλῶς γεωγραφικὴ ἔννοια, ἀλλὰ καί ποιοτικὴ ἔννοια, ἀκόμη καί ἔννοια διαχρονικὴ.

Ἀντιλαμβανόμαστε τὴ λογικὴ τοῦ κοινοῦ Κειμένου, ἀλλὰ δέν συμφωνοῦμε μέ αὐτήν. Ὅλο τό Κείμενο, ὅπως καί ἡ παρούσα παράγραφος, θεωρεῖ ἐσφαλμένα, κατὰ τὴ γνώμη μας, ὅτι Ὁρθόδοξοι καί Ρωμαιοκαθολικοὶ συνιστοῦν τοπικὲς Ἐκκλησίες, πού βρίσκονται σέ σχίσμα, ἀλλὰ παρά ταῦτα ἀμφοτέρως ἀνήκουν στή Μία Ἐκκλησία ἢ, κατὰ τὴν ὑποσημείωση 1, ἔχουν τὴν αὐτοσυνειδησία ὅτι κάθε μία συνιστᾷ κατὰ ἀποκλειστικότητα τὴ Μία Ἐκκλησία.

Δέν συμφωνοῦμε ἐπιπροσθέτως καί μέ τὸν χαρακτηρισμό τοῦ Σχίσματος γιὰ τὸν προσδιορισμό τῆς σχέσεως τῆς Ὁρθόδοξης Ἀνατολῆς μέ τὴ Λατινικὴ Δύση. Μέ τὸν χαρακτηρισμό αὐτό ἐλαχιστοποιοῦνται οἱ διαφορὲς μεταξύ Ὁρθόδοξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν, ἐνῶ εἶναι γνωστό ὅτι πρόκειται γιὰ μεγάλες δογματικὲς διαφορὲς, οἱ ὁποῖες δυστυχῶς πρὸς τό παρόν δέν ἔγιναν ἀντι-

κείμενο συζητήσεως στοὺς Θεολογικοὺς Διαλόγους τῆς Μικτῆς Διεθνoῦς Ἐπιτροπῆς.

13. Θεολογικά, ἀτυχῶς, ἡ Μικτὴ Διεθνῆς Ἐπιτροπὴ στήν παράγραφο 41 θεωρεῖ τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ σήμερα διηρημένη καί κάνει λόγο γιὰ «τὴν περίοδο τῆς ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας», τῆς πρώτης Ἐκκλησίας. Τοῦτο ὅμως εἶναι ἐκκλησιολογικῶς ὄχι μόνον ἀπαράδεκτο, ἀλλὰ ἔρχεται καί σέ ἐσωτερικὴ ἀντίφαση πρὸς τό ἴδιο τό κοινὸ Κείμενο, ἀφοῦ στήν παράγραφο 32, ὅπως εἶδαμε, ἡ Ἐκκλησία θεωρεῖται ὡς «μία καί ἀδιαίρετος».

14. Τό θέμα τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης καί τό εἶδος τοῦ πρωτείου τοῦ στήν κοινωνία ὄλων τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν προαναγγέλλεται στήν παράγραφο 45, ὅτι «ἀναμένεται νά μελετηθῆ εἰς μεγαλύτερον βάθος». Ἐπειδὴ, ὅπως γνωρίζουμε, προβλέπεται νά συζητηθεῖ στήν ἐπόμενη Συνέλευση τῆς Μικτῆς Διεθνoῦς Ἐπιτροπῆς, δέν δά προχωρήσουμε τώρα σέ θεολογικὴ κριτικὴ τῶν ὄσων ὑπὸ μορφή προβληματισμῶν γράφονται στό παρόν Κείμενο.

Μόνον τοῦτο δά ποῦμε, ὅτι ποτέ ἡ Ἐκκλησία κατὰ τὴν πρώτη χιλιετία δέν ἀνεγνώρισε στὸν ἐπίσκοπο Ρώμης αὐθεντία σέ παγκόσμιο ἐπίπεδο. Ἡ ὑπέρτατη αὐθεντία στήν ἀνά τὴν οἰκουμένη Ἐκκλησία ἀσκεῖτο πάντοτε καί μόνον ἀπὸ τίς Οἰκουμενικές Συνόδους.

Θά θέλαμε ὅμως νά θέσουμε ἐδῶ καί κάποια εὐλόγα ἐκκλησιολογικοῦ χαρακτήρα ἐρωτήματα:

Εἶναι δυνατόν ὡς Ὁρθόδοξοι νά δεχθοῦμε τό παπικὸ πρωτεῖο, ὅπως αὐτὸ κατανοήθηκε καί ἐρμηνεύτηκε ἀπὸ τὴν Α΄ Βατικανὴ Σύνοδο;

Μποροῦμε δηλαδή νά δεχθοῦμε τό παπικὸ πρωτεῖο τῆς λεγόμενης ἐξουσίας-διακονίας, πού λειτουργεῖ στήν πραγματικότητα ὡς ὑπερεκκλησία, ἀφοῦ ὁ Πάπας, ὡς ἀλάθητος ἐκφραστής τῆς συνειδήσεως τῆς Ἐκκλησίας, μπορεῖ νά εἶναι ἀντίθετος ἀκόμη καί μέ τίς ἀποφάσεις μιᾶς Οἰκουμενικῆς Συνόδου;

Εἶναι δυνατόν νά δεχθοῦμε ἓναν ἄνθρωπο στήν Ἐκκλησία ὡς ἀλάθητο; Εἶναι δυνατόν δηλαδή νά δεχθοῦμε ἓναν ἄνθρωπο νά παίρνει τὴν δέση τοῦ Πνεύματος τῆς Ἀληθείας;

Μπορούμε νά συνυπάρξουμε ἐκκλησιολογικά μέ τόν Ρωμαιοκαθολικισμό, ὅταν αὐτός -διατηρώντας τό Filioque καί τό παπικό πρωτεῖο τῆς ὑπερεκκλησίας- ἀκυρώνει οὐσιαστικά τήν Ἐκκλησία ὡς «κοινωνία θεώσεως» τοῦ ἀνθρώπου;

Μήπως οἱ Ρωμαιοκαθολικοί μᾶς ἔδωσαν δείγματα ἀλλαγῆς τῆς θεολογίας καί τῆς Ἐκκλησιολογίας τους;

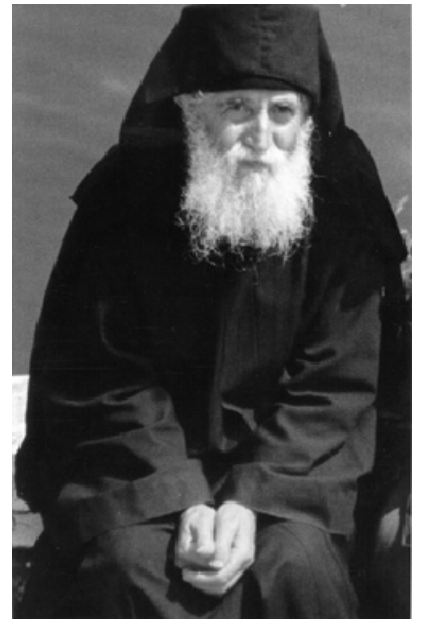
Ἡ μήπως ὀδεύουμε μέ τούς Ρωμαιοκαθολικούς σέ μιά ἐνότητα πλήρους κοινωνίας μεταξύ μας, χωρίς νά ἀφαιρεθεῖ τίποτε τό οὐσιῶδες ἀπό κανέναν, διατηρώντας ἔτσι ἀμοιβαίως τήν διαφορετικότητα μας, ὅπως δηλαδή ὀραματίζεται τήν ἐνότητα αὐτή ὁ Καρδινάλιος κ. Κάσπερ, σύμφωνα μέ τήν συνέντευξή του στό Ἀθηναϊκό Πρακτορεῖο Εἰδήσεων, τόν Νοέμβριο τοῦ 2008; Μία τέτοια ἐνότητα ὅμως μέ πλήρη κοινωνία ἀπό τή μιά καί διαφορετικότητα στό δόγμα ἀπό τήν ἄλλη ἐμφορεῖται ἀπό ὀποιοδήποτε ἄλλο πνεῦμα, ἐκτός ἀπό τό Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας. Γι' αὐτό καί μιά τέτοια ἐνότητα δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει ποτέ στήν Ἐκκλησία.

Σέ τελευταία ἀνάλυση, μήπως αὐτήν τήν οὐνιτικοῦ προτύπου ἐνότητα ζητᾶ ὁ Πάπας μέ τήν ἀναγνώριση τοῦ πρωτείου του ἀπό τήν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία;

15. Στήν τελευταία παράγραφο 46, τά μέλη τῆς Μικτῆς Διεθνοῦς Ἐπιτροπῆς γιά τόν Θεολογικό Διάλογο δηλώνουν πώς εἶναι πεπεισμένα, ὅτι τό κοινό Κείμενο «παρουσιάζει θετική καί σημαντική πρόοδο εἰς τόν διάλόγόν μας καί ὅτι παρέχει σταθεράν βάση διά μελλοντικήν συζήτησιν τοῦ ζητήματος τοῦ πρωτείου εἰς τό παγκόσμιον ἐπίπεδον ἐντός τῆς Ἐκκλησίας». Μετά ὅμως ἀπ' ὅσα ἐκδέσαμε στήν εἰσήγησή μας, εἶναι προφανές ὅτι ἀμφισβητοῦμε καίρια ὄχι μόνο τήν «θετική καί σημαντική πρόοδο» τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου ἀλλά κυρίως «τήν σταθερή βάση» γιά τήν μελλοντική συζήτηση τοῦ πρωτείου.

Ἡ ἐκφραζόμενη, ἄλλωστε, ἐλπίδα τῶν μελῶν τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς «νά οἰκοδομήσωμεν ἐπί τῆς ἤδη ἐπιτευχθείσης συμφωνίας», εἶναι καί παραμένει, κατά τή γνώμη μας, μετέωρη. Καί τοῦτο, ἐπειδή αὐτή ἡ ἐλπίδα ἐπιχειρεῖται νά θεμελιωθεῖ στήν προσευχή τοῦ Χριστοῦ «ἵνα πάντες ἔν ὧσιν...» (Ἰω. 17,21), τή στιγμή πού ἡ προσευχή τοῦ Χριστοῦ στό βιβλικό κείμενο προϋποθέτει τήν ἀποδοχή καί μετοχή τῶν πιστῶν στήν ἄκτιστη θεία δόξα Του, τῆς ὀποίας τόν ἄκτιστο χαρακτήρα ἀπορρίπτουν οἱ Ρωμαιοκαθολικοί. Παραμένει ὅμως μετέωρη ἡ ἐλπίδα καί γιατί ἡ «ὑπακοή στό Ἅγιο Πνεῦμα», τήν ὀποία ἐπικαλοῦνται, προϋποθέτει θεολογικά τήν Πνευματολογία τῆς πρώτης χιλιετίας, ἡ ὀποία ἀνατρέπεται κατάφορα ἀπό τήν παραμονή τοῦ Filioque στό Σύμβολο Νικαίας-Κωνσταντινουπόλεως.

Εἶναι γι' αὐτό σαφές καί προφανές ἡ ἀντίφαση, μέ τήν ὀποία ὀλοκληρώνεται τό Κείμενο. Ὁμολογεῖται καί ἀπό τά δύο μέρη ὡς κοινή ἡ πίστη τους, παρά τό γεγονός ὅτι, σύμφωνα μέ τήν αὐτοσυνειδησία τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας, ἡ διακοπή τῆς διαμυστηριακῆς κοινω-

Τήν πρακτική αὐτή βλέποντας μέ ἔκδηλη πνευματική ἀνησυχία ὁ μακαριστός Γέροντας π. Παῖσιος ὁ Ἁγιορείτης, παρατήρησε εἴστοχα καί προφητικά:
«Γιά ἄλλοῦ ξεκινήσαμε καί ἄλλοῦ πηγαίνουμε, χωρίς νά τό καταλαβαίνουμε, ὅταν δέν ἀκολουθοῦμε τά χυάρια τῶν Ἁγίων Πατέρων».

νίας τους όφείλεται ούσιαστικά στίς δογματικές άποκλίσεις τών Ρωμαιοκαθολικών από τήν κοινή πίστη τών πρώτων χριστιανικών αιώνων.

Γ' ΕΠΙΛΟΓΟΣ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συνοψίζοντας τήν κριτική μας στά προβληματικά σημεία του κοινού Κειμένου τής Ραβέννας από όρθόδοξη άποψη, δά μπορούσαμε νά ποϋμε τά έξής:

Στό κοινό Κείμενο ή Όρθόδοξη Έκκλησιολογία έπεκτείνεται καί εφαρμόζεται ανεπίτρεπτα καί στους έτεροδόξους. Αυτό γίνεται άπρουπόδετα, χωρίς δηλαδή νά λαμβάνονται ύπόψη οί ύφιστάμενες δογματικές διαφορές, πράγμα πού νομιμοποιεί έκκλησιολογικά τήν έτεροδοξία καί τήν έξισώνει μέ τήν Όρθοδοξία.

Ό έκκλησιολογικός αυτός νεωτερισμός διαποτίζει όλο τό κοινό Κείμενο καί εκβάλλει σέ έπιμέρους έκκλησιολογικές παραδοξότητες,⁸ οί όποιες άλλοιώνουν τήν έως τώρα αυτόσυνειδησία τής Όρθοδοξίας. Τό κοινό Κείμενο δηλαδή φαίνεται νά προϋποθέτει σαφώς, ότι Όρθόδοξοι καί Ρωμαιοκαθολικοί ανήκουν στή «Μία Έκκλησία» καί ότι οί Ρωμαιοκαθολικοί έχουν κοινή μέ μās άποστολική πίστη, παρά τήν ταύτιση ούσίας καί ένεργειας στό Θεό, παρά τό Filioque, παρά τήν έσφαλμένη δογματική διδασκαλία τους για τόν κτιστό χαρακτήρα τής άκτιστης καί θεοποιου Χάριτος. Όλα τά παραπάνω, στά όποια παραμένουν σταθερά μέχρι σήμερα οί Ρωμαιοκαθολικοί, άκυρώνουν στήν πράξη τό χαρακτήρα τής Έκκλησίας ως «κοινωνίας θεώσεως»⁹, μέ τήν όντολογική σημασία του όρου, πραγματική δηλαδή καί όχι συμβολική μετοχή του άνθρώπου στή θεία ζωή. Άκυρώνουν όμως ταυτόχρονα καί τόν ούσιαστικό χαρακτήρα τών μυστηρίων της.

Στηριζόμενοι στή διατύπωση του κοινού Κειμένου -καί χωρίς νά έπεκταδοϋμε στίς άλλες δο-

ματικές διαφοροποιήσεις τών Ρωμαιοκαθολικών, οί όποιες αναφέρονται στό πρωτετο, τό άλάθητο, τό καθαρτήριο πϋρ, τήν άσπιλη σύλληψη κ.λπ. -μπορούμε άσφαλώς νά ύποστηρίξουμε ότι ή βάση του διαλόγου, θεολογικώς κρινόμενη, είναι, δυστυχώς, τελείως έσφαλμένη. Καί τουτο, γιατί παραμερίστηκαν θεμελιώδεις βιβλικές καί πατερικές προδιαγραφές-προϋποθέσεις. Γι' αυτό καί ή ούσιαστική άποτυχία του πραγματικού Θεολογικού Διαλόγου είναι προδικασμένη. Ό Θεολογικός Διάλογος όδήγησε ήδη τή Μικτή Διεθνή Έπιτροπή σέ κατάθεση 10 κοινών Κειμένων χωρίς τίς παραπάνω προϋποθέσεις, άφου σέ κανένα κοινό Κείμενο δέν γίνεται λόγος για σαφή καταδίκη τών

καινοφανών δογμάτων του Ρωμαιοκαθολικισμού, όπως λ.χ. του Filioque. Τήν πρακτική αυτή βλέποντας μέ έκδηλη πνευματική άνησυχία ό μακαριστός Γέροντας π. Παΐσιος ό Άγιορείτης, παρατήρησε εύστοχα καί προφητικά: «Για άλλου ξεκινήσαμε καί άλλου πηγαίνουμε, χωρίς νά τό καταλαβαίνουμε, όταν δέν ακολουθοϋμε τά χνάρια τών Άγίων Πατέρων».

Άπό τίς αρχές του 20^{ου} αιώνα, μέ τή γνωστή Πατριαρχική Έγκύκλιο του 1920, άρχισε νά παραμερίζεται ούσιαστικά ή σύσταση του

άγιου Γρηγορίου Παλαμά προς τους Ρωμαιοκαθολικούς καί νά υίοθετοϋνται άλλες προϋποθέσεις για τό Θεολογικό Διάλογο μέ τους έτεροδόξους. Έτσι, εγκαινιάστηκε μία άλλη μή Πατερική πορεία, μέ αναπόφευκτη συνέπεια τώρα «νά πηγαίνουμε άλλου, χωρίς (ίσως) νά τό καταλαβαίνουμε». Τό Κείμενο τής Ραβέννας, μέ τή θεολογική κριτική του όποίου ασχοληθήκαμε, παρουσιάζει εύγλωττα τίς άρνητικές συνέπειες τών έσφαλμένων προϋποθέσεων του Θεολογικού Διαλόγου καί προδιαγράφει τό ποιόν καί του έπομένου κοινού Κειμένου τόν Όκτώβριο στήν Κύπρο, εκτός καί αν στό μεταξύ αλλάξουν οί προϋποθέσεις του Διαλόγου.

*Δέν συμφωνοϋμε
μέ τόν χαρακτηρισμό του Σχί-
σματος για τόν προσδιορισμό τής
σχέσεως τής Όρθόδοξης Άνατο-
λής μέ τή Λατινική Δύση.
Μέ τόν χαρακτηρισμό αυτό έλαχι-
στοποιοϋνται οί διαφορές μεταξύ
Όρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολι-
κων, ενω είναι γνωστό ότι πρό-
κειται για μεγάλες δογματικές
διαφορές.*

1. Ἡ συμφωνία τῆς πίστεως ἐδῶ δὲν δά πρέπει νά νοηθεῖ ὡς τυπική ἀπλῶς ἀποδοχή τῆς ἀποκαλυφθείσας ἀλήθειας, ἀλλά δά πρέπει νά νοηθεῖ καί δυναμικά, ὡς ἐνεργός μετοχή ὅλων μας στήν ἄκτιστη θεία δόξα, ἐδῶ καί τώρα. Αὐτή ὅμως ἡ ἐνεργός μετοχή στήν ἄκτιστη θεία Χάρι καί δόξα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ προϋποθέτει ὅπωςδήποτε ὄχι μόνο τήν ἀπόλυτη ταυτότητα τῆς ὀρθῆς πίστεως, ἀλλά καί τά θεουργά μυστήρια, μαζί μέ τήν ἔμπροη ἀγαπητική τήρηση τῶν ἐντολῶν.

2. Βλ. *Περί τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, Λόγος Α΄*, 4, 27-31, Π. Χρήστου, τ. Α΄, σ. 31: «Ἦν οὖν ἄρα τῶν δικαιοτάτων μηδέ λόγον ἀξιοῦν ὑμᾶς, εἰ μή τοῦ προστιθέναι τῷ ἱερῷ συμβόλῳ παύσησθε, τῆς δέ παρ' ὑμῶν προσθήκης παρ' ὑμῶν ἐκβεβλημένης πρότερον, ἔπειτα ζητεῖν, εἰ καί ἐκ τοῦ υἱοῦ ἢ οὐχί καί ἐκ τοῦ υἱοῦ τό πνεῦμα τό ἅγιον, καί τό ἀναφέν τοῖς θεοφόροις συνοδοῦν κυροῦν».

3. Εἶναι σαφές ἀπό τήν Ἁγία Γραφή, ὅτι πρῖν τήν ἀποδοχή τῆς πίστεως τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τοὺς ἑτεροδόξους ὁ Ἀπόστολος Παῦλος μιλά ὄχι γιά θεολογικό διάλογο ἀλλά γιά παραίνεση καί νουθεσία μέ σαφεῖς περιορισμούς (ἕως δύο φορές). Βλ. *Τίτ.* 3,10: «αἰρετικόν ἄνθρωπον μετά μίαν καί δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος ὢν αυτοκατάκριτος». Ἐδῶ πρόκειται γιά συμβουλή μέ εὐσπλαχνικό, παρηγορητικό, ἐνθαρρυντικό καί ταπεινό τρόπο, χωρίς φανατισμό καί μισαλλοδοξία, γιά τήν ἐπάνοδο στήν βιούμενη ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἐκκλησιαστική ἀλήθεια, στήν πίστη τῶν Ἀποστόλων καί τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

4. Βλ. Μ. Ἀθανασίου, *Περί τῶν γεγενημένων παρ' Ἀρειανῶν* 36, Β.Ε.Π. 31, 260-261: «Οὐ γάρ οἶόν τε συνόδῳ συναριθμηθῆναι τοὺς περί πίστιν ἀσεβοῦντας, οὐδέ προκρίνεσθαι πράγματος ἐξέτασιν τῆς περί πίστεως ἐξετάσεως. Χρή γάρ πρῶτον πᾶσαν περί τῆς πίστεως διαφωνίαν ἐκκόπτεσθαι καί τότε τήν περί τῶν πραγμάτων ἔρευναν ποιῆσθαι. Καί γάρ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός οὐ πρότερον ἐθεράπευσε τοὺς πάσχοντας, πρῖν ἂν δείξωσι καί εἴπωσιν ὁποῖαν πίστιν εἶχον εἰς αὐτόν. Ταῦτα παρά τῶν Πατέρων ἐμάδομεν...». Ὁ Χριστός δηλαδή καί ἡ Ἐκκλησία Του ἐνεργοῦν θεραπευτικά μόνο μέ τήν προϋπόθεση τῆς ὀρθῆς καί θερμῆς πίστεως. Πρβλ. *Μάρκ.* 9, 23-25.

5. Ἡ ἄποψη ὅτι δὲν ὑπάρχει πραγματική κοινωνία Θεοῦ καί ἀνθρώπου, κατά τόν ἅγιο Συμεών τόν Νέο Θεολόγο, «πᾶσαν ἀνατρέπει τοῦ Θεοῦ καί Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τήν οἰκονομίαν καί φανερῶς ἀπαρνεῖται τήν ἀνακαίνισιν τῆς φθαρείσης εἰκόνας» (*Κατηχήσεις* 32, 49-58, SC τ. 113, σ. 242).

6. Βλ. *Υπόμνημα εἰς τήν πρός Ἑβραίους Ἐπιστολήν, Ὁμιλία ΙΔ΄ Α*, ΕΠΕ 25, σ. 372: «Πῶς οὖν ὁ Παῦλος φησι· 'πεῖθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καί ὑπέικετε'; Ἀνωτέρω

εἰπών, 'ὢν ἀναθεωροῦντες τήν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μιμεῖσθε τήν πίστιν', τότε εἶπε, 'πεῖθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καί ὑπέικετε'. Τί οὖν, φησίν, ὅταν πονηρός ἦ, καί μή πειθώμεθα; Πονηρός, πῶς λέγεις; εἰ μὲν πίστεως ἔνεκεν, φεῦγε αὐτόν καί παραίτησαι, μή μόνον ἄνθρωπος ἦ, ἀλλά κἄν ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ κατιών· εἰ δέ βίου ἔνεκεν, μή περιεργάζου. Καί τοῦτο οὐκ οἴκοθεν λέγω τό ὑπόδειγμα, ἀλλ' ὑπό τῆς θείας Γραφῆς..., ἐπεὶ καί τό 'μή κρίνετε, ἵνα μή κριθῆτε', περί βίου ἐστίν, οὐ περί πίστεως».

7. Βλ. *Ἐγκύκλιος τῶν τεσσάρων Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς πρὸς τόν Πάπα Πίον Θ΄* (1848): «παρ' ἡμῖν οὔτε Πατριάρχαι οὔτε Σύνοδοι ἐδυνήθησάν ποτε εἰσαγαγεῖν νέα, διότι ὁ ὑπερασπιστής τῆς θρησκείας ἐστίν αὐτό τό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ἦτοι αὐτός ὁ λαός, ὅστις θέλει τό θρήσκευμα αὐτοῦ αἰώνιως ἀμετάβλητον καί ὁμοειδές τῷ τῶν Πατέρων αὐτοῦ», στό: Ἰ. Καρμίρη, *Τά Δογματικά καί Συμβολικά Μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας*, τ. Β΄, Ἀθῆναι 1961, σ. 920. Πρβλ. Ἀρχιμ. Γεωργίου Καψάνη, *Ἡ ποιμαντική διακονία κατὰ τοὺς ἱερούς Κανόνας*, Πειραιεύς 1976, σ. 110-112: «Ὅσον ἀφορᾷ δέ εἰς τήν διοίκησιν καί τήν διδασκαλίαν ἡ συμμετοχή τοῦ λαοῦ εἶναι δεμελιώδης ἐφ' ὅσον οὗτος, χαρισματοῦχος ὢν καί διδακτός Θεοῦ, ἀποτελεῖ μετά τοῦ κλήρου τήν ἀγρυπνοῦσαν συνείδησιν τῆς Ἐκκλησίας, ἦτις μαρτυρεῖ (κρίνει, διακρίνει, ἐγκρίνει καί ἀποδέχεται, ἢ κατακρίνει καί ἀπορρίπτει) τήν διδασκαλίαν καί τὰς πράξεις τῆς ἱεραρχίας, ὡς ἀπεφάνθησάν καί οἱ Πατριάρχαι τῆς Ἀνατολῆς ἐν τῇ Ἐγκυκλίῳ αὐτῶν τῆς 6ης Μαΐου 1948». Σχετικῶς βλ. Μητροπολίτη Ἱεροδέου Βλάχου, *Ἀνατολικά, τόμ. Α΄*, σ. 381-382, καί Πρωτ. Θεοδώρου Ζήση, *Ἡ Ἱερά Σύνοδος καί ὁ Πάπας*, Θεσ/νίκη 2001.

8. Α.χ. συνοδικότητα μέ ὀρθοδόξους καί ἑτεροδόξους ἰσότημα - ταυτότητα μυστηρίων Ὁρθοδόξων καί ἑτεροδόξων - ἐπέκταση τῆς δογματικῆς συνειδήσεως στοὺς ἑτεροδόξους - «τραυματισμός» τῆς καθολικότητος τῆς Ἐκκλησίας, ἐξαιτίας διακοπῆς τῆς εὐχαριστιακῆς κοινωνίας - ἀποστολική διαδοχή - διηρημένη ἢ Μία Ἐκκλησία.

9. Γιά τοὺς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησία εἶναι τό μυστηριακό σῶμα τοῦ Χριστοῦ, πού τό συνιστοῦν ὁ λαός τοῦ Θεοῦ μέ τήν ἡγεσία του ὡς «κοινωνία δεώσεως». Ἡ Ἐκκλησία, ὅταν παύει νά λειτουργεῖ ὡς «κοινωνία δεώσεως», παύει νά ὑπάρχει καί ὡς Ἐκκλησία. Ὁ ἄνθρωπος σώζεται, ὅταν ἐλευθερώνεται ἀπό τή φθορά καί τό θάνατο. Καί αὐτό πραγματοποιεῖται μόνο μέ τήν προσωπική μετοχή στήν ἄκτιστη θεία ζωή, πού παρέχεται μόνο στήν Ἐκκλησία ὡς «κοινωνία δεώσεως». Βλ. σχετικά Γ. Μαντζαρίδη, «Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς στήν ἱστορία καί τό παρόν», στό *συλλογικό τόμο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βατοπαιδίου, Πρακτικά Διεθνῶν Ἐπιστημονικῶν Συνεδρίων Ἀθηνῶν καί Λεμεσοῦ, Ἅγιον Ὅρος 2000*, σελ. 59.

Τό Μυστήριο τοῦ Βαπτίσματος καὶ ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας

Ἡ ἰδέα τῆς «Βαπτισματικῆς Ἐνότητας» καὶ ἡ ἀποδοχή της ἀπὸ τοὺς Ὁρθοδόξους Οἰκουμενιστὲς

Πρεσβυτέρου Πέτρου Heers

*«Ἡ ἐμπειρία καὶ ἡ γέ-
ση τῆς Ἐκκλησίας εἶναι
δυνατὴ μόνο ἐκ τῶν ἔσω
καὶ ὄχι ἔξωθεν: χωρὶς τὴν
ὀρθὴ πίστιν (Ὁρθοδοξία)
καὶ ἔξω ἀπὸ μία ζωὴ σύμ-
φωνη μὲ τὴν πίστιν αὐτή,
ἡ Ἐκκλησία δὲν ὑπάρχει».*
Μητροπολίτης Μαυροβου-
νίου Ἀμφιλόχιος.

Τὸ «Ἐνα Βάπτισμα» καὶ τὸ Βάπτισμα τῶν Αἰρετικῶν

Ἡ ἐκ μέρους τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας κατανόηση τοῦ ἑτερόδοξου βαπτίσματος πηγάζει καὶ καθορίζεται ἀπὸ τὴν ἐπίγνωση τῆς ὑπαρξῆς της ὡς τῆς «Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας», πὺ ἀποκλειστικὰ τελεῖ τὸ ἕνα βάπτισμα στὸ θάνατο καὶ στὴν ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ.

Τὸ Ἅγιο Βάπτισμα εἶναι ἡ εἴσοδος στὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὡς ἐκ τούτου τὸ θεμέλιο καὶ ἡ προϋπόθεση ὄλων τῶν ἐπακόλουθων μυστηρίων. Ὅπως ὁ ἴδιος ὁ Κύριος εἶπε «ἐὰν μὴ τις γεννηθῆ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» (Ἰω. 3,5). Ἡ αὐτογνωσία τῆς Ἐκκλησίας ἐκφράζεται πρωτίστως στὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως: «Εἰς Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν. Ὁμολογῶ ἐν βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν». Προφανῶς αὐτὰ τὰ δύο ἄρθρα τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως σχεδιάστηκαν γιὰ νὰ ὁμολογοῦνται τὸ ἕνα μετὰ τὸ ἄλλο, ἀκριβῶς ἐπειδὴ τὸ δεύτερο, «ἐν βάπτισμα», ἐννοεῖται ὅτι λαμβάνει χώρα στὸ πρῶτο, στὴν «Μία Ἐκκλησία». Ἐκφράζεται ἐπίσης καὶ στὰ αἰώνια λόγια τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ὅτι ὑπάρχει «ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεῦμα, εἷς Κύριος, μία πίστις, ἐν βάπτισμα, εἷς Θεὸς καὶ πατὴρ πάντων» (Ἐφ. 3, 5-6). Ὁ ἕνας Κύριος, ἡ μία πίστις, τὸ ἕνα βάπτισμα -καὶ τὰ τρία αὐτὰ- «συνδέτουν τὴν ἔννοια τῆς μιᾶς Ἐκκλησίας καὶ διασφαλίζουν τὴν ἀδιάσπαστη ἐνότητά της» (ΧΡΗΣΤΟΥ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ, *Τὸ «κατ' ἀκρίβειαν» Βάπτισμα καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ παρεκκλίσεις*, ἐκδ. Γρηγόρη, Ἀθήνα 2001, σ. 293). «Ἐκτὸς αὐτῆς ὅ,τι λέγεται Ἐκκλησία» εἶναι συνάθροιση αἰρετικῶν πὺ ἔχουν ἀπολέσει τὴν μία πίστιν στὸν ἕνα Κύριο καὶ κατὰ συνέπεια τὸ βάπτισμα, τὸ ὁποῖο τελεῖται ἀπὸ αὐτοῦς, δὲν εἶναι τὸ χριστιανικὸ βάπτισμα» (Ὁ.π., σ. 258). Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ οἱ αἰρετικοὶ καὶ οἱ σχισματικοὶ εἰσέρχονται στοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας διὰ τοῦ βαπτίσματος.

Ὁ ρόλος τῆς Οἰκονομίας καὶ τὰ ὄριά της

Ἡ Ἐκκλησία, πάντοτε καθοδηγούμενη ἀπὸ ποιμαντικὴ φροντίδα, ἐφαρμόζει τὴν οἰκονομία σὲ ἰδιαίτερες περιπτώσεις καὶ

μόνον «ὅταν αὐτὸ βοηθᾷ σὴν συμφιλίωσιν μὲ τοὺς ἑτερόδοξους χωρὶς νὰ συσκοτίζει τὶς ἀλήθειες τῆς Ὀρθόδοξης πίστεως» (Επισκόπου ΚΑΛΛΙΣΤΟΥ WARE, *Εὐστράτιος Ἀργέντης: Μία μελέτη τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τὸν Τουρκικὸ ζυγὸ*, Ὁξφόρδη, Clarendon Press, 1964, σ. 85). Ἡ οἰκονομία πάντοτε κινεῖται μέσα στὸ πνεῦμα καὶ στὴ βούληση τοῦ κανόνα τῆς πίστεως καὶ σκοπεύει στὸν ἴδιο στόχο, ἔχοντας τὴν ἀκρίβεια ὡς μέτρο καὶ τὶς ἀρχὲς ποὺ διατυπώνονται στὸ Εὐαγγέλιο ὡς ὁδηγὸ τῆς. «Ἐὰν ἡ «οἰκονομία» ὑπερβαίνει τὸν κανόνα, δὲν μπορεῖ ὅμως σὲ καμία περίπτωση νὰ τὸν ἀντιστρατευθεῖ... Μπορεῖ νὰ εἶναι ὑπερβατικὴ, οὐδέποτε ὅμως ἀνατρεπτικὴ» (ΧΡΗΣΤΟΥ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ, *Τὸ «κατ' ἀκρίβειαν» Βάπτισμα*, σ. 298).

Πρέπει δὲ νὰ σημειωθεῖ ὅτι ὅταν ἡ ἐφαρμογὴ τῆς οἰκονομίας, ποὺ ὅπωςδήποτε δικαιολογεῖται μόνο σὲ ἐξαιρετικὲς περιπτώσεις, καθιστᾷ δολὴ τὴ γραμμὴ μεταξύ τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ τῆς αἵρέσεως ἢ διαιωνίζει τὶς ἐσφαλμένες ἀντιλήψεις σχετικὰ μὲ τὶς ἑτερόδοξες τελετές, εἶναι αὐτοανααιρούμενη, στὸ βαθμὸ ποὺ ἡ οἰκονομία στοχεύει στὸ ἴδιο ἀποτέλεσμα μὲ τὴν ἀκρίβεια, ἂν καὶ τὸ κάνει αὐτὸ μὲ διαφορετικὸ τρόπο.

Εἴτε, λοιπόν, ἡ Ἐκκλησία ἐφαρμόζει τὴν «κατ' ἀκρίβειαν»

«Ἡ ἐμπειρία καὶ ἡ γεύση τῆς Ἐκκλησίας εἶναι δυνατὴ μόνο ἐκ τῶν ἔσω καὶ ὄχι ἔξωθεν: χωρὶς τὴν ὀρθή πίστη (Ὀρθοδοξία) καὶ ἔξω ἀπὸ μία ζωὴ σύμφωνη μὲ τὴν πίστη αὐτή, ἡ Ἐκκλησία δὲν ὑπάρχει».
(*Μητροπολίτης Μαυροβουνίου Ἀμφιλόχιος*).

θεραπεία τοῦ βαπτίσματος ἢ τὴν «κατ' οἰκονομίαν» θεραπεία τοῦ χρίσματος ἢ τῆς ὁμολογίας τῆς πίστεως, αὐτὸ δὲν σημαίνει καμμία ἀλλαγὴ στὴν Ὁρθόδοξη ἐκκλησιολογία ἢ στὴν μυστηριακὴ θεολογία, ἀλλὰ ἀπλῶς μία ἀλλαγὴ στὴν ποιμαντικὴ πρακτικὴ, ὅπως σαφέστατα διευκρινίζει καὶ ὁ Μητροπολίτης Ναυπάκτου ΙΕΡΟΘΕΟΣ: «Ἡ Ἐκκλησία μπορεῖ νὰ ἀποδεχθῆ κάποιον αἰρετικὸ μὲ τὴν ἀρχὴ τῆς οἰκονομίας, χωρὶς αὐτὸ νὰ σημαίνει ὅτι ἀναγνωρίζει ὡς Ἐκκλησία τὴν κοινότητα ποὺ τὸν εἶχε προηγουμένως βαπτίσει» (Ἐκκλησιαστικὴ Παρέμβαση 71, 2001).

Τὸ ἐκκλησιολογικὸ ὑπόβαθρο γιὰ τὴν ἀναγνώριση τοῦ αἰρετικοῦ Βαπτίσματος καθεαυτοῦ

Σὲ ἀπόλυτη ἀντίθεση μὲ αὐτὴν τὴν ἀντίληψη βρίσκεται μία σειρά σχετικῶν μὲ τὸ βάπτισμα ὑπογεγραμμένων ἐγγράφων καὶ δηλώσεων γενομένων ἀπὸ τοὺς Ὁρθοδόξους οἰκουμενιστὲς στὴν Αὐστραλία, τὴν Ἀμερική, τὸ Βατικανό, τὸ Λίβανο καὶ ἄλλοῦ. Πράγματι, αὐτὲς οἱ δηλώσεις εἶναι οὐσιαστικὰ σύμφωνες μὲ τὴν Ρωμαιοκαθολικὴ ἐκκλησιολογία καὶ φαίνεται ὅτι ἀπορρέουν ἀπὸ αὐτὴν. Ἡ ἐκκλησιολογία αὐτὴ περιέχει μία διδασκαλία περὶ τοῦ

αἰρετικοῦ βαπτίσματος, ποὺ ἔχει τὶς ρίζες τῆς ἀποκλειστικὰ στὸν θεολογικὸ κόσμον τῶν Λατίνων, συνοδικὰ δὲ υἱοθετήθηκε στὴ σύνοδο τοῦ Τριδέντου καὶ ἐκφράστηκε καινοτομικὰ στὴ Β' Σύνοδο τοῦ Βατικανοῦ.

Μιὰ διεστραμμένη Ἐκκλησιολογία

Ὁ μεσαιωνικὸς Παπισμὸς προϋποθέτει ἕνα ἀκόμη μυστήριον ποὺ ἀναφέρεται στὴν παγκόσμια ὀργάνωση ἑνὸς σώματος τοῦ ὁποίου ἡ δικαιοδοσία ἐπεκτείνεται πέραν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ. Ἔχοντας χάσει τὴν διαχρονικὴ ἐνότητα μὲ τὴν Παράδοση καὶ τοὺς Πατέρες καὶ «ἀντιμετωπίζοντας τὴν καθολικότητα τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἀπλὴ οἰκουμενικότητα ἢ παγκοσμιότητα» (ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΑΝΤΖΑΡΙΔΗ, Χριστιανικὴ ἠθική, ἐκδ. Π. Πουρναρᾶ, Θεσσαλονίκη 2002, σ. 275.) μὲ κέντρο τὴ Ρώμη, ὁ Ρωμαιοκαθολικισμὸς «παραμέρισε τὴν χαρισματικὴ διάσταση καὶ τὴν ἐσχατολογικὴ προοπτικὴ τῆς» καὶ πραγματοποιοῖ «τὴν ἐκκοσμίκευση ἢ τὴν δρησκευιοποίηση τοῦ Χριστιανισμοῦ» (ὅ.π.).

Οἱ σύγχρονοι παπικοὶ ἀπολογητὲς διακηρύνουν ὅτι δὲν ἀκολουθοῦν οὔτε τὸν Ἅγιο Κυπριανὸ οὔτε τὸν Ἅγιο Αὐγουστῖνο στὴν αὐστηρότητά τους, ἀλλὰ εἶναι παιδιὰ τοῦ Πάπα Ἁγίου Στεφάνου «ὁ ὁποῖος δὲν δὴ ἐπέτρεπε τὸ αἰρετικὸ βάπτισμα νὰ προσβάλλεται»¹.

Ἡ ἀπόρριψη τῶν θέσεων τῶν Βορειοαφρικανῶν πατέρων δὲν εἶναι καινούργια, ἀλλὰ χρονολογεῖται τουλάχιστον στὸν 13ο αἰῶνα. Πολὺ νωρὶς, ἀπὸ τὴ Σύνοδο τοῦ Λατερανοῦ τὸ 1215, τὸ βάπτισμα ποὺ τελεῖται ἀπὸ λαϊκὸ, αἰρετικὸ, ἀβάπτιστο, ἢ ἀκόμη ἄπιστο, εἶναι ἀποδεκτό, ἐὰν διατηρεῖ τὸν ὀρθὸ ἐξωτερικὸ

ἀποδοχὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐνότητας. Ἡ ἀπόρριψη τῶν θέσεων τῶν Βορειοαφρικανῶν πατέρων δὲν εἶναι καινούργια, ἀλλὰ χρονολογεῖται τουλάχιστον στὸν 13ο αἰῶνα. Πολὺ νωρὶς, ἀπὸ τὴ Σύνοδο τοῦ Λατερανοῦ τὸ 1215, τὸ βάπτισμα ποὺ τελεῖται ἀπὸ λαϊκὸ, αἰρετικὸ, ἀβάπτιστο, ἢ ἀκόμη ἄπιστο, εἶναι ἀποδεκτό, ἐὰν διατηρεῖ τὸν ὀρθὸ ἐξωτερικὸ

Ὁ Πάπας Ἰωάννης ΚΓ' κατὰ τὴν ἑναρξὴ τῶν ἐργασιῶν τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου.

τύπο καὶ αὐτὸς ποὺ βαπτίζει ἔχει τὴν διάθεση νὰ τελέσει ὅ,τι ἡ Ἐκκλησία τελεῖ (ΧΡΗΣΤΟΥ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ, *Τὸ «κατ' ἀκρίβειαν» Βάπτισμα*, σ. 196 ὑποσ.). Αὐτὴ ἡ θέση ἐπαναλήφθηκε στὴ Σύνοδο τῆς Φλωρεντίας (1438-1445), ἐνῶ ἡ Σύνοδος τοῦ Τριδέντου (1545-1563) προχωρᾷ καὶ ἀναθεματίζει «ὅποιον λέγει ὅτι δὲν εἶναι ἔγκυρο τὸ βάπτισμα, ποὺ χορηγεῖται ἀπὸ αἰρετικούς». Οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ Κώδικες τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου ἀπὸ τὸ 1917 καὶ 1983 ὁμοίως ἐπιβεβαιώνουν αὐτὴ τὴ θέση(δ.π., σ. 196 ὑποσ.).

Τὸ θεολογικὸ σχίσμα τῆς Β' Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ

Αὐτό μᾶς ὀδηγεῖ στὸν σύγχρονο Ρωμαιοκαθολικισμό καὶ στὶς ἀποφάσεις τῆς Β' Βατικανεῖου Συνόδου. Αὐτὲς οἱ ἀποφάσεις, ὅσον ἀφορᾷ τὴν θεολογία τοῦ βαπτίσματος, εἶναι κατὰ τὴν γνώμη τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν οἱ καρποὶ τῶν ἔργων ἐκείνων τῶν θεολόγων οἱ ὅποιοι «ἔκαναν χῶρο θεολογικὰ γιὰ τὸ οἰκουμενικὸ ἄνοιγμα». Στὴν ἀνάλυση τῶν ἀποφάσεων τῆς συνόδου, ὁ π. Ἰωάννης Μέγιεντορφ ἐφιστᾷ τὴν προσοχή μας σὲ δύο ὄψεις τῶν νέων διαταγμάτων τῆς Ρώμης – διατάγματα ποὺ συνδυαζόμενα δημιουργοῦν θεμελιώδη θεολογικὴ δυσαρμονία. Ἀπὸ τὴ μία μεριά, ὅπως ἀναφέρεται λεπτομερῶς στὸ Διάταγμα τῆς Ἐκκλησίας (III, 22), οἱ ἐπίσκοποι ποὺ δὲν ἔχουν κοινωνία μὲ τὴν ἔδρα τῆς Ρώμης δὲν ἔχουν καμία δογματικὴ ἀυθεντία. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, ὑποστηρίζεται ὅτι ὑπάρχουν «ἔγκυρα» μυστήρια ποὺ τελοῦνται ἔξω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, ὥστε νὰ εἶναι δυνατὸ νὰ γίνει δεκτὴ μία κατάσταση μερικῆς κοινωνίας² καὶ μία περιορισμένη πρακτικὴ τῆς μυστηριακῆς κοινωνίας μὲ τοὺς χωρισμένους

Ἡ Β' Βατικανὴ Σύνοδος (1962-1965) καθιέρωσε καὶ θεσμικά τὸ βάπτισμα διὰ ραντισμοῦ στοὺς Ρωμαιοκαθολικούς.

Χριστιανούς. Συνδυάζοντας αυτές τις δύο ιδέες μαζί εμφανίζεται «μία νομικιστική ἔννοια περὶ Ἐκκλησίας, πὺν τὴν θεωρεῖ ἕνα παγκόσμιον δεσμὸν ἐλέγχου καὶ δογματικῆς ἀσφαλείας, ξεχωρίζοντας τὸν Χριστὸ τῶν μυστηρίων ἀπὸ τὴν δογματικὴ Ἀλήθεια». Ἐπομένως, δημιουργεῖται «ἕνας θεολογικὸς διχασμὸς μεταξύ τῆς μυστηριακῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἀποκαλύψεώς Του ὡς μοναδικῆς Ἀλήθειας». Κατὰ συνέπειαν, «ἡ ἀυθεντία εἰς τὴν ἔκφρασιν τῆς

δογματικῆς διδασκαλίας χωρίζεται ἀπὸ τὴν μυστηριακὴν πραγματικότητα»³.

Ἡ ἀναγνώριση τοῦ αἵρετικοῦ Βαπτίσματος καθεαυτὸ ἀπὸ τοὺς Ὁρθοδόξους Οἰκουμενιστὲς

Ἐχοντας λοιπὸν θίξει δι' ὀλίγων τὰ σημεῖα ἐκκλησιολογικοῦ ἐνδιαφέροντος τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς θεολογίας, μπορούμε καλύτερα νὰ κατανοήσουμε τὶς πρόσφατες συμφωνίες καὶ δηλώσεις τῶν Ὁρθοδόξων Οἰκουμενιστῶν. Ἄν καὶ ὑπῆρχαν ὀρισμένοι σκόρπιοι Ὁρθόδοξοι πὺν ἀκόμη καὶ πρὶν τὴν ἔλευση τῆς Β' Βατικάνειας Συνόδου ὑποστήριζαν τὴ γνησιότητα τοῦ αἵρετικοῦ βαπτίσματος ἀφ' ἑαυτοῦ⁴, ὑπὸ τὴν φανερὴ ἐπιρροή τῆς συνόδου καὶ τὸ «ἄνοιγμα» νέων δυνατοτήτων ὁ ἀριθμὸς αὐξήθηκε δραματικά.

Ἀπὸ νωρίς, τὸ 1975, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας (τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου) Ἀθηνᾶγορας Κοκκινάκης στὴν συνοδικὰ ἐγκεκριμένη καὶ ἐξουσιοδοτημένη «Ὁμολογία Θυατείρων» δήλωσε ὅτι «ὄλοι οἱ Χριστιανοὶ πιστεύουν στὸ ἴδιο

βάπτισμα διὰ τοῦ ὁποίου ὄλοι ἔχουν γίνεῖ μέλη τοῦ Σώματός Του, τῆς Ἐκκλησίας» (ATHENAGORAS KOKKINAKIS, *The Thyateira Confession*, London, The Faith Press 1975, σ. 62). Δέκα χρόνια ἀργότερα ὁ λαϊκὸς τότε θεολόγος Ἰωάννης Ζηζιούλας (νῦν Μητροπολίτης Περγάμου) πρότεινε «νὰ ὀμιλοῦμε γιὰ τὰ ὄρια τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ βάσει... τῆς βαπτιστικῆς ἐνότητας». Ὑποστήριξε ὅτι τὸ βάπτισμα εἶναι αὐτὸ πὺν διαγράφει τὰ ὄρια τῆς Ἐκκλησί-

Τὸ βάπτισμα διὰ ραντισμοῦ τῶν ἑτεροδόξων. Τὰ βρέφη βαπτίζονται ντυμένα, ἀφοῦ δὲν εἰσέρχονται καθόλου στὸ νερό.

ας καὶ ὅτι ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ εἶναι βαπτισμένοι. Ἔπεται, δηλαδή, ὅτι «ἐντὸς τοῦ βαπτίσματος, ἀκόμη καὶ ἂν ὑπάρχει μία διάσπαση, μία διαίρεση, ἓνα σχίσμα, ἀκόμη μπορεῖς νὰ μιλᾷς γιὰ Ἐκκλησία». Παραδέτομε ἓνα χαρακτηριστικὸ ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ κείμενο τοῦ Μητροπολίτη Περγάμου:

«Ἐὰν λάβουμε ὑπ' ὄψιν μας τοὺς κανόνες τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, τότε μποροῦμε νὰ ὀμιλοῦμε γιὰ τὰ ὅρια τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ βάσει, δὴ πρό-τεινα, τῆς βαπτιστικῆς ἐνότητας. Μὲ αὐτὸ ἐννοῶ ὅτι τὸ βάπτισμα εἶναι ἓνα τόσο καθοριστικὸ σημεῖο τῆς ζωῆς μας, ὥστε αὐτομάτως δημιουργεῖ διαχωριστικὴ γραμμὴ ἀνάμεσα στὴν προ-βαπτιστικὴ καὶ μετα-βαπτιστικὴ κατάσταση: ἂν βαπτίζεσαι, ἀμέσως παύεις νὰ εἶσαι αὐτὸ πὸ ἦσουν. Πεδαίνεις, ὅπως λέει ὁ Ἅγιος Παῦλος, ὅσον ἀφορᾷ τὸ παρελθόν, καὶ ἐπομένως ὑπάρχει μία καινούργια κατάσταση. Τὸ βάπτισμα δημιουργεῖ ἓνα ὄριο στὴν Ἐκκλησία. Τώρα μὲ αὐτὸ τὸ βαπτιστικὸ ὄριο εἶναι κατανοητὸ νὰ ὑπάρξει διαίρεση, ἀλλὰ ὅποιαδήποτε διαίρεση μέσα σὲ αὐτὰ τὰ ὅρια δὲν εἶναι τὸ ἴδιο μὲ τὴν διαίρεση πὸ ὑπάρχει μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας καὶ αὐτῶν πὸ βρίσκονται ἔξω ἀπὸ αὐτὸ τὸ βαπτιστικὸ ὄριο... Νομίζω ὅτι πρέπει νὰ λάβουμε σοβαρὰ τὰ βαπτιστικὰ ὅρια τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ ἀποδεχτοῦμε ὅτι ἔξω ἀπὸ τὴν βάπτισμα δὲν ὑπάρχει Ἐκκλησία. Ἐντὸς τοῦ βαπτίσματος, ἀκόμη καὶ ἂν ὑπάρχει μία διάσπαση, μία διαίρεση, ἓνα σχίσμα, ἀκόμη μπορεῖς νὰ μιλᾷς γιὰ Ἐκκλησία. Ἀκόμα καὶ ἂν πάρετε τὸ μοντέλο τῆς Εὐχαριστίας ὡς βάση σας, δὴ δεῖτε ὅτι αὐτὸ ἀφορᾷ ὅλους τοὺς Χριστιανούς. Ἄς πάρουμε τὴν Λειτουργία τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας ὡς ἓνα παράδειγμα: μέχρι τὸ σημεῖο τῆς ἀνάγνωσης τῶν Γραφῶν ἢ, ὅπως ἔχουμε ἀκόμα σήμερα στὴν Λειτουργία, μέχρι τὸ φιλὶ τῆς εἰρήνης, πὸ εἶναι τὸ σημεῖο τῆς ἐνότητας ἐν ἀγάπῃ, καὶ τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως, τὸ ὁποῖο εἶναι σημάδι ἐνότητας ἐν πίστει, μέχρι αὐτὸ τὸ σημεῖο ἦταν κατανοητὸ ὅτι κάποιος μποροῦσε νὰ πάρει μέρος στὴν Λειτουργία καὶ μετὰ δὲν τοῦ ἐπιτρεπόταν γιὰ διάφορους λόγους (ὅπως μία ἐκκλησιαστικὴ ποινὴ γιὰ παράδειγμα ἢ ἐὰν ἦταν κατηχούμενος) νὰ παραμείνει.

Ἔφευγε λοιπὸν πρὶν ἀπὸ τὸ Μυστήριον. Αὐτὸ τώρα ὑποδηλώνει ὅτι μποροῦμε νὰ κατανοήσουμε τὶς διαιρέσεις μὲ τὴν Ἐκκλησία ὡς λαμβάνουσες χώρα ἀκριβῶς σ' αὐτὰ τὰ σημεῖα, εἴτε στὸ φιλὶ τῆς εἰρήνης, ἢ στὸ Σύμβολο. Ἐὰν δὲν εἴμαστε σὲ θέση νὰ ἀγαπήσουμε ὁ ἓνας τὸν ἄλλον καὶ νὰ ὀμολογήσουμε τὴν ἴδια πίστη, τότε ὑπάρχει ἓνα ρήγμα στὴν κοινωνία. Ἀλλὰ αὐτὸ τὸ ρήγμα δὲν σημαίνει ὅτι κάποιος ἐξέπεσε ἀπὸ τὸ βασίλειον τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ Ὁρθόδοξοι, κατὰ τὴ γνώμη μου τουλάχιστον, συμμετέχουν στὴν οἰκουμενικὴ κίνηση ὡς μία κίνηση βαπτισμένων Χριστιανῶν, πὸ βρίσκονται σὲ κατάσταση διαίρεσης, διότι δὲν μποροῦν νὰ ἐκφράσουν τὴν ἴδια πίστη μαζί. Στὸ παρελθόν αὐτὸ συνέβαινε λόγω τῆς ἔλλειψης ἀγάπης, ἢ ὁποία τώρα, δόξα τῷ Θεῷ, ἐξαφανίζεται» (ΙΩΑΝΝΟΥ ΖΗΖΙΟΥΛΑ, «Orthodox Ecclesiology and the Ecumenical Move-

Ἡ οἰκονομία πάντοτε κινεῖται μέσα στὸ πνεῦμα καὶ στὴ βούληση τοῦ κανόνα τῆς πίστεως καὶ σκοπεύει στὸν ἴδιο στόχο, ἔχοντας τὴν ἀκρίβεια ὡς μέτρο καὶ τὶς ἀρχὲς πὸ διατυπώνονται στὸ Εὐαγγέλιο ὡς ὁδηγὸ τῆς. «Ἐὰν ἡ 'οἰκονομία' ὑπερβαίνει τὸν κανόνα, δὲν μπορεῖ ὅμως σὲ καμμία περίπτωση νὰ τὸν ἀντιστρατευθεῖ... Μπορεῖ νὰ εἶναι ὑπερβατικὴ, οὐδέποτε ὅμως ἀνατρεπτικὴ»

nt», Sourozh Diocesan Magazine [Ἀγγλία] 21 (1985) 16).

Ἐξὶ χρόνια ἀργότερα, στὸ Μπάλαμαντ τοῦ Λιβάνου, συνετάχθη ἡ περίφημη σήμερα «Συμφωνία τοῦ Μπάλαμαντ». Μεταξὺ τῶν διακηρύξεων τῆς ξεχώρισε ἡ δήλωση τοῦ «κοινοῦ βαπτίσματος». Στὸ κείμενο διαβάσουμε: 13) «...ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν Πανορθόδοξων Διασκέψεων καὶ τῆς Β' Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ, ἢ ἐκ νέου ἀνακάλυψη καὶ οἰκειοποίηση, τόσο ἀπὸ τοὺς Ὁρθόδοξους ὅσο καὶ ἀπὸ τοὺς Καθολικούς, τῆς Ἐκκλησίας ὡς κοινωνίας, ἄλλαξαν ριζικῶς οἱ προϋποθέσεις καί, ἄρα, καὶ οἱ θεμελιώδεις στάσεις. Ἀπὸ τὶς δύο πλευρὲς ἀναγνωρίζεται ὅτι αὐτὸ πὸ ὁ Χριστὸς ἐνεπιστεύθη στὴν Ἐκκλησία

Του -όμολογία τῆς ἀποστολικῆς πίστεως, συμμετοχή στὰ ἴδια μυστήρια, πρὸ πάντων στὴ μοναδικὴ Ἱερωσύνη ποὺ τελεῖ τὴ μοναδικὴ θυσία τοῦ Χριστοῦ, ἀποστολικὴ διαδοχὴ τῶν Ἐπισκόπων δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆται ὡς ἡ ἰδιοκτησία τῆς μίας μόνον ἀπὸ τὶς Ἐκκλησίες μας. Στὰ πλαίσια αὐτὰ εἶναι προφανὲς ὅτι κάθε εἶδους ἀναβαπτισμὸς ἀποκλείεται».

Κατὰ πόδας, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως συνεισέφερε

Ἡ πατερικὴ μαρτυρία ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματος τοῦ αἰρετικοῦ βαπτίσματος δὲν ἦταν ποτὲ ὑπὸ συζήτησι παρα τὶς πρόσφατες ἀντίθετες δηλώσεις. Ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Μέγας, γιὰ παράδειγμα, σαφῶς θεωροῦσε τὴν ὀρθὴ πίστι ὡς ἀπαραίτητη γιὰ τὴν ἐκπλήρωσι ἐνὸς γνησίου καὶ χαριτοδότου βαπτίσματος.

ὁμοίως μία δήλωσι γιὰ τὴν «βαπτισματικὴ ἐνότητα». Στὸ «Κοινὸ Ἀνακοινωθὲν» τοῦ Πάπα Ἰωάννη Παύλου τοῦ Β΄ καὶ τοῦ Πατριάρχου Βαρδολομαίου, στίς 29 Ἰουνίου 1995, ἐγίνε ἡ ἐξῆς δήλωσι: «Μία κοινὴ μυστηριακὴ ἀντίληψι τῆς Ἐκκλησίας ἔχει ἐμφανισθεῖ, διατηρεῖται καὶ μεταδίδεται στὸ χρόνο διὰ τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς... παρακινουῦμε τοὺς πιστοὺς μας, Καθολικοὺς καὶ Ὀρθόδοξους, νὰ ἐνισχύσουν τὸ πνεῦμα τῆς ἀδελφότητος, τὸ ὁποῖο προέρχεται ἀπὸ τὸ ἕνα βάπτισμα καὶ ἀπὸ τὴν συμμετοχὴ στὴ μυστηριακὴ ζωή».

Ὁ Μητροπολίτης Πίτσβουργκ Μάξιμος (Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο), ἕνας θερμὸς ὑποστηρικτὴς τῆς Συμφωνίας τοῦ Μπάλαμαντ, πιστεύει ἐπίσης ὅτι ἡ Ὀρθόδοξι διδασκαλία ἀναγνωρίζει τὸ ἑτερόδοξο βάπτισμα αὐτὸ καθ' αὐτό. Δήλωσε τὰ ἐξῆς στὸ περιοδικὸ τῆς ἐπισκοπῆς του: «Ὅταν ὁμολογοῦμε πίστι σὲ ἕνα Βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, δὲν ἐννοοῦμε μὲ αὐτὸ τὸ Ὀρθόδοξο Βάπτισμα, ἀλλὰ κάθε Χριστιανικὸ Βάπτισμα». «Ὀρθοδοξία καὶ Ρωμαιοκαθολικισμὸς, οἱ δύο ἄδελφές ἐκκλησίες, παλαι-

ὄθεν συνεχίζουν νὰ ἀναγνωρίζουν τὸ Βάπτισμα ἀλλήλων, ὅπως ἐπίσης καὶ τὰ ἄλλα μυστήρια, τὰ ἐπιτελούμενα στίς ἐκκλησίες αὐτές». «Ὁ ἀναβαπτισμὸς ὑπὸ τῶν Ὀρθόδοξων τῶν ἑτεροδόξων βαπτισμένων Χριστιανῶν ἐμπνέεται ἀπὸ στενοκεφαλία, φανατισμὸ καὶ μισαλλοδοξία... εἶναι μία ἀδικία κατὰ τοῦ Χριστιανικοῦ Βαπτίσματος καὶ ἐν τέλει μία βλασφημία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ποὺ ἐπενεργεῖ σὲ κάθε Χριστιανικὸ Βάπτισμα» (Μητροπολίτη Πίτσβουργου Η.Π.Α., κ. ΜΑΞΙΜΟΥ, στὸ περιοδ. Ἐπισκοπῆς Πίτσβουργου The Illuminator, Θέρος 1995).

Ὁ Μητροπολίτης Μάξιμος, ὁ Ἐπίσκοπος Ξάνθου Δημήτριος, ὁ π. Ἀλέξανδρος Γκολίτζιν, ὁ π. Ἀλκιβιάδης Καλύβας, ὁ καθηγητὴς Ἰωάννης Ἐρικσον κ.ἄ. ἦταν μεταξὺ τῶν ὀρθόδοξων ἀντιπροσώπων ποὺ ὑπέγραψαν τὸ «Κοινὸ Συμφωνηθὲν» τῆς Βορειοαμερικανικῆς Ὀρθοδοξοκαθολικῆς θεολογικῆς Σύσκεψης γιὰ τὸ «Βάπτισμα καὶ τὴ Μυστηριακὴ Οἰκονομία». Ἡ συμφωνία, ἐκδοθεῖσα τὸ 1999, ἀποτέλεσε μία προσπάθεια γιὰ

ἀπάντησι στίς κριτικὲς τῆς Συμφωνίας τοῦ Μπάλαμαντ, ὅπως ἐπίσης γιὰ ἔκδοσι μίας κριτικῆς τῆς μυστηριακῆς οἰκονομίας. Πέραν τοῦ χαρακτηρισμοῦ τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου ὡς «νεωτεριστῆ» γιὰ τὴ συνεισφορὰ του στὴν παράδοσι τῆς Ἐκκλησίας σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν οἰκονομία, ἡ Σύσκεψι δήλωσε τὰ ἀκόλουθα: «Τὰ Ὀρθόδοξα καὶ Καθολικὰ μέλη τῆς Σύσκεψῆς μας παραδέχονται, στίς ἀμφοτέρους παραδόσεις μας, μία κοινὴ διδασκαλία καὶ μία κοινὴ πίστι σὲ ἕνα βάπτισμα, παρὰ τὶς κάποιες ἀποκλίσεις στὴν πρακτικὴ, οἱ ὁποῖες, πιστεύουμε, δὲν ἐπηρεάζουν τὴν οὐσία τοῦ μυστηρίου. Παρακινουῦμεθα ἐπομένως νὰ δηλώσουμε ὅτι ἀναγνωρίζουμε ἐπίσης ὁ ἕνας τὸ βάπτισμα τοῦ ἄλλου ὡς ἕνα καὶ τὸ αὐτό. Αὐτὴ ἡ ἀναγνώρισι ἔχει πρόδηλες ἐκκλησιολογικὲς συνέπειες. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ ἴδια μαζὶ μὲ τὸ περιβάλλον καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ βαπτίσματος, καὶ δὲν εἶναι δικὸ μας δημιούργημα. Αὐτὴ ἡ ἀναγνώρισι ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὴν κάθε πλευρὰ τοῦ διαλόγου μας τὴν ἀναγνώρισι μίας ἐκκλησιαστικῆς πραγματικότητος στὴν ἄλλη, ὅσο πολὺ καὶ ἂν θεωροῦμε, ἴσως, τὸν δικὸν τους τρό-

πο ζωής της εκκλησιαστικής πραγματικότητας ως ελαττωματικό ή άτελε. Στην κοινή μας πραγματικότητα του βαπτίσματος ανακαλύπτουμε την θεμελίωση του διαλόγου μας, όπως επίσης την δύναμη και το έπαιγμα της προσευχής του Ίησου 'ίνα πάντες έν ώσιν'. Έδω, τελικά, είναι ή ασφαλής βάση της σύγχρονης χρήσης της φράσης, 'άδελφές εκκλησίες'» (Βάπτισμα και Μυστηριακή Οικονομία. Μία Σύμφωνη Δήλωση της Βορειοαμερικανικής Όρθοδοξοκαθολικής Θεολογικής Σύσκεψης, Όρθόδοξη Σχολή Αγίου Βλαδίμηρου, Κρέστγουντ- Νέα Υόρκη, 3 Ιουνίου 1999).

Γιά τόν σκοπό μας έδω, αυτό που πρέπει να είναι ξεκάθαρο είναι ο σημαντικός ρόλος που έπαιξε ή Ρωμαιοκαθολική θεωρία της «βαπτισματικής ένότητας» στη συμφωνία. Στη σύντομη ανάλυσή του επί του κειμένου, ένας σύγχρονος ιεράρχης αποδεικνύει τo ψεύδος της «βαπτισματικής ένότητας» και όρθα την αναγνωρίζει ως μία έκδοση της «θεωρίας των κλάδων». Φαίνεται, γράφει, «ότι ή αποδοχή του Βαπτίσματος των αίρετικών (Παπικών, Προτεσταντών που άλλoίωσαν τo δόγμα της Αγίας Τριάδος κ.λπ.) έρμηνεύεται ως αποδοχή της ύπάρξεως Έκκλησίας στους αίρετικούς και ακόμη χειρότερο ότι οί 'δύο Έκκλησίες' Όρθόδοξη και Λατινική έχουν ένότητα παρά τις 'μικρές' διαφορές ή προερχόμαστε από την ίδια Έκκλησία και πρέπει να αναζητήσουμε να έπιστρέψουμε και να αποτελέσουμε την μόνη Έκκλησία. Είναι έκδηλη έδω ή θεωρία των κλάδων»⁵.

Μία έκφραση της θεωρίας των κλάδων επί τή βάσει του «κοινοῦ βαπτίσματος» βρίσκεται καθαρά στο κείμενο που υιοθετήθηκε και ύπογράφηκε από τους Όρθοδόξους οικουμενιστές στη Δεύτερη Εὐρωπαϊκή Οικουμενική Συνέλευση του Συμβουλίου

Η αναγνώριση του αίρετικού Βαπτίσματος από τους Όρθόδοξους Οικουμενιστές είναι πλέον μία πραγματικότητα στα πλαίσια του διαλόγου με τους Ρωμαιοκαθολικούς και στο Π.Σ.Ε. Έπάνω ο Μητροπολίτης Περγάμου με τόν Πάπα και κάτω ο Αρχιεπίσκοπος Άλβανίας κ. Άναστάσιος με άξιωματούχους του Π.Σ.Ε.

τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν τὸν Ἰούνιο τοῦ 1997. Ἐκεῖ διαβά-
ζουμε: «στὸ βαπτισματικὸ ὕδωρ ἀναγνωρίζουμε τὴν παρουσία τοῦ
Πνεύματος, ἡ ὁποία εἶναι ἡ πηγὴ ὅλης τῆς ζωῆς καὶ μᾶς καθιστᾷ
μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ» (Τελικὸ Κείμενο Νο. 2, «Βασικὸν
Κείμενον», Λ 33). «Συνιστοῦμε στὶς ἐκκλησίες... νὰ ἀναζητήσουν
τὴν ἐπίτευξη τῆς ἀμοιβαίας ἀναγνωρίσεως τοῦ Βαπτίσματος μετα-
ξὺ ὅλων τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν»
(Τελικὸ Κείμενο Νο. 3, «Συστάσεις γιὰ
πράξη», 1,1).

Τελικὰ, τὸν Ἰούλιο τοῦ ἔτους 2004, οἱ
ἐπισκοπὲς τῆς Αὐστραλίας τῶν Πατρι-
αρχείων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Ἀντι-
οχείας καὶ τῆς Ρουμανίας ὑπέγραψαν
τὸ ἐπονομαζόμενον «Συμφωνητικὸ ἔγγρα-
φο» τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν
τῆς Αὐστραλίας, μὲ τὸ ὁποῖο ἀναγνω-
ρίζουν τὸ μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος,
ποὺ τελεῖται στὶς ἑτερόδοξες κοινότητες
(Ρωμαιοκαθολικούς, Ἀντιχαλκηδονίους,
Ἀγγλικανούς, Λουθηρανούς, Οὐνίτες,
Κονγκρενασιοναλιστὲς) καὶ προωθοῦν
τὴ χρῆση ἑνὸς κοινῶ «Πιστοποιητικοῦ
Βαπτίσματος». Δηλαδή, οἱ Ὁρθόδοξοι ἱε-
ράρχες στὴν Αὐστραλία, καὶ ἐπαγωγικῶς
στὴν Κωνσταντινούπολη, στὴ Δαμασκὸ
καὶ στὸ Βουκουρέστι, ἔχουν ἀναγνωρίσει
τὸ βάπτισμα ὡς ὑπάρχον καθεαυτὸ στὶς
ἑτερόδοξες ὁμολογίες. Ἄν καὶ πρωτοφα-
νῆς γιὰ τοὺς Ὁρθοδόξους, αὐτὴ ἡ συμφω-
νία εἶναι σύμφωνη μὲ τὴ διακήρυξη τῆς
Β΄ Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ, δηλαδή ὅτι
«ὅσοι πιστεύουν στὸ Χριστὸ καὶ ἔλαβαν
ἔγκυρα τὸ βάπτισμα βρίσκονται σὲ κάποια
κοινωνία μὲ τὴν Καθολικὴ Ἐκκλησία, ἔστω
καὶ ἂν ἡ κοινωνία αὐτὴ εἶναι ἀτελής...

[ὅσοι ἔχουν] λάβει τὸ βάπτισμα τῆ δικαίωση ἀπὸ τὴν πίστη, εἶναι
ἐνσωματωμένοι στὸ Χριστό, καὶ ἐπομένως δίκαια φέρουν τὸ χρι-
στιανικὸ ὄνομα καὶ πολὺ σωστὰ ἀναγνωρίζονται ἀπὸ τὰ παιδιά τῆς
Καθολικῆς Ἐκκλησίας, σὰν ἀδελφοὶ 'ἐν Κυρίῳ'» (Διάταγμα περὶ
Οἰκουμενισμοῦ, κεφ. 1, ἀριθμ. 3). «Τὸ βάπτισμα, ἐπομένως, εἶναι ὁ
μυστηριακὸς δεσμὸς τῆς ἐνότητος, ἡ θεμελίωση τῆς κοινωνίας μετα-
ξὺ ὅλων τῶν Χριστιανῶν» (Οἰκουμενιστικὸς Κατάλογος (Directory
on Ecumenism), κεφ. 2, ἀριθμ. 11).

**Συμπέρασμα: Κλήση γιὰ ἐπιστροφή στὴν αὐστηρό-
τητα**

Οι απόψεις που παρουσιάστηκαν από αυτούς τους Ὁρθόδοξους θεολόγους και ιεράρχες είναι καθαρά έναρμονισμένες με αυτές των Ρωμαιοκαθολικῶν, απόψεις ιδιαίτερα έκπεφρασμένες και ανεπτυγμένες από τὴ Β΄ Σύνοδο τοῦ Βατικανοῦ καὶ ἐντεῦθεν. Πρόκειται γιὰ απόψεις που ἀντιτίθενται στὴν Πατερικὴ ὁμοφωνία καὶ στοὺς κανόνες τῆς Ἐκκλησίας. Απόψεις που διακυβεύουν τὴν ἀκεραιότητα τῆς Ἐκκλησίας καὶ παρακωλύουν τὴν ἀποστολὴ της. Πάνω ἀπ’ ὅλα εἶναι απόψεις που παραβλέπουν τὴν ὑπεροχὴ τῆς πίστεως σὲ σχέση με τὴν ἐνότητα – κάθε εἶδους ἐνότητα, εἴτε ὀνομάζεται «μερικὴ» εἴτε «πλήρης». Καὶ ὅπως λέει ὁ Ἅγιος Ἰωάννης Χρυσόστομος «Ὅταν πάντες πιστεύωμεν, τότε ἐνότης ἐστὶ» (Ὁμιλία εἰς Ἐφεσίους II, 3, PG 62, 85).

Ἡ πατερικὴ μαρτυρία ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματος τοῦ αἵρετικοῦ βαπτίσματος δὲν ἦταν ποτὲ ὑπὸ συζήτηση παρὰ τὶς πρόσφατες ἀντίθετες δηλώσεις. Ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Μέγας, γιὰ παράδειγμα, σαφῶς θεωροῦσε τὴν ὀρθὴ πίστη ὡς ἀπαραίτητη γιὰ τὴν ἐκπλήρωση ἐνὸς γνησίου καὶ χαριτοδότου βαπτίσματος. Τὰ λόγια του περιεκτικὰ ἐκφράζουν τὴν πατερικὴ ὁμοφωνία: «Διὰ τοῦτο γοῦν καὶ ὁ Σωτὴρ οὐκ ἀπλῶς ἐνετείλατο βαπτίζειν, ἀλλὰ πρῶτον φησι, Μαθητεύσατε εἰδ’ οὕτω. Βαπτίζετε εἰς ὄνομα Πατρὸς, καὶ Υἱοῦ, καὶ ἁγίου Πνεύματος, ἵν’ ἐκ τῆς μαθήσεως ἢ πίστις ὀρθὴ γένηται, καὶ μετὰ πίστεως ἢ τοῦ βαπτίσματος τελείωσις προστεθῆ. Πολλὰ γοῦν καὶ ἄλλαι αἵρέσεις λέγουσαι τὰ ὀνόματα μόνον, μὴ φρονούσαι δὲ ὀρθῶς, ὡς εἴρηται, μηδὲ τὴν πίστιν ὑγιαίνουσαν ἔχουσαι, ἀλυσιτελὲς ἔχουσι καὶ τὸ παρ’ αὐτῶν διδόμενον ὕδωρ, λειπόμενον εὐσεβείᾳ ἢ λυτροῦσθαι» (Κατὰ τῶν Ἀρειανῶν 2, 42-43, PG 2637, 2B).

Δυστυχῶς ἀπουσιάζει ἡ σαφήνεια καὶ ἡ εὐδύτητα μετὰ τὴν ὁποία ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος μιλά. Αὐτὸ συμβαίνει, διότι στὴν παπικῆ-οικουμενιστικὴ θεωρία τοῦ βαπτίσματος καὶ τῆς Ἐκκλησίας ὑπάρχει ἀπίστευτη ἐσωτερικὴ σύγχυση καὶ ἀντίφαση, τὴν ὁποία καλούμαστε νὰ πιστέ-

ψουμε ὅτι εἶναι ἀπλῶς μία ἀντινομία. Δὲν εἶναι. Εἶναι καθαρὰ ἓνας νομικισμὸς που διαστρέφει τὴν πραγματικότητα, προκειμένου νὰ προσαρμόσει τὴν θεολογία στοὺς δυσλειτουργικοὺς τύπους τῆς Δυτικῆς χριστιανικῆς ζωῆς. Καὶ ἐπιπλέον, ἡ «βαπτισματικὴ ἐνότητα» ἀντιπροσωπεύει τὴν κυρίαρχη σκέψη στοὺς οἰκουμενιστικοὺς κύκλους. Ἐδῶ βρίσκεται ἡ μεγάλη τραγωδία καὶ παρωδία τῆς Ὁρθόδοξης «μαρτυρίας» στὴν Οἰκουμενικὴ Κίνηση. Οἱ Ὁρθόδοξοι οἰκουμενιστὲς ἔχουν ἀντιπαραθέσει τὴν ἀγάπη στὴν ἀλήθεια καὶ ἔχουν συσκοτίσει ἀκόμη περισσότερο τὸν ὑπάρχοντα διαχωρισμὸ.

Τί, λοιπόν, ἀπαιτεῖται νὰ γίνῃ ἐνόψει αὐτῆς τῆς ἀποχώρισης ἀπὸ τὸν κανόνα τῆς πίστεως; Ὅπως σὲ παλαιότερους χρόνους, ὅταν «ἡ ἐπίεικεια ἔθηκε σὲ κίνδυνο τὴν εὐημερία τοῦ Ὁρδο-

«Ὅταν ὑπάρχει μία τέτοια σύγχυση, τότε εἶναι ἀνάγκη νὰ υἱοθετοῦμε τὴν ἄποψη τῆς ἀκριβείας, που διασώζει τὴν ἀλήθεια, ὅτι δηλαδὴ ὅσοι περιπίπτουν στὴν αἵρεση βρίσκονται ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας καὶ δὲν ἐνεργεῖ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα γιὰ τὴν θέωση» (Μητροπολίτης Ναυπάκτου κ. Ἰερόθεος)

δόξου ποιμνίου, ἐκδέτοντάς το στὴ διάβρωση καὶ ἐνδαρρύνοντάς το στὴν ἀδιαφορία καὶ στὴν ἀποστασία», ἡ Ἐκκλησία δὲ πρέπει «νὰ καταφεύγει στὴν αὐστηρότητα» (ΚΑΛΛΙΣΤΟΥ WARE, Εὐστράτιος Ἀργέντης, σ. 85.), ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπιστροφὴ τῶν ἑτεροδόξων. Ὅπως καὶ ὁ Μητροπολίτης Ναυπάκτου κ. Ἰερόθεος ἔχει γράψει: «Ὅταν ὑπάρχει μία τέτοια σύγχυση, τότε εἶναι ἀνάγκη νὰ υἱοθετοῦμε τὴν ἄποψη τῆς ἀκριβείας, που διασώζει τὴν ἀλήθεια, ὅτι δηλαδὴ ὅσοι περιπίπτουν στὴν αἵρεση βρίσκονται ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας καὶ δὲν ἐνεργεῖ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα γιὰ τὴν θέωση» (Ἐκκλησιαστικὴ Παρέμβαση 71, Δεκ. 2001).

1. KARL ADAM, Τὸ πνεῦμα τοῦ καθολικισμοῦ, New York: Macmillan 1943, σ. 190. «Ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία τῶν τελευταίων αἰῶνων ἔχει ἀναπτύξει τὶς ιδέες τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Αὐγουστίνου, ὅτι ἔχει «συνεχῶς ἀκονίσει τὴν ἀρχὴ τῆς ἀποκλειστικότητος καὶ ἐπομένως συνεχῶς περιορίζει τὸν Καθολικισμὸν» (Heiler), εἶναι σὲ ἀντίθεση μὲ τὰ σαφῆ γεγονότα τῆς ἱστορίας. Γιατί ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἡ νεότερη Ἐκκλησία διόρθωσε τὸν ἀρχικὸ ριγορισμὸ τῶν ἀρχαίων θεολόγων τῆς Ἀφρικῆς καὶ ἰσχυρίστηκε ὅτι ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ ἐνεργοῦσε ἀκόμα καὶ ἔξω ἀπὸ τὸ Καθολικὸ σῶμα. Τὰ μὴ Καθολικὰ μυστήρια ἔχουν τὴν δύναμη νὰ ἀγιάσουν καὶ νὰ σώσουν, ὄχι μόνον ἀντικειμενικὰ ἀλλὰ καὶ ὑποκειμενικὰ» (σ. 192).

2. Βλ. κεφάλαιο 1, ἀριθμὸς 3, τοῦ Διατάγματος περὶ Οἰκουμενισμοῦ. Ἐκεῖ διαβάθουμε: «Πραγματικά, ὅσοι πιστεύουν στὸ Χριστὸ καὶ ἔλαβαν ἔγκυρα τὸ βάπτισμα βρίσκονται σὲ κάποια κοινωνία μὲ τὴν Καθολικὴ Ἐκκλησία, ἔστω καὶ ἂν αὐτὴ ἡ κοινωνία εἶναι ἀτελής». Παρακάτω δὲ διαβάθουμε: «Δὲν εἶναι ἐπίσης λίγες οἱ ἱερὲς πράξεις τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ποὺ τελοῦνται ἀπὸ τοὺς χωρισμένους ἀδελφούς μας, οἱ ὁποῖες μὲ διάφορους τρόπους, ἀνάλογα μὲ τὴ διαφορετικὴ κατάσταση κάθε Ἐκκλησίας ἢ Κοινότητος, *μποροῦν ἀναμφισβήτητα νὰ μεταδίδουν πραγματικὰ τὴ ζωὴ τῆς χάριτος*, καὶ πρέπει νὰ ἀναγνωριστοῦν ἱκανὲς νὰ ἀνοίγουν τὴν εἴσοδο πρὸς τὴν κοινωνία τῆς σωτηρίας. Ἐπομένως, οἱ χωρισμένες αὐτὲς Ἐκκλησίες καὶ Κοινότητες, ἂν καί, ὅπως πιστεύουμε, ἔχουν ἐλλείψεις, δὲν στεροῦνται καθόλου ἀπὸ τὴ σημασία τους καὶ τὴν σπουδαιότητά τους μέσα στὸ μυστήριον τῆς σωτηρίας. Πραγματικά, τὸ Πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ δὲν ἀρνεῖται νὰ τὶς χρησιμοποιήσει σὰν μέσα σωτηρίας, ἢ δύναμη τῶν ὁποίων προέρχεται ἀπὸ τὸ ἴδιον τὸ πλήρωμα τῆς χάριτος καὶ τῆς ἀλήθειας, ποὺ τὸ ἐμπιστεύθηκε ὁ Χριστὸς στὴν Καθολικὴ Ἐκκλησία» (ἡ ἔμφαση εἶναι τοῦ γράφοντος). Πιὸ κάτω, τὸ θεολογικὸ σχίσμα γιὰ τὸ ὁποῖο μιλάει ὁ πατὴρ Meyendorf, ἐκδηλώνεται πιὸ ἔντονα ὅταν γιὰ λόγους ἔκφρασης ἐνότητας ἢ κοινῆ λατρείας ἀπαγορεύεται, ἀλλὰ γιὰ λόγους ἀπόκτησης χάριτος ἐπαινεῖται. «Ἡ ἔννοια τῆς ἐνότητας κατὰ κανόνα ἀπαγορεύει τὴν «κοινωνία στὰ ἱερά». Ἡ ἀνάγκη συμμετοχῆς στὴ θεία χάρις μερικὲς φορὲς τὴν συνιστᾷ» (βλ. κεφ. 2, ἀριθμ. 8). Καὶ αὐτὸ ἐπειδὴ ἡ ἐνότητα δὲν ἐκφράζεται στὴ Θεία Εὐχαριστία, ἀλλὰ στὸν ὑποτιθέμενο ἀντιπρόσωπο τοῦ Χριστοῦ στὴ γῆ, τὸν Πάπα.

3. Ὁρθόδοξος θεώρησις τῆς Β' Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ, ἐπιμ. Μαρίας Δ. Σπυροπούλου, Ἀθῆναι 1967. Ὁ πατὴρ Meyendorf ὀρθῶς ἐπισημαίνει, ἡ ἰδέα ὅτι δὲν ὑπάρχει οὐσιαστικὸ ἐμπόδιο γιὰ τὴν μυστηριακὴ κοινωνία, «εἰς τὰς περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας ἀναγνωρίζεται ἡ «ἐγκυρότης» τοῦ μυστηρίου εἰς μίαν κοινότητα ἄλλου δόγματος» (σ.80), δὲν εἶναι καινούργια. Μάλιστα, εἶναι ἡ κυρίαρχη στὸν Προτεσταντικὸ κόσμον γιὰ αἰῶνες,

ἢ ὅποια ἀπλῶς ἐπαληθεύει, ἀξιοσημείωτα, τὴν περίφημη φράση τοῦ Alexis Khomiakov: «Ὁ ρωμαϊσμὸς ἦτο διαμαρτυρούμενος εὐθὺς ἀπὸ τὴν γένεσίν του...».

4. Βλ. γιὰ παράδειγμα, ANTON KAPTAΣΕΒ (+1960), Καθηγητῆς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Ἁγ. Σεργίου στὸ Παρίσι, στὴν Χριστιανικὴ Ἑνωσις: Τὸ Οἰκουμενικὸ πρόβλημα στὴν Ὁρθόδοξη Συνείδηση, Παρίσι: YMCA Press, χωρὶς ἡμερομηνία, ἐπανεκδοθὲν στὸν Πρωτοπρεσβύτερο ΜΙΧΑΗΛ ΠΟΜΑΖΑΝΣΚΙ, Ἐπιλεγμένες Ἐκθέσεις, Jordanville, NY: Holy Trinity Monastery 1996, σ. 228. Ὁ Καθηγητῆς KAPTAΣΕΒ γράφει: «Ἀκόμη καὶ οἱ Προτεσταντικὲς κοινότητες, ἄσπλαχνα διακόπτοντας τὴν ἐπαφὴ μὲ τὴν ἀποστολικὴ ἱεραρχικὴ διαδοχὴ καὶ τὴν ζωντανὴ καὶ ἀγία παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ ἔχοντας διατηρήσει τὸ Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδος, συνεχίζουν μὲσφ αὐτῆς τῆς μυσταγωγικῆς πόρτας νὰ εἰσάγουν τὰ μέλη τους στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μίας ἀδιοράτου Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ τοὺς κοινωνοῦν τὴν ἴδια ἀκριβῶς χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὅλο αὐτὸ δίνει ἔδαφος στὴν ἐρώτηση μίας ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἴσων δικαιωμάτων τους στὸ μυστικὸ ρεαλισμὸ τους καὶ ὄχι ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ «σύνιτισμοῦ», δηλαδὴ ἐπὶ τῇ ἐπὶ τῶν αἰρετικῶν στὴν Ὁρθοδοξία. Ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιῶν πρέπει νὰ εἶναι μίαν φανέρωση καὶ μίαν συγκεκριμένη πραγματικότητα τῆς μίας ἀδιοράτως ὑπάρχουσας ἑνώσεως τῆς Ἐκκλησίας».

5. Ἐκκλησιαστικὴ Παρέμβαση 71 (Δεκ. 2001). Ὁ Μητροπολίτης Ἱεροδεδος συμπεριλαμβάνει τὸ ἀκόλουθο ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν Σύνοψη καὶ Κριτικὴ Ἀνάλυση τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΔΡΑΓΑ στὴ Συμφωνηθεῖσα Δήλωση, στὴν ὁποία καταλήγει ὅτι «αὐτὴ ἡ ἐξέταση τῆς μυστηριακῆς θεολογίας στερεῖται ὁποιασδήποτε ἐκκλησιολογικῆς βάσης καὶ ὅτι ἐρμηνεύει μονοπλευρῶς- ἢ καλῶς παρερμηνεύει- τὰ γεγονότα τῆς Ὁρθόδοξης μυστηριακῆς πρακτικῆς καὶ εἰδικὰ σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τοὺς ἑτεροδόξους στὶς διάφορες περιόδους τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας. Αὐτὲς οἱ συστάσεις καὶ αὐτὰ τὰ συμπεράσματα, καί, μάλιστα, ὀλόκληρη ἡ Συμφωνηθεῖσα Δήλωση εἶναι τὸ ἀποκορύφωμα τοῦ Δυτικοῦ Σκεπτικισμοῦ. Ἡ ἀποδοχὴ τους ἀπὸ τοὺς Ὁρθοδόξους θεολόγους σημαίνει τὴν σκόπιμη προδοσίαν τῶν Ὁρθοδόξων ἀπόψεων καὶ συνθηκολόγησιν στὴν ἀντίληψιν τοῦ Δυτικοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Αὐτὸ εἶναι κάτι ποὺ πρέπει νὰ ἀπορρίψουμε».

Ἡ πίστη τῆς Ἐκκλησίας εἶναι θεό-
πνευστη καί ἀδιαπραγμάτευτη. Σύμφωνα
μέ τήν συγκεκριμένη πίστη της,
πολλές ἢ διηρημένες Ἐκκλησίες δέν
μποροῦν νά ὑπάρχουν, ἐπειδή ἀπο-
τελεῖ ἀντίφαση ἐν τοῖς ὅροις τό μία
καί τό πολλές ἢ τό μία καί διηρημέ-
νη. Τό διηρημένη ἀναιρεῖ στήν πρά-
ξη τήν πίστη στήν πραγματικότητα
τῆς Ἐκκλησίας, πού μόνο ὡς μία καί
ἀδιαίρετη μπορεῖ νά κατανοηθεῖ μέ
βάση τήν ὀρθόδοξη αὐτοσυνειδησία.
Ἀποτελεῖ ἄρνηση τῆς πίστεως τῆς
Ἐκκλησίας, ἄρνηση τῆς ταυτότητας
καί τῆς αὐτοσυνειδησίας της, ὅταν
κάποιος κάνει λόγο ἐνσυνείδητα γιά
διηρημένη Ἐκκλησία...

Ὁ Ρωμαιοκαθολικισμός δέν εἶναι
Ἐκκλησία. Τοῦτο πρακτικῶς σημαί-
νει ὅτι δέν ἔχει τήν ὀρθή ἀποστολική
πίστι καί τήν ἀποστολική διαδοχή.
Δέν ἔχει τήν ἄκτιστη Χάρη καί κατ'
ἐπέκταση δέν ἔχει τά θεουργά μυσ-
τήρια πού καθιστοῦν τό Θεανθρώ-
πινο σῶμα τῆς Ἐκκλησίας «κοινω-
νία θεώσεως» τοῦ ἀνθρώπου. Καί,
ἐπειδή ἡ Ἐκκλησία δέν μπορεῖ παρά

νά εἶναι καί νά παραμένει ἕως τῆς
συντελείας μία καί ἀδιαίρετη, κάθε
χριστιανική κοινότητα, ἐκτός τῆς
Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, εἶναι ἀπλά
αἰρετική. Κατά συνέπεια, κάθε ἄλλη
ἐπιμέρους συμφωνία ἔχει πολύ μι-
κρή σημασία, εἶναι συμφωνία ἐξωτε-
ρικῶν τύπων, ἀλλά οὐσιαστικά ἀθε-
μελίωτη καί ἀμφισβητούμενη, γιατί
ὅποιαδήποτε συμφωνία θά πρέπει
νά νοηματοδοτεῖται ἀπό τήν ταυτό-
τητα καί τό χαρακτήρα τῆς Ἐκκλη-
σίας, ὡς τοῦ μυστηριακοῦ σώματος
τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι λογικῶς καί θε-
ολογικῶς παράδοξο, πῶς μέ τίς πα-
ραπάνω διαμετρικά ἀντίθετες ἐκκλη-
σιολογικές τοποθετήσεις προέκυψε
Κείμενο κοινῆς ἀποδοχῆς γιά τή Μι-
κτή Διεθνή Ἐπιτροπή στή Ραβένα.

(Δημητρίου Τσελεγγίδη, Καθηγητοῦ τῆς Θεο-
λογικῆς Σχολῆς τοῦ Δ.Π.Θ.)

